

# **INWENTARZ REKOPISÓW**

**Archiwum Kapituły Kolegiackiej i Katedralnej  
w Sandomierzu**

**Tom II  
XII-XX wiek**



Polska Akademia Umiejętności

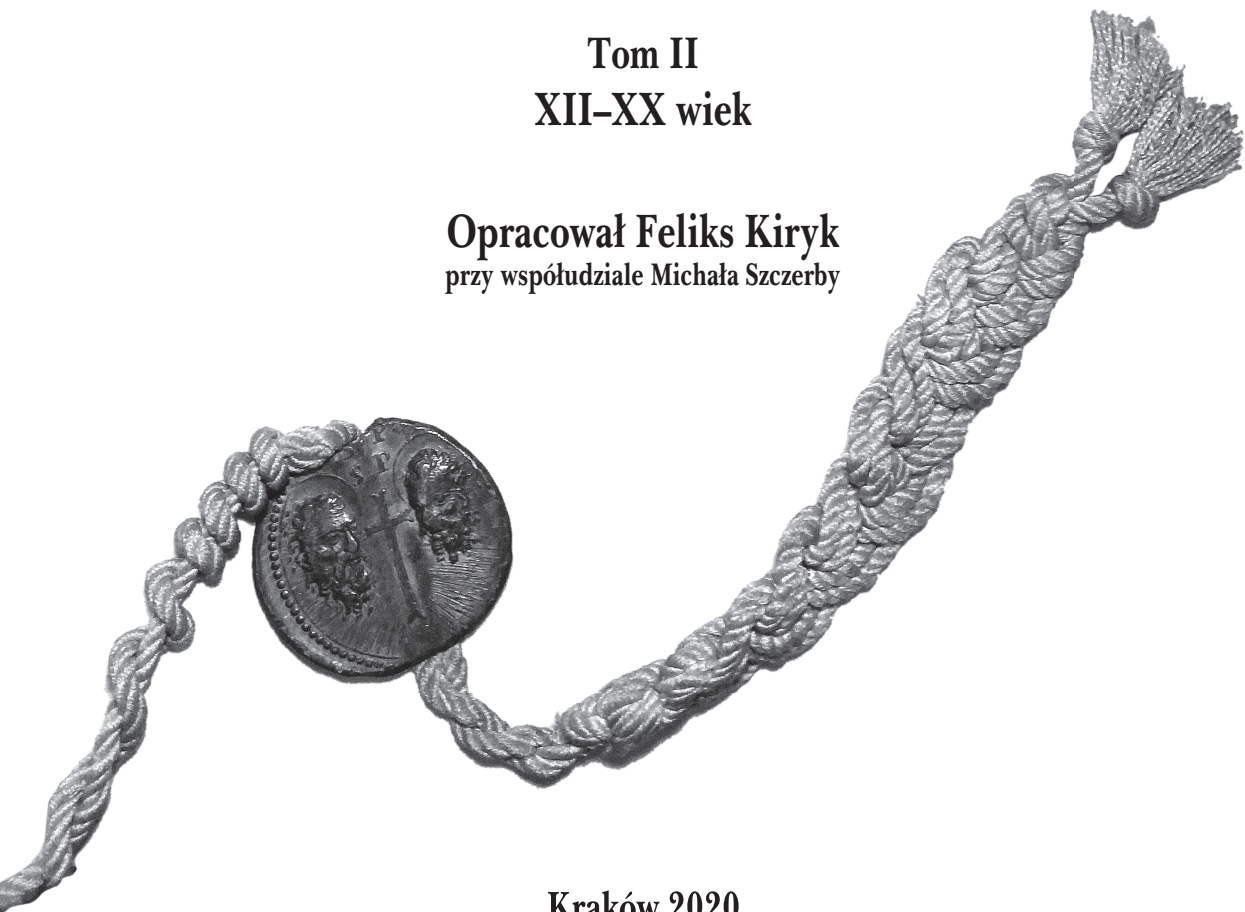


# INWENTARZ REKOPISÓW

Archiwum Kapituły Kolegiackiej i Katedralnej  
w Sandomierzu

Tom II  
XII-XX wiek

Opracował Feliks Kiryk  
przy współudziale Michała Szczerby



Kraków 2020

PUBLIKACJA SFINANSOWANA  
ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO CENTRUM NAUKI,  
WG UMOWY NR UMO-2015/17/B/HS3/00389

Redakcja naukowa tomu:  
prof. Feliks Kiryk

Redakcja i opracowanie:  
Agata Czuj

Skład:  
Anna Atanaziewicz

Projekt okładki:  
Agencja Reklamowa NOVUM

Wydanie II, rozszerzone

© Copyright by Polska Akademia Umiejętności & Authors, Kraków, 2020

ISBN 978-83-7676-333-0

Dystrybucja  
PAU, ul. Sławkowska 17, 31-016 Kraków  
wydawnictwo@pau.krakow.pl  
www.pau.krakow.pl

## Wstęp

Tom drugi *Inwentarza rękopisów*, rejestrujący i opisujący archiwalia Kapituły Kolegiackiej i Katedralnej Sandomierskiej (AKKKS), stanowi uzupełnienie opublikowanego w 2002 r. katalogu dokumentów<sup>1</sup> oraz wydanego w 2010 r. *Inwentarza rękopisów* (tomu pierwszego)<sup>2</sup>. Nosi ten sam tytuł, zachowuje ten sam układ redakcyjny, stosuje taką samą formę aparatu naukowego, posługuje się tymi samymi skrótami i jednakowo sporządzonymi indeksami.

Obejmuje jednak pokaźny zbiór rękopiśmiennych materiałów źródłowych: 28 oryginalnych dyplomów pergaminowych, 207 papierowych (wśród których także nie brak oryginałów) i 75 wiązek rękopisów. W sumie ponad 300 jednostek archiwalnych. Dopełnia więc i wzbogaca wyraźnie potężny zasób archiwalny (1350 jednostek), ujęty w obu wcześniejszych wydawnictwach, tworząc wspólnie z nimi całościową rejestrację źródeł do dziejów sandomierskiej kapituły kolegiackiej i katedralnej, miasta Sandomierza, zespołów klasztornych, ośrodków miejskich oraz parafialnych osad wiejskich dawnej ziemi sandomierskiej, a także Lubelszczyzny i Podlasia oraz sąsiadujących z nimi obszarów Wielkiego Księstwa Litewskiego.

Poszukiwania źródłowe w archiwach państwowych, kościelnych, klasztornych i prywatnych zostały przedstawione obszernie we *Wstępie* do opublikowanego w 2010 r. tomu *Inwentarza rękopisów AKKKS*. Stwierdzamy przy tym, że obraz wysiłku badawczego i uciążliwości docierania do poszukiwanego materiału źródłowego nie zmieniły się, odnosząc się w pełni również do kwerend materiałowych związanych z powstaniem niniejszego tomu *Inwentarza rękopisów*. Odsyłamy zatem czytelnika do *Wstępu* tomu wcześniejszego, dodając jeszcze, że zabiegi poszukiwawcze za nowymi nośnikami informacji źródłowych odbywały się także nie bez kłopotów, ale i szczęśliwych zbiegów okoliczności.

---

<sup>1</sup> *Pergaminy Archiwum Kapituły Katedralnej Sandomierskiej*, Sandomierz 2002.

<sup>2</sup> *Inwentarz rękopisów Archiwum Kapituły Kolegiackiej i Katedralnej w Sandomierzu XIII–XX wieku*, Sandomierz 2010.

Do tych ostatnich niewątpliwie należy fakt odnalezienia w Radomiu, uznanych dotąd za stracone, ponad 20 wiązek ogromnie ważnych dla badań nad przebiegiem generalnej przebudowy kolegiaty, a niebawem katedry sandomierskiej, materiałów archiwalnych z cyklu *fabrica ecclesiarum*. Dołączyły się do nich niebawem liczne kopiarze dokumentów, odnoszących się do kościołów, klasztorów i ratusza sandomierskiego, w tym zwłaszcza dwu kopiarzy o rewelacyjnym znaczeniu, mianowicie księgi przywilejów kościoła i parafii w Beszowej oraz kościoła i parafii w Mielcu w XIV–XVII w.<sup>3</sup>, a szczególnie księgi dokumentów (i rachunków) klasztoru, kościoła i szpitala św. Ducha, o których zachowało się dotąd niewiele wiadomości<sup>4</sup>. Dodając do tych nieznanymi i niewykorzystanymi przez naukę zbiorów zespół dyplomów (pełnych transumptów) pergaminowych oraz ponad 200 dokumentów papierowych – można było pokusić się o opracowanie tego materiału i przygotowanie do druku.

Ich stan fizyczny i walory dokumentacyjne rozpoczynamy od prezentacji dyplomów pergaminowych.

\*

Ze szczątków nieuporządkowanych i niedostępnych dotąd badaczom naukowym archiwaliów Kapituły Kolegiackiej i Katedralnej udało się wydobyć 28 oryginalnych dokumentów pergaminowych z lat 1392–1772. Dochowały się one bowiem w wiązkach papierowych materiałów archiwalnych, odnoszących się do klasztorów duchaków sandomierskich, cystersów sulejowskich, franciszkanów konwentualnych w Smardzewicach w ziemi opoczyńskiej, a także w wiązkach archiwaliów parafialnych podsandomierskiego Obrazowa, następnie w papierach po ks. Janie Wiśniewskim, czy wreszcie w pozyskanych od darczyńców prywatnych przez sandomierskie Archiwum Diecezjalne.

Sześć z nich odnosi się do XIV i XV stulecia, cztery do wieku XVI, dziesięć do XVII, osiem – do XVIII stulecia. Uwagę szczególną przyciąga ją akta parafii podsandomierskiego Obrazowa od 1400 r. oraz parafii w Borkowicach koło Radomia od (prawdopodobnie) 1407 r., a wreszcie akt fun-

---

<sup>3</sup> Por. F. K i r y k, *Beszowa i Mielec. Przyczynki do ich najdawniejszych dziejów*, „Rocznik Mielecki”, t. 20/21 (2017/2018), s. 15–41.

<sup>4</sup> Por. F. K i r y k, *Zdrowotność, higiena i służba zdrowia w dawnym Sandomierzu. Kartki o opiece społecznej [w:] Sandomierz – miasto fascynującej przeszłości. W 730. rocznicę lokacji miejskiej*, red. F. Kiryk, R. Chyła, Kraków 2019, s. 185–216.

dacji renesansowej kaplicy w zamku ogrodzienieckim w 1538 r. przez Seweryna Bonera, kasztelana bieckiego i wielkorządcę krakowskiego, dziedzica tego zamku i miasta Ogrodzieńca, w intencji swego zbawienia oraz małżonki Zofii Betmanówny – dyplom pergaminowy szczególnie ważny w związku z niezwykle posuchą źródłową do historii dawnego Ogrodzieńca. Dochodzi do nich również nieznaną dotąd przywilej miasta Rożanki k. Lidy w Wielkim Księstwie Litewskim z 1508 r. oraz nadanie królewskie wsi Czersko z otoczeniem terytorialnym z 1527 r., na rzecz bojara Wasyla Wołoszyna, w powiecie bielskim.

Liczniesze nieco pergaminy szesnasto- i siedemnastowieczne odnoszą się w większości również do kościelnych spraw osadniczych, a więc do fundacji klasztoru franciszkanów konwentalnych w Smardzewicach oraz funkcjonowania tego konwentu i pozostającej pod jego opieką duszpasterską parafii św. Anny, a następnie przejęcia po latach sporów z jezuitami i uciążliwych starań parafii św. Piotra w Sandomierzu przez kolegiatę sandomierską (1717). Do dokumentów znaczących w historii tejże kolegiaty zaliczyć należy dalej akt erekcji z 1701 r. przez Jerzego Olbrachta Denhoffa, biskupa krakowskiego i podkanclerzego królestwa – okazałego, obszernego szpitala dla wysłużonych księży, wieńczącego pod tym względem zabiegi kapituły kolegiackiej i księży parafialnych oraz wsparcia kolejnych biskupów krakowskich, a także miejscowych kanoników jak Szymona Dzierżęgi, a zwłaszcza Rafała Rościckiego, archidiacona sandomierskiego. Dołączyć do nich trzeba również pergaminowy akt erekcji prepozytury w kościele parafialnym miasta Tarłowa z 1643 r., jeden z najcenniejszych zabytków źródłowych, odnoszących się do rozwoju tego miasta w XVII w., o którym zachowane niesłychanie skromne źródła poskapiły wiadomości.

Niewielki zbiór dyplomów pergaminowych w niniejszym wydawnictwie przynosi zatem istotnie wiele nowych wiadomości, zwłaszcza o dawnej Sandomierszczyźnie, poważnie uzupełniających wydany w 2002 r. katalog pergaminów AKKKS<sup>5</sup>. Wymagają one jednak pilnie zabiegów renowacyjnych i zabezpieczających. Stan ich zachowania jest w większości krytyczny.

Wielokrotnie bogatszy w charakteryzowanym zbiorze pozostaje zespół dyplomów papierowych z lat 1121–1818. Obejmuje bowiem z transumptami 207 dokumentów. Stanowi więc poważny zasób źródeł aktowych, odno-

---

<sup>5</sup> *Pergaminy Archiwum Kapituły Katedralnej Sandomierskiej*, opr. F. Kiryk, Sandomierz 2002, nr 1–328.

szących się w liczbie 63 do średniowiecza, 17 do wieku XVI, 62 do XVII i 125 do XVIII stulecia, a więc ze znaczną przewagą do czasów nowożytnych. Gdy chodzi o wystawców – przeważają wyraźnie dokumenty z kancelarii królewskiej, następnie akta wystawiane przez instytucje kościelne i klasztorne, a wreszcie powstałe w urzędach miejskich i kancelariach prywatnych, pisane przeważnie w języku łacińskim, ale także – z czasem coraz częściej, w języku polskim. Dochodzi do nich kilkanaście przywilejów królewskich w języku ruskim, które daje się łączyć z trwającą od dziesięcioleci akcją osadniczą na obszarze Wielkiego Księstwa Litewskiego. Świadectwem tego procesu jest akt lokacyjny z 1520 r. miasta Sławatycz nad Bugiem z targiem i karczmą oraz zezwoleniem na wzniesienie zamku (nr 58 II), a także akty innych monarszych nadań obszarów leśnych i puszczańskich, czego przykładem jest przekazanie w 1524 r. rozległych dóbr zabłudowskich w powiatach bielskim i surażskim Aleksandrowi Chodkiewiczowi za zasługi wojenne (nr 63 II).

W grupie papierowych dyplomów królewskich, których siłę dokumentacyjną podnosi fakt, że są oryginałami, wyróżniają się dokumenty graniczne. Jest ich sporo. Obejmują nie tylko kwestie pograniczne oraz znaki określające zagospodarowanie przestrzeni osadniczej (przesieki, słupy kamienne i drewniane, kopce itp.), lecz przede wszystkim stosunki własnościowe, stanowiące pierwszorzędny materiał badawczy do historii miejscowej szlachty, a także do dziejów podkomorskich służb granicznych (por. nr 101 II oraz 108 II i in.).

Spora część owych papierowych dyplomów królewskich odnosi się do sandomierskich królewszczyzn, w tym szczególnie dawnego starostwa sandomierskiego. Kilkanaście dokumentów dotyczy sołectwa i gromady wiejskiej w Pysznicu, a także parafii i kościoła parafialnego, przedstawiając materiał źródłowy wyjątkowo różnorodny i bogaty, oświetlający dzieje wioski od lokacji poprzez jej rozwój i osiągnięcie czołowej pozycji w zespole pojawiających się w XVI–XVIII w. królewskich osad rolno-handlowych oraz przemysłowych (w dziedzinie wydobywania rud żelaznych i ich przeróbki surowcowej w tamtejszych kuźnicach).

Nie brakuje udokumentowanych świadectw o zniszczeniach wojennych, rabunkach mienia w wioskach i miastach królestwa oraz o dziesiątkujących ludność klęskach elementarnych, jak powtarzające się epidemie chorób zakaźnych, a także wylewy rzek oraz gwałtowne zmiany pogody itp. (zob. nr 168 II), a w końcu dokumentów wyjątkowych, jak na przykład królewska ordynacja z 1739 r. dla warszawskich czeladników drukarskich (nr 178 II).



W niemalym zespole wystawionych przez kancelarie biskupie oraz klasztorne dokumentów przeważają akta dotyczące parafii i poszczególnych zgromadzeń zakonnych. Są bardzo cenne, zwłaszcza że dotyczą nie tylko lokalnego życia religijnego, lecz także gospodarczego i kulturalnego. Świadectwem tego pozostają niewątpliwie parafialne akta pysznickie, archiwalia klasztoru franciszkanów konwentualnych w Smardzewicach, jak również dokumenty odnoszące się do przestrzeganych z trudem szlacheckich zobowiązań dziesięcinnych. Ich własności informacyjne ujawniają się nie tylko w odniesieniu do parafii i poszczególnych kościołów, lecz także w rezultatach kształtowania u wiernych postaw religijnych i społecznych.

Wśród owych papierowych dyplomów kościelnych zachował się inny dokument szczególny. Informuje bowiem, że sandomierska kapituła kolegiacka wybrała spośród swoich kanoników w 1566 r. trzyosobową delegację (Marcina Kromera, Stanisława Grotkowskiego i Jakuba Lipnickiego) na sesję diecezjalnej kapituły generalnej do Krakowa i zaopatrzyła delegatów w instrukcję czynnego uczestnictwa w obradach. Znalazł się w niej postulat bezpośredniego kontaktu delegacji z biskupem krakowskim (Filipem Padniewskim) dla wyrażenia zadowolenia z powrotu do dyskusji nad sytuacją Kościoła na synodach diecezjalnych i partykularnych (których niesłusznie zaniechano, osłabiając przez to wpływ kleru diecezjalnego na wiernych), następnie dezaprobaty wobec zachowujących się nagannie głośnych i źle odzianych kleryków oraz innych zabiedzonych reprezentantów kleru parafialnego, a także wobec palącego braku kaznodziejów, których winno się wychowywać i kształcić oraz polepszyć im warunki bytowania. Instrukcja zawiera jeszcze inne ważne i polemiczne wątki. Świadczą one o krytycznym stosunku duchowieństwa kolegiaty sandomierskiej do hierarchów kościelnych, niedostrzegających dostatecznie węzłowych problemów ówczesnego Kościoła, którego istnieniu zagrażała szerząca się reformacja.

Miejsce szczególne wśród 52 wiązek rękopisów zajmują sumariusze dokumentów kolegiaty i sandomierskiej kapituły kolegiackiej. Zawierają bowiem spisy kopii aktów odnoszących się do dóbr, domów i dziesięcin duchowieństwa kolegiackiego, a także jego kontaktów z rzemieślnikami, w tym zwłaszcza ze złotnikami i hamernikami krakowskimi. Materiały te wyłaniają jeszcze kolejne wiązki akt, z cyklu *fabrica ecclesiarum* z lat 1693–1805 (nr 240 II i 241 II) wynikłe z zamówień na roboty kamieniarskie, blacharskie i ślusarskie z okresu 1693–1765, w związku z ciągnącym się

generalnym remontem kolegiaty, łącznie z malowidłami ołtarzy, złoceniami obrazów i budową organów, a także ze sprowadzaniem i obróbką czarnego marmuru z Czernej koło Krakowa.

Kolejnym zbiorem źródeł jest obszerny tom zasobny w wiadomości o stosunkach kościelnych w Sandomierzu lat 1657–1675. Obejmuje 957 kart akt oficjalatu sandomierskiego szczególnie cennych, bo dotyczących okresu tuż po najeździe szwedzkim i jeszcze bardziej barbarzyńskiej zagłady materialnych dóbr kultury podczas inwazji siedmiogrodzkiej. Przedstawia szczególnie bogaty przegląd problematyki kościelnej i miejskiej, w tym kościołów diecezjalnych i zakonnych, szpitala i kościoła św. Ducha oraz przytułku ubogich, stowarzyszeń kościelnych, kapeli muzycznej, a nade wszystko kręgu ludzi Kościoła i ratusza sandomierskiego, z których wielu pozostawiło testamenty. I wreszcie gminy izraelskiej.

Uwagę szczególną przyciąga dalej rps 249 II, zatytułowany *Liber documentorum parochialium Mielec et Beszowa*, a obejmujący materiał dokumentowy odnoszący się do kościoła i parafii beszowskiej oraz kościoła i parafii mieleckiej. Zawiera rewelacyjny, dotąd nieznaną zasób wiadomości osadniczych z XIV i XV w., szczególnie cenny, bo odnoszący się do nierozpoznanego do tej pory średniowiecznego osadnictwa na prawym brzegu Wisły, między Opatowcem a Połańcem. Wnosi więc najstarsze wiadomości o Mielcu i jego wiejskim otoczeniu (Rzędzianowice, Dutów, Trzciana, Chrzastów, Chorzelów i in.) pozostających w ręku miejscowej gałęzi Gryfitów, a z drugiej strony Wisły o starożytnej Beszowej i szlacheckich osadach okolicznych, w tym rodu Jastrzębców z Łubnic i Rytwian. Zmieniają one pogląd na osadnictwo nadwiślańskiej Sandomierszczyzny wokół Mielca, Rzędzianowic, Trzciany, Chrzastowa i Wojsławia, a także w okolicy Beszowej, w której sąsiedztwie powstał w 1429 r. kościół parafialny w Orzelcu. W zespole owych odkryć znalazł się też przywilej lokacji w 1416 r. wsi Rzędzianowice na prawie czynszowym i nowe wiadomości o Janie (starszym), dziedzicu Mielca, oraz Janie (młodszym), rozpoczynającym w 1457 r. lokację tego miasta. Dodajmy tu jeszcze, że ten zabytek mielecko-beszowski jest bogaty w kolejne dokumenty, jak obszerny akt lokacji prepozytury mieleckiej (1526), czy też wiadomości o ostatnich reprezentantach rodu Mieleckich z pierwszej połowy XVII w., a wreszcie rewelacyjny, nieznaną inwentarz włości mieleckiej z 1589 r.

Pozostając nadal przy aktach parafialnych, zwrócimy uwagę na pokaźny zespół archiwaliów kościoła i parafii Modliborzyce Opatowskie z lat 1590–1983, obejmujący cztery wiązki materiałów źródłowych. Przeważają wśród

nich dawne i rzadkie już zapisy metrykalne, przegrodzone inwentarzami beneficjum parafialnego z lat 1816, 1818 oraz 1865 i 1867, a następnie z 1924, 1932, 1971 i 1974 r. Zainteresowanie budzi poza inwentarzami protokół wizytacji dekanalnej z 1672 r., stwierdzający przeciągający się na obszarze parafii brak szkoły, następnie opis remontu kościoła w 1870 r. i wzniesionej wcześniej organistówki, a wreszcie zniszczenia budynku kościelnego podczas działań wojennych w 1944 r. i gruntownej odbudowy (z 5 zdjęciami) zrujnowanej świątyni (nr 250 II–253 II).

W dalszej kolejności zostały ułożone szczególnie bogate w informacje źródłowe akta prastarej i bogatej parafii w Obrazowie z lat 1400–1791. Są to materiały archiwalne umieszczone w trzech okazałych wiązках, przedstawiające nie tylko dzieje dawnego drewnianego kościoła św. Piotra i (złożonego z 10 okolicznych wsi) obszaru parafialnego, lecz także sprawy niepełnej przynależności własnościowej wsi Obrazowa do konwentu św. Ducha w Sandomierzu i konflikty na tym tle z miejscową drobną szlachtą, strzegącą swoich dóbr oraz praw patronackich nad miejscową świątynią. Liczne akta procesowe informują, że spory o owo prawo patronatu toczyły się nie tylko przed rodzimymi sądami duchownymi i świeckimi, lecz także znalazły się w XVI i XVII w. w kurii rzymskiej, przynosząc w sumie niezwykle interesujący źródłowy materiał informacyjny. Dotyczy nie tylko kościoła i parafii, lecz także (istniejącego już w pierwszej połowie XV w.) przytułku ubogich, a nade wszystko czynnej przed 1569 r. szkoły parafialnej; obszerny i treściwy inwentarz kościoła obrazowskiego pochodzi jednak dopiero z 1727 r., ale opisuje świątynię ciągle bogatą w sprzęty, naczynia i szaty liturgiczne, okazałą plebanię i organistówkę oraz nadwerężony starością szpital ubogich, akcentując jednak brak szkoły oraz nauczyciela, zastępowanego sporadycznie przez organistę (nr 254 II–256 II).

Wypisy źródłowe z ksiąg metrykalnych parafii Skrzyńsko z lat 1750–1814 pozostawił ks. Jan Wiśniewski, który zamieścił nadto krótki tekst o kaplicy zamkowej oraz o szklanym kielichu w Ćmielowie (nr 257 II), natomiast wiele wiadomości o parafiach (Bogucice w pow. czchowskim, Wieniawa w pow. radomskim, Dzików, Goźlice, Olbierzowice, Samborzec, Staszów, Szczeglice, Studzianna, a także Białobrzegi, Klimontów, Mydlów, Obrazów, Opatów, Osiek, Ożarów, Piotrkowice, Strzyżowice, Szydłowiec, Szydłów, Waśniów, Wiśniowa oraz Poznań, Radom, Sandomierz, Żarki) zawierają *akta różne* (nr 258 II–259 II) oraz *Varia* o parafii Sulisławice (nr 260 II). Informują nadto o wielu różnych sprawach, na przykład o kapucynach warszawskich i szkole polskiej w Paryżu, wzmiankują o szpitalu

w Jampolu, podają cenny wykaz spławu zboża do Gdańska z 1653 r., dostarczają zbioru informacji o przeprawach rzecznych z 1854 r.; nie brakuje wśród nich informacji o konfederacji barskiej, zamku wawelskim z 1790 r., o wojnie w 1794 r. i wydarzeniach na Pradze k. Warszawy, a wreszcie o powstaniu styczniowym. Zbiory *Aktów różnych zamyka Genealogia rodu Męcińskich* pióra Wojciecha Wielądki, a także skromne akta miasta Sandomierza i parafii miejskiej św. Piotra i Pawła oraz krótkie wzmianki o zgromadzeniu benedyktynek sandomierskich i franciszkanów zawichojskich, a wreszcie *Spis dzieł w bibliotece księży wikariuszów w katedrze sandomierskiej* z 1863 r.

Zachowały się w zespole AKKKS jednak wcześniejsze i znacznie pełniejsze wykazy książek tej biblioteki z lat 1712–1728 (zob. nr 262 II–264 II). Pierwszy obejmuje ponad dwa tysiące książek ułożonych alfabetycznie według nazwisk autorów; drugi – według poszczególnych działów (np. *Authores in pargameno*, *Authores Italici*, *Authores Germano*); trzeci, obejmujący dwa tysiące not bibliograficznych, zestawionych według treści opisywanych książek (np. *Opera ss. patrum*, *Concionatores* czy *Historici* lub *Oratores*). Stanowią znakomite i rzadkie biblioteczne dzieła katalogowe z początku XVIII w., powiązane ściśle z osobą wybitnego intelektualisty, bibliofila oraz znawcy książek rękopiśmiennych i drukowanych chrześcijańskiego kręgu cywilizacyjnego, ks. Stefana Żuchowskiego oraz jego przyjaciela, do pewnego stopnia spadkobiercy, ks. Jana Kalisza kanonika sandomierskiego. Czekają na zbadanie i opis przez współczesnego historyka dawnej książki.

Zatrzymując się chwilę jeszcze przy osobie tego wybitnego kapłana i bibliofila, dodamy, że opisywane zbiory AKKKS zawierają trzy wiązki archiwalne, zatytułowane *Papiery po ks. Stefanie Żuchowskim* (nr 268 II–270 II), które spotkają się z rychłym niewątpliwie zainteresowaniem historyków ówczesną sandomierską kapitułą kolegiacką, miastem Sandomierzem i wydarzeniami politycznymi i wojennymi przełomu XVII i XVIII w., a szczególnie osobowością i poglądami tego niepospolitego, ale kontrowersyjnego człowieka.

Dużą wagę przypisać trzeba również *Materiałom biograficznym*, uszeregowanym w cztery zestawienia imienne (nr 264 II–267 II), które inauguruje oryginalny dokument z 1576 r., wystawiony i podpisany własnoręcznie przez królową Annę Jagiellonkę. Wiele w nich nazwisk osób wybitnych i nie mniej ludzi mało znanych. Każda jednak nota biograficzna coś wnosi i coś znaczy.

Dział źródeł o sandomierskich szpitalach i przytułkach ubogich otwiera liczący 209 zapisanych stron, nieznaną dotąd kopiarz konwentu i szpitala św. Ducha w Sandomierzu, powstały w latach 1596–1617, zaopatrzone w tytuł *Promptuarium privilegiorum conventus sancti Spiritus Sandomiriensis*. Obejmuje on dokumenty klasztorne, wystawione w 1395 r. przez króla Jagiełłę i królową Jadwigę, następnie przywileje obu ostatnich Jagiellonów oraz akty nadań monarchów późniejszych, a także liczne zapisy sum pieniężnych na rzecz klasztoru i szpitala ze strony szlachty i możnowładztwa małopolskiego. Podaje też wiadomości o pożarach kościoła i szpitala w latach dwudziestych i trzydziestych XVI stulecia, łącznie z zaturą królewskich przywilejów klasztornych, a następnie o mozolnej, popożarowej odbudowie świątyni konwenckiej razem z pomieszczeniami klasztornymi i szpitalnymi. Druga część kopiarza zawiera rachunki szpitalne, rejestrując imiennie dłużników klasztornych, wśród których nie brakowało nie tylko szlacheckich możnych, lecz także burmistrzów, rajców i wójtów sandomierskich. Podobna w treści o klasztorze i szpitalu św. Ducha jest część druga aktów luźnych z XVII i XVIII w., stanowiąca razem podstawowy rezerwuwar informacji o roli duchaków w opiece społecznej w mieście i ziemi sandomierskiej.

Znacznie mniejszy wpływ na egzystencję ludzi samotnych i opuszczonych oraz pozbawionych środków do życia wywierał kościół i szpital św. Hieronima pod zamkiem sandomierskim. Był tylko przytułkiem ubogich, a o jego skutecznej, chociaż stosunkowo skromnej działalności, świadczy odkryta tu, stosunkowo treściwa, *Rewizja szpitala św. Hieronima* z 1736 r.

Archiwalia klasztoru franciszkanów konwentualnych w Smardzewicach w ziemi opoczyńskiej stanowią kolejny ważny zasób źródłowy. Obejmuje on 27 wiązek archiwaliów (nr 282 II–309 II) ułożonych jednak stosunkowo bezładnie pod względem tematycznym, będących wszakże jedynym z zachowanych szczęśliwie zbiorem świadectw źródłowych o istnieniu i działalności konwentu franciszkańskiego w północno-zachodniej Sandomierszczyźnie oraz istniejącym przed nim kościółkiem św. Anny. Powołanie ich do działalności przez biskupów kujawskich było związane z szerzącym się w podsmardzewickim uroczysku leśnym kultem św. Anny i zbudowaną tu pierwotnie kaplicą, a następnie skromnym, drewnianym kościółkiem pod jej wezwaniem (1621), a niebawem ze sprowadzeniem do niego (1639) zakonników z niedalekiego Piotrkowa, podlegających krakowskiej prowincji franciszkańskiej w Królestwie Polskim, a wreszcie z poszerzeniem fundacji klasztornej (1688) oraz budową murowanych obiektów konwenckich

i erekcją przy nowym, wzniesionym w ostatniej ćwierci XVII w. z kamienia i cegły, okazałym barokowym kościele konwenckim i parafialnym<sup>6</sup>.

Placówka klasztorna i parafialna zyskały od biskupich fundatorów wsie Twardą i Trestę z rolami kmiecymi i zagrodniczymi oraz rozległymi gruntami zalesionymi, a także sołectwo w Brzustowie oraz liczne dziesięciny. Były wioskami rozwiniętymi gospodarczo (młyny, karczmy, folwark klasztorny z oborą i stajniami, spiżarniami i piwnicami), ale ulegającymi dewastacjom w wyniku kontrybucji i rabunków wojennych oraz klęsk elementarnych (zob. nr 294 II–295 II, 297 II, 300 II, 306 II). Większość owych wiązek archiwalnych odnosi się jednak do dłużników klasztornych, którzy poczynili na rzecz klasztoru zapisy sum pieniężnych i mieli niebawem kłopoty z ich przekazaniem do skarbcza konwenckiego. Rejestrują więc głównie szlachtę opoczyńską i piotrkowską (nr 284 II–290 II), a wśród nich całe pokolenia rodu Denhoffów, następnie mniej bogatych i wpływowych Ciechowskich, Kuczyńskich, Olszowskich, Ostrowskich, Pasikowskich, Słowińskich, Trzemeskich (nr 290 II), a także Cieślińskich, Kochanowskich, Konarskich, Kosnowskich, Łukowskich, Rogawskich, Szaniawskich, Ulatowskich (nr 291 II–293 II, 296 II).

Mniejszy zespół owych wiązek archiwalnych dotyczy ładu wewnętrznego klasztoru, życia codziennego chłopów Twardej i Tresty oraz stosunków kulturalnych. Zachowały się jednak drobne opisy wydarzeń obyczajowych, na których negatywny obraz wywierało pijaństwo i miejscowe karczmy (nr 299 II), ale też fakty obniżające dyscyplinę klasztorną (nr 300 II–302 II, 309 II). Tym większe zainteresowanie budzi więc spis książek biblioteki klasztornej, sporządzony w połowie XIX w. fachowo przez bibliotekarza o dużej wiedzy specjalistycznej (nr 304 II). Stanowi rejestr wydawnictw w większości o treści religijnej, jak Pismo Święte, traktaty teologiczne, kanoniczne oraz z zakresu liturgii i historii Kościoła. Poświadczą jednak wysoki poziom umysłowy nie tylko przełożonych konwentu, lecz także zapewne większości zakonników.

Tytułem uzupełnienia wcześniejszego tomu *Inwentarza rękopisów AKKKS* podamy, że natrafiliśmy znowu na dwie księgi aktów oficjalatu tarnowskiego z lat 1704–1712 oraz 1721–1761 (nr 280 II–281 II). Oznacza

---

<sup>6</sup> Por. w tej sprawie też *Rocznik diecezji radomskiej 2007 r.*, gdzie krótki, ale rzeczowy (oparty na kronice parafialnej z 1889 r. i kontynuowanej od 1974 r.) opis kościoła św. Anny oraz klasztoru franciszkańskiego, s. 484.

---

to, że mamy do czynienia w sumie z czterema tomami tego ważnego, obfitego w wiadomości źródła do dziejów kościoła tarnowskiego z XVI i XVII stulecia<sup>7</sup>.

\* \*

Niniejsze wydawnictwo zostało opracowane także w ramach zamówienia, tak jak opublikowany w 2002 r. *Katalog pergaminów* oraz w 2010 r. *Inwentarz rękopisów* – sandomierskiej kapituły katedralnej. Do niej kierujemy więc wyrazy serdecznej podziękności za stworzenie warunków do wieloletniej pracy archiwalnej i wsparcia w końcowej fazie badań. Słowo podziękowania za przychylny patronat nad działaniami zmierzającymi do opracowania pełnej i rzetelnej informacji naukowej o zasobie archiwalnym AKKKS i ułatwienia dostępu do niego ludzi nauki składamy Księdzu Biskupowi Krzysztofowi Nitkiewiczowi, ordynariuszowi diecezji sandomierskiej. Ze szczególną wdzięcznością wspominamy zwłaszcza konkretną pomoc w trakcie pozyskiwania materiałów źródłowych ze strony dr. hab. Mariana Wolskiego (dokumenty w języku ruskim), następnie ks. Zygmunta Gila, obecnie proboszcza katedry sandomierskiej, w zakresie identyfikacji zbiorów i wstępnej ich obróbki komputerowej, a także ks. Waldemara Gałązki, oficjała sandomierskiego, znakomitego konsultanta w zakresie prawa kościelnego i znawcy kościelnej geografii historycznej. Wyrazy wdzięczności za współpracę należą się również pracownikom sandomierskiego Archiwum Diecezjalnego, a wśród nich szczególnie ks. mgr. Ryszardowi Nowakowskiemu, obecnie proboszczowi w podsandomierskim Obrazowie. Osobne podziękowania kierujemy do Polskiej Akademii Umiejętności za wsparcie z jej strony w staraniach w Narodowym Centrum Nauki o grant wydawniczy, jego obsługę administracyjną, a przede wszystkim za przyjęcie opracowania niniejszych materiałów archiwalnych do opublikowania w ramach swoich wydawnictw i zajęcie się ich drukiem przez własny, znakomity dział wydawniczy.

---

<sup>7</sup> Zob. *Inwentarz rękopisów AKKKS*, t. I, nr 834–835.





## Introduction

### **Inventory of manuscripts of Archives of the Collegiate and Cathedral Chapters of Sandomierz Vol. II: 12<sup>th</sup>–20<sup>th</sup> centuries**

The second volume of the *Inventory of Manuscripts*, registering and describing the archives of the Collegiate and Cathedral Chapters of Sandomierz (AKKKS), supplements the catalogue of documents<sup>1</sup> published in 2002 and the *Inventory of Manuscripts* (volume one)<sup>2</sup> published in 2010. It has the same title, retains the same editorial layout, employs the same form of scientific apparatus, uses the same abbreviations and identical indexes.

However, it includes an extensive collection of handwritten source materials: 28 original parchment diplomas, 207 paper diplomas (including also originals) and 75 bundles of manuscripts. Over 300 archival units in total. Therefore, it complements and enriches the vast archival resource (1,350 units), included in both earlier publications, creating together with them a comprehensive register of sources for the history of the Sandomierz Collegiate and Cathedral Chapters, the city of Sandomierz, monastery complexes, municipal centres and parish rural settlements of the former Sandomierz land, as well as the Lublin region and Podlasie, and the neighbouring areas of the Grand Duchy of Lithuania.

Source searches in state, church, monastic and private archives were presented in detail in the *Introduction* to the *Inventory of Manuscripts of the Archives of the Collegiate and Cathedral Chapters of Sandomierz*, published in 2010. We conclude that the picture of the research effort as well as the

---

<sup>1</sup> *Pergaminy Archiwum Kapituły Katedralnej Sandomierskiej* [*Parchments of the Archives of the Sandomierz Cathedral Chapter*], Sandomierz 2002.

<sup>2</sup> *Inwentarz rękopisów Archiwum Kapituły Kolegiackiej i Katedralnej w Sandomierzu XIII–XX wieku* [*Inventory of Manuscripts of the Archives of the Collegiate and Cathedral Chapters of Sandomierz in the 13<sup>th</sup>–20<sup>th</sup> centuries*], Sandomierz 2010.

inconvenience of finding the source material sought has not changed, fully referring also to the material queries related to the preparation of this volume of the *Inventory of Manuscripts*. Therefore, we refer the reader to the *Introduction* to the earlier volume, adding that the search for new carriers of source information took place not without problems, but also with happy coincidences.

The latter undoubtedly include the discovery of over 20 bundles, hitherto considered lost, which were extremely important for the research on the course of the general reconstruction of the collegiate church, which within a short time became the Sandomierz Cathedral, archival materials from the *fabrica ecclesiarum* series. Soon they were joined by numerous cartularies of documents relating to churches, monasteries and the town hall of Sandomierz, in particular two cartularies of great importance, namely the book of privileges of the church and parish in Beszowa and the church and parish in Mielec in the 14<sup>th</sup>–17<sup>th</sup> centuries<sup>3</sup>, especially the books of documents (and bills) of the monastery, church and hospital of the Holy Spirit, of which little had been known until then<sup>4</sup>. By adding a set of parchment diplomas (full transumpt, i.e. certified copies of legal documents) and over 200 paper documents to these collections – earlier unknown and unused by scientists, it was possible to work out this material and prepare it for printing.

The description of their physical condition and documentation values begins with the presentation of parchment diplomas.

\*

Twenty eight original parchment documents from 1392–1772 were extracted from the remains of disordered materials previously unavailable to scientific researchers examining the archives of the Collegiate and Cathedral Chapter. They have been preserved in bundles of paper archival materials, relating to the monasteries of the Hospitallers of the Holy Spirit of Sando-

---

<sup>3</sup> Cf.: F. K i r y k, *Beszowa i Mielec. Przyczyunki do ich najdawniejszych dziejów* [*Beszowa and Mielec. Contributions to the most ancient history*], ‘Rocznik Mielecki’ [‘Yearbook of Mielec’], vol. 20/21 (2017/2018), p. 15–41

<sup>4</sup> Cf.: F. K i r y k, *Zdrowotność, higiena i służba zdrowia w dawnym Sandomierzu. Kartki o opiece społecznej* [w:] *Sandomierz – miasto fascynującej przeszłości. W 730. rocznicę lokacji miejskiej* [*Health, hygiene and health care in the former Sandomierz. Pages on social welfare* [in:] *Sandomierz – a city of a fascinating past. On the 730<sup>th</sup> anniversary of the town foundation*], ed. F. Kiryk, R. Chyła, Krakow 2019, p. 185–216.

mierz, Sulejów Cistercians, Conventual Franciscans in Smardzewice in the Opoczno region, and also in bundles of parish archives in Obrazów near Sandomierz, as well as from Rev. Jan Wiśniewski's collection, and, last but not least, they were obtained from private donors by the Diocesan Archives in Sandomierz.

Six of them refer to the fourteenth and fifteenth centuries, four to the sixteenth century, ten to the seventeenth century and eight to the eighteenth century. Particular attention is drawn to the files of the parish of Obrazów located near Sandomierz from 1400 and of the parish in Borkowice near Radom from (probably) 1407, and finally the act of foundation of the Renaissance chapel in the Ogrodzieniec castle in 1538 by Seweryn Boner, the castellan of Biecz and the governor of Krakow, lord of this castle and the city of Ogrodzieniec, to be erected in the intention of his and his wife Zofia's (née Betman) salvation – a parchment diploma, especially important due to the extraordinary scarcity of source materials related to the history of the former Ogrodzieniec. They also include the previously unknown privilege of the town of Rożanki near Lida in the Grand Duchy of Lithuania from 1508 and the royal granting of the village of Czersko with its territorial surroundings from 1527 to the boyar Wasyl Wołoszyn, in the Bielsko district.

The more numerous sixteenth- and seventeenth-century parchments mostly refer to church settlement matters, i.e. to the foundation of the Conventual Franciscan monastery in Smardzewice and the functioning of this convent and the parish of St. Anna remaining under its pastoral care. They also relate to the parish of St. Peter taken over after years of onerous efforts and disputes with the Jesuits by the Sandomierz collegiate church (1717). Documents significant in the history of this collegiate church include the erection act of 1701 by Jerzy Olbracht Denhoff, the bishop of Krakow and the vice-chancellor of the kingdom – a magnificent, spacious hospital for senior priests, crowning in this respect the efforts of the collegiate chapter and parish priests and the support of subsequent bishops of Krakow, as well as local canons such as Szymon Dzierżęga, and especially Rafał Rościcki, the archdeacon of Sandomierz. They should also be accompanied by the parchment act of the erection of the provostship in the parish church of the city of Tarłów from 1643, one of the most valuable source monuments relating to the development of this city in the 17<sup>th</sup> century, about which the preserved, extremely meagre sources, provide sparse information.

Therefore, the small collection of parchment diplomas in this publication brings a lot of new information, especially about the former Sandomierz

region, which seriously supplements the AKKKS parchment catalogue published in 2002<sup>5</sup>. However, they urgently require renovation and protection measures. Their state of preservation is mostly critical.

The set of paper diplomas from the years 1121–1818 remains much richer in the collection in question. It includes 207 documents with transumpt. Thus, it constitutes a considerable resource of records, referring to the Middle Ages in the number of 63, 17 to the 16<sup>th</sup> century, 62 to the 17<sup>th</sup> century and 125 to the 18<sup>th</sup> century, and therefore they considerably outnumber those from the modern times. When it comes to issuers – documents from the royal chancellery clearly prevail, then files issued by church and monastic institutions, and finally those created in city offices and private offices, usually written in Latin, but also – with time, more and more often, in the Polish language. There are a dozen or so royal privileges in the Ruthenian language, which can be connected with the decades-long settlement campaign in the territory of the Grand Duchy of Lithuania. The evidence of this process is the incorporation act of 1520 of the town of Sławatycz on the Bug with a market and an inn and a permit to erect a castle (No. 58 II), as well as the acts of other royal grants of forest and primeval forests, an example of which is the transfer in 1524 of extensive Zabłudów estates in the Bielsko and Suraz districts to Aleksander Chodkiewicz for his war merits (No. 63 II).

Border documents stand out in the group of paper royal diplomas, whose documentary power is increased by the fact that they are originals. There are quite a few of them. They include not only border issues and signs specifying the development of the settlement space (transitions, stone and wooden columns, mounds, etc.), but most of all property relations, constituting the first-class research material for the history of the local nobility, as well as for the history of border services (see no. 101 II and 108 II et al.).

A large part of these paper royal diplomas refer to the royal lands of Sandomierz, especially the former Sandomierz Starosty. More than a dozen documents concern the village council and the village community in Pysznica, as well as the parish and the parish church, presenting the source material extremely diverse and rich, shedding light on the history of the village from its location through its development and achievement of a leading position in the group of appearing in the 16<sup>th</sup>–18<sup>th</sup> century royal agro-

---

<sup>5</sup> *Pergaminy Archiwum Kapituły Katedralnej Sandomierskiej [Parchments of Collegiate and Cathedral Chapters of Sandomierz]*, F. Kiryk Ed. Sandomierz 2002, No 1–328.

-commercial and industrial settlements (in the field of iron ore mining and their processing of raw materials in their forges).

There is much documented evidence of war devastation, property plunder in the villages and cities of the kingdom, and of elementary disasters decimating the population, such as repeated epidemics of infectious diseases, as well as flooding and sudden changes in weather, etc. (see no. 168 II), and finally exceptional documents, such as the royal ordinance of 1739 for Warsaw printing journeymen (No. 178 II).

The majority of documents issued by the bishop's and monastery offices are mainly files concerning parishes and individual religious orders. They are very valuable, especially since they concern not only local religious life, but also economic and cultural life. The evidence of this is undoubtedly the parish records of Pysznica, the archives of the Conventual Franciscan monastery in Smardzewice, as well as documents relating to the hardly obeyed noble tithe obligations. Their informational properties are revealed not only in relation to parishes and individual churches, but also in the results of shaping religious and social attitudes in the faithful.

Among these paper church diplomas, another special document has survived. It informs that the Sandomierz Collegiate Chapter chose from among its canons in 1566 a three-person delegation (Marcin Kromer, Stanisław Grotkowski and Jakub Lipnicki) for the session of the diocesan general chapter in Krakow and provided the delegates with instructions for their active participation in the deliberations. It included the postulate of direct contact of the delegation with the bishop of Krakow (Filip Padniewski) to express satisfaction with the return to the discussion on the situation of the church at diocesan and particular synods (which were wrongfully abandoned, thus weakening the influence of the diocesan clergy on the faithful), but also to express disapproval because of loudly behaving and badly dressed seminarians and other emaciated representatives of the parish clergy, as well as in the face of the burning shortage of preachers who should be educated and their living conditions should be improved. The instruction contains other important and polemical threads. They prove the critical attitude of the clergy of the Sandomierz collegiate church towards church hierarchs, who did not sufficiently perceive the key problems of the contemporary Church, the existence of which was threatened by the spreading reformation.

A special place among 52 groups of manuscripts is occupied by the summaries of the documents of the collegiate church and the collegiate chapter of Sandomierz because they contain lists of copies of acts relating to the

goods, houses and tithes of the collegiate clergy, as well as their contacts with craftsmen, especially with Krakow goldsmiths and ironmasters. These materials reveal yet another bundles of files, from the *fabrica ecclesiarum* series from 1693–1805 (No. 240 II and 241 II) resulting from orders for stonework, sheet metal and locksmith works from the period 1693–1765, in connection with the ongoing general renovation of the collegiate church, including altar paintings, gilding of pictures and organ building, as well as importing and processing black marble from Czerna near Krakow.

Another collection of sources is an extensive volume rich in information on church relations in Sandomierz in the years 1657–1675. It includes 957 pages of the documents of the Sandomierz officialate, which are particularly valuable, because they concern the period immediately after the Swedish invasion and the even more barbaric destruction of material cultural goods during the Transylvanian invasion. It presents a particularly rich overview of church and city issues, including diocesan and monastic churches, the hospital and the church of the Holy Spirit and the poorhouse, church associations, a music band, and above all, the circle of people from the Church and the Sandomierz town hall, many of whom left their wills. And finally, it contains sources concerning the Jewish community.

Particular attention is still drawn to the manuscript 249 II, entitled *Liber documentorum parochialium Mielec et Beszowa*, which includes documentary material relating to the church and parish in Beszowa as well as the church and parish in Mielec. It contains a sensational, hitherto unknown resource of settlement information from the 14<sup>th</sup> and 15<sup>th</sup> centuries, especially valuable, because it refers to the so far unknown medieval settlement on the right bank of the Vistula, between Opatowiec and Połaniec. So it brings the oldest information about Mielec and its rural surroundings (Rzędzianowice, Dutów, Trzciana, Chrzastów, Chorzelów and others) in the hands of the local branch of the Gryfin family, and on the other side of the Vistula about ancient Beszowa and nearby noble settlements, including the Jastrzębiec family from Łubnice and Rytwiany. They change the view on the settlement of the Sandomierz region upon the Vistula spreading around Mielec, Rzędzianowice, Trzciana, Chrzastów and Wojśław, as well as in the vicinity of Beszowa, near which the parish church in Orzelec was built in 1429. The set of these finds also includes the privilege of establishing the village of Rzędzianowice in 1416 on the rental law and new information about Jan (the Older), the heir of Mielec, and Jan (the Younger), who started the location of this town in 1457. Let us add here that this Mielec-Beszowa

old written text is rich in further documents, such as an extensive act of the location of the Mielec provostship (1526), or information about the last representatives of the Mielecki family from the first half of the 17<sup>th</sup> century, and finally, a sensational, not known inventory of the Mielec estate from 1589.

Still describing the parish files, we will draw your attention to a large collection of archives of the Modliborzyce Opatowskie church and parish from 1590–1983, including four bundles of source materials. The majority of them are old and rare records, separated by inventories of the parish benefice from 1816, 1818, 1865 and 1867, and then from 1924, 1932, 1971 and 1974. Apart from the inventories, the interest is aroused by the protocol of the deanery visit from 1672, stating the prolonging absence of school in the parish, then a description of the renovation of the church in 1870 and the organist's house erected earlier, and finally the destruction of the church building during the war in 1944 and a thorough reconstruction (with 5 photos) of the ruined temple (No. 250 II–253 II).

Next, the files of the ancient and rich parish in Obrazów from 1400–1791, particularly rich in source information, were compiled. These are archival materials placed in three large bundles, presenting not only the history of the old wooden church of St. Peter and the parish area (consisting of 10 neighbouring villages), but also the issue of incomplete ownership of the village of Obrazów to the convent of the Holy Spirit in Sandomierz and conflicts in this context with the local gentry, guarding their property and patronage rights over the local temple. Numerous court files inform that disputes over this right of patronage took place not only in front of native clergy and secular courts, but also found their way to the Roman curia in the 16<sup>th</sup> and 17<sup>th</sup> centuries, bringing together an extremely interesting source of information. It concerns not only the church and the parish, but also the poorhouse (existing already in the first half of the 15<sup>th</sup> century), and above all, the parish school, which was active before 1569; however, the extensive and concise inventory of the church in Obrazów dates back to 1727, but describes the temple, which is still rich in furnishings, utensils and liturgical vestments, a magnificent presbytery and organist's house, and a poor hospital damaged by old age, emphasizing the lack of a school and a teacher, replaced sporadically by an organist (No. 254 II–256 II).

Source extracts from the record books of the Skrzyńsko parish from 1750–1814 were left by Rev. Jan Wiśniewski, who also published a short text about the castle chapel and the glass chalice in Ćmielów (No. 257 II),

while extensive information about parishes (Bogucice in the Czchów district, Wieniawa in the Radom district, Dzików, Goźlice, Olbierzowice, Samborzec, Staszów, Szczeglice, Studzianna, as well as Białobrzegi, Klimontów, Mydlów, Obrazów, Opatów, Osiek, Ożarów, Piotrkowice, Strzyżowice, Szydłowiec, Szydłów, Waśniów, Wiśniowa and Poznań, Radom, Sandomierz, Żarki) is contained in *akta różne* [various files] (No. 258 II–259 II) and *Varia* about the parish of Sulisławice (No. 260 II). They also provide information on many different matters, for example about the Warsaw Capuchins and the Polish school in Paris, they also mention the hospital in Jampol, provide a valuable list of grain shipping to Gdańsk from 1653, and give a collection of information about river crossings in 1854. They include information about the Bar Confederation, the Wawel Castle from 1790, the war in 1794 and the events in Praga near Warsaw, and finally about the January Uprising. The collection of *Akta różne* [various files] is closed by *Genealogia rodu Męcińskich* [Genealogy of the Męciński family] by Wojciech Wielądko as well as the few files of the town of Sandomierz and the municipal parish of St. Peter and Paul, short mentions about the congregation of the Benedictine Sisters of Sandomierz and the Franciscans of Zawichost, and last but not least *Spis dzieł w bibliotece księży wikariuszów w katedrze sandomierskiej* [List of works in the library of vicar priests in the Sandomierz cathedral] from 1863.

However, earlier and much more complete lists of books from this library from 1712–1728 (see no. 262 II–264 II) have been preserved in the AKKKS collection. The first includes over two thousand books arranged alphabetically according to the names of the authors; the second – according to particular departments (e.g. *Authores in pargameno*, *Authores Italici*, *Authores Germano*); the third, consisting of two thousand bibliographic notes, arranged according to the content of the books being described (e.g. *Opera ss. patrum*, *Concionatores* or *Historici* or *Oratores*). They are excellent and rare library catalogues from the beginning of the 18<sup>th</sup> century, closely related to the person of an outstanding intellectual, bibliophile and expert in manuscript and printed books of the Christian civilization circle, Rev. Stefan Żuchowski and his friend, to some extent his heir, Rev. Jan Kalisz, the canon of Sandomierz. They are waiting to be explored and described by a modern historian interested in ancient books.

Devoting some attention to the person of this outstanding priest and a bibliophile, we should add that the described AKKKS collections contain three archival bundles, entitled *Papiery po ks. Stefanie Żuchowskim* [Papers



left as the legacy of Rev. Stefan Żuchowski] (No. 268 II–270 II), which will undoubtedly meet with the immediate interest of historians focusing their research on the then Sandomierz collegiate chapter, the city of Sandomierz, and political and war events at the turn of the 17<sup>th</sup> and 18<sup>th</sup> centuries, and especially on the personality and views of this extraordinary, but controversial man.

Particular importance should also be attached to the biographical materials, listed in four name lists (no. 264 II–267 II), which is inaugurated by the original document from 1576, issued and signed by Queen Anna Jagiellon with her own hand. They contain many names of prominent people and less famous people. However, each biographical note contributes and means something.

The section of sources about hospitals and poor shelters in Sandomierz is opened by a previously unknown cartulary of the convent and hospital of the Holy Spirit in Sandomierz, created in the years 1596–1617, bearing the title *Promptuarium privilegiorum conventus sancti Spiritus Sandomiriensis*. It includes the monastery documents issued in 1395 by King Jagiełło and Queen Jadwiga, then the privileges of the last two Jagiellons and the deeds of later monarchs, as well as numerous records of sums of money donated to the monastery and hospital by the magnates and the nobility of Lesser Poland. It also provides information about the fires of the church and hospital in the 1620s and 1630s, including the loss of royal monastic privileges, and then about the laborious, post-fire reconstruction of the convent temple together with the monastery and hospital rooms. The second part of the cartulary contains hospital bills, registering the monastic debtors by name, among whom there were not only noble magnates, but also mayors, councilors and aldermen of Sandomierz. Similar content about the monastery and hospital of the Holy Spirit is contained in the second part of the loose acts of the seventeenth and eighteenth centuries, which together constitute the primary reservoir of information about the role of the Hospitallers of the Holy Spirit in social care in the city and the land of Sandomierz.

The church and the hospital of St. Jerome near the Sandomierz Castle had a much smaller impact on the existence of lonely and abandoned people and the destitute. It was only a poorhouse, and its effective, though relatively modest, activity is evidenced by the relatively succinct *Rewizja szpitala św. Hieronima* [*Revision of the Hospital of St. Jerome*] from 1736.

Archives of the Conventual Franciscan monastery in Smardzewice in the Opoczno region constitute another important source. It includes 27 bundles

of archival materials (No. 282 II–309 II), arranged relatively randomly in terms of themes, which are, however, the only one of the fortunately preserved collection of source evidence about the existence and activity of the Franciscan convent in the north-west Sandomierz and the church of St. Anna located near the town. Their appointment to work by the bishops of Kujawy was related to the cult of St. Anna in the area of Smardzewice and the originally built chapel here, which then turned into a modest, wooden church dedicated to her (1621). Soon, (1639) monks from the nearby Piotrków were transferred there from the subordinate to Krakow Franciscan Province in the Kingdom of Poland. It was finally followed by the expansion of the monastery foundation (1688) and the construction of brick convent buildings and erection of a magnificent baroque convent and parish church, built in the last quarter of the 17<sup>th</sup> century of stone and brick<sup>6</sup>.

The monastic and parish institution gained the villages of Twarda and Tresta from the bishop's founders together with peasants' farmlands and homestead farms, and extensive forested lands, as well as a village administrative unit in Brzustów and numerous tithes. They were economically developed villages (mills, inns, a monastery farm with a barn and stables, pantries and cellars), but they were devastated as a result of contributions and war robberies, and natural disasters (see no. 294 II–295 II, 297 II, 300 II, 306 II). Most of these archival bundles, however, refer to monastic debtors who made donations of sums of money to the monastery and soon had problems with their transfer to the treasury of the convent. Therefore, they register mainly the Opoczno and Piotrków nobility (No. 284 II–290 II), including whole generations of the Denhoff family, then the less wealthy and influential Ciechowski, Kuczyński, Olszowski, Ostrowski, Pasikowski, Słowiński, and Trzemeski families (No. 290 II), as well as Cieśliński, Kochanowski, Konarski, Kosnowski, Łukowski, Rogawski, Szaniawski, and Ulatowski families (No. 291 II–293 II, 296 II).

A smaller group of these archival bundles concerns the internal order of the monastery, the everyday life of the peasants of Twarda and Tresta, and cultural relations. However, there are small descriptions of moral events, which were negatively influenced by drunkenness and local inns (No. 299 II), as well as facts lowering the monastic discipline (No. 300 II–302 II, 309 II).

---

<sup>6</sup> See also *Rocznik diecezji radomskiej 2007 r.* [*Yearbook of the Diocese of Radom 2007*], which gives a short but factual (based on the parish chronicle from 1889 and continued since 1974) description of the church of St. Anna and the Franciscan monastery, p. 484.

Therefore, the more interesting is the list of books of the monastery library, prepared professionally in the middle of the 19<sup>th</sup> century by a librarian with extensive specialist knowledge (No. 304 II). It is a register of publications mostly of religious content, such as the Holy Scriptures, treatises on theology, canon, and on the liturgy and history of the Church. However, it proves the high intellectual level of not only the convent's superiors, but also probably of the majority of religious.

As a supplement to the earlier volume of *Inwentarza rękopisów AKKKS* [*The AKKKS Manuscript Inventory*], we would like to state that we came across two books of acts of the Tarnów officialate from 1704–1712 and 1721–1761 (No. 280 II–281 II). This means that we are dealing with a total of four volumes of this important, abundant source on the history of the Tarnów church from the 16<sup>th</sup> and 17<sup>th</sup> centuries<sup>7</sup>.

\* \*

This publication was also prepared as part of the order, similarly to *Katalog pergaminów* [*Catalogue of parchments*] published in 2002 and the *Inwentarz rękopisów* [*Manuscript Inventory*], of the Sandomierz cathedral chapter in 2010. We would like to express our sincere thanks to them for creating conditions for many years of archival work and support in the final phase of research. We would like to thank Bishop Krzysztof Nitkiewicz, the Ordinary of the Sandomierz Diocese, for the favourable patronage over the activities aimed at developing complete and reliable scientific information about the archival resources of AKKKS and facilitating access to it by scientists. With special gratitude, we especially recall the concrete help in the process of obtaining source materials from Ass. Prof. Marian Wolski (documents in Ruthenian), then Rev. Zygmunt Gil, currently the parish priest of the Sandomierz Cathedral, in the field of identification of the collections and their initial computer processing, as well as Rev. Waldemar Gałązka, an Episcopal official from Sandomierz, an excellent consultant in the field of church law and an expert in church historical geography. The employees of the Diocesan Archives in Sandomierz, especially Rev. Ryszard Nowakowski MA, currently the parish priest in Obrazów near Sandomierz. Separate thanks go to the Polish Academy of Arts and Sciences for its support in the

---

<sup>7</sup> Cf. *Inwentarz rękopisów AKKKS* [*The AKKKS Manuscript Inventory*], vol. I, No. 834–835

efforts of the National Science Centre to obtain a publishing grant, its administrative services, and above all, for accepting the preparation of these archival materials for publication within their own publishing houses and for their printing by their own excellent publishing department.

*Translated by Irena Polańska-Łuczyk*

## DOKUMENTY PERGAMINOWE

**1392**, 13 października (*dominica ante diem beate Hedvigis*), klasztor w Łądzie **1 II**

Władysław Jagiełło król polski etc. nadaje konwentowi cystersów w Łądzie, w intencji zbawienia duszy swojej oraz małżonki królowej Jadwigi, wieś Skorzęcino i jezioro Niedzięgiel, położone blisko Powidza w Wielkopolsce.

Perg., 47 × 37 × 11 cm, j. łac., dobrze zachowany z otworami po rzemyku od pieczęci. Na odwrocie obszerne potwierdzenie z 1485 r. przynależności jeziora do klasztoru wobec roszczeń szlacheckich. Nadto dwa streszczenia (jedno obszerniejsze, drugie krótkie) aktu z 1392 r. oraz informacja: „Ze zbiorów Jana Tadeusza Lubomirskiego + 1908”.

Druk: Wp, t. III, nr 1927.

**1394**, 25 stycznia (*die conversionis s. Pauli*), Sulejów **2 II**

Mikołaj opat sulejowski wystawia przywilej dotyczący sołectwa w Milejowie.

Perg., 46 × 37 × 6 cm, j. łac., wyblakły miejscami zwłaszcza na zgięciach nieczytelny z nacięciami (i resztkami sznura) po pieczęci. Na odwrocie: Illigibile sed necessarium ad granicies... Provillegium (reveren)dissimi Nicolai Abbatis... scultetis... datum super... 1394.

Druk: J. Mitkowski, *Początki opactwa cystersów w Sulejowie*, Poznań 1949, s. 362–365 (na podstawie oryginału perg. oraz kopiarza sulejowskiego); por. M. Borkowska OSB, *Dzieje cystersów sulejowskich*, Kraków 2008, s. 57.

**1399**, 24 kwietnia (*in crastino s. Adalberti Pontificis et Martyris*), Gniezno **3 II**

Władysław król polski etc. potwierdza i transumuje akt nadania klasztorowi cystersów w Łądzie przez Mikołaja dziedzica *de Wenatia*<sup>1</sup>, sędziego kalińskiego wsi Makownica z przyległościami w powiecie gnieźnieńskim, wystawiony 23 lutego 1399 r. w Łądzie przez Tomka z Węgleszyna, podczaszego krakowskiego i starostę wielkopolskiego generalnego.

Perg., 39 × 33 × 6 cm, j. łac., z otworami po pieczęci, bardzo dobrze zachowany. Zarówno akt królewski, jak i transumpt zawierają zestawienia świadków. Podpisany: Ad relacionem Dobrogosti archidiaconi Gnesnensis. Na odwrocie: *1399 litterae super Makownycza et confirmatio Vladislavi regis pro villa Makownica adque sylva Makow dicta*. Ze zbiorów Jana Tadeusza Lubomirskiego + 1908.

Druk: Wp III, nr 1996.

**1400**, 5 lutego (*die mensis Februarii quinta*), Kraków **4 II**

Piotr Strzelicz kanonik krakowski, w zastępstwie nieobecnego Mikołaja dra dekretów i oficjała krakowskiego, rozstrzyga spór o dziesięcinę snopową ze wsi Żurawicy między jej dziedzicami Parkoszem i synami a ks. Jakubem Daydakiem plebanem w Obrazowie.

Perg., 41 × 36 × 16 cm, j. łac., nieco wypłowiały i podziurawiony na zgięciach, lecz czytelny. Wśród świadków Johannes de Padwa canonicus Sandomiriensis, Nicolaus de Probolowicze, Philippus de Coszelecz ecclesiarum rectores et Przechlaus de Stobecz procurator causarum et alii. U dołu interesująca uwaga Wawrzyńca z Rozprzy notarii imperiali auctoritate i pisarza Piotra Strzelicza kanonika i członka kapituły krakowskiej oraz sędziego konsystorza na temat powyższego rozstrzygnięcia. Nadto notatki ks. J. Wiśniewskiego o działaniach wojennych jesienią 1914 r. i o zebranych przez niego dokumentach.

Druk: ZD Kdk t. I, nr 144 (na podstawie J. Wiśniewskiego, *Dekanat sandomierski*, Mon., s. 41–43).

**1407?**, 20 stycznia (*die Sebastiani et Fabiani Martyrum*), Borkowice **5 II**

*Mscislaus haeres de Borkowice* nadaje miejscowemu kościołowi pole z zaroślami i łąką, ciągnące się do lasu Cieszęcin.

<sup>1</sup> Wenecja, czyli Chomiąża (Wp III, nr 1996).

Perg., 36,5 × 23 × 5 cm, j. łac., wygniły i wyblakły w środku wskutek zamoczenia, dziurawy i zniszczony. Niewyraźne imię wystawcy dokumentu (którym był prawdopodobnie Mściśław dziedzic Borkowic) oraz data dokumentu. Dają się odczytać z trudem tylko niektórzy świadkowie: Piotr rektor kościoła w Wysokiej, Filip wikariusz in civitate (Skrzyn), Andrzej zw. Gromkowicz kmetho de Wydrzyn, Stanisław kmetho de Borkowicze. Perg. ten nie był znany ks. J. Wiśniewskiemu<sup>2</sup>, który wydrukował jego treść zapewne z kopii, podając mylnie, iż wystawcą aktu był Mikołaj dziedzic Borkowic kasztelan ciechanowski oraz że dokument został wystawiony w Borkowicach w 1309 r. Dokładna lektura zniszczonego i w większości nieczytelnego przez to oryginału pergaminowego wyklucza wystawcę Mikołaja, gdyż wskazuje raczej na Mściśława, wyklucza też datę wystawienia aktu, mianowicie rok 1309, wskazując raczej na rok 1407. Za rokiem 1407 przemawia bowiem odczyt z oryginału pergaminowego, gdzie zachowała się końcowa część słowa „...gentissimo” oraz słowa dalszego „septimo”, co może oznaczać quadringentissimo septimo, czyli zapewne rok 1407. Za wiekiem XV przemawia też kształt pisma oryginału pergaminowego, a także kolejne dwa dokumenty wydrukowane przez ks. Wiśniewskiego<sup>3</sup>. Pierwszy datowany przezeń na dzień po święcie 11 tysięcy Dziewic 1364 r., dotyczący uposażenia nowo powstałej (*novae plantationis*) parafii borkowickiej przez Piotra dziedzica Borkowic stolnika kujawskiego, polami i dziesięcinami „in distictu Skrinensi” – świadczy, że parafia w 1309 r. nie istniała. Dokument drugi, który ks. J. Wiśniewski datuje na poniedziałek nazajutrz po św. Janie Chrzcicielu 1400 r., został wystawiony przez Andrzeja i Protazego synów niegdyś Ottona z Borkowic podkomorzego kujawskiego, którzy przekazali ks. Andrzejowi plebanowi borkowickiemu ogród i staw rybny. Dla ustalenia dawności parafii borkowickiej przynosi dwie ważne informacje. Na jego podstawie daje się ustalić, że odbiorcą uposażenia parafii jest ten sam ks. Andrzej, co poświadczają bez wątplenia figurujący na ich obu tacy świadkowie jak Piotr pleban w Wysokiej oraz ks. Jan ze Smogorzowa. Oba te akty zatem zostały wystawione w nieodległym po sobie czasie i „mimo zachwianej chronologii i przez to wadliwie odczytane” przedstawiają treść autentyczną.

Druk: J. Wiśniewski, *Dekanat konecki*, s. 326.

## 1434

## 6 II

Dekret w sprawie dziesięciny snopowej z pól folwarcznych w Ninkowie, parafii Borkowice, w ziemi radomskiej.

Perg., 41 × 50 × 5 cm, j. łac., obszerny i ogromnie treściwy, lecz podarty i wyblakły oraz zniszczony przez nacieki, poklejony, miejscami nieczytelny i w fazie końcowej trud-

---

<sup>2</sup> J. Wiśniewski, *Dekanat konecki*, Radom 1913, s. 326–328. Zob. też opracowanie pisemne pióra ks. J. Wiśniewskiego, *Borkowice*, k. 4–5 oraz ks. W. Kasańskiego, *Monografia historyczna parafii Borkowice*, Borkowice 1972, s. 9–14 i 28–39 (oba opracowania przechowuje Archiwum Diecezjalne w Sandomierzu, b.s.).

<sup>3</sup> J. Wiśniewski, *Dekanat konecki*.

no czytelny. Na odwrocie: *Decretum ratione decimae manipularis post prediales agros in Ninkow 1434.*

**1508,** 30 stycznia

**7 II**

Przywilej kniazia Piotra Michałowicza horodniczego trockiego, dotyczący lokacji miasta Rożanki.

Perg., 28 × 19 cm, j. ruski, z wycięciami po sznurze od pieczęci, nie najgorzej zachowany. Na odwrocie list kniazia Piotra Michałowicza horodniczego trockiego o osadzeniu miasta Rożanki z jego gruntami oraz sianożęciem, pastwiskami i powinnościami, Anno 1508 Ianuarii 30.

**1527,** 17 kwietnia, Kraków

**8 II**

Zygmunt król polski etc. potwierdza na prośbę Wasyla Wołoszyna, ziemianina gospodarskiego i jego syna Iwana nadanie przez króla Aleksandra wsi Czersko z czterema żrebiami w powiecie brzeskim.

Perg., 27 × 45 cm, j. ruski, na zgięciach nieco zniszczony z trzema niewielkimi ubytkami, z wyciśniętą pieczęcią i własnoręcznym podpisem króla.

**1538,** 7 stycznia, Kraków

**9 II**

Jan Chojeński biskup krakowski i kanclerz Królestwa Polskiego dokonuje erekcji kaplicy św. Trójcy i wniebowzięcia NMP oraz świętych Seweryna, Stanisława, Andrzeja, Wawrzyńca, Mikołaja, Floriana, Fabiana, Sebastiana, Rocha, Marcina, Jana Chrzciciela, Hieronima, Joba, Eustachego, Walentego i Trzech Króli – zbudowanej świeżo na zamku ogrodzienieckim i odpowiednio uposażonej przez Seweryna Bonera kasztelana bieckiego, żupnika i wielkorządcy krakowskiego, dziedzica zamku i miasta Ogrodzieńca – w intencji zbawienia swojej duszy oraz małżonki Zofii Betmanówny.

Poszyt perg., 30 × 45,5 cm, nieco zniszczony (podarty) na grzbiecie. W obawie przed dalszą destrukcją włożony w twarde, pokryte marmurkowym papierem introligatorskim, tekturowe okładki – przedstawia się jako zabytek okazały, zabezpieczony przed zniszczeniem. Obejmuje 5 kart, czyli 10 stron paginacji późnej (ołówkowej) zapisanych pięknym pismem humanistycznym w j. łac., w pełni czytelnym, chociaż strony 4 i 5 nieco wyblakłe.



Zawiera treść dotyczącą fundacji i erekcji okazałej, magnackiej kaplicy zamkowej, wzniesionej na miarę wyobraźni fundatora, któremu nie były obce budowle renesansowe, krajowe i zagraniczne, mogące poświadczać mieszczańsko-magnacką pozycję rodu i wyrażać jego aspiracje duchowe. Akt erekcyjny, który wystawił na prośbę fundatora biskup krakowski i zarazem kanclerz królestwa, poparł własnym obszernym pergaminem król Zygmunt I, wsparli swoimi opiniami liczni, związani z królestwem węzłami zatrudnienia duchowni i świeccy panowie polscy. Biskupi akt erekcyjny z 7 stycznia 1538 r. powołuje się na nie, w tym zwłaszcza na ujęty w formie transumptu tekst zapowiadający zamysł fundacji i drogi do jej dokonania, spisane 23 grudnia 1537 r. za pośrednictwem samego Seweryna Bonera oraz obszerny dyplom królewski w tej mierze z 14 grudnia z 1537 r. załączony tam również w formie oddzielnego transumptu. Nie zawierają one jednak faktów nowych, gdyż podają te same informacje o fundacji kaplicy co biskupi akt jej erekcji. Dodać jeszcze warto, że na samym końcu tego biskupiego dyplomu znajduje się notatka ujawniająca jego pisarza w osobie Macieja syna Grzymały z Pokrzywnicy, notariusza publicznego. Na wewnętrznej stronie okładki uwaga ks. J. Wiśniewskiego, że poszyt nabył (po Kazimierzu Marcinkowskim) 15 czerwca 1936 r. Nieco wyżej fotografia K. Marcinkowskiego.

**1585**, 24 czerwca (*f. 2 infra oct. Corporis Christi*), Sandomierz

**10 II**

Wojciech Wielicki z Włostowa sędzia i Paweł Grabkowski z Minostowic podsędek ziemi sandomierskiej rozpatrują spór graniczny między włościami konwentu i szpitala św. Ducha w Sandomierzu a dobrami klasztoru klarysek krakowskich i ustalają granice Głazowa oraz części w Obrazowie, wioskach duchaków sandomierskich, a także Dębian i Węgrzec osadami zakonnice krakowskich.

Poszyt perg., 30 × 38 cm, wydobyty z wiązki archiwaliów parafii w Obrazowie, obejmujący 5 kart, czyli 10 stron zszytych czerwono-białym sznurem jedwabnym zapisanych starannie czytelnym pismem humanistycznym w j. łac. i pol. i zaopatrzonej w dwie wiszące luźno dobrze zachowane pieczęcie. Zawiera wiele wiadomości o ówczesnej podkomorskiej służbie granicznej, rejestruje nieco świadków szlacheckich i klasztornych właścicieli realności gruntowych, podaje imiona i nazwiska komorników i podkomorznych, przytacza konflikty graniczne z 1581 r. oraz przypadłe na lata wcześniejsze (1575, 1577 i 1579). Stan pergaminu, mimo pomarszczeń i lekkiego wypłowienia, nie najgorszy, zasługuje jednak na oczyszczenie i wygładzenie oraz solidne okładki.

**1616**, 22 lutego, Warszawa

**11 II**

Zygmunt III król polski etc. potwierdza granice między Żabnem, wsią kapituły sandomierskiej, a Zbigniewicami, wioską królewską.

Poszyt perg., 27 × 34,5 cm, zdefektowany – zachowała się (pełna nazwisk uczestników sporu granicznego) tylko jedna karta, zapisana wyraźnym pismem humanistycznym w j. łac.

**1642**, 14 lutego, Warszawa

**12 II**

Hiacynt Korniewicz dr teologii i prowincjał na Małopolskę i Wielkopolskę zakonu św. Franciszka, pobudzony wzrostem kultu św. Anny ze strony możnych, szlachty, mieszczan oraz włościan i nawiązując do działalności na tym polu niegdyś Jerzego Radziwiłła kardynała i biskupa krakowskiego oraz Jana Dymitra Sulikowskiego metropolity lwowskiego, a także do zachęty ze strony Stolicy Apostolskiej – zezwala na fundację arcybractwa św. Anny w kościele pod jej wezwaniem stojącym przy wsi Smardzewice.

Perg., 38 × 17 × 12 cm, z otworami po rzemykach pieczętnych, ale dobrze zachowany i czytelny (choć data dzienna niepewna), wydobyty z wiązki archiwaliów klasztoru smardzewickiego. Na odwrocie tekst wspierający kult św. Anny i fundację bractwa pod jej wezwaniem w kościele w Smardzewicach – Macieja Łubieńskiego arcybiskupa gnieźnieńskiego i prymasa.

**1643**, 16 października, Kraków

**13 II**

Piotr Gembicki biskup krakowski etc. dokonuje erekcji prepozytury i mansjonarii w kościele parafialnym miasta Tarłowa uposażonych zapisem 10 tysięcy złp przez Ewę, wdowę po Macieju Marcinkowiczu, niegdyś wójcie tarłowskim, oraz zapisami sum i środków materialnych przekazanych (także na ręce Mateusza Rozparowicza, plebana parafii tarłowskiej) przez licznych darczyńców, odnotowanych i scharakteryzowanych w niniejszym biskupim akcie erekcji podpisanym własnoręcznie przez wystawcę.

Poszyt perg., 30 × 40 cm, zszyty cienką nitką białą, obejmujący 6 kart, czyli 12 zapisanych w j. łac. stron paginacji późnej (ołówkowej), miejscami podarty i pomarszczony, a nadto częściowo wypłowiały. Jako jeden z nielicznych dokumentów przedrobiorowego Tarłowa należy do najcenniejszych zabytków źródłowych tego miasta i zasługuje na solidną konserwację. Na s. 1 (u dołu) krótka informacja o zabytku pióra ks. J. Wiśniewskiego z 1910 r.

Druk: ks. J. Wiśniewski, *Dekanat iłżecki*, Radom 1909–1911, s. 327–337.

**1661**, 6 lipca, Rzym**14 II**

Aleksander VII papież, powołując się na rozwój kultu św. Anny także w diecezji kujawskiej (włocławskiej) wyrażony przez Stolicę Apostolską pisemnie w 1630 r. w odniesieniu do kaplicy pod jej wezwaniem w Smardzewicach w ziemi opoczyńskiej, włości biskupów kujawsko-pomorskich oraz związane z tym powołanie przy tej niezwykłej kaplicy parafii – zatwierdza osadzenie przy niej zgromadzenia franciszkanów konwentualnych, udzielając aprobaty dla ich działalności zakonnej i duszpasterskiej.

Bulla, 24 × 40,5 cm, w j. łac., w dobrym stanie. U dołu tekst aprobujący z 22 września 1663 r. ze strony Władysława Boruckiego kanonika gnieźnieńskiego, audytora generalnego. Na odwrocie ślad po pieczęci czerwonego koloru.

**1662**, 26 stycznia, Święta Anna**15 II**

Grzegorz Kazimierz Lesiewski i Kazimierz Florian książę na Klewaniu Czartoryski, biskup kujawski, protektorzy i patroni zgromadzenia franciszkanów konwentualnych św. Anny nadają mu ogród (działkę) naprzeciw kaplicy św. Jakuba o długości 110, szerokości zaś 55 łokci, w celu wzniesienia w Smardzewicach domu klasztornego.

Perg., 45 × 33 × 6 cm, nieco wypłowiały, na zgięciach podziurawiony a także pomarszczony i poplamiony, bez śladu po pieczęci. U dołu świadkowie fundacji (z lewej strony): Ignacy Oporowski gwardian i *definitor provinciae Polonae*, *Antonius Gąsecki*, *Bonaventura Budeci*, *Antonius Pabianiciensis residens conventus*, *frater Favianus Malkowski*; (z prawej natomiast) – *frater Bonaventura Borkowicz*, *frater primus Starkowicz*, *frater Marianus Harowicz*, *frater Bonaventura Beczkowicz*, *frater Augustinus Kuciński*, *frater Conradus Dąbrowski* akolita. *Privilegium praesens in verendo difinitorio Ordinis Minorum Sancti Francisci Conventualium serenissime pro die quarta mensis Februarii Anno Domini 1662 praesentatum, approbationem obtinuit cum omni excellentissimi principis Illu[st]ri[ssi]mi et r[e]verendissimi domini domini ducis in Klewan Czartoryski, Vladislavensis et Pomeraniae episcopi domini patroni mecenatis amplissimi observantia ac reverentia huius tempore extradetur. Ita est frater Adrianus Papuszyński sancti prae [...] notarius?*

Na odwrocie: *privilegium super conventu sancte Anne*.

**1665**, 20 maja, w zamku Gandolho

**16 II**

Aleksander VII papież wyraża zgodę na ustanowienie w kościołach braci mniejszych konwentualnych reguły św. Franciszka w diecezji włocławskiej ołtarzy uprzywilejowanych (*altaria privilegiata*) i nabożeństw przy nich w intencji zbawienia zmarłych.

Bulla perg., 41 × 14 cm, dobrze zachowana, pisana w j. łac., brak śladów po pieczęci.

**1670**, Rzym

**17 II**

Bulla papieża Klemensa X o roli i dostojności bractwa kapłańskiego (*confraternitatis pontificum*) w Kościele.

Perg., 29 × 52 cm, poobcinany, zepsuty, na zgięciach wyblakły i podziurawiony. Pisany jednak pięknym pismem kaligraficznym w j. łac. Na odwrocie obszerne, lecz wyblakłe streszczenie zabytku.

**1673**, 11 sierpnia (*die veneris undecima Augusti*), Kraków

**8 II**

Mikołaj Oborski biskup laocycdejski, sufragan krakowski potwierdza zapis Marianny z Czekarzowic, wdowy po Mikołaju Lanckorońskim, staroście nowokorczyńskim – 1000 złp klasztorowi kanoników laterańskich w Kurowężkach.

Poszyt perg., 28 × 35 cm, j. łac., liczący 4 zapisane karty, zszyte jedwabnym sznurkiem, dosyć podniszczone, wyblakłe i poplamione oraz pomarszczone.

Por. K. Łatak, *Kongregacja krakowska kanoników regularnych laterańskich na przestrzeni dziejów*, Kraków 2002, s. 111–115.

**1689**, 19 stycznia, Warszawa

**19 II**

Michał kardynał Radziejowski, arcybiskup gnieźnieński i prymas, podkanclerzy królestwa etc., potwierdza erekcję bractwa różańcowego NMP w kościele parafialnym w Dąbrowie, włości klasztoru sulejowskiego.

Poszyt perg., 20 × 26 cm, j. łac., w twardych okładkach tekturowych, powleczonych jasnym pergaminem, zawierający 9 kart paginacji późnej (ołówkowej), a dotyczący fundacji bractwa różańcowego w kościele dąbrowskim, dokonanej przez Justyna Bernarda Zaruskiego, opata sulejowskiego, plebana dąbrowskiego oraz sekretarza królewskiego, którego obszerny akt fundacyjny w całości przytacza. Akt fundacyjny tego bractwa, napisany 7 sierpnia 1686 r., został wciągnięty do ksiąg grodu opoczyńskiego, a następnie dostarczony do kancelarii prymasowskiej, gdzie jego kopię umieszczono w formie transumptu w dyplomie erekcyjnym bractwa różańcowego przy kościele w Dąbrowie sulejowskiej, wzbogacając wydatnie zasób informacji źródłowych o miejscowym kościele i parafii. Poszyt zaopatrzony w dużą okrągłą pieczęć arcybiskupa w pudełku blaszanym, przywieszoną na jedwabnym sznurze czerwonym, nieco zniszczoną i zatartą. Stan zabytku dobry.

Tekst tego dokumentu drukuje (z opuszczeniami) ks. J. Wiśniewski, *Dekanat opoczyński*, Radom 1913, Mon., s. 17–25.

**1698**, 3 grudnia, Rzym

**20 II**

Innocenty XII papież wyraża zgodę na ustanowienie ołtarza uprzywilejowanego (*altare privilegiatum*) w kościele św. Anny braci mniejszych konwentalnych w Smardzewicach i odprawiania przed nim mszy w intencji zbawienia zmarłych.

Bulla perg., 41 × 14 cm, napisana w j. łac., zachowana z dwoma niewielkimi otworami, czytelna, nie najgorzej utrzymana.

**1701**, 14 października (*die vero veneris decima quarta mensis octobris*), Kraków **21 II**

Jerzy Olbracht Denhoff biskup krakowski, podkanclerzy królestwa etc. eryguje szpital dla wysłużonych księży w Sandomierzu.

Poszyt perg., 20 × 31 cm, w okładkach twardych tekturowych, powleczonych pergaminem koloru zielonego, zawiera 31 kart paginacji późnej (ołówkowej), zapisanych pięknym pismem kaligraficznym w j. łac. Wystawca przywileju erekcyjnego zawarł na początkowych kartach opis niezrealizowanych zamierzeń i projektów domu schronienia wysłużonych księży w Sandomierzu Jakuba Zadzika i Piotra Gembickiego oraz Andrzeja Trzebnickiego, biskupów krakowskich, a także obszernie scharakteryzowanych duchownych sandomierskich, w tym Szymona Dzierżęgi kanonika i Rafała Rościckiego archidiacona sandomierskiego, aktualnego i głównego realizatora projektu budowy wspomnianego szpitala. Zostały odnotowane dalej obszernie zapisy sum pieniężnych legowanych przez Karola z Czekarzowic Tarły na dobrach rodowych w 1700 r., następnie Pawła Złomańskiego

i Andrzeja Brolnickiego (1678) oraz przez Stanisława Umińskiego i Kazimierza Rzeczkę kanoników sandomierskich (1687); czwartego okazałego zapisu środków finansowych dokonał Andrzej Brzeski scholastyk sandomierski i sekretarz królewski (1686), piątego zaś prałat Stanisław Ostrowski i członek kapituły kolegiaty sandomierskiej (1689), szóstego natomiast – kanonik Jakub Orzechowski starszy bractwa psalterzystów kolegiackich. Zapisy sum pieniężnych trwały nadal, a uzyskane środki finansowe użyto niebawem do wzniesienia przy ul. Mariackiej dzwonnicy okazałego obiektu murowanego. Na ostatniej karcie zabytku tekst gratulacyjny z 27 lutego 1738 r. skierowany do jego twórców oraz użytkowników ze strony Jana Aleksandra Lipskiego biskupa krakowskiego.

**1716**, 6 sierpnia, Rzym

**22 II**

Klemens XI papież nakazuje kapitule sandomierskiej wydzielenie części dóbr i dochodów na nieprzewidziane wydatki.

Bulla perg., 53 × 83 cm, j. łac., dobrze zachowana z przywieszoną ołowianą pieczęcią. Datacja dzienna niepewna.

**1717**, 8 listopada, Rzym

**23 II**

Klemens XI papież – po rozpatrzeniu okoliczności sporu między proboszczem kościoła parafialnego św. Piotra i Pawła w Sandomierzu a tamtejszym kolegium jezuickim – zezwała przenieść prawa parafialne do miejscowej kolegiaty sandomierskiej.

Bulla, 28 × 39 cm, dobrze zachowana z pieczęcią, stanowiąca 38-stronicowy pergaminowy poszyt zapisany pięknym kaligraficznym pismem w j. łac. z obszernym omówieniem historii powyższego sporu i warunków jego zażegnania. Zob. F. Kiryk, *Ks. Stefan Żuchowski, archidiakon sandomierski*, w: *Stosunki chrześcijańsko-żydowskie w historii, sztuce i pamięci*, Sandomierz 2013, s. 187–194.

**1726**, 23 marca, Warszawa

**24 II**

August II król polski etc. potwierdza i transumuje dokumenty królowej Jadwigi z 1397 r. i króla Władysława Jagiełły z 1416 r. oraz ich konfirmacje przez królów Zygmunta Augusta i Jana III Sobieskiego, dotyczące wsi kapituły sandomierskiej (Świątniki, Piekary, Kunice i Popowice) oraz ich przenoszenia na prawo średzkie.

Poszyt perg., 27 × 37 cm, obejmujący 4 zapisane karty w j. łac., zachowany w zniszczonych mocno okładkach tekturowych, do których przytwierdzona w pudełku blaszanym wielka pieczęć – dosyć pomarszczony, nieco wyblakły, u dołu karty 1. dopisek późniejszy: „własność kościoła katedralnego w Sandomierzu”.

Druk reg. *Pergaminy*, nr 23, 38 oraz 364, 372.

## 1736

## 25 II

Kopie kilku dokumentów klasztoru braci mniejszych konwentualnych reguły św. Franciszka w Smardzewicach, odnoszących się do klasztoru franciszkanów konwentualnych przy kościele św. Anny w Smardzewicach i dotyczących m.in. uposażenia we wsiach Twardej i Treście.

Perg., 44 × 35 cm, złożony z dwóch kart formatu większego, pisany w j. łac. i j. pol., pobrywany na krawędziach, a wewnątrz poplamiony i mocno wyblakły, przez to bardzo trudno czytelny. Odczytanie ich wydaje się jednak możliwe przy zastosowaniu odpowiedniej aparatury i wielogodzinnych studiów. Niektóre kopie sygnowane przez Kajetana Szembeka biskupa kujawskiego i pomorskiego, inne przez Aleksandra Mostowskiego, prepozyta katedry wrocławskiej przydującego kapitule diecezji kujawsko-pomorskiej.

## 1750, 9 kwietnia, Kraków

## 26 II

Michał Kunicki biskup pomocniczy *arsionensis*, wikariusz *in spiritualibus* i oficjał generalny krakowski oraz opat mogiński przytacza akt powołania ks. Sebastiana Jana Pisulewskiego do kolegium protonotariuszy publicznych *seu tabelionem* Stolicy Apostolskiej (*Collegium protonotariorum SS. D. N. Papae et Sedis Apostolice de numero participantium Romanae Curiae*).

Poszyt perg., 31 × 22 cm, w okładkach twardych obwiedzionych ciemną skórą, liczący 19 kart, w tym 16 zapisanych w j. łac. jedną ręką wyraźnym pismem kaligraficznym. Na końcu poszytu wklejony papierowy, oryginalny akt powołania ks. Pisulewskiego do kolegium protonotariuszy, wystawiony w Rzymie przez papieża Benedykta XIV 9 listopada 1749 r. Stan zachowania zabytku dobry.

**1755**, 5 września, Rzym**27 II**

Benedykt XIV papież aprobuje szerzenie się w Smardzewicach kultu Jana Nepomucena, patrona ludzi na drogach, biednych oraz opuszczonych i zaleca nabożeństwa w ich intencji także w postaci pokornego czuwania od wieczora do rana, dla zapewnienia sobie odpustu przewinień, zwłaszcza w okresie zbliżania się święta Męczennika.

Bulla perg., 14 × 43,5 cm, pisana w j. łac., utrzymana w dobrym stanie. Na odwrocie tekst aprobujący z 1757 r. Adama Ignacego Komorowskiego arcybiskupa gnieźnieńskiego i prymasa.

**1772**, 4 września, Rzym**28 II**

Klemens XIV papież nadaje wiernym z parafii w Obrazowie, diecezji krakowskiej, odpusty za modlitwy wielkopostne i modlitwy w inne dni w roku, w podzięce za pokój i wykorzenianie herezji.

Bulla perg., 19 × 42 cm, nieco pocięta i pomarszczona, ale w nie najgorszym stanie. Na odwrocie krótki tekst podnoszący wagę wyróżnienia parafii przez papieża z 16 maja 1744 r. ze strony Kajetana Sołtyka biskupa krakowskiego.



## DOKUMENTY PAPIEROWE

**1121**

**29 II**

Przywilej erekcji kościoła Najświętszej Maryi Panny w Sandomierzu.

Wyciąg uwierzytelniony z 1688 r. w jęz. łac. na podstawie *Liber beneficiorum* (t. I, s. 301) Jana Długosza. Zachowany w dobrym stanie z wyciśniętą, zatartą pieczęcią.

**1276**, 16 czerwca (16 kal. Junii, ind. 4), Kraków

**30 II**

Bolesław Wstydlivy książę krakowski i sandomierski z małżonką Kingą zwalniają dobra kolegiaty sandomierskiej od wielu danin i posług na wzór dóbr katedry krakowskiej.

1. kopia z XVI w.

2. kopia z 1797 r.

Druk: M. Buliński, *Monografia*, s. 164, gdzie autor zamieścił obszerne fragmenty tego dokumentu w przypisach oraz przekazał jego streszczenie w j. pol., stwierdzając, iż był to najdawniejszy wówczas przywilej, jaki zastał w archiwum sandomierskiej kapituły katedralnej.

**1284**, 1 kwietnia, Osiek

**31 II**

Leszek, książę Krakowa, Sandomierza i Sieradza uwalnia dobra kapituły sandomierskiej od niektórych (wymienionych) ciężarów książęcych.

1. kopia z 1781 r., j. łac.

2. kopia z 1789 r., j. łac. Zna ją Buliński, ale pod 1283 r. (Zob. M. Buliński, *Monografia*, s. 166).

3. kopia z 1797 r., j. łac.

Druk: Mp I, nr 104 (wg kopii z *Tek Naruszewicza*).

1296, 11 listopada (3 idus Novembris), Rzym

32 II

Bonifacy VIII papież nakłoniony relacją Bodzanty, dziekana kolegiaty sandomierskiej i jego towarzysza Wojciecha o najeździe Tatarów i wybicciu przez nich niedających się policzyć chrześcijan, których krew spływała do Wisły – nadaje kolegiacie sandomierskiej odpusty.

Kopia z XVII w., j. łac.

Do kopii bulli dołączona karta z tekstem dotyczącym beatyfikacji Męczenników Sandomierskich oraz karta druga, drukowana w XVIII w., ogłaszająca odpust w ich święto.

Druk:

- *Bullarium ordinis Fratrum Praedicatorum. Opera Thomae Ripoli*, Romae 1729–1739, t. II, s. 45–46 (z błędną datą roczną 1295).
- *Monumenta Germaniae Historica. Epistolae*, S. XIII, Berlin 1883–1884, s. 681 (wydana błędnie także pod 1295 r.).
- *Monumenta Poloniae Historica* (w obszernych fragmentach), Lwów 1864–1893, t. III, s. 73–75.
- Mp I, nr 128.
- M. Buliński, *Monografia* (w znacznych fragmentach), s. 168, przyp. 2.
- Reg. *Bullarium Poloniae*, nr 934.

Zainteresowanie opisaną w bulli papieża Bonifacego VIII martyrologią sandomierską było ze strony polskiej od średniowiecza olbrzymie. Pozostaje nadal pasjonujące i zasługujące na pełne rzeczowe studium. Przytaczając obszerne fragmenty tego niepospolitego dyplomu papieskiego posłużył się M. Buliński jego odpisem *ex bullario dominicano* (t. II, s. 45) i podał za tym dominikańskim wydawnictwem, że wystawienie go przypadło na 3 listopada 1295 r. Błędną tę datę podtrzymano również w niemieckim wydaniu bulli, co wskazuje, iż Niemcy wydrukowali ją także na podstawie bullarium dominikańskiego. Z kolei wydawcy *Rocznika Świętokrzyskiego* w trzecim tomie *Monumenta Poloniae Historica* opublikowali w jego ramach opis okrutnego tatarskiego mordu na mieszkańcach Sandomierza, w tym na blisko 50 członkach tamtejszego konwentu dominikańskiego, łącznie z obszernym fragmentem bulli, kładąc jej wystawienie błędnie na 11 listopada 1259 r. F. Piekosiński jako wydawca wykorzystał natomiast kopię bulli, datowaną prawidłowo na 11 listopada 1296 r., z czwartego tomu *Tek Naruszewicza*; znał przy tym treść bulli z *Rocznika Świętokrzyskiego* oraz inny, kolejny, luźny jej odpis ze zbiorów Biblioteki Jagiellońskiej, tyle że także błędnie datowany na 1301 r. Jak wskazuje regest tej bulli w wydawnictwie *Bullarium Poloniae*, nosi ona datę 11 listopada 1296 r. Oznacza to bowiem ścisły termin jej wystawienia, a toczący się w Sandomierzu i całym Królestwie Polskim ruch wokół świętości zgładzonych zakonników – pewność, że jej treść znano od dawna w środowisku kapituły sandomierskiej, lecz – jak niesie tradycja i roztrząsania na tym tle M. Bulińskiego – powątpiewano w jej autentyczność. Obiekcje te, zarówno gdy chodzi o autentyczność bulli, jak czas i okoliczności jej wystawienia, obecnie już nie istnieją. Spodziewać się więc można, że będzie to za-

chęcać historyków do podjęcia problematyki obchodów wielkiego odpustu w kościele sandomierskim od średniowiecza po powolny zanik pamięci o Męczennikach Sandomierskich w XVI, a potem w XVIII i XIX stuleciu (zob. M. Buliński, *Monografia*, s. 170–175).

**1357**, [1 marca]

**33 II**

Kazimierz, król polski potwierdza na prośbę Jarosława arcybiskupa przywileje arcybiskupstwa gnieźnieńskiego, zniszczone z powodu starości, pożarów i zatracone podczas wojen, dotyczące posiadłości archikatedry w Wielkopolsce, ziemi łączycykiej i sandomierskiej.

Kopia z XVII w., b.d.

Druk z pergaminowego oryginału: Wp III, nr 1354. Por. *Dzieje Gniezna*, red. J. Topolski, Warszawa 1965, s. 176.

**1391**, 12 sierpnia, Kraków

**34 II**

Nawój, dziekan i kanonik krakowski, sędzia komisaryczny z ramienia Jana, biskupa krakowskiego rozsądza spór między Konradem, synem Stanisława z Wronek, rektorem kościoła św. Piotra w Koniemłotach, a Pawłem, rektorem kościoła parafialnego w Biechowie o dziesięciny w Chrzczonowicach i innych osadach wiejskich.

Kopia z XVI w., obejmująca 5 zapisanych obustronnie kart (bez zakończenia) i zawierająca znakomity materiał osadniczy, wymieniająca wiele nazw miejscowości, dróg lokalnych i cieków wodnych oraz nazwisk dziedziców wsi. Akt ten zachował się jednak w oryginale. Miał go w swoim ręku ks. J. Wiśniewski, który dokonał jego streszczenia (*Stopnickie*, s. 108), i stwierdził słusznie, że jest to jeden z najstarszych sandomierskich dokumentów parafialnych. Zob. *Pergaminy*, nr 20.

**1417**, 8 września, Sandomierz

**35 II**

Władysław król polski etc. potwierdza kolegiacie sandomierskiej 25 wymienionych imiennie miejscowości oraz nadane im wcześniej prawo niemieckie w wersji magdeburskiej.

Or. nieznan.

Kopia z 1797 r., j. łac., papierowa, dobrze zachowana, sporządzona na podstawie wpisu „in libro privilegiorum ecclesiae collegiatae Sandomiriensis ex originalibus ... de verbo ad verbum ... Sandomiriae die 12 Augusti 1797”. Wymienia kolejno następujące miejscowości: Andruszkowice, Ruszczę, Zaduszniki, Chotel, Chotczę, Mistrzowice, Maruszów, Ostrów, Żarnów, Sielec, Sokolniki et aliud Sokolniki, Olbierzowice, Dziewków, Turbie, Dwikozy, Popowice, Kunice, Winiary, Ciszycę, Żabno, Opokę, Olbantniki, Piękary, Zarzekowice. A więc osady (poza Olbantnikami, sugerującymi nazwę zepsutą przez kopistę) istniejące w XIV i XV w. na obszarze rozległej Sandomierszczyzny. Nadmieniamy przy tym jeszcze, że dokument o zbliżonej treści wystawił na rzecz kapituły sandomierskiej w 1284 r. w Osieku książę Leszek Czarny, opublikowany następnie przez F. Piekosińskiego na podstawie kopii z *Tek Naruszewicza* (Mp I, nr 104), w którym zostały podane także nazwy 25 osad, pokrywające się w zasadzie z wykazem powyższym. Drobne różnice wypływają bowiem wyłącznie z niezbyt precyzyjnej identyfikacji wydawcy, a także błędnych odczytań kopisty. Dokument z 1417 r., dotąd nieznan, wystawiła kancelaria królewska „in praesentibus: Alberto Cracoviensi, Joanne Chelmensi episcopis ac strenuo nobilique viris Cristino de Ostrow castellano, Joane de Tarnow palatino Cracoviensibus, Nicolao de Michalow palatino et Petro de Falkow iudice Sandomiriensibus et aliisque pluribus fidedignis nostris fidelibus dilectis. Datum per manus reverendi in Christo patris domini Alberti, episcopi Cracoviensis, praedicti regni Poloniae cancellarii supremi”.

**1427**, 19 grudnia (*f. 3 post s. Luciae*), Sandomierz

**36 II**

Piotr z Wyszmuntowa sędzia i Jan ze Słaboszowic podsędek ziemi sandomierskiej zaświadcza, że magister Elias, dziekan kapituły sandomierskiej zamienia – za zgodą królewską – wieś Zaduszniki na wieś Motycze z Mikołajem z Gołębiowa, dziedzicem Motycz w powiecie sandomierskim, dopłacając mu nadto 160 grzywien.

Kopia pap. z XVI w., sporządzona na podstawie oryginału pergaminowego. Zob. Pergaminy nr 49.

Kopia 2. z XVIII w.

**1455**, 29 czerwca, Skotniki

**37 II**

Marcin z rodzonymi braćmi Stanisławem, Pawłem, Jakubem i Dzierśławem oraz bracia rodzeni Jan i Paweł, a także bracia rodzeni Jan i Piotr dziedzice Skotnik i prawni potomkowie fundatorów oraz kolatorzy kościoła w Skotnikach, przytaczają akt fundacji tej świątyni przez Mikołaja, dziedzica Bo-

gorii i Skotnik oraz jego brata rodzonego Jarosława Bogorii, arcybiskupa gnieźnieńskiego, jak również transumują (dostarczony przez Wojciecha plebana w Skotnikach) przywilej Floriana biskupa krakowskiego z 1374 r., przysądżający kościołowi skotnickiemu m.in. dziesięciny z Rytwian.

Kopia pap. sporządzona – sądząc z pisma – przez ks. J. Wiśniewskiego.

Transumpt na odwrocie zob. (nr 227 II).

**1463**, 20 grudnia (*f. 3 post s. Luciae*), Opoczno

**38 II**

Otto kantor kościoła NMP w Sandomierzu oraz Zaklika, jego brat rodzony, dziedzice wsi Chelsty, a także Andrzej dziedzic wsi Wyszyna, ułożyli się co do przeniesienia młyna nad rzekę Czarną na drugi brzeg, należący do wspomnianego Andrzeja z Wyszyny, a to ze względu na stan wody.

Kopia z akt ziemskich opoczeńskich sporządzona w XVIII w.

**1470**, 12 grudnia (*f. 4 post festum Nativitatis BMV*), Kunów

**39 II**

Jan biskup krakowski eryguje mansjonarię w kolegiacie NMP w Sandomierzu.

Kopia z XVIII lub pocz. XIX w. Zob. M. Buliński, *Monografia*, s. 177–178.

**1472**, 18 kwietnia, na cmentarzu kościoła NMP w Opatowie

**40 II**

Jan, syn Andrzeja z Wielkiego Opatowa, kleryk diecezji krakowskiej *publicus imperiali autoritate notarius*, relacjonuje przeniesienie praw parafialnych z kościoła NMP w Opatowie do kolegiaty św. Marcina w Opatowie Wielkim, w obecności Jana z Michowa, dziekana kapituły kolegiackiej oraz rajców, a także zebranego pospólstwa.

Or. 21 × 33 cm, j. łac., podziurawiony, z ubytkami na krawędziach, a także na zgięciach, napisany kaligraficznie poprawną łaciną. Wystawiony w obecności Dzierśława z Rytwian, wojewody i starosty sandomierskiego generalnego, Krzesława prepozyta kurzelowskiego

i sekretarza królewskiego, Jana kantora i Jakuba scholastyka oraz Wojciecha kustosza, prałatów i kanoników kościoła św. Marcina w Opatowie, a także Macieja Bazana, Krzesława Sukorka, Jakuba Czyshtko rajców opatowskich i innych wiarygodnych, specjalnie zgromadzonych świadków. Wymaga pilnej konserwacji.

**1472,** 18 kwietnia, na cmentarzu kościoła NMP w Opatowie **41 II**

Relacja z przeniesienia praw parafialnych z kościoła NMP w Opatowie do kolegiaty św. Marcina w Opatowie Wielkim, dokonanego przez władze kościelne za zgodą i aprobatą Jana, biskupa krakowskiego, w obecności burmistrza i rajców miasta, zgromadzonego pospólstwa i ludu miejskiego.

Or. 21 × 31,5 cm, j. łac., dobrze zachowany. Zob. nr 40.

**1474,** 10 maja (*f. 3 post festum s. Stanislai*) **42 II**

Kapituła kolegiaty św. Marcina przedstawia Janowi, archidiakonowi krakowskiemu, sformułowane w punktach przez braci mniejszych *de observantia* przy kościele NMP na przedmieściu Opatowa, przyczyny i skutki przeniesienia parafii z kościoła NMP do kolegiaty opatowskiej.

Or. 21,5 × 32 cm, w j. łac., spisany na 4 kartach, niekompletny, podklejony na zgięciach i na podziurawionych krawędziach, wymaga konserwacji. Przedstawia jednak wielowątkowe przyczyny sporu, wzmiankuje o zniszczeniu zabudowy Opatowa Starego, w tym kościoła NMP i domu klasztorного oraz degradacji miasta do roli przedmieścia, odnotowuje interwencję archidiekona krak., opata cystersów mogiłskich i in. Podaje też pełen skład kapituły opatowskiej: Jana z Michowa dziekana, Jana scholastyka, Jana kantora, Wojciecha kustosza, Stanisława pedagoga i Jakuba plebana z Zawichostu, prałatów i kanoników kolegiaty św. Marcina w Opatowie.

**1474,** 13 października, portyk północny kolegiaty św. Marcina **43 II**

Maciej, kanonik opatowski i prokurator kolegiaty św. Marcina wyraża (za pośrednictwem kłeryka Stanisława syna Mikołaja z Przedborza) w imieniu kapituły opatowskiej protest przeciwko Janowi gwardianowi i całemu konwentowi braci mniejszych *de observantia* w Opatowie z powodu licznych

krzywd i bezprawia oraz szkód materialnych wynikłych także z użytkowania należącego do kolegiaty gruntu (*area*).

Or. 21,5 × 31 cm, j. łac., poszarpany na lewej krawędzi, lecz ogólnie w stanie dobrym. Podaje skład kapituły opatowskiej w zestawieniu jak w dokumencie nr 42.

**1474**, 13 października, portyk północny kolegiaty św. Marcina **44 II**

Kapituła kolegiaty św. Marcina przedstawia swoje stanowisko w sporze z Janem gwardianem i konwentem braci mniejszych *de observantia* przy kościele NMP w Opatowie m.in. o zajęcie przez klasztor parceli (*super occupatione areae fundoque*) i stwierdza, że pogląd kapituły opatowskiej na przyczyny konfliktu podziela biskup diecezji krakowskiej.

Or. 22 × 32 cm, j. łac., podklejony, lecz w dobrym stanie.

**1475**, 21 kwietnia, Bodzentyn **45 II**

Jan, syn Henryka z Szebni, kleryk krakowski i *imperiali auctoritate notarius publicus*, zaświadcza w imieniu kapituły kolegiaty św. Marcina w Opatowie Wielkim, że konflikt tejże kapituły z gwardianem i konwentem braci mniejszych *de observantia* przy kościele NMP w Opatowie, mimo interwencji Jakuba z Sienna, arcybiskupa gnieźnieńskiego i prymasa oraz innych dostojników kościelnych – nie został zażegnany.

Or. 31 × 32 cm, j. łac., dobrze zachowany.

**1475**, 28 grudnia, zakrystia kolegiaty św. Marcina w Opatowie **46 II**

Maciej, kanonik opatowski i prokurator składa w imieniu kapituły opatowskiej wyjaśnienia w przedmiocie sporu z bernardynami opatowskimi i uzasadnia racje tejże kapituły.

Or. 22 × 32 cm, j. łac., w stanie dobrym. Zob. nr 42 II, 43 II, 44 II, 45 II. Podaje skład kapituły opatowskiej w zestawieniu jak w dokumencie nr 42 II.

**1477**, 16 marca**47 II**

Magister Jan z Wieliczki, prokurator i sędzia ze strony bernardynów opatowskich przedstawia ich argumenty w sporze z kapitułą opatowską św. Marcina, przed sądem duchownym na czele ze Stanisławem ze Świradzie, prepozytem kieleckim i kanonikiem krakowskim, ciągnącym się w związku z przeniesieniem uprawnień parafialnych z kościoła NMP w Opatowie do kolegiaty św. Marcina w Opatowie Wielkim za wiedzą i zgodą króla oraz biskupa krakowskiego.

Or. 22 × 32 cm, j. łac., nieco zniszczony na krawędziach.

**1479**, 2 lipca**48 II**

(*in clastro fratrum minorum de observantia ante oppidum Magnum Opatow*)

Spierające się strony o ogród nad Łukawą w Opatowie, dziedziczony niegdyś przez Rafała dziekana kapituły, dochodzą do porozumienia, a więc klasztor braci mniejszych w Opatowie oraz kapituła kolegiaty św. Marcina w Opatowie Wielkim, przy współdziałaniu Bodzanty Komorowskiego, zarządcy dóbr klucza opatowskiego, jako pełnomocnika Fryderyka biskupa i kapituły katedry lubuskiej oraz rajców miasta Wielkiego Opatowa, to jest Macieja Barzana i Mikołaja Sikory, uznając prawa do ogrodu ze strony klasztoru braci mniejszych.

Or. 22 × 33 cm, pisany w j. łac., dobrze zachowany.

**1479**, 7 października, w domu Jana kantora kolegiaty św. Marcina**49 II**

(*ante oppidum Magnum Opatow in cantoria in pallacio ipsius*)

Jan kantor kolegiaty św. Marcina ustala granice posiadłości kolegiackiej z posesją klasztoru braci mniejszych przy kościele NMP w Opatowie, wskazując na pomoc w tej mierze Fryderyka, biskupa lubuskiego, oraz Pawła, kanclerza diecezji lubuskiej.

Or. 22 × 33 cm, j. łac., dobrze zachowany. Na odwrocie późniejszy napis: *Documenta graniciarum arenae et horti claustralis*.



**XV** w. lata siedemdziesiąte**50 II**

Kapituła kolegiaty św. Marcina w Opatowie podtrzymuje zarzuty przeciwko Janowi gwardianowi i konwentowi bernardynów opatowskich w przewlekłym sporze m.in. o realność gruntową.

Or. 22 × 32,5 cm, j. łac., poklejony, ale w dobrym stanie.

**XV** w. lata siedemdziesiąte**51 II**

Jan, biskup krakowski, rozpatruje przyczyny i przebieg konfliktów kustosza i kapituły św. Marcina w Opatowie Wielkim z gwardianem i konwentem braci mniejszych *de observantia* przy kościele NMP w Opatowie.

Or. 22 × 32,5 cm, j. łac., u dołu na zgięciu z niewielkimi ubytkami tekstu.

**XV** w. lata siedemdziesiąte**52 II**

Fragment odpowiedzi gwardiana i konwentu braci mniejszych *de observantia* na zarzuty dziekana i kapituły kolegiaty św. Marcina, dotyczące wieloletniego sporu o część uposażenia gruntowego.

Or. 22 × 21,5 cm, j. łac., tekst niepełny, b.d. i m. wystawienia.

**1490**, 4 sierpnia**53 II**

Norbertanki zwierzynieckie przekazują ks. Janowi Wolnemu, bakałarzowi *artium* z Krakowa, 20 grzywien czynszu wyderkaufowego od sumy 660 florenów węgierskich zapisanej na dobrach klasztornych Braciejówka, Troks, Krząstowice i Kolbark blisko zamku w Rabsztynie.

Kopia odręczna 25 × 34 cm, j. łac., przepisana przez ks. Jana Wiśniewskiego bez podania źródła.

**1506**, 8 lutego, Lublin**54 II**

Aleksander król polski etc. przekazuje wikariuszom kolegiaty sandomierskiej w celu powiększenia ich uposażenia probostwo w Gorzycach.

Poszyt pap. z XVIII w., 24 × 38 cm, j. łac.  
Reg.: MS III, nr 2571.

**1508**, 13 kwietnia (*f. 5 ante d. Palmarum*), Kraków**55 II**

Zygmunt I król polski etc. potwierdza i transumuje na prośbę Klemensa z Busina (*de Bussino*), kanonika gnieźnieńskiego i plebana w Gorzycach przywilej króla Władysława Łokietka z 1333 r. nadający plebanowi gorzyckiemu prawo budowy mostu i karczmy oraz innych obiektów napędzanych wodą przy tejże wsi nad rzeką Trześń, potwierdzony później przez kolejnych królów polskich oraz dokument komisji królewskiej zawierający wyrok z 1475 r. w sprawie młyna plebańskiego w Gorzycach.

Poszyt pap., 33 × 21 cm, w j. łac., dobrze zachowany, obejmuje dwie karty sygnowane przez kanclerza Jana Łaskiego. Na marginesie pierwszej i drugiej karty napisy: 1508 *Klement de Busko ad aprobandum porrexit duo privilegia – 1. per Wladislaum approbatio privilegii Wladislai alias Logtek supra pontem – 2. Commissio super molendinum 1475, approbatio 1508.*

Zawiera transumpty nr 226 i 230.  
Reg.: MS IV, nr 381.

**1513**, 21 stycznia (*die vigesima prima Januarii*), Kraków**56 II**

Jan biskup laodycejski i sufragan krakowski poleca uwadze klasztoru bernardynów na Stradomiu w Krakowie zatrzymanego brata Antoniego Duszę z klasztoru franciszkanów krakowskich zmieniającego często miejsca pobytu.

Or. 21,5 × 33 cm, j. łac., z wyciśniętą wyraźną pieczęcią, nieco wyblakły i zniszczony na zgięciach. Na odwrocie strona drobnych zapisek klasztoru datowanych na 21 stycznia 1513 r., miejscami bardzo wyblakłych.

**1516**, 9 kwietnia**57 II**

Zygmunt I król polski etc. przekazuje Janowi Mikołajowiczowi Radziwiłłowiczowi, marszałkowi ziemskiemu oraz staroście drohickiemu i słonimskiemu wiadomość o nadaniu Boguszowi Bohowitynowiczowi, podskarbiemu ziemskiemu, marszałkowi i pisarzowi gospodarskiemu oraz dzierżawcy kamienieckiemu czterech służb i siedmiu pustek w Jeziernicy.

Or. 21 × 33 cm, j. ruski, dokument w dobrym stanie.

**1520**, 31 października, Kraków**58 II**

Zygmunt I król polski etc. zezwala Boguszowi Bohowitynowiczowi, marszałkowi i pisarzowi gospodarskiemu oraz dzierżawcy kamienieckiemu na lokację miasta w Sławatyczach nad Bugiem z targiem i karczmą oraz zbudowanie zamku.

Or. 21 × 25,5 cm, j. ruski, nieco zetłały, na zgięciach podklejony z zachowaną nieco pokruszoną pieczęcią.

**1521** (lub 1536), Wilno**59 II**

Zygmunt I król polski etc. nakazuje Mikołajowi Zawiszy i Hannie Wasylewnie (Połubińskiej) jego żonie, aby nie zabraniali Szczęsnemu Sirutowiczowi wchodu i pożytków w puszczy Wojciechowskiej w ich dobrach Głębokie, która przypadła im w dziale.

Or. 21 × 33 cm, j. ruski, z wyciętą pieczęcią.

**1522**, 23 maja, Wilno**60 II**

Zygmunt I król polski etc. do Wasyla Połubińskiego w sprawie bojarzki Świętochny Więclawowej Sirutowiczowej skarżącej się o krzywdy w puszczy, którą otrzymała od króla.

Or. 21 × 22,5 cm, j. ruski, z wyciśniętą, lecz niewyraźną pieczęcią.

**1523**, 23 września, Kraków**61 II**

Tomasz Rożnowski [Roschnowski], kanonik i oficjał krakowski rozstrzyga spór o dziesięciny snopowe od kmieci z Mydłowa i Kacic pomiędzy Piotrem z Brzeska, kanonikiem sandomierskim, a Stanisławem Kownackim, plebanem w Mydłowie.

Or. 29 × 35 cm, j. łac., podklejony i na zgięciach nieco wyblakły oraz zdefektowany. Zob. ks. B. Przybyszewski, *Wypisy źródłowe do dziejów Wawelu 1501–1515*, Kraków 1965, s. 99, przyp. 113.

**1524**, 16 września, Tykocin**62 II**

Olbrycht Gasztołt, wojewoda wileński i kanclerz wielkiego księstwa litewskiego, nadaje na polecenie króla Zygmunta I, Aleksandrowi Chodkiewiczowi za zasługi wojenne i pomoc ludziom, dobra Zabłudów, określając dokładnie ich granice w powiecie bielskim i surażskim.

Or. 33 × 41 cm, j. ruski.

**1524**, 16 września, Tykocin**63 II**

Olbrycht Martynowicz Gasztołt, wojewoda wileński i kanclerz wielkiego księstwa litewskiego, nadaje na polecenie króla polskiego Zygmunta, Aleksandrowi Iwanowiczowi Chodkiewiczowi za zasługi, obszar między rzekami Olszanicą a Zabłudzianką w powiecie bielskim i surażskim.

Kopia z 1833 r., 22,5 × 37 cm, j. pol.

**1525**, 2 września, Niepołomice**64 II**

Zygmunt I król polski etc. zawiadamia kapitułę kolegiaty sandomierskiej, że posyła do niej w swoim imieniu Jana hr. Tarnowskiego, kasztelana wojnickiego i starostę sandomierskiego z pewnymi sprawami, które ją mogą zainteresować.

Or. 21 × 31 cm, j. łac., z resztkami pokruszonej pieczęci, podpisany przez króla własnoręcznie.

**1525**, 2 października (*f. 2 ante s. Francisci*), Kraków

**65 II**

Zygmunt I król polski etc. potwierdza i transumuje na prośbę klasztoru i szpitala św. Ducha w Sandomierzu dokument, wystawiony przez króla Władysława Jagiełłę 19 sierpnia 1395 r. w Wiślicy, nadający duchakom sandomierskim wolną od obciążeń na rzecz skarbu królewskiego wieś Głazów, w dowód przywiązania do miasta Sandomierza króla i jego małżonki, królowej Jadwigi.

Kopia z 1595 r. zawarta w *Promptuarium*, k. 2–3. Por. *Pergaminy*, nr 120 oraz 363.

Zawiera transumpt nr 228.

**1531**, 10 lutego, Kraków

**66 II**

Spytek z Tarnowa, kasztelan żarnowski na czele komisji ustala granice między wsią Turbia, będącą na uposażeniu Jakuba Staszowskiego, kanonika krakowskiego i sandomierskiego, a Wolica, należąca do Mikołaja Chrzastowskiego z Zaleszan.

Or. 27 × 42 cm, j. łac., z dwiema pieczęciami (Leliwa i Rawicz) z niewielkimi defektami na załamaniach, miejscami nieco wyblakły. Zawiera sporo nazw pól, lasów i cieków wodnych oraz nieco imion i nazwisk szlachty sandomierskiej.

**1532**, 15 lutego (*f. 5 ante d. Invocavit*), Kraków

**67 II**

Zygmunt I król polski etc. poleca Feliksowi Lipnickiemu, swojemu dworzanie, wziąć udział w komisji dla rozgraniczenia wsi królewskiej Zbigniew od wsi Turbia, będącej na uposażeniu Jakuba Staszowskiego, kanonika krakowskiego i sandomierskiego.

Or. 21 × 31 cm, j. łac., dobrze zachowany z resztkami pokruszonej pieczęci i podpisem: *Ad mandatum sacrae regiae maiestatis proprium.*

**1532,** 1 sierpnia (*f. 5 festi s. Petri ad Vincula*), Kraków

**68 II**

Zygmunt I król polski etc. zaświadcza (na prośbę Feliksa prepozyta konwentu św. Ducha), że klasztor i szpital duchaków sandomierskich posiadał przywileje poświadczające mu własność wioski Śmiłów oraz części wsi Obrazów i Wieprzki, a także winnice pod miastem Sandomierzem przy winnicy wicekustosza kolegiaty sandomierskiej, wreszcie plac w Sandomierzu przy tamtejszym szpitalu ubogich, stwierdzając, że z powodu niedawnego pożaru, który strawił miasto, przywileje te razem z kościołem i domem zakonnym uległy zniszczeniu; zlecił więc komisji weryfikację własności klasztornej, podczas której ustalono, że klasztor i szpital św. Ducha posiadał istotnie wieś Śmiłów (którą przejął za długi od szlachcianki Barbary Czyżowskiej i trzymał od ponad 30 lat w zastawie), następnie część wsi Wieprzki w wyniku zamiany za wieś Szczepanów, dalej część wsi Obrazów z winnicą i placem oraz inną winnicę i plac, a także ogród na przedmieściu Sandomierza i plac przy szpitalu ubogich w tym mieście, potwierdzając na tej podstawie ich przynależność do klasztoru i szpitala św. Ducha.

Kopia z 1595 r. w kopiarzu zatytułowanym *Promptuarium*, k. 4–6.

**1533,** 14 czerwca (sobota po święcie Bożego Ciała), Słupia pod Łysą Górą **69 II**

Zygmunt I król polski etc. nakazuje Janowi z Tarnowa, wojewodzie ruskiemu i staroście sandomierskiemu, aby nie niepokoił ks. Grębowca (*Grambowiecz*), wikariusza kolegiaty sandomierskiej z powodu nabycia przezeń od beginek sandomierskich działki, którą miał zbudować własnym nakładem i przekazać im po swojej śmierci.

Or. 32 × 40 cm, j. łac., nieco na zgięciach u dołu zetlały, z resztkami pokruszonej pieczęci.

**1534,** 27 kwietnia

**70 II**

Piotr Tomicki, biskup krakowski i podkanclerzy królestwa, oświadcza, że czynsz 16 grzywien z kramów rzemieślniczych, rybaków, piekarzy, rzeźników i szewców, przypadły niegdyś Janowi Tylmanowi z Sandomierza,

altaryście w kościele Mariackim w rynku Krakowa, a po jego śmierci (zgodnie z życzeniem testamentowym) klasztorowi i szpitalowi św. Ducha w Sandomierzu – pozostaje w rękach duchaków sandomierskich, na co istnieje osobny dokument burmistrza i rady miejskiej Sandomierza z 1 października 1517 r., kiedy został wpisany do księgi przywilejów i rachunków tego konwentu i szpitala w formie transumptu.

Kopia z 1595 r. w *Promptuarium*, k. 7–11.

Zawiera transumpt (nr 231).

**1536**, 21 marca, Wilno

**71 II**

Zygmunt I król polski etc. nakazuje Wojciechowi Wojciechowiczowi Narbutowiczowi, chorążemu ziemskiemu, przyjęcie pieniędzy od Piotra Zaranowicza, bojara wołkowyskiego i ustąpienia mu (trzymanej w zastawie) majątności ignatowskiej.

Or. 21 × 32 cm, j. ruski, z pokruszoną pieczęcią.

**1536**, 8 lipca, Wilno

**72 II**

Zygmunt I król polski etc. nakazuje Mikołajowi Zawiszycowi i Hannie jego żonie przyjąć pieniądze od Szczęsnego Sirutowicza i ustąpić mu pewnych ludzi oraz pewne ziemie, które jego teść, książę Wasyl Połubiński, marszałek hospodarski i dzierżawca mścisławski, dokupił do swoich dóbr Głębokie od jego braci stryjecznych Jurija i Niklasza Sirutowiczów, do których to dóbr ma on prawo bliższości.

Or. 21 × 33 cm, j. ruski, z wyciśniętą pieczęcią.

**1543**, 21 lipca, Kraków

**73 II**

Zygmunt I król polski etc. przekazuje Boguszowi Koreckiemu, staroście zytomierskiemu sprawę ziemian powiatu kijowskiego, mianowicie Semena

Fedorowicza i Fedora Romanowicza, którym zmarły Konstanty Ostrogski, wojewoda trocki, a po nim syn jego Ilia, zagrabili dobra położone niedaleko zamku cudnowskiego.

Or. 21,5 × 33 cm, j. ruski, z wyciśniętą pieczęcią.

**1543**, 19 grudnia (*f. 4 ante s. Tomae*), Wielowieś

**74 II**

Zygmunt I król polski etc. powierza Spytkowi z Tarnowa, kasztelanowi wojnickiemu i podskarbiemu królestwa na czele komisji granicznej rozgraniczenie wsi Turbii, włości kapituły kolegiaty sandomierskiej na uposażeniu ks. Jana Benedicti, kanonika sandomierskiego i lekarza królewskiego, od wsi Motycze i Zaleszany należących do Piotra Kołaczkowskiego.

Or. 31 × 42 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią, dobrze zachowany.

**1544**, 28 lutego (*f. quinta post Cinerum*), Piotrków

**75 II**

Zygmunt I król polski etc. poleca sądowi ziemi sandomierskiej, aby w sporze, dotyczącym znaków granicznych, między Janem Benedicti, kanonikiem sandomierskim i lekarzem królewskim, uposażonym na wsi Turbii, a dzierżawiacym wieś królewską o nazwie Zbigniewo Feliksem Lipnickim, burgrabią zamku krakowskiego, wyciszył dochodzenie.

Or. 21 × 33,5 cm, j. łac., dobrze zachowany, z wyciśniętą pieczęcią, relacji: *reverendi in Christo patris domini Samuelis episcopi Plocensis et RP vicekancelarii*.

**1544**, 1 marca (*sabbato ante d. Invocavit*), Piotrków

**76 II**

Zygmunt I król polski etc. poleca Janowi z Tarnowa, hetmanowi oraz kasztelanowi krakowskiemu i staroście sandomierskiemu, następnie Spytkowi z Tarnowa, kasztelanowi wojnickiemu i podskarbiemu królestwa, Achacemu Jordanowi, kasztelanowi zawichojskiemu, Stanisławowi Maciejowskiemu, kasztelanowi żarnowskiemu, Stanisławowi z Tęczyna, podkomorzemu sandomierskiemu, Stanisławowi Lipnickiemu, kanonikowi sandomierskiemu



– rozstrzygnąć spór graniczny między wsią królewską o nazwie Zbigniewo, w dzierżawie Feliksa Lipnickiego, a wsią kapitulną Turbia w posiadaniu Jana Benedicti, kanonika sandomierskiego i lekarza królewskiego.

Or. 21 × 32 cm, j. łac., dobrze zachowany z wyciśniętą pieczęcią, z podpisem: *Commissio propria sacrae regiae maiestatis*.

**1544,** 1 marca (*sabbato ante d. Invocavit*), Piotrków

**77 II**

Zygmunt I król polski etc. poleca Feliksowi Lipnickiemu, burgrabiemu krakowskiemu, udział w komisji rozgraniczającej wieś królewską Zbigniew, której jest dzierżawcą, od wsi Turbii, pozostającej na uposażeniu Jana Benedicti, kanonika sandomierskiego i medyka królewskiego.

Or. 20 × 32 cm, j. łac., dobrze zachowany, z wyciśniętą pieczęcią, wystawiony: *Ad mandatum sacrae regiae maiestatis proprium*.

**1544,** 22 września, Brześć Litewski

**78 II**

Zygmunt I król polski etc. poleca Janowi z Tarnowa, hetmanowi wielkiemu i staroście sandomierskiemu doprowadzić na czele komisji do rozgraniczenia wsi Turbia na uposażeniu Jana Benedicti, kanonika sandomierskiego i lekarza królewskiego od wsi Zaleszany i Kotowa Wola, należących do Piotra Kołaczkowskiego oraz uśmierzenia powstałych na tym tle konfliktów.

Or. 32 × 43 cm, j. łac., z wyciśniętą, ale zamazaną pieczęcią, nieco podniszczały na zgięciach, lecz całkowicie czytelny.

**1546,** 23 czerwca, Kraków

**79 II**

Zygmunt I król polski etc. wzywa Piotra Kołaczkowskiego, dworzanina królewskiego, i Annę oraz Katarzynę, córki dziedziczące po śp. Mikołaju Chrzęstowskim, aby stawili się przed komisją dla ustalenia granic między wsią królewską o nazwie Zbigniew, niegdyś tenutą Feliksa Lipnickiego, a wsią Turbia, należącą do uposażenia Jana Benedicti, kanonika sandomier-

skiego, oraz wsiami dziedzicznymi (należącymi do szlachty) Zaleszany i Kotowa Wola.

Or. 21 × 32 cm, j. łac., bardzo dobrze zachowany, z wyciśniętą pieczęcią, wystawiony *ad mandatum sacrae regiae maiestatis proprium*.

**1546**, 20 października (*f. 4 post s. Lucae*), Kraków

**80 II**

Zygmunt I król polski etc. wyraża zgodę na zastąpienie ks. Jana Benedicti, kanonika sandomierskiego i lekarza królewskiego, przez ks. Jana Jachimowskiego kanonika poznańskiego i sandomierskiego w sprawie rozgraniczenia wsi Turbii od Zaleszan i Woli Kotowej.

Or. 30 × 41 cm, j. łac., z resztkami pokruszonej pieczęci, dobrze zachowany. Zakończony podpisem: *Commissio sacrae regiae maiestatis*.

**1546**, 21 października (*die Undecimi Milium Virginum*), Kraków

**81 II**

Zygmunt I król polski etc. pozywa Katarzynę wdowę oraz Stanisława, Annę i Katarzynę, dzieci zmarłego Feliksa Lipnickiego, burgrabiego krakowskiego, do stawienia się przed komisją, którą wysłała do rozgraniczenia wsi królewskiej Zbigniew od wsi Turbii Jana Benedicti, kanonika sandomierskiego, a także od szlacheckich dóbr dziedzicznych Zaleszan i Kotowej Woli.

Or. 21 × 31,5 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią; stan zachowania dobry, podpisany: *Ad mandatum sacrae maiestatis proprium*.

**1546**, 21 października (*die Undecimi Milium Virginum*), Kraków

**82 II**

Zygmunt I król polski etc. wzywa Piotra Kołaczkowskiego, dworzanina królewskiego, i Annę oraz Katarzynę, córki dziedziczące po śp. Mikołaju Chrzęstowskim, aby stawili się przed komisją dla ustalenia granic między wsią królewską o nazwie Zbigniew, niegdyś tenutą Feliksa Lipnickiego, a wsią Turbia, należącą do uposażenia Jana Benedicti, kanonika sandomier-

skiego, oraz wsiami dziedzicznymi (należącymi do szlachty) Zaleszany i Kotowa Wola.

Or. 21 × 31,5 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią, dobrze zachowany, podpisany: *Ad mandatum sacrae regiae maiestatis proprium*.

**1547**, 11 kwietnia (*f. 2 post Paschae*), Kraków

**83 II**

Zygmunt I król polski etc. zawiadamia Jana Tarnowskiego, kasztelana krakowskiego, starostę sandomierskiego i hetmana wielkiego o perturbacjach na granicy wsi Turbia, będącej na uposażeniu Jana Benedicti, kanonika sandomierskiego i lekarza królewskiego, powodowanych przez jego napastliwych adwersarzy a opiekunów Katarzyny Kołaczkowskiej oraz Anny i Doroty, córek śp. Mikołaja Chrzastkowskiego, i poleca mu zajęcie się tą sprawą.

Or. 20,5 × 32 cm, j. łac., dobrze zachowany, podpisany: *Ad mandatum sacrae regiae maiestatis proprium*.

**1548**, 17 sierpnia (*f. 6 infra octavas Assumptionis Mariae*), Kraków

**84 II**

Zygmunt August król polski etc. poleca Piotrowi Kołaczkowskiemu, posiadaczowi wsi Kotowa Wola, stawić się przed komisją w celu rozgraniczenia Kotowej Woli od królewskich Sokolnik oraz Turbii, wsi kapituły sandomierskiej.

Or. 21,5 × 32 cm, j. łac., dobrze zachowany, z wyciśniętą pieczęcią, podpisany: *Ad mandatum sacrae regiae maiestatis proprium*.

**1548**, 17 sierpnia (*f. 6 infra octavas Assumptionis Mariae*), Kraków

**85 II**

Zygmunt August król polski etc. wzywa dziedziców Charzewic, aby zgłosili się przed komisją dla ustalenia granic między wsiami Kotowa Wola oraz Sokolniki.

Or. 25,5 × 32 cm, j. łac., dobrze zachowany, z wyciśniętą pieczęcią i podpisem: *Ad mandatum sacrae regiae maiestatis proprium*.

**1548**, 18 sierpnia, Kraków**86 II**

Zygmunt August król polski etc. powierza Stanisławowi z Tęczyna, staroście trembowelskiemu i podkomorzemu ziemi sandomierskiej sprawę rozgraniczenia wsi Turbii, na uposażeniu Jana Benedicti, kanonika sandomierskiego i lekarza królewskiego, od Kotowej Woli, wsi Piotra Kołaczkowskiego, oraz wsi królewskiej Sokolniki.

Or. 32 × 41 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią, miejscami uszkodzony, dziurawy. Z podpisem: *Ad mandatum sacrae regiae maiestatis proprium.*

**1548**, 18 sierpnia (*sabatto infra octavas Assumptionis Mariae*), Kraków**87 II**

Zygmunt August król polski etc. nakazuje Sebastianowi Mieleckiemu, kasztelanowi wiślickiemu, Stanisławowi z Tęczyna, podkomorzemu ziemi sandomierskiej, i innym członkom komisji granicznej – dokonać rozgraniczenia wsi Kotowej Woli od wsi Sokolniki, nieprawidłowo niegdyś dokonanego.

Or. 33 × 38 cm, j. łac., zniszczony miejscami na zgięciach oraz u dołu, ze śladami po pieczęci. Podpisany: *Commisio sacrae regiae maiestatis propria.*

**1551**, 5 grudnia (*sabbato postridie festo divae Barbarae*), Wilno**88 II**

Zygmunt August król polski etc. nakazuje Jakubowi Uchańskiemu, biskupowi chełmskiemu, Janowi hr. na Tarnowie, kasztelanowi krakowskiemu i hetmanowi wielkiemu, oraz Walerianowi z Mielca, podkomorzemu sandomierskiemu i innym, dokonać rozgraniczenia królewszczyzny Zbigniew od wsi Turbia kapituły sandomierskiej.

Or. 29 × 41 cm, j. łac., dobrze zachowany z wyciśniętą pieczęcią. Podpisany: *Commisio sacrae regiae maiestatis propria.*

**1551**, 5 grudnia, Wilno**89 II**

Zygmunt August król polski etc. wzywa Katarzynę, wdowę po Feliksie Lipnickim, obecnie żonę Krzysztofa Gnoińskiego, oraz Stanisława Lipnic-

kiego, jej syna, tenentariuszy królewskiej wsi Zbigniew przed komisję, w celu ustalenia granic z Turbią, wsią kapituły sandomierskiej.

Or. 22 × 32 cm, j. łac., dobrze zachowany, z pieczęcią lakową. Podpisany: *Ad mandatum sacrae regiae maiestatis proprium*.

**1553**, 6 września (*f. 4 ante festum Nativitatis BMV*), Kraków **90 II**

Zygmunt August król polski etc. wzywa Katarzynę, wdowę po Feliksie Lipnickim, i Stanisława Lipnickiego, tenentariuszy królewskiej wsi Zbigniew, przed komisję, w celu rozgraniczenia jej od Turbii, wsi kapituły sandomierskiej.

Or. 20,5 × 30,5 cm, j. łac., dobrze zachowany, z pokruszoną pieczęcią.

**1553**, 6 września (środa przed Narodzeniem NMP), Kraków **91 II**

Zygmunt August król polski etc. nakazuje Jakubowi Uchańskiemu, biskupowi chełmskiemu, Janowi z Tarnowa, hetmanowi wielkiemu i kasztelanowi krakowskiemu, Sebastianowi z Mielca, kasztelanowi wiślickiemu i innym z komisji granicznej – ustalić granice między dobrami Zbigniew a wsią Turbią.

Or. 21,5 × 41 cm, j. łac., w dobrym stanie, z fragmentami pokruszonej pieczęci.

**1558**, 27 września, Warszawa **92 II**

Zygmunt August król polski etc. poleca kapitule sandomierskiej, aby przedstawiła swoje przywileje na najbliższym sejmie piotrkowskim.

Or. 19,5 × 33 cm, j. łac., dobrze zachowany, z wyciśniętą pieczęcią.

**1561**, 24 grudnia, Łomża **93 II**

Zygmunt August król polski etc. nakazuje Janowi Krzysztofowi z Tarnowa, kasztelanowi wojnickiemu i staroście sandomierskiemu, aby wziął

udział w komisji do rozgraniczenia wsi Sokolniki i Gorzyce od wioski Motycze.

Or. 31 × 40 cm, j. łac., dobrze zachowany z wyciśniętą pieczęcią, podpisany: *Ad mandatum sacrae regiae maiestatis proprium*.

**1561**, 24 grudnia, Łomża

**94 II**

Zygmunt August król polski etc. nakazuje Stanisławowi z Tarnowa, wojewodzie sandomierskiemu, i innym członkom komisji granicznej (Stanisławowi Maciejowskiemu marszałkowi kamery królewskiej, Sebastianowi z Mielca kasztelanowi wiślickiemu, Hieronimowi Myszopadowi wojskiemu sandomierskiemu, Janowi Szczuckiemu wojskiemu przyszowskiemu, Janowi Konarskiemu sędziemu, Adamowi Ocieskiemu podkomorzemu, Pawłowi Oszowskiemu pisarzowi ziemskiemu – sandomierskim), aby rozgraniczyli królewszczyzny Sokolniki i Gorzyce od wsi Motycze, należące do diekana kapituły kolegiaty sandomierskiej.

Or. 32 × 41 cm, w j. łac., z wyciśniętą, lecz spłaszczoną i nieczytelną pieczęcią. Dobrze zachowany. Podpisany: *Ex commissione sacrae regiae maiestatis propria*.

**1566**

**95 II**

Sandomierska kapituła kolegiacka wybiera Marcina Kromera kustosza i Stanisława Grotkowskiego oraz Jakuba Lipnickiego kanoników sandomierskich na sesję kapituły generalnej do Krakowa, zaopatrując ich w instrukcję czynnego uczestniczenia w obradach.

Or. 21 × 33 cm, sporządzony na 3 stronach papieru większego formatu wyraźnym szesnastowiecznym pismem kaligraficznym (nawiązującym do form pisma gotyckiego), nieopieczetowany i niedatowany (rok 1566 został zapisany inną ręką na czwartej stronie zabytku), nieco podniszczony na krawędziach. Wygląda jednak na dokument oryginalny, co potwierdzają do pewnego stopnia imiona delegatów oraz skierowanie spraw imiennie do Filipa Padniewskiego, biskupa krakowskiego. Przedstawiciele kapituły kolegiackiej mieli wyrazić zadowolenie z powodu powrotu do chwalebnej tradycji dyskusji nad sprawami kościelnymi na synodach diecezjalnych oraz partykularnych, których zaniechano, osłabiając oddziaływanie kleru diecezjalnego na wiernych oraz na naganne zachowania głośnych, źle ubranych kleryków i innych reprezentantów kleru parafialnego. Zostali zobowiązani także

do zgłoszenia palącej sprawy braku kaznodziejów, zajęcia się ich przygotowaniem merytorycznym oraz kwestią polepszenia warunków ich bytowania. Przytoczone punkty nie wyczerpują wszystkich przygotowanych do wygłoszenia przez delegatów sandomierskich postulatów, wystarczają jednak na ujawnienie krytycznego stosunku sandomierskiego kleru do węzłowych spraw Kościoła polskiego, którego istnieniu zagrażała reformacja.

**1569**, 4 sierpnia, Lublin

**96 II**

Zygmunt August król polski etc. potwierdza nabycie przez konwent i szpital św. Ducha w Sandomierzu czynszu wyderkaufowego 17 grzywien rocznie ze wsi Śmiłów, poświadczone (na prośbę Wojciecha Basari Szczepczyńskiego, magistra atrium oraz konwentu i szpitala św. Ducha) przez burmistrza, radę i gminę miejską sandomierską, za sumę 1100 florenów węgierskich, informując równocześnie, że wieś Śmiłów była zastawiana od dziesięcioleci przez wielmożną Barbarę Czyżowską u braci duchaków sandomierskich.

Kopia z 1595 r., zawarta w *Promptuarium*, k. 6–7; por. nr 68.

**B.d. i m.**

**97 II**

Zygmunt August król polski etc. powierza Jakubowi Uchańskiemu, Sebastianowi Mieleckiemu wiślickiemu oraz Stanisławowi Spytkowi Tarnowskiemu zawichojskiemu kasztelanom, komisarzom królestwa, doprowadzenie do zgody skonfliktowanych (o drogę i płot) mansjonarzy sandomierskich z Anną Serną i jej mężem Janem.

Kopia, 31 × 40 cm, j. łac., b.d. i m. wystawienia.

**1576**, 6 sierpnia, Warszawa

**98 II**

Stefan król polski etc. zatwierdza czynsz wyderkaufowy w wysokości 4 zł rocznie, zapisany kapitule kolegiaty sandomierskiej przez sławetną Potencję Sebastianową na jej dobrach w mieście Sandomierzu.

Or. 35 × 24 cm, j. łac., dobrze zachowany z wyciśniętą zwietrzałą pieczęcią.

**1577**, 9 września (*f. 2 post festum Nativitatis BMV*), Sandomierz

**99 II**

Stefan król polski etc. nakazuje Krzysztofowi Rusieckiemu, dziedzicowi części Ruszczy, stawić się w najbliższym terminie przed sądem ziemskim sandomierskim w związku z pozwem ks. Jana Wielickiego, dziekana sandomierskiego i dziedzica innej części Ruszczy, w sprawie ogrodu zwanego Kuczkowskiem.

Or. 21 × 17 cm, j. łac., dobrze zachowany ze śladami pieczęci.

Oraz identyczna kopia tego dokumentu.

Or. 21 × 17 cm, j. łac., dobrze zachowany z wyciśniętą pieczęcią.

**1578**, 25 listopada, Kraków

**100 II**

Stefan król polski etc. potwierdza zapis czynszu wyderkaufowego w wysokości 5 zł rocznie na rzecz wikariuszy kolegiaty sandomierskiej, dokonany przez małżeństwo Jana Króla i Anny Jarzeniny, mieszczan sandomierskich.

Or. 21 × 33 cm, j. łac., dobrze zachowany z wyciśniętą pieczęcią.

**1583**, Głazów pod Sandomierzem

**101 II**

Wojciech Wielicki z Włostowa sędzia i Paweł Grabowski z Minostowic podsędek ziemi sandomierskiej generalni, rozpatrują – na prośbę ks. Macieja Koczowskiego, prepozyta konwentu i szpitala św. Ducha w Sandomierzu – problemy graniczne wsi klasztornej Głazów, sąsiadującej bezpośrednio z wioskami Dębiany i Węgierka, należącymi do klarysek krakowskich, a także innych dóbr (np. Komorna, Jasice, Kobylany, Mydłowiec, Przepiorów, Sadowie, Lenarcice, Tulkowice) i zapoznają się z obszernym w tej mierze materiałem dowodowym.

Kopia z 1596 r. w j. łac., zawarta w *Promptuarium*, k. 11–44. Rozciągnięta w czasie działalności sądu ziemi sandomierskiej ujawnia olbrzymi materiał nie tylko graniczny, lecz także o stosunkach własnościowych i sąsiedzkich, zawiera wiadomości o różnych układach własnościowych, wymienia wielu przedstawicieli szlachty sandomierskiej jako dziedziców



dóbr oraz w roli świadków, np. Bratkowskich, Bronowskich, Maciejowskich, Malickich, Pozowskich, Rusieckich, Rzurowskich, Święcickich i wielu innych. Zawiera pośrednio znaczny materiał osadniczy.

**1588**, 28 września, Opatów

**102 II**

Zygmunt III król polski etc. zawiadamia Andrzeja Leszczyńskiego, dzierżawcę dóbr królewskich Zbigniew, że powołał komisję do rozgraniczenia ich od Żabna, wsi kapituły sandomierskiej.

Or. 21 × 31,5 cm, j. łac., dobrze zachowany, z wyciśniętą pieczęcią i podpisem Jana Dąbskiego, sekretarza królewskiego.

**1588**, 28 września, Opatów

**103 II**

Zygmunt III król polski etc. zawiadamia ks. Stanisława Gomolińskiego, biskupa nominata kamienieckiego i posesora wsi Turbia, że powołał komisję do rozgraniczenia dóbr królewskich Zbigniew, pozostających w dzierżawie Andrzeja Leszczyńskiego, od Żabna, wsi kapituły sandomierskiej.

Or. 21 × 32,5 cm, j. łac., dobrze zachowany z wyciśniętą pieczęcią i podpisem Jana Dąbskiego, sekretarza królewskiego.

**1589**, 16 kwietnia, Warszawa

**104 II**

Zygmunt III król polski etc. zawiadamia Andrzeja Leszczyńskiego, wojewodę brzeskiego, dzierżawcę królewskiej Zbigniew, że powołał komisję do rozgraniczenia jej od Żabna, wsi kapituły kolegiaty sandomierskiej.

Or. 20 × 32 cm, j. łac., dobrze zachowany, z wyciśniętą, bardzo dobrze zachowaną pieczęcią.

**1589**, 16 kwietnia, Warszawa

**105 II**

Zygmunt III król polski etc. zawiadamia Stanisława Gomolińskiego, biskupa chełmskiego i kanonika sandomierskiego, że powołał komisję do rozgra-

niczenia dóbr królewskich Zbigniew, będących w dzierżawie Andrzeja Leszczyńskiego, wojewody brzeskiego, od Żabna, wsi kapituły kolegiaty sandomierskiej.

Or. 21,5 × 32 cm, j. łac., dobrze zachowany, z wyciśniętą pieczęcią.

**1595**, 8 kwietnia, Sandomierz

**106 II**

Sąd grodzki sandomierski aprobuje i wpisuje do akt warunki ustalone przez władze miasta Sandomierza oraz Jana Piotrowskiego prepozyta generalnego zakonu św. Ducha, dotyczące dzierżawy przez duchaków sandomierskich wsi miejskiej Radoszki wraz z kmięciami, zagrodnikami i komornikami oraz karczmami na trzy lata, to jest do 1598 r.

Gminę miejską sandomierską reprezentowali Wawrzyniec Kapusta burmistrz, Jan Pomrembny, Andrzej oraz Jakub Chilkwie, Jakub Gezlarowski – rajcy, Janusz Zieleński wójt oraz Bartłomiej Pacanowski i Stefan Szafraniec – ławnicy przysięgli sandomierscy, a także Jakub Kunsor z cechu krawców, Konrad – wędzidlarzy, Grzegorz Korzeniowski – kuśnierzy, Maciej Rożek – kołodziejów, Andrzej Kudłaczowski – bednarzy i wędzidlarzy (*doleatorum et frenificum*), Sebastian Umiastowski – złotników, Bartłomiej Kozik – szewców, Wojciech Warchoł – kowali, Jan Cholewa – czapników, Sebastian Ozorek – kramarzy, Józef Leszko – tkaczy, mistrzowie zgromadzeń rzemieślniczych oraz Bartłomiej Uberovius rajca (dawny?) i Stanisław Tarchalinus wójt (może sądu wyższego na zamku?).

Kopia z 1595 r., j. łac., *Promptuarium*, k. 43–47.

**1595**, 17 kwietnia, Sandomierz

**107 II**

Rozpatrując ciągnącą się sprawę arendy wsi Radoszki – Jan Piotrowski, proboszcz generalny duchaków konwentu krakowskiego, oraz Krzysztof z Żarnowca, Mateusz Regiomontanus, Szymon zakrystian i bracia konwentu sandomierskiego z jednej, a Jakub Trojan Gezlarowski burmistrz, Jan Grigorowic, Andrzej Chilka, Walenty Szuka, Baltazar Kamiński, Serwacy Niebylec, Maciej Pełka, Jan Pieprzyk – rajcy oraz Jan Zieleński – wójt, mieszczanie i pospólstwo miasta Sandomierza z drugiej strony, układają się po pertraktacjach co do warunków dzierżawy i oświadczają, że wieś Ra-

doszki przekazywana będzie duchakom sandomierskim przez władze miasta Sandomierza do dzierżawy co trzy lata.

Kopia z 1595 r., j. pol., *Promptuarium*, k. 47–49.

**1595**, 30 listopada (*die ultima Novembris*) Sandomierz

**108 II**

Ks. Aleksander Wilerski, kanonik tarnowski, ekonom i administrator dóbr klasztorów św. Ducha w Krakowie i Sandomierzu, uwzględniając wzorowe wypełnianie umowy dzierżawnej w minionym trzyleciu (1592–1594) przez ur. Aleksandra Koczowskiego i jego małżonkę Annę Szczepanowską – zawiera z nimi umowę na dzierżawę wsi Wieprzki na kolejne trzy lata 1595–1598 za opłatą na św. Marcina co roku 60 złp oraz w licznych płodach rolnych i hodowlanych.

Kopia z 1595 r., j. pol., *Promptuarium*, k. 49–53. Interesujący jest nadto zestaw corocznych danin w naturze ze strony dzierżawcy na rzecz klasztoru: wołu karmnego wartości 8 złp na Boże Narodzenie, parę wieprzów karmnych (na wigilię i Wielkanoc) wartości także 8 złp, 3 faski masła, po ćwierci krup tatarskich, jęczmiennych i jagieł oraz pszenicy „pięknej, czystej” po korcu sandomierskim, na opłatki do kościoła, 3 gęsi, 4 czerwy na św. Marcina i 6 kapłonów, a wreszcie dziesięcinę snopową plebanowi w Obrazowie. Zobowiązali się także do dbania o budynki folwarczne, w których mieli zostawić, po upływie dzierżawy, 5 krów, 6 świń starych, 2 wieprze, 4 woły robocze, parę kłaczy, 10 gęsi, 10 kóz, 2 woły bose, 2 pary bron, 2 pługi oraz 2 jarzma.

**1597**, 30 sierpnia (*sabbato post festum sancti Bartolomei*), Warszawa

**109 II**

Zygmunt III król polski etc. interweniuje w sprawie sporu między Wawrzyńcem Radzimskim, kanonikiem sandomierskim, a Janem Silnickim, posesorem wsi Januszowice w starostwie opoczyńskim o niepłacenie z niej dziesięciny.

Or. 20,5 × 30,5 cm, j. łac., na krawędziach nieco zniszczony i poplamiony, z wyciśniętą, nieco zatartą pieczęcią.

**1597**, 10 listopada (*in vigilia s. Martini*), Sandomierz

**110 II**

Mateusz Krzysztof z Żarnowca prepozyt klasztoru św. Ducha w Sandomierzu, Szymon ze Skrzynek (*de Skrzyńki*), kaznodzieja, i Stanisław Winski

szpitalnik tego konwentu oznajmiają, że w celu polepszenia warunków materialnych placówki zakonnej i szpitalnej, oddają – za zgodą Jana Piotrowskiego, prepozyta generalnego duchaków na obszarze Królestwa Polskiego i jego konwentu macierzystego w Krakowie – w dzierżawę Janowi Żonce (Żonka) kowalowi i jego małżonce Jadwidze z Janikowa, a także Adamowi Żonce kowalowi, synowi wspomnianego Jana, na 3 lata zniszczony dom konwentu przy ul. Opatowskiej w Sandomierzu przy murowanej świetlicy szpitalnej, a z drugiej strony przy domu Mikołaja Formanowicza – za sumę 2 złp rocznie na św. Marcina.

Kopia z 1597 r., j. łac., *Promptuarium*, k. 53–55.

**1597**, 10 listopada (*in vigilia s. Martini*), Sandomierz

**111 II**

Mateusz Krzysztof z Żarnowca prepozyt klasztoru św. Ducha w Sandomierzu, Szymon ze Skrzynek (*de Skrzyńki*), kaznodzieja, i Stanisław Winski szpitalnik tego konwentu oświadczają, że ogród na gruncie miejskim po prawej stronie drogi publicznej do klasztoru św. Jakuba (idąc od cmentarza żydowskiego i sadu wicekustosza kolegiaty do wąwozu (*sepos*) nazwanego potocznie Piszczele) razem z zabudowaniami i drzewami owocowymi oraz z podupadłą winnicą – przekazują (za zgodą Jana Piotrowskiego, prepozyta generalnego duchaków w Królestwie Polskim) – Andrzejowi Pełce vel Kucharczykowi, mieszczaninowi sandomierskiemu i prowizorowi szpitala sandomierskiego św. Ducha, oraz jego małżonce Elżbiecie Dorazównej dożywotnio za czynsz 7 grzywien na św. Marcina w nadziei, że ów ogród (a raczej folwark) zagospodarują i rozwiną, gdyż poprzedni użytkownik dzierżawny bardzo go gospodarczo zaniedbał.

Kopia z 1597 r., j. łac., *Promptuarium*, k. 56–57.

**1598**, 26 stycznia (*in crastino Conv. s. Pauli*), Sandomierz

**112 II**

Jan Piotrowski proboszcz generalny św. Ducha w Krakowie, Krzysztof z Żarnowca proboszcz i Szymon Skrzyńka oraz Stanisław Winski bracia sandomierskiego konwentu św. Ducha zawierają umowę ze sławetnymi Wawrzyńcem Kapustą burmistrzem i Maciejem Pełką, Piotrem Sebastiano-

wiczem, Maciejem Chrapkiem, Andrzejem Chylką, Janem Pieprzykiem, Baltazarem Kamińskim – rajcami, Janem Zielonką wójtem, Wojciechem Herczyńskim, Stanisławem Sulimą, Łukaszem Boleckim, Jakubem Chylką – ławnikami sandomierskimi, Wojciechem Mazurkiem i Wojciechem Prokopowiczem oraz Jakubem Szuką – majstrami, starszymi cechu rzeźniczego, Walentym Dymaniewskim i Pawłem Kubalczem – kuśnierzy, Wawrzyńcem Mazurkiem i Bartoszem Kozikiem – szewców – o kontynuacji dzierżawy dotyczącej wsi miejskiej Radoszki, w związku z długiem miasta względem klasztoru św. Ducha, w wysokości 14 tys. złp, zapisanego w księgach sądowych grodu sandomierskiego. Strony ustaliły kontynuację dzierżawy trzyletniej 1598–1601, na warunkach omówionych, a przede wszystkim na przekazywaniu przez miasto klasztorowi co roku 80 złp.

Kopia z 1598 r., j. łac., *Promptuarium*, k. 58–61.

**1607**, 23 marca (*f. 6 ante d. Letare*), Kraków

**113 II**

Zygmunt III król polski etc. przyjmuje protest Andrzeja Janockiego, ze strony kapituły sandomierskiej, skierowany przeciwko posesorom wsi Zbigniew, którzy oderwali od kapitulnych dóbr wioskę Wólkę.

Or. 21 × 30,5 cm, j. łac., nieźle zachowany, z wyciśniętą, nieco zatartą pieczęcią.

**1607**, 20 kwietnia, Kraków

**114 II**

Zygmunt III król polski etc. potwierdza i transumuje wystawiony przez króla Stefana 1 grudnia 1576 r. w Toruniu dokument, dotyczący nadania za zasługi Andrzejowi Firlejowi z Dąbrowicy, kasztelanowi lubelskiemu i staroście sandomierskiemu wójtostwa w mieście Osieku oraz sołectwa we wsiach: Wola Sucha, Zbigniew, Pysznica, Komorów, Kurzyna i Jarocin, wakujące w starostwie sandomierskim po śmierci Feliksa Firleja.

Or. 20 × 32,5 cm, j. łac., dobrze zachowany, z wyciśniętą, zatartą pieczęcią.

**1607**, 1 maja, Kraków**115 II**

Zygmunt III król polski etc. potwierdza i transumuje wystawiony przez króla Stefana 1 grudnia 1576 r. w Toruniu dokument, dotyczący nadania za zasługi Andrzejowi Firlejowi z Dąbrowicy, kasztelanowi lubelskiemu i staroście sandomierskiemu, położonej w starostwie sandomierskim wsi królewskiej o nazwie Zbigniew.

Or. 21 × 33 cm, j. łac., dobrze zachowany, z wyciśniętą pieczęcią. Por. nr 114 II.

**1607**, 22 maja, Warszawa**116 II**

Zygmunt III król polski etc. potwierdza przywileje swoich poprzedników na sołectwo we wsi Zbigniew w starostwie sandomierskim i transumuje przywilej króla Kazimierza Jagiellończyka z 1448 r., dotyczący nadania owego sołectwa Mikołajowi z Borzyszowic, mistrzowi kuchni królewskiej.

Or. 19 × 32 cm, j. łac., dobrze zachowany, z wyciśniętą pieczęcią.

Zawiera transumpt (nr 229).

**1633**, 7 maja, Warszawa**117 II**

Władysław IV król polski etc. zatwierdza i transumuje przywileje Ottona Schenkinga, opata sulejowskiego z 1629 oraz 1630 r., dotyczące miasta Skrzynna oraz praw i obowiązków jego mieszkańców wobec klasztoru.

Kopia z XIX w., 25 × 39 cm, j. łac. i pol. Por. F. Kiryk, *Skrzynno opackie i Skrzynno Plebańskie – miasta bliźniacze i konkurencyjne (XIII–XVIII w.)*, w: *Narodziny Rzeczypospolitej. Studia z dziejów średniowiecza i czasów nowożytnych*, red. W. Bukowski i T. Jurek, t. I, Kraków 2012, s. 595–627.

Zawiera 2 transumpty (nr 234 i 235).

**1636**, 15 września (poniedziałek po święcie Podwyższenia Świętego Krzyża), Radom **118 II**

Władysław IV król polski etc. nakazuje Andrzejowi Odrowążowi Kietlińskiemu, dziedzicowi części Komorowa, stawić się przed sądem ziemskim w Radomiu w związku ze sporem z ks. Janem Kałużnym, plebanem ze Skrzynna o część Komorowa.

Or. 10 × 19,5 cm, j. łac., nieco wyblakły, bez pieczęci.

**1647**, 28 lutego (*f. 5 post festum s. Mathiae Ap.*), Warszawa **119 II**

Władysław IV król polski etc. wydaje wyrok w sporze o starostwo radozyskie między Wojciechem Szydłowskim a Anną Derszniakową.

Or. 19,5 × 32,5 cm, j. łac., na krawędziach i zgięciach dosyć uszkodzony, z wyciśniętą pieczęcią.

**1660**, 22 grudnia w kancelarii duchaków sandomierskich **120 II**

Ks. Jan Guznowski prowizor konwentu i szpitala św. Ducha w Sandomierzu uzgadnia z Adamem Jarozsem i Marcinem Walczykiem, mieszkańcami Radoszek (tu z Radoszkowa), że za użytkowanie roli Szadurskiej, położonej na Sudole, płacić będą klasztorowi i szpitalowi św. Ducha co rok na św. Marcina – 3 korce żyta miary sandomierskiej, grochu półtora i krup półtora korca. Postanowili jednak jeszcze, że w roku bieżącym zapłacą duchakom już na św. Michała wspomniany czynsz za 3 lata, a więc 9 korce żyta, ale grochu półtora i krup półtora korca.

Or. 19 × 30 cm, j. pol., sporządzony na oddzielnej kartce przez brata konwentu św. Ducha Adama Staszewskiego, u dołu nieco podarty, z ubytkiem fragmentu po pieczęci, dołączony do *Promptuarium* jako akt luźny, niepaginowany.

**1661**, 26 sierpnia, Warszawa

**121 II**

Jan Kazimierz król polski etc. nadaje Eliaszowi Hogntorn, wicerotmistrzowi rajtarów hutę szklaną zwaną Saleta oraz hutę żelazną zwaną Królewiec w starostwie radoszyckim.

Or. 31,5 × 19,5 cm, j. łac., częściowo zdefektowany na krawędziach i zgięciach, ale z dobrze zachowaną wyciśniętą pieczęcią.

**1668**, 6 kwietnia, Warszawa

**122 II**

Jan Kazimierz król polski etc. zakazuje ks. Stanisławowi Umińskiemu, kanonikowi i proboszczowi sandomierskiemu, ścigać sądownie koniuszego koronnego (Władysława Henryka Szmelinga)<sup>1</sup> za zburzenie pobudowanych nieprawnie browarów i młynów na Wiśle, na gruntach ekonomii sandomierskiej, gdyż uczynił to na wyraźne polecenie monarchy.

Or. 20,5 × 30,5, j. pol., niezłe zachowany, z wyciśniętą pieczęcią.

**1689**, 25 września, Złoczów

**123 II**

Jan III król polski etc. nakazuje rozwiązanie sporu między kapitułą kolegiacką a magistratem miasta Sandomierza o drogę przez grunt kościelny w sposób polubowny. Gdyby to nie przyniosło pożądanego efektu, rozkazuje sprawę przekazać komisji, która ma przybyć do Sandomierza także w innych sprawach, aby zajęła się i konfliktem o ową drogę.

Or. 19,5 × 30 cm, j. pol., z wyciśniętą pieczęcią i własnoręcznym podpisem króla.

**1697**, 11 listopada, Kraków

**124 II**

August II król polski etc. zezwala Felicjanowi Doliniańskiemu, towarzysowi pancernemu chorągwi wojewody wołyńskiego, zaopatrywać się swo-

---

<sup>1</sup> *Urzednicy centralni i nadworni Polski XIV–XVIII wieku. Spisy*, oprac. K. Chłapowski *et al.*, red. A. Gąsiorowski, Kórnik 1992, nr 253.



bodnie w drewno opałowe i budowlane w lasach starostwa grodeckiego w ziemi lwowskiej.

Or. 19 × 32,5 cm, j. łac., nieco podniszczony przez korniki, z zatartymi wklęszeniami po pieczęci.

**1698**, 19 lutego, Warszawa

**125 II**

August II król polski etc. odnawia i potwierdza przywileje konwentu benedyktynek sandomierskich nadane w 1663 r. przez króla Jana Kazimierza.

Kopia z pocz. XIX w., 42,5 × 35 cm, j. pol.

**1700**, b.d., Warszawa

**126 II**

August II król polski etc. nakazuje wszystkim oficerom i żołnierzom swoim niemieckim przestrzegać przywilejów i praw polskich, zwłaszcza kiedy przychodzi im kwaterować po domach i dworach szlacheckich.

Kopia, 16,5 × 19,5 cm, j. łac. i niem.

**1700**, b.d., b.m.

**127 II**

Fragment inwentarza: „dziesięcina z folwarku zł 30 plebanowi pysznickiemu się należy. Z pól chłopskich meszne, z pustek sianych natomiast – na dwór. Z ćwierci posianych żyta – oddają ćwierć sandomierskiej miary, także pszenicy oraz ćwierć owsa z pustkowiecia. A to według dawnych kwitów oddawać należy”. Podpisał Jan Jonary Zommer.

Luźna kartka, 18,5 × 6 cm.

**1701**, 14 listopada, Warszawa

**128 II**

August II król polski etc. nadaje sołectwo we wsi Pyzówka, w starostwie nowotarskim (*Pyzowka sive Sreniawa*), Jacentemu Gosławskiemu i jego żonie Konstancji Sulimirskiej.

Or. 44 × 30 cm, j. łac., dobrze zachowany, z wyciśniętą pieczęcią.

**1703**, 17 sierpnia, Warszawa

**129 II**

August II król polski etc. nakazuje magistratowi sandomierskiemu oddanie zarośli i nieużytków na Nadbrzeżu w Sandomierzu parafii miejskiej św. Piotra, gdyż należały do niej od dawien dawna.

Or. 20,5 × 33,5 cm, j. łac., obejmujący dwie karty, z wyciśniętą, lecz zatartą pieczęcią.

**1703**, 4 października, Warszawa

**130 II**

August II król polski etc. zawiesza spór między jezuitami a ks. Stefanem Żuchowskim, kanonikiem i proboszczem sandomierskim, o parafię św. Piotra w Sandomierzu.

Or. 31,5 × 20,5 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią i własnoręcznym podpisem króla.  
Zob. nr 23.

**1705**, 26 stycznia, Drezno

**131 II**

List Augusta II króla polskiego etc. do Konfederacji Generalnej Rzeczypospolitej.

Kopia, 20 × 22,5 cm, j. łac., bez pieczęci i podpisu króla.

**1705** b.d., b.m.**132 II**

August II król polski etc. prezentuje Walentego Arcemberskiego, kantora sandomierskiego i kanonika warszawskiego, na prepozyturę wiślicką.

Or. 32,5 × 20 cm, j. łac., z wyciśniętą, lecz zatartą pieczęcią oraz własnoręcznym podpisem króla.

**1706**, 1 maja, Kraków**133 II**

August II król polski etc. zawiadamia władze kościelne, że zamianował Walentego Arcemberskiego opatem konwentu cystersów w Koprzywnicy.

Or. 19,5 × 31,5 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią i podpisem króla.

**1707**, 16 czerwca, Rzym**134 II**

Kardynał Fabritius Spada, prefekt *Sygnatury Iustitiae*, pozywa przed trybunał szlchetnego Jana Tribekę i szlchetną Annę Ciechanowską w sprawie sumy 2100 złp zapisanych na ich dobrach na rzecz kanonii kunickiej kolegiaty sandomierskiej.

Or. 38 × 49 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią.

**1710**, 1 kwietnia, Warszawa**135 II**

August II król polski etc. zezwala magistratowi sandomierskiemu zabezpieczyć na swoich wsiach (Radoszki, Rzeczyca, Ociny, Wysiadłów, Folwark Wójtowski) sumę 18 tys. złp pożyczonej u sandomierskiej kapituły kolegiackiej w czasie ciężkich kontrybucji wojennych i innych klęsk, które dotknęły miasto, w celu sukcesywnego jej spłacania.

Or. 18,5 × 33,5 cm, j. łac., z zatartą pieczęcią i podpisem królewskim.

**1710**, 14 kwietnia, Warszawa**136 II**

August II król polski etc. aprobuje wydzielenie z dochodów kanonii turebskiej kolegiaty sandomierskiej (ze wsi Turbii), ich części w celu pozostawienia jej na dystrybucje (wydatki), nie tylko kościelne.

Or. 23 × 36,5 cm, j. łac., z podpisem króla.

Oraz identyczna kopia (w wymiarze, treści i datacji), również z podpisem króla.

**1712**, 6 maja, Warszawa**137 II**

August II król polski etc. potwierdza i transumuje dekret króla Zygmunta III z 1587 r. nakazujący sołtysom i gromadom, należącym do parafii w Wiązownicy – *oparkanić cmyntarz około kościoła według starodawnego obyczaju*.

Or. 20,5 × 34,5 cm, j. łac. i pol., dosyć zniszczony na zgięciach i częściowo zdefektowany. Ślady po pieczęci.

**1716**, 30 lipca, Kraków**138 II**

Ks. Józef Bajczyński kanonik sandomierski i pleban w Pyszniczy oraz Raclawicach skarży przed sądem biskupim ur. Annę Łazowską krajczynię trembowelską, Stanisława Łazowskiego cześnika trembowelskiego i Aleksandrę Dębińską, posesorów sołectwa w Pyszniczy o zaleganie w świadczeniu dziesięciny wytycznej, należącej do uposażenia plebana pysznickiego.

Or. 20 × 32,5 cm, j. łac., nieco zniszczony na zgięciach i krawędziach, z wyciśniętą pieczęcią papierową, postrzępioną i startą. Na odwrocie krótki tekst z 9 września 1716 r. pióra ks. Andrzeja Chmielowskiego, może komendarza pysznickiego.

**1716**, 30 lipca, Kraków**139 II**

Kazimierz z Łubna Łubieński biskup krakowski etc. informuje, że w sprawie między ks. Józefem Bajczyńskim, kanonikiem i kaznodzieją sandomier-

skim oraz plebanem w Pyszniczy i Raclawicach, a ur. Marianną Jełowicką, posiadaczką dóbr Kurzyna, Dąbrówka i Tanew, oraz kmięciami i zagrodnikami z owych wsi – toczy się proces o dziesięcinę snopową, należącą do parafii pysznickiej od jej fundacji i erekcji.

Or. 20 × 32 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią.

**1716,** 30 lipca, Kraków

**140 II**

Kazimierz z Łubna Łubieński biskup krakowski etc. pociąga do odpowiedzialności – na prośbę ks. Józefa Bajczyńskiego kanonika sandomierskiego i plebana w Pyszniczy i Raclawicach – Marcina Grzegorza i Szymona Grzegorza, sołtysów pysznickich, oraz Andrzeja Wolfarta, strażnika lasów kłucza niżańskiego, o odmowę oddawania dziesięciny snopowej na rzecz parafii pysznickiej.

Or. 20 × 32,5 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią na odwrocie i krótką notatką w sprawie dziesięcin z 4 sierpnia 1716 r.

**1716,** 30 lipca, Kraków

**141 II**

Kazimierz z Łubna Łubieński biskup krakowski etc. na prośbę ks. Józefa Bajczyńskiego kanonika sandomierskiego i plebana w Pyszniczy oraz Raclawicach – pociąga do odpowiedzialności kmięci i zagrodników ze wsi królewskiej Pysznicza, z powodu odmowy płacenia dziesięciny snopowej na rzecz tamtejszej parafii.

Or. 20 × 32,5 cm, j. łac., z wyciśniętą u dołu pieczęcią oraz notatką z 4 sierpnia 1716 r. dotyczącą płacenia owej dziesięciny przez: Adama Surowańca wójta, Macieja Ziarnę, Wojciecha Trycia, Wojciecha Ziarnę, Wojciecha Judy, Jana Popka, Grzegorza Popka, Tomasza Szlachtę, Macieja Ziarnę, Szymona Ziarnę, Kazimierza Ziarnę, Andrzeja Judy, Krzysztofa Judy, Grzegorza Popka, Stanisława Dubickiego, Stanisława Błażejowskiego, Adama Błażejowskiego, Macieja Złotka kmięci i zagrodników pysznickich *totum communitatem* zobowiązanych do uregulowania dziesięciny po św. Bartłomieju.

**1716**, 28 sierpnia, Kraków**142 II**

Kazimierz z Łubna Łubieński biskup krakowski etc. napomina kmieci i zagrodników, mieszkańców królewskiej wsi Pysznica, o obowiązku płacenia dziesięciny snopowej z ich pól i zaznacza, że należy ona do ks. Józefa Bajczyńskiego, kanonika sandomierskiego i plebana pysznickiego, ustanowiona dawno, bo jeszcze w okresie fundacji i erekcji tutejszego kościoła parafialnego.

Or. 20 × 33 cm, j. łac., bez pieczęci, lecz z autentycznym podpisem ks. Jana Siwerta, *actorum curiae notarium*.

**1716**, 28 sierpnia, Kraków**143 II**

Kazimierz z Łubna Łubieński biskup krakowski etc. napomina sołtysów oraz kmieci i zagrodników wsi królewskiej Pysznicy, że dziesięcina snopowa z ich pól należy do ks. Józefa Bajczyńskiego, kanonika sandomierskiego i plebana w Pysznicy, i nie powinni się od niej uchylać.

Or. 20 × 33 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią na odwrocie oraz dwoma krótkimi tekstami z 9 września 1716 r.

**1716**, 24 września, Kraków**144 II**

Ks. Jan Siwert, doktor obojga praw i *actorum curiae notarius* w imieniu biskupa krakowskiego przypomina Marcinowi Grzegorzowi i Szymonowi Grzegorzowi, sołtysom pysznickim, a także Andrzejowi Wolfartowi, strażnikowi lasów klucza niżańskiego – o obowiązku płacenia dziesięciny snopowej z ich pól na rzecz ks. Józefa Bajczyńskiego, kanonika sandomierskiego i plebana pysznickiego.

Or. 20 × 33 cm, j. łac., z wytłoczoną pieczęcią papierową, obecnie już spłaszczoną i wytartą oraz z krótkimi tekstami na odwrocie z 30 września 1716 r.

**1716**, 17 listopada, Kielce**145 II**

Ks. Józef Bajczyński kanonik sandomierski i pleban w Pysznicy oraz w Raclawicach pozywa przed sąd biskupi ur. Mariannę Jełowicką łowczynię wołyńską i dzierżawczynię wsi królewskich – Zarzecza, Tanwi, Dąbrówki oraz Kurzyny – z powodu odmowy świadczenia dziesięciny wytycznej z tych dóbr, należącej od dawna do kościołów w Pysznicy i Raclawicach.

Or. 19 × 32 cm, j. łac., podniszczony na krawędziach i zgięciach, z wyciśniętą i zatartą pieczęcią papierową. Na odwrocie krótki tekst z 23 listopada 1716 r. pióra ks. Grzegorza Szurkowskiego, komendarza raclawickiego.

**1717**, 8 stycznia, Warszawa**146 II**

August II król polski etc. wyraża zgodę na przeniesienie praw parafialnych z przypadłego jezuitom kościoła św. Piotra i Pawła w Sandomierzu do miejscowej kolegiaty NMP.

Or. 23 × 37 cm, j. łac., w środkowej części nieco zetlały, z wyciśniętą pieczęcią i podpisem króla.

**1717**, 23 lutego, Kielce**147 II**

Kazimierz z Łubna Łubieński biskup krakowski etc. zwraca się, na prośbę Józefa Bajczyńskiego kanonika i kaznodziei w kolegiacie sandomierskiej oraz plebana w Raclawicach i Pysznicy – do pani Łazowskiej, matki Stanisława Łazowskiego i Aleksandry Dębińskiej, posesorów sołectwa we wsi królewskiej Pysznicza, aby nie lekceważyli napomnień o dotrzymaniu obowiązku oddawania dziesięciny wytycznej, przypadającej plebanowi parafii pysznickiej.

Or. 20 × 33 cm, j. łac., z wytartą u dołu pieczęcią papierową oraz dwoma krótkimi tekstami na odwrocie z 8 kwietnia 1717 r.

**1717**, 1 marca, Kielce**148 II**

Kazimierz z Łubna Łubieński biskup krakowski etc. kieruje kolejne upomnienie do Marianny Jełowickiej, łowczyni wołyńskiej, dzierżawczyni dóbr królewskich Zarzeczce, Tanew, Dąbrówka i Kurzyna, z powodu niepłacenia dziesięcin, należących do ks. Józefa Bajczyńskiego, kanonika i kaznodziei sandomierskiego, plebana w Pysznicy i Raclawicach.

Or. 20 × 32 cm, j. łac., z wytartą pieczęcią papierową u dołu, a na odwrocie dwoma krótkimi tekstami z 9 i 14 marca 1717 r., odnoszącymi się do owej dziesięciny.

**1717**, 5 lipca, Kraków**149 II**

Kazimierz z Łubna Łubieński biskup krakowski etc. apeluje – na prośbę ks. Józefa Bajczyńskiego, kanonika i kaznodziei sandomierskiego oraz plebana w Pysznicy i Raclawicach – do Anny Łazowskiej krajczyni trembowelskiej, Stanisława Łazowskiego cześnika trembowelskiego i Aleksandry Dębińskiej, posesorów sołectwa we wsi Pysznicza o płacenie dziesięciny snopowej, która należy od fundacji i erekcji do parafii pysznickiej.

Or. 19 × 32 cm, j. łac., z pieczęcią papierową wyciśniętą na odwrocie oraz kilkoma drobnymi tekstami tamże, odnoszącymi się do dziesięciny.

**1717**, 12 lipca, Kraków**150 II**

Kazimierz z Łubna Łubieński biskup krakowski etc. napomina – w imieniu ks. Józefa Bajczyńskiego, kanonika i kaznodziei sandomierskiego oraz plebana w Pysznicy i Raclawicach – Marcina Grzegorza i Szymona Grzegorza sołtysów pysznickich, jak również Andrzeja Wolfarta, strażnika lasów klucza niżańskiego, aby uregulowali sprawy oddawania dziesięciny snopowej na rzecz plebana pysznickiego.

Or. 20 × 33 cm, j. łac., z wyciśniętą u dołu pieczęcią papierową i na odwrocie z krótkimi tekstami, odnoszącymi się do dziesięciny snopowej – z 16 sierpnia, 22 sierpnia i 5 września 1717 r.



**1717**, 3 września, Pysznica**151 II**

Gromada królewskiej wsi Pysznica, reprezentowana przez Adama Surowańca wójta oraz Jana Popka i Tomasza Szlachtę ławników, oświadczają sądownie ks. Józefowi Bajczyńskiemu kanonikowi sandomierskiemu i swojemu pasterzowi (plebanowi), że poddani sołectwa pysznickiego należące do panów Łazowskich cześników trembowelskich i pani Aleksandry Dębińskiej chorążyny braclawskiej – nie należeli nigdy do gromady pysznickiej, nie zostali osadzeni na gruntach gromadzkich, lecz na gruntach sołtysich, „osobno podatują, czynszują, robią”. Wiarygodność tego zeznania potwierdził Michał Brzeziński administrator dóbr pysznickich.

Or. 19 × 33 cm, j. łac., na odwrocie uwaga: „Karta gromady pysznickiej contra subditos advocatiae 1717”.

**1717**, 11 września (sobota po Narodz. NMP), Pysznica**152 II**

Wyciąg urzędowy z akt sądowych na zamku sandomierskim z 1664 r., dotyczący łąnów we wsi Pysznicy i Woli Królewskiej.

Kopia akt sądowych, j. łac.

**1717**, 13 września, b.m.**153 II**

Ks. Józef Bajczyński kanonik sandomierski i pleban w Pysznicy i Raclawicach pozywa przed sąd Kazimierza z Łubna Łubieńskiego biskupa krakowskiego za pośrednictwem szl. Jana Noakowskiego, swojego adwokata – uczciwych Szymona Grzegorza i Marcina Grzegorza, a także szl. Andrzeja Wolfarta przełożonego straży leśnej klucza nizańskiego, sołtysów pysznickich – z powodu opieszałości i odmowy płacenia dziesięciny wytycznej, należącej do uposażenia plebana pysznickiego.

Wyciąg z akt sądowych z XVIII w., j. łac.

**1717**, 13 września, b.m.**154 II**

Ks. Józef Bajczyński kanonik sandomierski i pleban w Pyszniczy i Raclawicach za pośrednictwem swojego pełnomocnika szl. Jana Noakowskiego skarży państwo Łazowskich, krajczych trembowelskich, i Aleksandrę Dębińską, posesorów sołectwa w Pyszniczy, razem z osadzonymi na gruntach sołtysich wymienionymi imiennie chłopami, o należąca się parafii pysznickiej dziesięcinę snopową z sołectwa.

Or. 20 × 33 cm, j. łac., bez pieczęci.

**1717**, 13 września, b.m.**155 II**

Ks. Józef Bajczyński kanonik sandomierski i pleban w Pyszniczy oraz Raclawicach – za pośrednictwem szl. Jana Noakowskiego, swojego pełnomocnika – skarży Szymona Grzegorza i Marcina Grzegorza, a także Andrzeja Wolfarta, strażnika lasów klucza nizańskiego, sołtysów pysznickich, o ciągle odmawianie dziesięciny snopowej z gruntów sołectwa, należących do parafii pysznickiej.

Or. 19,5 × 31 cm, j. łac.

**1717**, 17 września, Kraków**156 II**

Kazimierz z Łubna Łubieński biskup krakowski etc. napomina Marcina Grzegorza, Szymona Grzegorza i Andrzeja Wolfarta strażnika lasów klucza nizańskiego, sołtysów pysznickich, aby oddawali dziesięcinę wytyczną z pól sołtysich, należąca do parafii pysznickiej od jej fundacji i erekcji, a konkretnie ks. Józefowi Bajczyńskiemu, kanonikowi sandomierskiemu i plebanowi w Pyszniczy i Raclawicach.

Or. 21 × 32 cm, j. łac., z wyciśniętą u dołu pieczęcią i kilkoma krótkimi tekstami na odwrocie o podjętych restrykcjach w stosunku do posesorów sołectwa.

**1717**, 17 września, Kraków**157 II**

Kazimierz z Łubna Łubieński biskup krakowski etc. nawołuje pod groźbą cenzur kościelnych Annę Łazowską, Stanisława Łazowskiego i Aleksandrę Dębińską posesorów sołectwa we wsi Pysznicza, a także Stanisława i Grzegorza Prawiców, Grzegorza Torbę, Jana Bałzaka, Grzegorza Sudoła, Józefa Szewczyka oraz innych osadzonych na gruntach tego sołectwa, aby uregulowali sprawę dziesięciny snopowej, należącej od dawna do parafii pysznickiej.

Or. 20 × 32 cm, j. łac., bez pieczęci z autentycznym podpisem ks. Jana Siwerta, *actoris curiae notarii*.

**1717**, 11 października, Kraków**158 II**

Kazimierz z Łubna Łubieński biskup krakowski etc. zaświadcza, że przed sądem biskupim stanął ur. Wojciech Gorzkiewicz, ur. Anna Łazowska krajczyni, Stanisław Łazowski krajczy trembowelski i Aleksandra Dębińska chorążyna braclawska, posesorzy sołectwa w Pyszniczy, a także Stanisław i Szymon Prawicowie, Grzegorz Torba, Jan Bałzak, Grzegorz Sudoł, Józef Szewczyk użytkownicy tego sołectwa – przedstawiając swoje racje co do ciężającej na nich dziesięciny wytycznej. Wpłynęło to na wydłużenie sesji sądowej i konieczność zbadania dokumentów oraz nowych okoliczności sporu.

Poszyt papierowy, 20 × 33 cm, j. łac., liczący 5 kart zapisanych z wyciśniętą na karcie końcowej pieczęcią papierową.

**1717**, 11 października, Kraków**159 II**

Kazimierz z Łubna Łubieński biskup krakowski etc. pozywa przed sąd biskupi szl. Wojciecha Gorzkiewicza, szl. Annę Łazowską krajczynię, Stanisława Łazowskiego krajczego trembowelskiego, Aleksandrę Dębińską chorążynę braclawską, posesorów sołectwa we wsi Pyszniczy, a także pracowitych Stanisława i Szymona Prawiców, Grzegorza Torbę, Jana Bałzaka, Grzegorza Sudoła, Józefa Szewczyka użytkowników tego sołectwa we wsi

Pysznicy – i rozstrzyga sprawę dziesięciny snopowej z ich ról, jako należąca do parafii pysznickiej.

Or. 20 × 33 cm, j. łac., bez pieczęci z podpisem notariusza biskupiego ks. Jana Siwerta.

**1717**, 11 października, Kraków

**160 II**

Kazimierz z Łubna Łubieński biskup krakowski etc. wzywa Marcina Grzegorza, Szymona Grzegorza i Andrzeja Wolfarta strażnika lasów klucza niżańskiego, sołtysów pysznickich, do uregulowania spraw dziesięcinnych, od czego mimo upomnień i wyroków sądowych – uporczywie się uchylają.

Or. 12 × 32 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią papierową, podniszczony na zgięciach i krawędziach. Na odwrocie krótki tekst z 18 października 1717 r. pióra ks. Franciszka Kościeleckiego wikarego pysznickiego.

**1717**, 11 października, Kraków

**161 II**

Kazimierz z Łubna Łubieński biskup krakowski etc. upomina ur. Annę Łazowską krajczynię, Stanisława Łazowskiego cześnika trembowelskiego i Aleksandrę Dębińską posesorów sołectwa we wsi Pysznicy, z powodu odmowy świadczenia kościołowi pysznickiemu dziesięciny z pól sołectwa, grożąc im cenzurami kościelnymi.

Or. 20 × 33 cm, j. łac., z wyciśniętą i startą pieczęcią papierową oraz podniszczony na zgięciach i krawędziach. Na odwrocie krótki tekst pióra ks. Franciszka Kościeleckiego z 18 października z informacją, że pismo biskupa doręczył oskarżonym osobiście.

**1717**, 20 listopada, Kielce

**162 II**

Kazimierz z Łubna Łubieński biskup krakowski etc. nakazuje (znającemu istotę konfliktu) duchowieństwu – stanąć przed sądem biskupim w Kielcach i świadczyć w toczącym się procesie przeciwko pozwanym: ur. Annie Łazowskiej, Stanisławowi Łazowskiemu, cześnikowi trembowelskiemu i Aleksandrze Dębińskiej posesorom sołectwa w Pysznicy, o dziesięcinę wytyczną, której świadczenia na rzecz ks. Józefa Bajczyńskiego, kanonika

sandomierskiego i plebana w Pysznicy oraz Raclawicach, zdecydowanie odmawiają.

Or. 19 × 33 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią, nieco podniszczony na prawej krawędzi. Na odwrocie opinia o sprawie z 29 listopada 1717 r. ks. Franciszka Kościeleckiego wikarego pysznickiego, który wymienia jako biorących udział w procesie świadków: ur. Michała Brzeżańskiego i Katarzynę małżonków, administratorów wsi królewskiej Pysznicy oraz imiona i nazwiska kilkunastu miejscowych chłopów.

**1718,** 26 stycznia, Kraków?

**163 II**

Sąd biskupi Kazimierza z Łubna Łubieńskiego biskupa krakowskiego doprowadza do ugody w sprawie dziesięciny wytycznej z ról sołtysich w Pysznicy między powodem ks. Józefem Bajczyńskim kanonikiem sandomierskim i plebanem pysznickim a ur. Michałem Brzeżańskim oraz jego żoną Katarzyną, a także ur. Dębińską posesorami sołectwa pysznickiego.

Wypis z akt sądowych biskupstwa krakowskiego, podpisany przez ks. Jana Siwerta kanonika sandomierskiego oraz sekretarza dworu biskupiego, j. łac.

**1718,** 27 stycznia, Kielce

**164 II**

Kazimierz z Łubna Łubieński biskup krakowski etc. uwalnia uczciwych Andrzeja Wolfarta oraz Szymona Grzegorza i Marcina Grzegorza, sołtysów pysznickich, od wyroków i cenzur kościelnych, na prośbę ks. Józefa Bajczyńskiego, kanonika sandomierskiego i plebana w Pysznicy oraz Raclawicach, gdyż w sprawie dziesięciny sołtysi w pełni mu zadośćuczynili.

Or. 19 × 32 cm, j. łac., z wyciśniętą i startą pieczęcią papierową. Na odwrocie: *Processus cum scultetis Pysznicensibus occasione decimae manipularis*, a obok: *Absolutio* sołtysów pysznickich.

**1718,** 16 września, b.m.

**165 II**

Sąd biskupi Kazimierza z Łubna Łubieńskiego biskupa krakowskiego etc. rozpatruje sprawę o dziesięcinę wytyczną pomiędzy szl. Janem Noakowskim, pełnomocnikiem ks. Józefa Bajczyńskiego kanonika sandomierskiego

go i plebana pysznickiego powoda, a szl. Andrzejem Wolfartem z żoną Elżbietą pozwanymi, ponieważ nie stawili się przed sądem, w związku z czym skazano ich na uregulowanie sprawy dziesięciny w ciągu dwu lat.

Wyciąg z protokołu z akt sądu biskupiego dokonany przez Jana Siwerta, kanonika sandomierskiego, *actorum consistorii generalis Cracoviensis notarii*, j. łac.

**1718**, 9 grudnia, Kielce

**166 II**

Kazimierz z Łubna Łubieński biskup krakowski etc. na czele sądu biskupiego rozpatruje sprawę napadu na należącą do plebana karczmę, dokonanego przez ur. Wróblewskiego z Niska oraz ur. Andrzeja Łysakowskiego, administratorów dóbr królewskich w Pysznicy, a także pracowitych Adama Błażejowskiego, Jakuba Zaydę i grupę innych mieszkańców tej wsi.

Or. 20 × 33 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią papierową.

**1719**, 3 kwietnia, b.m.

**167 II**

Ks. Józef Bajczyński kanonik sandomierski i pleban pysznicki etc. kwituje poddanych pysznickich z opłat pieniężnych i w naturze na rzecz plebana za lata 1716, 1717 i 1718, w obecności samorządu gromadzkiego – wójta Adama Szurowańca, Marcina Ziarnę, Jędrzeja Oleksaka i Jana Popka ławników oraz 14 wymienionych imiennie mieszkańców gromady pysznickiej.

Or. 19 × 33 cm, j. łac., dopisano jeszcze: Marcin sołtys pisnicki przitomni przyjaciel oraz własnoręczne potwierdzenie sum pieniężnych, a także w płodach rolnych, w tym w formie dziesięciny i mesznego przez ks. Józefa Bajczyńskiego plebana pysznickiego.

**1719**, 24 listopada (*die vigesima quarta mensis Novembris*), Warszawa

**168 II**

Konstanty Felicjan Szaniawski biskup kujawski i pomorski, nominat krakowski i książę siewierski przekazuje dwie wsie zwane Twarda i Tresta w starostwie smardzewickim, zniszczone i wyludnione, doprowadzone do ekstremalnej ruiny, wskutek trwających od 20 lat nie tylko wojen i inkursji wojsk, lecz także klęsk morowego powietrza – ur. Józefowi Wysockiemu,

biegłemu w sprawach gospodarczych, oraz jego żonie, Teodorze Mączyńskiej w 30-letnią dzierżawę, w celu ich podniesienia gospodarczego i zaludnienia w oparciu o własne środki finansowe i materiałowe.

Or. 27,5 × 41 × 9 cm, j. łac., z wyciśniętymi dwiema pieczęciami – biskupa i kapituły. Na odwrocie krótki tekst: *Privilegium bonis Twarda et Tresta emphiteutici generosi Wysocki pocillatoris Siradiensis et Theodora Mączyńska coniugibus ab illustrissimo reverendissimo Konstantino Feliciano Szaniawski episcopo Vladislaviensi et Pomerania die vigesima quarta mensis Novembris anno concessum.*

**1720**, 22 lipca, Pysznica

**169 II**

Helena Wolfartowa przekazuje ks. Józefowi Bajczyńskiemu plebanowi pysznickiemu 60 złp tytułem zatrzymanej dziesięciny z leśnictwa pysznickiego za zaległe trzy lata oraz spłaca księdzu plebanowi długi: 3 wołami, 4 krowami i jałówką.

Or. 19 × 15 cm (kwit), j. łac.

**1725**, 13 listopada, Warszawa

**170 II**

August II król polski etc. zatwierdza granice wsi Turbii i Wolicy, wytyczone przez komisję królewską w 1531 r., i transumuje w tej sprawie dokumenty króla Zygmunta I z 1531 r. oraz powołuje się na inne dokumenty królewskie z lat 30. i 40. XVI w., przynoszące wiadomości o wielu przedstawicielach szlachty i duchowieństwa, będących właścicielami i dzierżawcami tych dóbr, a także o lesie Niedźwiedź.

Or. 23 × 33 cm, j. łac., poszyt obejmujący 4 karty, w dobrym stanie, z wyciśniętą pieczęcią.

Zawiera transumpt (nr 232 II).

**1729**, 29 maja, Kielce

**171 II**

Konstanty Felicjan Szaniawski biskup krakowski etc. zajmuje stanowisko w sprawie opieszłości w świadczeniu dziesięciny przez dotkniętych cen-

zurami kościelnymi kmieci i zagrodników wsi Zarzecze, Dąbrówka, Kurzy-ny i Janów, należącej się plebanowi pysznickiemu, ks. Józefowi Bajczyńskiemu, kanonikowi sandomierskiemu, dziekanowi rudnickiemu i rządcy parafii pysznickiej.

Or. 20 × 32 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią papierową.

**1731**, 6 maja, Pysznica

**172 II**

Ks. Józef Bajczyński kanonik sandomierski, dziekan rudnicki i pleban pysznicki oświadcza, że gromada pysznicka wypłaciła mu dziesięcinę za wszystkie lata jego proboszczowania w parafii Pysznica.

Or. 19 × 23 cm, j. łac., bez pieczęci. U dołu kwit ks. Tomasza Przyłuskiego dla gromady za świadczenia dziesięciny z lat 1734–1738.

**1731**, 29 grudnia, Kielce

**173 II**

Konstanty Felicjan Szaniawski biskup krakowski etc. podnosi ks. Tomasza Przyłuskiego do godności kanonika wiślickiego, prezentowanego przez ur. Jana Sztemberga starostę dobrowodzkiego, w miejsce zmarłego ks. Kazimierza Gładyszowskiego, plebana piekarzowskiego.

Or. 20 × 33 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią papierową.

**1735**, 11 sierpnia, Kraków

**174 II**

Michał z Granowa Wodzicki, kanonik i *vicarius in spiritualibus* oraz oficjał generalny krakowski i kustosz wiślicki wyróżnia ks. Tomasza Przyłuskiego kanonika wiślickiego i plebana pysznickiego za duszpasterskie starania nad podniesieniem kultu hostii w kościele parafialnym w Pysznicy, zezwalając na uroczyste wystawianie Św. Sakramentu w święta Św. Krzyża oraz św. Józefa.

Or. 19 × 22 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią papierową.



**1735**, 11 sierpnia, Kraków**175 II**

Michał z Granowa Wodzicki, kanonik, *vicarius in spiritualibus* i oficjał generalny krakowski oraz kustosz wiślicki, pochwała wzbogacenie się kościoła w Pysznicy w naczynia oraz szaty liturgiczne, w które zaopatrywał go ciągle ks. Tomasz Przyłuski kanonik wiślicki i pleban pysznicki.

Or. 20 × 32,5 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią papierową.

**1735**, 11 sierpnia, Kraków**176 II**

Michał z Granowa Wodzicki, kanonik i *vicarius in spiritualibus*, oficjał generalny krakowski i kustosz wiślicki, doceniając zasługi ks. Tomasza Przyłuskiego, kanonika wiślickiego, zezwała mu przez dwa lata na przywracanie kościołowi ludzi, którzy odeń odeszli, i rzeczy, które odrzucono, jako niegodne i niekonsekrowane, przestrzegając przy tym zwyczajów miejscowych parafii pysznickiej.

Or. 20 × 32 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią papierową, zupełnie startą.

**1736**, 16 maja, Kraków**177 II**

Jan Aleksander Lipski, biskup krakowski, zatwierdza (powołując się na poprzedników) przeniesienie duszpasterstwa parafialnego z kościoła św. Piotra i Pawła w Sandomierzu, przekazanego jezuitom dekretem króla Zygmunta III – do kolegiaty łącznie z kościołem parafialnym w Samborcu, podając przy tym materiał informacyjny o stosunkach kościelnych w Sandomierzu.

Or. 23 × 35 cm, j. łac., w postaci zszywki (8 kart zapisanych), w bardzo dobrym stanie, z wyciśniętą pieczęcią.

**1739**, 28 lutego, Warszawa**178 II**

August III król polski etc. wydaje ordynację dotyczącą warszawskich czeładników drukarskich – *Ordinatio inter artis typographiae socios typo-*

*graphiarum regiarum Societatis Jesu et scholarum Piarum collegiarum Varsaviensium.*

Uwierzytelniona kopia, 34 × 20,5 cm, j. łac., dobrze zachowana. Na odwrocie: *Typographia. Privilegium Ill<sup>mi</sup> Augusti 3<sup>iii</sup> de typographis insolenter obeuntibus ex una ad aliam typographiam sine consensu praefecti Typographiae.*

**1739**, 30 marca, b.m.

**179 II**

August III król polski etc. nadaje pod pewnymi warunkami starostwo raduńskie w powiecie lidzkim Michałowi Massalskiemu i jego małżonce Franciszce z Ogińskich.

Or. 22 × 35 cm, j. łac., dobrze zachowany, z wyciśniętą pieczęcią Wielkiego Księstwa Litewskiego.

**1739** b.d., b.m.

**180 II**

Formularz dotyczący powołania przez króla Augusta III komisji do rozgraniczenia wsi królewskiej o nazwie Zbigniew od Turbii, wsi kapituły sandomierskiej.

Kopia, 20 × 32 cm, j. łac.

**1741**, 10 lutego, Cerinda

**181 II**

Hiacynt Verdesca biskup korynolski potwierdza autentyczność relikwii św. Joachima powiązanego z kultem św. Anny oraz NMP, przekazanych wielebnemu ojcu Ludwikowi Miske, asystentowi generalnemu zakonu Franciszkanów konwentalnych prowincji polskiej, w celu pomnożenia kościołów i kaplic pod wezwaniem tego patrona.

Or. 20 × 28 cm, j. łac., nieco zniszczony na krawędziach z wyciśniętą pieczęcią.

**1744**, 5 października, Grodno

**182 II**

August III król polski etc. mianuje Michała Massalskiego, kasztelana trockiego, hetmanem polnym litewskim.

Or. 21,5 × 34 cm, j. pol., dobrze zachowany z pieczęcią Wielkiego Księstwa Litewskiego i własnoręcznym podpisem królewskim.

**1747**, 6 września, Kielce

**183 II**

Andrzej Stanisław Kostka Załuski biskup krakowski etc. rozstrzyga, że mieszkańcy wsi Kurzyna i Wola Janowska mają należeć do parafii w Bieliniach, którą zarządza ks. Kazimierz Jędrzejowski, pleban bieliński oraz ulanowski, a nie do parafii w Pysznicy, do której chodzą na nabożeństwa i której probostwo od lat posiada ks. Tomasz Przyłuski, kanonik wiślicki.

Or. 20 × 32 cm, j. łac.

**1751**, 12 marca, Warszawa

**184 II**

August III król polski etc. rozstrzyga, iż Antoni Wodecki, subdelegat zamkowy stężycki, niesłusznie pozwał rajców oraz ławników sandomierskich przed sąd grodzki w Sandomierzu, podtrzymując w jego sprawie wyrok sandomierskiego sądu ławniczego.

Kopia uwierzytelniona, 21 × 35 cm, j. łac., w okładkach papierowych miękkich zniszczonych, zawiera 4 karty, stanowiące kopie dokumentu królewskiego w sprawie między Antonim Wodeckim a magistratem miasta Sandomierza.

**1751**, 30 czerwca, Kraków

**185 II**

Michał Kunicki biskup sufragan arsiński, kanonik i wikariusz *in spiritualibus* i oficjał generalny krakowski oraz opat – komendantz mogilski, zezwala ks. Tomaszowi Przyłuskiemu, kanonikowi wiślickiemu i plebanowi pysznickiemu, udzielić ślubu pracowitemu Piotrowi Sudołowi i Agnieszce Bi-

gosionce ze wsi Jastkowice w parafii pysznickiej, mimo pokrewieństwa trzeciego stopnia, na co wyraziła zgodę Stolica Apostolska.

Or. 20 × 33 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią papierową.

**1752**, 23 sierpnia, b.m.

**186 II**

Rezolucja komisji skarbu królewskiego w sprawie pretensji proboszczów parafii w Pyszniczy oraz parafii w Bielinach do należącej się im dziesięciny wytycznej z ról Kąt i Las, przedstawiona na podstawie tekstu przetłumaczonego z języka francuskiego na łacinę.

Kopia z XVIII w., 17,5 × 20,5 cm, j. łac., podpisana na podstawie oryginału przez płk. Jana Hoffmanna.

**1753**, 27 lipca, Warszawa

**187 II**

Sprawa pretensji proboszcza pysznickiego o dziesięciny ze wsi należących do parafii, przedstawiona niedawno pułkownikowi Janowi Hoffmannowi, administratorowi ekonomii sandomierskiej, zyskała aprobatę Komisji Skarbowej w Warszawie, łącznie z obowiązkiem zwożenia przez poddanych wytyczonych snopów do brogów plebańskich, natomiast roszczenia plebana do usług ze strony młyna królewskiego – zostały oddalone.

Kopia reskryptu Kamery Jego Królewskiej Mości, 20 × 34 cm, j. pol., podpisana przez Jana Beniamina Steinheisera, kanclerza Kamery Jego Królewskiej Mości. Stan zabytku dobry.

**1754**, 4 maja, Sandomierz

**188 II**

Andrzej Potocki kanonik krakowski, archidiakon i oficjał sandomierski oraz prepozyt w Obrazowie i Goźlicach przedstawia spór o dziesięcinę w Rudzie Jastkowskiej między ks. Wojciechem Surowińskim i wikariuszami kolegiaty sandomierskiej a ks. Tomaszem Przyłuskim, kanonikiem wiślickim i plebanem w Pyszniczy.

Kopia, 20 × 32 cm z XVIII w., j. łac. U dołu krótki tekst protestu ks. Tomasza Przyłuskiego przeciw pozbawieniu go dziesięciny w miejscowości, w której wydobywano rudę żelazną.

**1754**, 9 września–2 czerwca 1755, Sandomierz

**189 II**

Uchwały kapituły generalnej sandomierskiej w sprawie budowy domu wikariuszy.

Wyciąg luźny z aktów kapituły kolegiaty, 19,5 × 33,5 cm, j. łac., sporządzony i podpisany przez ks. Sebastiana Pisulewskiego – notariusza kapituły sandomierskiej i poświadczony wyciśniętą wytartą już pieczęcią papierową.

**1756**, 19 stycznia, Sandomierz

**190 II**

Andrzej Potocki kanonik krakowski, archidiakon i oficjał sandomierski oraz prepozyt w Obrazowie i Goźlicach przedstawia komplikacje matrymonialne parafian pysznickich – Andrzeja Tkacza z Rudy Jastkowskiej i Teresy, córki Sebastiana Palenia, młynarza z młyna królewskiego, oraz Jana Kutylę, który ostatecznie poślubił Teresę młynarzównę.

Or. 20 × 33 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią papierową.

**1756**, 15 marca, Kielce

**191 II**

Andrzej Stanisław Kostka Załuski biskup krakowski etc. nadaje ks. Kazimierzowi Przyłuskiemu, kanonikowi wiślickiemu i plebanowi w Pyszniczy, dziesięcinę wytyczną z pól świeżo wykarczowanych we wsi Markowizna, należącej do stołu biskupiego.

Or. 21 × 33 cm, j. łac., z niemal niewidoczną, wytartą pieczęcią papierową. W dokumencie podano błędnie imię plebana pysznickiego Kazimierz, a powinno być Tomasz. Zob. nr 141, 144, 151.

**1756**, 7 lipca, Kielce**192 II**

Mateusz Kozierowski, pełnomocnik prawny ks. Tomasza Przyłuskiego, kanonika wiślickiego i plebana pysznickiego, przedstawia przed sądem Andrzeja Stanisława Kostki Załuskiego, biskupa krakowskiego, problemy dziesięcinne kościoła i parafii w Pysznicy od przywileju króla Zygmunta Augusta z 1569 r. oraz aktu erekcji parafii Bernarda Maciejowskiego, kardynała i biskupa krakowskiego z 1605 r., do dyplomu króla Michała Korybuta Wiśniowieckiego z 1671 r. dotyczących wsi, dworu i folwarku pysznickiego.

Kopia uwierzytelniona z XVIII w., 20 × 32 cm, j. łac., obejmująca 6 stron zapisanego tekstu, spisana *de verbo ad verbum* z oryginału akt biskupa krakowskiego przez Franciszka Waclawskiego, kanonika opatowskiego i plebana w Sobótce i poświadczona przez niego pieczęcią.

**1756**, 11 grudnia, Warszawa**193 II**

August III król polski etc. dopuszcza Mariannę z Dębińskich *primo voto* Łubieńską, a obecnie Załuską do współrządzenia starostwem zawichojskim, pozostającym dożywotnio w rękach jej męża Ignacego Załuskiego.

Or. 23 × 38 cm, j. łac., dobrze zachowany, z wytartą i wyblakłą pieczęcią, ale z własnoręcznym podpisem króla.

**1757**, 26 stycznia, plebania w Sobótce**194 II**

Ks. Tomasz Przyłuski kanonik wiślicki i pleban w Pysznicy przedstawia ks. Franciszkowi Waclawskiemu, protonotariuszowi apostolskiemu i kanonikowi opatowskiemu oraz proboszczowi w Sobótce, sprawę dziesięciny wytycznej z pól dworskich w Pysznicy.

Or. 20 × 33 cm, j. łac., u dołu tekst pióra ks. Waclawskiego, stwierdzający, że Pysznicę trzymała w dzierżawie ur. Anna Russocka, z którą rozmawiał w opisanej wyżej spornej kwestii dziesięcinnej.

**1757**, 7 lipca, Warszawa**195 II**

Anna Russocka, dzierżawczyni królewskiej wsi Pyszniczy, przedstawia sprawę dziesięciny wytycznej z pól dworskich w tejże Pyszniczy Mikołajowi, arcybiskupowi mityleńskiemu, nuncjuszowi papieża Benedykta XIV na Polskę i Wielkie Księstwo Litewskie, o którą zabiegał uporczywie ks. Tomasz Przyłuski, kanonik wiślicki i pleban pysznicki.

Kopia z XVIII w., 20 × 29,5 cm, j. łac., w dobrym stanie, zawierający nieco wiadomości o stosunkach agrarnych w Pyszniczy.

**1757**, 11 lipca, Kielce**196 II**

Mateusz Kozierowski, pełnomocnik prawny ks. Tomasza Przyłuskiego, kanonika wiślickiego i plebana pysznickiego, przedstawia sądowi Andrzejowi Stanisława Kostkę Załuskiego, biskupa krakowskiego, ponownie skargę na Annę Russocką, która odmawia notorycznie świadczenia dziesięciny wytycznej z pól folwarku dworskiego w Pyszniczy.

Or. 20 × 32 cm, j. łac., wyciąg z protokołu sądowego uwierzytelniony wyciśniętą pieczęcią papierową.

**1758**, 16 kwietnia, Starzyska**197 II**

Stefan Libiszowski, podczaszy ziemi stężyckiej, znaku pancernego porucznik i komisarz Jana Małachowskiego, kanclerza koronnego, wystawia uniwersał miastu Gródek w ziemi lwowskiej w sprawie podatków i innych obciążeń finansowych w imieniu Małachowskiego, starosty grodeckiego.

Kopia 33 × 20 cm z 1758 r., j. pol., nieco zniszczona, wyblakła, lecz czytelna, obejmująca dwie zapisane karty, tyle że na karcie drugiej ujęty został przez komisarza Libiszowskiego analogiczny (datowany na 10 lutego 1759 r.) uniwersał dla miasta Gródka na rok 1759.

**1759**, 6 kwietnia, Warszawa**198 II**

Jan Ewangelista Stefanini, arcybiskup mityleński i nuncjusz papieski na Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie, rozstrzyga spór między ks. Tomaszem Przyłuskim, kanonikiem sandomierskim i plebanem pysznickim, a ur. Anną Russocką, wdową i dzierżawczynią królewskiej wsi Pyszniczy, o dziesięcinę wytyczną, stwierdzając ogólnie, że racje rzeczowe układają się po stronie plebana pysznickiego.

Kopia z XVIII w., w formie poszytu 21 × 34,5 cm, j. łac. i pol., zdefektowana i dość zniszczona na krawędziach, a przede wszystkim niekompletna. Obejmuje część zatytułowaną *Decretum tribunalis sancte Nuntiaturae* oraz część kolejną *Iura, scriptura ac documenta ecclesiae parochialis in Pysznicza ad visitationem anno domini 1761 de libro originali excepta et ad acticandum porrecta*. Poszyt liczy 3 zapisane karty, czyli w sumie 6 stron, w obu częściach niepełny, mocno zdekompletowany i pod względem informacyjnym nie do końca jasny. Zapowiada szereg dokumentów dotyczących długiego sporu o dziesięcinę między stronami, wystawianych przez królów Zygmunta Augusta (którego akt o budowie kościoła w Pyszniczy i jego uposażeniu zamieszczono w formie transumptu nr 233 II), następnie Zygmunta III i Michała Korybuta Wiśniowieckiego, a także Bernarda Maciejowskiego, biskupa krakowskiego, oraz rezolucji Komisji Skarbowej Jego Królewskiej Mości z 1752 r., której treść przytaczamy również w formie kolejnego transumptu (nr 236 II). Mimo niekompletności zbioru, zapowiadane w nim dokumenty (choć przerwane i niedokończone) zawierają podstawowe wiadomości o lokacji wsi Pyszniczy i tamtejszym kościele parafialnym.

Zob. transumpty nr 233 i 236.

**1759**, 6 kwietnia, Warszawa**199 II**

Jan Ewangelista Stefanini, arcybiskup mityleński i nuncjusz papieski z ramienia papieża Klemensa XIII, rozpatruje sprawę dziesięciny wytycznej z pól folwarku dworskiego w Pyszniczy, należącej na mocy aktu erekcji, protokołów powizytacyjnych i innych dokumentów, do kościoła i jego rektora w Pyszniczy, analizując także zgłaszane podstawy negujące tę przynależność ze strony dzierżawców królewskiej wsi pysznickiej. Ich stronę reprezentował ur. Józef Flosiczowicz, stronę plebana pysznickiego natomiast ur. Franciszek de Cyglerovitz.

Or. 21 × 34 cm, j. łac., z pieczęcią papierową zachowaną w dobrym stanie.



**1759** b.d., b.m.**200 II**

Ks. Tomasz Przyłuski prepozyt pysznicki prosi papieża Klemensa XIII o *indulgentiam plenariam* dla jednego z ołtarzy kościoła w Pysznicy, aby mógł odprawiać msze za dusze zmarłych.

Or. 20 × 27 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią wielką. Na odwrocie krótki tekst odpowiedzi na ów list z 19 grudnia 1759 r.

**1760**, 23 czerwca, Warszawa**201 II**

Komisja Skarbowa Jego Królewskiej Mości w sprawie decyzji o dziesięcinnie wytycznej z pól folwarku dworskiego w Pysznicy opowiada się za zgodą między panią Russocką, dzierżawczynią królewszczyzny pysznickiej, a tamtejszym plebanem, który otrzymuje już dziesięcinę od roku bieżącego; wolna ma być pani Russocka od hiberny za lata minione. Wszystkie krzywdy narosłe w wyniku konfliktu stron mają być wyrównane, pani Russocka otrzymuje przy tym zgodę na budowę browaru w Pysznicy.

Kopia z XVIII w., j. pol., podpisał Jan Beniamin Stainhauser konsyliarz Kamery JKM i asesor Komisji Skarbowej.

**1760**, 17 września, Sandomierz**202 II**

Przed konsystorzem sandomierskim stanął ks. Tomasz Przyłuski kanonik wiślicki i pleban pysznicki, zeznając, że wielmożna Anna z Kępińskich Russocka wywiązała się z obowiązku świadczenia dziesięciny wytycznej ze wsi Pysznicy i tamtejszego folwarku królewskiego tylko częściowo.

Wyciąg z akt konsystorza sandomierskiego, 20,5 × 31,5 cm, j. łac.

**1760**, 17 września, Sandomierz**203 II**

Ks. Tomasz Przyłuski kanonik wiślicki i pleban pysznicki układa się z wielmożną Anną z Kępińskich Russocką arendatorką królewskiej wsi

Pysznica i tamtejszego folwarku co do świadczenia dziesięciny aktualnej i zaległej.

Wyciąg z protokołu w księdze konsystorza sandomierskiego, j. łac. i pol., u dołu: *Complacnacja o dziesięcinę po dworze królewskim* obejmująca obszerny tekst, omawiający etapy dochodzenia zważnionych stron do zgody. Anna Russocka nazywana jest *panią majorową Russocką*.

**1763**, 9 września, Sandomierz

**204 II**

Relacja z rewizji placów na uposażeniu wikariuszy kolegiaty sandomierskiej.

Kopia, 20 × 35 cm, j. pol., zachowana w dobrym stanie.

**1765**, 12 listopada, Warszawa

**205 II**

Stanisław August król polski etc. nadaje dożywotnio Jackowi i Antoninie (z Rzewuskich) Małachowskiemu wójtostwo we wsi Kamienna Wola w powiecie chęcińskim.

Or. 38,5 × 23,5 cm, j. łac., podniszczony na zgięciach, z wyciśniętą pieczęcią i własnoręcznym podpisem króla.

**1766**, 28 maja, Warszawa

**206 II**

Stanisław August król polski etc. potwierdza wystawione i konfirmowane przez swoich poprzedników przywileje miasta Skrzywna, włości klasztoru sulejowskiego z lat 1308–1730, przytaczając ich zawartość treściową.

Kopia uwierzytelniona w 1798 r., 25 × 39 cm, j. łac., zatytułowana: *Confirmatio confirmationum iurium et privilegiorum oppido Skrzywna servientium*. Por. F. Kiryk, *Skrzywno Opackie i Skrzywno Plebańskie*, s. 598 i in.

**1766**, 30 września, Warszawa**207 II**

Stanisław August król polski etc. potwierdza i transumuje akt rozgraniczenia wsi Turbii i Wolicy z 1530 i 1531 r., to jest w okresie, gdy Turbia pozostawała na uposażeniu Jakuba Staszковского, kanonika sandomierskiego, a potem Jana Benedicti kanonika sandomierskiego i lekarza królewskiego, a Wolica natomiast była wsią dziedziczną Mikołaja Chrzóstowskiego.

Or. 20 × 34,5 cm, j. łac., dobrze zachowany, stanowiący poszyt (stron 8), z pieczęcią i dopiskiem: *Confirmatio litterarum occasione limitum inter villas Turbia et Wolicza*.

**1767**, 14 lutego, Warszawa**208 II**

Stanisław August król polski etc. potwierdza i transumuje przywileje konwentu panien benedyktynek sandomierskich, wystawione przez królów Jana Kazimierza w 1663 oraz Augusta II w 1698 r.

Or. 24,5 × 37,5 cm, j. łac., nieco zniszczony, podklejony, z wyciśniętą pieczęcią i podpisem królewskim.

**1774**, 30 czerwca, Warszawa**209 II**

Stanisław August król polski etc. zezwala Józefowi księciu Czartoryskiemu, stolnikowi litewskiemu, na ustąpienie Hiacentowi i Antoninie (z Rzewuskich) Małachowskiemu opuszczonego wójtostwa Kuczwarą w starostwie radoszyckim w powiecie chęcińskim, województwie sandomierskim.

Or. 39 × 24 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią. Na odwrocie: *Cancellariatu Illmi Excellmi et Revmi domini Andreae Stanislai Kostka Młodziejowski, episcopi Posnanensis abbati commendarii Hebdoviensis, supremi regni cancellarii. Sigillatum est in actis. Advocatiam desertam Kuczwarą sive Nadworow et Węgrzynow dictam*.

**1774**, 30 czerwca, Warszawa**210 II**

Stanisław August król polski etc. wyraża zgodę na przekazanie sołectwa Chyby w starostwie radoszyckim w powiecie chęcińskim przez Józefa

księcia Czartoryskiego – Jackowi i Antoninie (z Rzewuskich) Małachowskim.

Or. 39 × 24 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią i podpisem króla *scultetiam Chyby nuncupatam*.

**1776**, 14 marca, Warszawa

**211 II**

Stanisław August król polski etc. napomina burmistrza i rajców miasta Żarnowa, należącego do kantorii kolegiaty sandomierskiej, do uiszczania ks. Tymoteuszowi Gorzeńskiemu, kantorowi i kanonikowi sandomierskiemu, danin i opłat z tytułu własności.

Or. 23,5 × 38,5 cm, j. pol., z wyciśniętą pieczęcią i dopiskiem: Na własne jegomości rozkazanie Antoni Sikorski JK Mości i pieczęci Wielkiej Koronnej Sekretarz. Stan dokumentu dobry, na karcie drugiej adnotacja sądu grodu opoczyńskiego z 2 maja 1776 r., informująca, że dobra miasta Żarnowa, należące do kantorii sandomierskiej, trzymał w dzierżawie szl. Bartłomiej Bogusławski.

**1776**, 16 maja, Rzym

**212 II**

Brat Alojzy Maria Marzoni, przełożony generalny zakonu Franciszkanów konwentualnych, zaświadcza, że relikwie św. Bonawentury, umieszczone w srebrnej puszce owalnej, są autentyczne i mogą stanowić podstawę kultu w odniesieniu także do nowych kościołów i kaplic.

Or. 20,5 × 30,5 cm, j. łac., pognieciony lekko na krawędziach, dyplom drukowany z wyciśniętą, całkowicie zatartą pieczęcią. Na odwrocie: Antoni Kazimierz z Ostrowa Ostrowski, arcybiskup gnieźnieński, legat na Królestwo Polskie i prymas, a także opat tyniecki – potwierdza otrzymanie owych relikwii i ich znaczenie dla rozwoju kultu św. Bonawentury w kościołach i kaplicach kościelnych oraz oratoriach oddzielnie stojących. Łowicz, 27 listopada 1777 r.

**1777**, 5 marca, Warszawa

**213 II**

Stanisław August król polski etc. potwierdza i przytacza akt wyroku sądu królewskiego – *nos cum consiliariis et iurisperitis nostris* z 27 maja 1690 r.

– (powołujący się na bardzo liczny zestaw monarszych przywilejów, dokumentujących od XIII w. nadania dóbr i ich zwolnienia od obciążeń podatkowych oraz innych powinności na rzecz państwa) – zwalniający klaryski konwentu św. Andrzeja w Krakowie i ich poddanych ze wsi Chodków, Czermin, Daromin, Dębiany, Sadłowice od obciążeń i świadczeń na rzecz starostwa sandomierskiego.

Or. 20,5 × 34 cm, j. łac., poszyt obejmujący 9 kart, nieźle zachowany, z zatartą pieczęcią, stanowiący swego rodzaju summariusz przywilejów klasztornych. Zwraca wśród nich uwagę poparcie dla klasztoru ze strony zwłaszcza króla Jana III Sobieskiego.

**1777**, 12 marca, Warszawa

**214 II**

Stanisław August król polski etc., powołując się na dokumenty historyczne i opinie doświadczonych prawników (*nos cum consiliariis et iurisperitis nostris*), wydaje dekret w sprawie spornej między klaryskami od św. Andrzeja w Krakowie a Franciszkiem Teodorem Denhoffem, starostą wiślickim, o dobra Humianowice i Włostowice.

Or. 20,5 × 35 cm, j. łac., stanowiący poszyt (8 kart), dobrze zachowany, z wyciśniętą pieczęcią. Dopisek u dołu: *Ex anno 1695. Decretum inter religiosas moniales S. Andreae conventus Cracoviensis et generosum Franciscum Denhoff, capitaneum Vislicienssem*. Por. nr 213 II.

**1777**, 8 kwietnia, Warszawa

**215 II**

Stanisław August król polski etc. uwalnia – za stanowiskiem Rady Nieustającej przy swoim boku – dobra duchowne od płacenia dodatkowego podymnego ponad podymne ordynaryjne.

Kopia uwierzytelniona z XVIII w., 21 × 35 cm, j. pol., z wyciśniętą pieczęcią papierową.

**1778**, 30 stycznia, Warszawa

**216 II**

Stanisław August król polski etc. nakazuje Teodorowi Suchodolskiemu, staroście chmielnickiemu, stanąć w ciągu czterech tygodni przed Koronnym

Sądem Asesorskim w sprawie rozsądzenia sporu z klasztorem brygidek lubelskich o granice między dobrami Piaski a Mienkowice.

Or. 20 × 35 cm, j. pol., nieco podniszczony, z zatartą wielką pieczęcią.

**1778**, 10 października, Kielce

**217 II**

Kajetan Ignacy Sołtyk biskup krakowski wyraża – za wstawiennictwem wikarego kościoła parafialnego w Pysznicy – zgodę na ślub spokrewnionych ze sobą do czwartego stopnia, pracowitych Tomasza Połcia i Agnieszki Bykównej parafian pysznickich na podstawie zezwolenia najwyższych władz kościelnych, które udzielają dyspensy, aby zapobiec w parafii zepsuciu i skandalowi obyczajowemu.

Or. 21 × 34 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią wielką biskupa krakowskiego.

**1782**, 24 grudnia, Opoczno

**218 II**

Sąd ziemski opoczyński zapisuje do akt wyciąg pozwu ze strony Ignacego Świdzińskiego, starosty litinińskiego przeciwko Stanisławowi Męcińskiemu, staroście wieluńskiemu, pozostających w sporze o dobra Odrzywół, Wysokin i Żdzary, transumując w tej sprawie skierowany do tegoż Męcińskiego wcześniejszy pozew sądowy króla Stanisława Augusta z 20 marca 1782 r.

Or. 25 × 35 cm, j. łac., nieco podniszczony na krawędziach. W transumpcie z 20 marca 1782 r. został przywołany przez króla Stanisława Augusta dokument z 1489 r., wymieniający Jana Mikołaja, Andrzeja, Macieja, Piotra i Dzierśława, braci Odrzywolskich, dziedziców Odrzywołu, Wysokina oraz Żdzar.

**1787**, 15 lutego, Warszawa

**219 II**

Stanisław August król polski etc. nakazuje Teodorowi Suchodolskiemu oraz Janowi i Elżbiecie (z Suchodolskich) Malickim stawić się przed Asesorskim Sądem Koronnym dla rozsądzenia sporu z konwentem domi-

nikanów lubelskich o sumę 15 tys. zł, ciężących na należących do Suchodolskich dobrach.

Or. 20,5 × 35 cm, j. pol., dobrze zachowany, z pokruszoną nieco pieczęcią.

**1787**, 29 października, Warszawa

**220 II**

Stanisław August król polski etc. przychyła się do prośby ks. Mateusza Jasińskiego, kanonika sandomierskiego, i mianuje ks. Antoniego Pakulskiego, kanonika i kaznodzieję opatowskiego, na jego koadiutora.

Or. 38 × 23 cm, j. łac., w dobrym stanie, z wyciśniętą pieczęcią i podpisem królewskim.

**1788**, 27 marca, Warszawa

**221 II**

Stanisław August król polski etc. wydaje dekret w sprawie sporu między obdarowanym niegdyś przez Teofilę z Suchodolskich Piotrkowską zapisem 15 tys. złp konwentem dominikanów lubelskich a jej spadkobiercami.

Or. 20,5 × 35 cm, j. pol., w formie poszytu (5 zapisanych kart), dobrze zachowany.

**1790**, 11 maja, Warszawa

**222 II**

Stanisław August król polski etc. nadaje Janowi Dukli Małachowskiemu za zasługi order św. Stanisława.

Or. 37 × 23 cm, j. łac., dosyć zniszczony na zgięciach, miejscami zetlały, z pieczęcią i własnoręcznym podpisem króla.

**1801**, 27 maja, Przemyśl

**223 II**

Antoni Gołaszewski biskup przemyski przekazuje wyrazy uszanowania ks. Tomaszowi Nicałkiewiczowi plebanowi pysznickiemu i zaświadcza, że

kościół parafialny w Pysznicy pw. św. Jana Chrzciciela cieszy się odpustami nadanymi przez Stolicę Apostolską.

Or. 21,5 × 30 cm, j. łac., z wyciśniętą pieczęcią papierową. Wezwanie pierwotnie Podwyższenia Św. Krzyża zostało jednak zachowane. Od dawien dawna obowiązywał podwójny tytuł kościoła pysznickiego: Podwyższenia Św. Krzyża i św. Jana Chrzciciela. Por. *Rocznik diecezji sandomierskiej*, [Sandomierz] 2010, s. 367.

**1811**, 24 maja, Kielce?

**224 II**

Franciszek z Brodów i Żochowa Żochowski, pisarz aktowy i konserwator hipoteki powiatu kieleckiego, zaświadcza, że podatek od dóbr parafii Radoszyce, zwany opłatą grosza dziesiątego, wynosi 46 zł i przytacza w tej sprawie zarządzenie Fryderyka Augusta, króla saskiego i księcia warszawskiego z 30 września 1789 r., wyjęte z chęcińskich akt hipotecznych.

Or. 19 × 34 cm, j. pol.

**1818**, 2 lipca, Rzym

**225 II**

Stolica Apostolska, regulując sprawy kościelne z cesarstwem rosyjskim, określa przynależność administracyjną parafii rzymsko-katolickich na ziemiach Królestwa Polskiego, pozostającego pod berłem Aleksandra I, króla polskiego i zarazem cesarza rosyjskiego.

Kopia bulli papieża Piusa VII formatu 22 × 36 cm, stanowiąca ośmiokartkowy poszyt papierowy, skopiowany na podstawie bulli oryginalnej. Znacznie podniszczony na stronach górnych i krawędziach stron bocznych. Wymaga pilnej konserwacji. Mimo tego w pełni czytelny.

## Papierowe dokumenty transumowane

**1333**, 2 lutego (*in octava Purificationis s. Mariae*), Kraków

**226 II**

Władysław król polski zezwala Arnoldowi rektorowi kościoła w Gorzycach na budowę mostu i karczmy nad rzeką Trześnią w sąsiedztwie Gorzyc oraz



pobierania na potrzeby kościoła i tutejszej parafii opłat celnych. W 1431 r. przywilej ten potwierdził i transumował, na prośbę Jana z Wywoli, kanonika krakowskiego i sandomierskiego, sekretarza królewskiego i plebana w Gorzycach.

Druk: Mp II, nr 607 (i por. nr 538). Zob. F. Bujak, *Studia nad osadnictwem Małopolski*, RAU, Whf, S. 2, t. XXII, Kraków 1905, s. 185.

Transumpt w dokumencie nr 55 II.

**1374**, 10 maja, Kraków

**227 II**

Florian, biskup krakowski, zapobiegając ubóstwu kościołów parafialnych w Staszowie i Skotnikach, nadaje im należące do stołu biskupiego dziesięciny w Staszowie i Rytwianach.

Kopia, j. łac., 22 × 35 cm, późna, z XIX, a może i XX w., pisana ołówkiem i piórem w j. łac., w bardzo złym stanie. Przytacza świadków – z 1455 r. w osobach Jana kustosa gnieźnieńskiego, a także Wojciecha i Stanisława, dziedziców de Corzutów; z 1374 r. natomiast – Zawiszę archidiakona, Dobrogosta prepozyta, Jana kantora krakowskich, Mikołaja z Bogorii gnieźnieńskiego, Mikołaja de Molendinis skalbmierskiego, Bodzętę od św. Floriana w Krakowie prepozytów, Jana archidiakona, Macieja kantora sandomierskich, Spytka wiślickiego, Jana Tęczyńskiego scholastyków, Wawrzyńca doktora dekretów, Jana z Brzezia, Wojciecha Cristini, Jana Selbrudi, Michała de Broniszow, Michała de Kiusszmo, Mieczysława de Gory, „et congregatis pluribus canonicis Cracoviensibus, tunc in capitulo congregatis”. Na okładzinie: *Acta officialatus Sandomiriensis*, rok 1592.

Por. ZD Kdk I, nr 45 i 71.

Transumpt na odwrocie dokumentu nr 37 II.

**1395**, 19 sierpnia (*f. 5 infra octavas Assumpt. BMV*), Wiślica

**228 II**

Władysław Jagiełło król polski w imieniu swoim i małżonki, królowej Jadwigi, dzielącej również pochlebłą opinię o klasztorze i szpitalu św. Ducha w Sandomierzu, potwierdza przynależność do duchaków sandomierskich wsi Głazów i zwalnia ją od wszelkich danin, podatków, prac na rzecz króla, podwód i obciążeń wojennych, zapewniając sobie jedną mszę w ty-

godniu w intencji zbawienia swojego i królowej Jadwigi oraz jedną mszę w tygodniu za zmarłych.

Akt powyższy został wystawiony przez Zaklikę kanclerza królestwa oraz protonotariusza Mikołaja z Kurowa wobec świadków Jaśka Ligęzy, wojewody łęczyckiego, Drogosza, sędziego krakowskiego, Michała z Bogumiłowic, chorążego sandomierskiego, Dymitra z Goraja marszałka królestwa, Stanisława z Chrobrza i Hanka z Chełmu.

Druk: Mp IV, nr 100 (z kopii z *Tek Naruszewicza*).

Transumpt w dokumencie nr 65 II.

**1448**, 29 sierpnia (*f. 5 post festum s. Bartholomei*), Łuck

**229 II**

Kazimierz król polski etc. nadaje dziedzicznie Mikołajowi z Borzyszowic, mistrzowi kuchni królewskiej, za zasługi sołectwo we wsi Zbigniew w starostwie sandomierskim, obejmujące 4 łany roli razem z obiektami istniejącymi i tymi, które zbuduje, a więc dwór, młyn przy brzegu Sanu, karczmę nad rzeką Brzozą, zagrodę i ogród, czyli chmielnik przy dworze, wreszcie łąkę i jezioro zw. Nieciecza, a także czynsze przysługujące mu z tytułu sprawowania sołectwa od mieszkańców wsi, zgodnie z organizacją osady na prawie niemieckim w wersji magdeburgskiej. Nadanie wymienionych dóbr było związane również z obowiązkiem stawania na wojnę i wystawienia uzbrojonego łuczника na koniu. Przywilej wystawili i podpisali w imieniu władcy kanclerz Jan Koniecpolski i podkanclerzy Piotr Woda ze Szczekocin w obecności Hińczy z Rogowa podkomorzego lubelskiego, Mikołaja Stadnickiego łóżnego królewskiego oraz Wojszyka z Wojszy i Jakuba Kobyłańskiego. Potwierdzili go następnie król Zygmunt I (1526), dołączając kilkadziesiąt świadków, oraz król Zygmunt III (1607).

Transumpt w dokumencie nr 116 II.

**1475**, 13 września (*f. 4 in octava Nativitatis BMV*), zamek w Sandomierzu **230 II**

Dziersław z Rytwian wojewoda krakowski i starosta sandomierski na czele komisji królewskiej stwierdza, że młyn Porzucz przy wsi Gorzyce, mielący zboże oraz uruchamiający koło foluszowe, należał *ab antiquo* do kościoła

św. Wita w Gorzycach i winien być przywrócony parafii gorzyckiej na prośbę Ścibora z Maciejowic, sekretarza królewskiego i tutejszego plebana, razem ze stawem rybnym i położonym między tym stawem a jeziorem gruntem uprawnym i łąką.

Transumpt w dokumentcie nr 55 II.

**1517**, 1 października, Sandomierz

**231 II**

Stefan Marek burmistrz, Jan Wierzbicki, Wojciech Gorlicki, Jakub Klocek, Stanisław Gajek i Wincenty Grocki rajcy urzędujący, Jan Charalmek, Andrzej Ważychleb, Piotr Cubalec, Marcin Klocek krawiec i Henryk Andrych rajcy dawni, Stanisław Stalmach, Paweł siodlarz, Jan Goschani, Stanisław Motyl ławnicy urzędujący, Jan Oszust, Mikołaj Dambrowski, Jan Baltazar, Piotr Forman, Andrzej Koczernak, cechmistrzowie Benedykt Mirek i Szymon kołodziej, starsi ławnicy, a także Jan Cubala, Jan Byczek – rzeźników, Paweł Porczek, Mikołaj Szuka – szewców, Jakub Rutta, Stanisław Czesławski – sukienników, Jan Roman, Maciej Rzepka – kuśnierzy, Maciej Pychnik i Maciej Zwoleński – kowali, wędzidlarzy, ślusarzy, kołodziejów, siodlarzy i stelmachów, czyli starsi sandomierskich organizacji cechowych – wyrażają poparcie dla odbudowy nadwątlonych różnymi wydatkami finansów miejskich, w tym zwłaszcza zakupem wójtostwa sandomierskiego, a więc na dokonywanie intratnych zastawów, a nawet zaciąganie pożyczek m.in. w kapitule kolegiackiej, a także u prywatnych kontrahentów, jak np. posiadacza znacznych zasobów pieniężnych Jana Tylmana, rodem z Sandomierza, altarysty w kościele Mariackim w rynku Krakowa.

Transumpt w dokumencie nr 70 II.

**1531**, 31 maja, b.m.

**232 II**

Zygmunt I król polski etc. ustanawia na prośbę Jana Bruzdeckiego, kanonika warmińskiego i sandomierskiego, lekarza królewskiego – komisję dla rozstrzygnięcia sporu granicznego między wsią Turbią, własnością kapituły sandomierskiej, a Wolicą, wsią Mikołaja Chrzastowskiego z Zaleszan,

na czele której stawia Jana z Tarnowa wojewodę ruskiego i starostę sandomierskiego oraz hetmana koronnego.

Transumpt w dokumencie nr 170 II.

**1569**, 8 sierpnia, Lublin

**233 II**

Zygmunt August etc. zezwala szl. Grzegorzowi Studzieńskiemu wójtowi królewskiej wsi Pysznicy (lokowanej niedawno na surowym korzeniu w starostwie sandomierskim) i jej mieszkańcom zbudować kościół parafialny pod wezwaniem św. Krzyża. Wyraża też zgodę na pobieranie przez plebana od wiernych daniny w ziarnie i pieniądzu z każdego łanu po 2 korce żyta oraz pszenicy i owsa po jednym korcu; z pól jastkowickiej kopalni żelaza – ściągać dziesięcinę snopową; uposaża plebana także polem zw. Kąty lub Las (czyli Łaz) ciągnącym się do rzeki Pysznicy w wymiarze dwóch łanów, położonych obok wsi Pław oraz przy polu wójtowskim, a także karczmą zwaną Giełda oraz trzema kmieciami. Zezwala plebanowi również ściągać dziesięcinę z pól dworskich, czyli folwarcznych.

Transumpt w dokumencie nr 198 II.

**1629**, 9 stycznia (*f. 3 post Epiphaniae*), klasztor w Sulejowie

**234 II**

Otto Schenking biskup wendeński i opat klasztoru cystersów w Sulejowie potwierdza przynależność gruntów rolnych we wsi klasztornej Zagórze do mieszczan skrzyneckich, zakwestionowaną przez Piotra Pomianowskiego dzierżawcę zastawnego dóbr klasztornych, wymieniając 20 właścicieli mieszczańskich z imienia i nazwiska, a wśród nich Jana Kinongena Szkota. Zaznaczył także, iż mieszczańską własność gruntową potwierdził też powołany przy tym dokument opata Arnolfa Uchańskiego z 1490 r.

Transumpt w dokumencie nr 117 II.

**1630**, 2 stycznia, klasztor w Sulejowie

**235 II**

Otto Schenking biskup wendeński i opat sulejowski, starając się zapobiec pauperyzacji miasta Skrzynna, z powodu głównie ździerstw żołnierskich – ustala wysokość opłat mieszczan na rzecz klasztoru w zakresie produkcji słodu i piwa oraz zasiewów owsa i oddawania sepu owsianego, przestrzegając przy tym „starożytnych wolności”. Dokument zredagowany w j. polskim.

Transumpt w dokumencie nr 117 II.

**1752**, 23 sierpnia, Warszawa

**236 II**

*Rezolucja Komisji Jego Królewskiej Mości Skarbowej de data 23 augusti 1752 względem pretensji Ichmościów XX plebanów z Pysznicy i Bielin z francuskiego przetłumaczona copiatim przez wielmożnego Imci pana Jana Hoffmanna pułkownika Wojsk koronnych i administratora generalnego Ekonomii Sandomierskiej Dóbr Stołowych JKMości, respective na punkta księdza plebana pysznickiego dana z Warszawy, j. pol.:*

1. Komisja uznaje te dziesięciny, które zostały nadane kościołowi w aktach fundacyjnych i przywilejach erekcyjnych, nie respektuje natomiast wszelkich w tej mierze „konwencji i kompozycji”, które nie zostały aprobowane przez biskupa diecezji.
2. Co się tyczy pola Kąt sive Łaz nazwanego, brakuje dokładnego oznaczenia jego granic i położenia, takiego, jakie dotyczą pola o nazwie Podpławie, co oznacza, że trzeba go wymierzyć przy pomocy ludzi starszych, pamiętających jego usytuowanie i obszar.
3. Jeśli chodzi o 3 kmieci, którzy w akcie erekcji kościoła zostali odnotowani jako poddani plebana pysznickiego, komisja wyraża stanowisko, że roli ich nie można ściśle określić bez wymierzenia dwu łanów pola plebańskiego, co powinno się dokonać kosztem plebana pysznickiego pod dozorem administracji samorządowej, według zwyczaju i miary uznawanych w województwie lub starostwie sandomierskim.

Rezolucję powyższą podpisał Jan Hoffmann pułkownik i wiceadministrator generalny Ekonomii Sandomierskiej. J. pol.

Transumpt w dokumencie nr 198 II.

## ŹRÓDŁA RĘKOPIŚMIENNE

(kopiarze i summariusze dokumentów, księgi sądowe i metrykalne oraz o charakterze gospodarczym i kulturalnym, protokoły powizytacyjne, skrypty i pisma luźne)

**XII–XVIII**

**237 II**

### Collegiatae Sandomiriensis munimentorum .... summarium

Rps 21 × 35 cm, bez okładek, jednak w stanie nie najgorszym. Obejmuje 235 stron, zapisanych jedną ręką, pismem czytelnym w j. łac. Podzielony na fascykuly, zawiera summariusze przywilejów kolegiaty i kapituły kolegiackiej, liczne umowy i kontrakty. Fascykuł 2 dotyczy np. wydatków na szkołę i bakałarza (s. 7–12 i zob. s. 37–38), fascykuł 3 natomiast – kontraktów z rzemieślnikami, przeważnie złotnikami i hamernikami krakowskimi, wykonującymi naczynia liturgiczne oraz pracującymi przy pokrywaniu dachu kolegiaty blachą miedzianą (s. 13–17). Nadto dotyczy zapisów sum pieniężnych na różnych dobrach na rzecz kolegiaty i duchowieństwa kolegiackiego (np. fascykuly 5, 7, 11, 39–44), zawiera wreszcie przywileje szpitala wysłużonych księży (s. 31–32), jezuitów sandomierskich (s. 59) oraz uposażenia poszczególnych kanonii (s. 67–94) w dobra i dziesięciny (s. 133–285).

**XII–XVIII**

**238 II**

### Summarium documentorum collegiatae Sandomiriensis

Rps złożony z aktów luźnych. Stron 135, zapisanych różnymi rękami w j. łac., pismem czytelnym. Obejmuje spisy podstawowych dokumentów kolegiaty (s. 1–50), spisy dokumentów dotyczących domów oraz dóbr i dziesięcin

duchowieństwa kolegiackiego (s. 52–84) i in. Zbiór zamyka katalog dokumentów pergaminowych i papierowych, przechowywanych w kapitularku katedry sandomierskiej (s. 99–107) i inne drobne zapiski rachunkowe.

## XVIII–XIX

239 II

### Akta katedry i kapituły katedralnej

Rps obejmuje akta luźne, pisane różnymi rękami na papierze różnego formatu w j. pol., miejscami w j. łac. oraz w j. ros. i j. niem. Kart zapisanych 274, paginacji późnej (ołówkowej). Zawiera akta konsystorza generalnego: porządek nabożeństw, spis tabelaryczny majątku kapitulnego (1860), odezwy i komunikaty do duchowieństwa, kwitariusz dotyczący zakupu żywności, akta odnoszące się do dzierżaw folwarków i wsi kapitulnych, spraw proboszczów i organistów, pisma urzędowe i in., a zwłaszcza obszerny, interesujący opis konfliktu kapituły z ks. Duninem, zawieszonym (1857–1859) w działalności duszpasterskiej (k. 92–108 oraz 131–158 i 162–192). Nadto instrukcję w zakresie odbywania wizytacji dekanalnych (k. 119–122), memoriał w sprawie więzień karnych dla duchowieństwa, w tym więzienia na Łysej Górze, oraz spis dokumentów dotyczących spraw granicznych między posiadłościami kapituły a miasta Sandomierza. Oddzielną część rpsu stanowią przepisy z zakresu prawa kościelnego, dotyczące organizacji kościoła (k. 202–232) i spraw matrymonialnych, a także projekt instrukcji dla wizytatorów szkół, papiery muzyczne (nuty) katedry sandomierskiej z 1793 i 1878 r.

## 1693–1765

240 II

### Akta kapituły kolegiackiej (*fabrica ecclesiae*)

Rps obejmuje akta luźne, pisane różnymi rękami na papierze różnego formatu, przeważnie w j. łac. Kart 165, paginacji późnej (ołówkowej). Zawiera akta różnej treści w większości (w postaci zleceń oraz kwitów) odnoszących się do odbudowy i wyposażenia kolegiaty oraz wydatków prokuratorii kolegiackiej na materiały budowlane, roboty złotnicze, budowę organów

itp. Zdarzają się też akta o innej treści, np. w postaci inwentarza kolegiaty z 1741 r., opisu dochodów z niektórych dóbr kapitulnych, handlu zbożem i spławu wiślanego, ale przede wszystkim wydatków na zakup materiałów budowlanych oraz wynagrodzenia rzemieślników (pracujących przy kolegiacie i dzwonnicy). Obejmuje źródła znakomite, m.in. wydatki na marmury z Czernej k. Krakowa do ołtarza wielkiego kolegiaty.

**1707–1805**

**241 II**

### Akta kapituły kolegiackiej (*fabrica ecclesiae*)

Rps skompletowany z aktów luźnych, pisanych różnymi rękami, na papierze przeważnie formatu większego w j. pol. Kart zapisanych 68, paginacji późnej (ołówkowej). Zawiera akta dotyczące w znacznej mierze remontowych prac budowlanych przy kolegiacie sandomierskiej oraz stojącej przy niej dzwonnicy. Są to w większości zlecenia na prace przy dachu świątyni, przy nowych ołtarzach w nawie głównej, chórze i organach, a wreszcie schodach i podłodze w dzwonnicy. Liczne kontrakty ze złotnikami i kotlarzami krakowskimi, umowy o spław marmuru czarnego Wisłą z Krakowa i prace kamieniarskie, następnie roboty stolarskie i ślusarskie oraz malarskie (w tym malowanie ołtarzy, złocenia ram obrazów). Wiele nazwisk rzemieślników oraz księży prokuratorów kolegiackich, m.in. kanoników Jana Ligęzy, Franciszka Szwarzenberg Czernego, Kazimiera Rzeczeki, Józefa Lisikiewicza, Józefa Michalskiego, Walentego Boxy Radoszowskiego. W zbiorze znalazły się także materiały odnoszące się do szpitala św. Hieronima z 1762–1763. W sumie ważny materiał do dziejów kolegiaty w schyłku XVIII w. Nadto akt umowy ks. Kazimierza Rzeczeki, dziekana sandomierskiego i plebana tarłowskiego ze złotnikami krakowskimi (k. 15) z 1707 r.

**1657–1675**

**242 II**

### Acta officialia Sandomiriensia

Rps 19 × 30 cm w okładkach drewnianych, powleczonej skórą z wyciśniętymi ornamentami introligatorskimi, tyle że okładka przednia została przełamana wzdłuż, a skóra podarta na niej w części górnej oraz lewej dol-



nej, a także mniej dotkliwie na grzbiecie oraz krawędziach, gdzie zachowały się niekompletne okucia i jeden rzemyk zabezpieczający. Okładki wymagają konserwacji, ale chronią one jeszcze skutecznie zawartość tekstową zabytku. Stanowi on ogromny kodeks papierowy obejmujący 957 kart paginacji późnej (ołówkowej), zapisanych różnymi rękami starannie i czytelnie w j. łac., tylko nieliczne fragmenty (głównie zeznania testamentowe) w j. pol. Zatytułowany *Acta iudiciorum consistorii Sandomiriensis per Paulum Złomański publicum sacra auctoritate apostolica et eiusdem officii consistorialis Sandomiriensis notarium, conscripta*. Na blisko dwóch tysiącach stron zestawia ogromny materiał źródłowy, odnoszący się do różnych dziedzin życia miasta i kościoła sandomierskiego, stosunków gospodarczych, społecznych i kulturalnych o ponadregionalnym znaczeniu, w tym zwłaszcza do nasycenia miejscowości reprezentantami kultury umysłowej, oddziałujących na szeroki obszar rozległej dzielnicy sandomierskiej. Jego źródłową wartość informacyjną podnosi nadto fakt, że dotyczy obszaru pozbawionego zasobów archiwalnych w wyniku wojen i zniszczeń „potopu szwedzkiego” i barbarzyńskiej zagłady dóbr kultury podczas inwazji siedmiogrodzkiej. Wypełnia szczególnie lukę w zbiorze dotychczas zachowanych sandomierskich ksiąg konsystorskich<sup>1</sup>. Ujawnia bogaty materiał informacyjny przede wszystkim o kapitule, kanonikach oraz różnych kolegiach i stowarzyszeniach kolegiackich, jak mansjonarzy, muzyków, szkół, a nade wszystko o ludziach piastujących różne dostojeństwa i urzędy. Były to czasy archidiakona i oficjała sandomierskiego, ks. Sebastiana Kokwińskiego, ruchliwego, zdolnego i wymagającego dostojnika i urzędnika kościelnego, lecz także zapobiegliwego i rozsądnego gospodarza oraz odważnego twórcy i fundatora. Nie odbiegali od niego pod tym względem inni dygnitarze kapitulni, jak ksiądz Michał Czerniakowski, Wilhelm Joffrin czy Wacław Kostecki<sup>2</sup>. Rps zawiera pokaźny materiał źródłowy do dziejów innych kościołów sandomierskich, zwłaszcza o kościele św. Piotra i Pawła, stanowiącym siedzibę parafii miejskiej i zarazem świątynię jezuicką, następnie pokaźną liczbę wiadomości o miejscowościach klasztornych – dominikanów św. Jakuba oraz dominikanów od św. Marii Magdaleny, dalej reformatów, a szczególnie klasztoru i szpitala św. Ducha. Wiele zapisek spotyka się o konwencie franciszkańskim w Zawichoście, św. Augustyna w Radomyślu

<sup>1</sup> Zob. *Inwentarz rękopisów AKKKS*, t. I, nr 805–831.

<sup>2</sup> J. Wiśniewski, *Katalog prałatów i kanoników...*, Radom 1928, s. 44, 96, 149–154, 160.

nad Sanem, a jeszcze bardziej obfite – o kapitule i kolegiacie św. Marcina w Opatowie. Liczne i bardzo ważne zapiski odnoszą się do parafii miejskich i wiejskich ziemi sandomierskiej, przytułków i szpitali ubogich dla ludzi wysłużonych i kalekich, w tym szpitala św. Hieronima na przedmieściu Sandomierza, przytułku w Osieku i Radomyślu nad Sanem. Szczególną uwagę przykuwają akty sporów między klasztorami i proboszczami a magistratami miast o niezapłaconą dziesięcinę i inne świadczenia, jak np. miasta Osieka w 1659 r. o dziesięcinę i inne powinności z własnym proboszczem, czy miasta Radomyśla z miejscowym konwentem św. Augustyna (1662) i sandomierskim klasztorem i szpitalem św. Ducha z miejscowym cechem rzeźniczym. Najmocniej jednak pozostają w pamięci akty fundacji kościołów, jak np. w 1663 r. kościoła w Lasocinie, o której przytoczono szereg dokumentów (fundacji, erekcji, konfirmacji biskupiej itp.). Równie obszerną dokumentację przytoczono w 1664 r. przy Tarłowie, gdzie podano szereg wiadomości o nie tak dawno powstałym mieście i jego dziedzicach, następnie o stosunkach kościelnych między miastami sąsiednimi Ostrowcem i Denkowem (1664) czy też o Tarnogrodzie (1662), Iwaniskach (1665), Zawichoście (1671) i miasteczku Goraj (1669). Znaczny zasób wiadomości przynosi o miastach większych, w tym o Sandomierzu, Opatowie, Osieku, Połańcu, Szydłowcu i wielu innych, o cechu krawców sandomierskich (1664), o szkole kolegiackiej, której rektorem był w 1661 r. niejaki Jan Leszczyński, kleryk franciszkański, o szkółce parafialnej w Jankowicach, którą kierował w 1659 r. niejaki Marcin Hanuszkiewicz. Oddzielny zasób informacji zawiera dalej o duchowieństwie sandomierskim i pozostałym duchowieństwie diecezjalnym, a więc o plebanach, wikariuszach parafialnych, proboszczach szpitalnych, przytacza także cenny wykaz proboszczów z dekanatów opatowskiego, urzędowskiego, połanieckiego, koprzywnickiego, miechocińskiego, rudnickiego z roku 1662. Nadaje się to do oddzielnego studium, podobnie zresztą jak odnotowani szlacheccy właściciele kompleksów dóbr i poszczególnych wiosek, zwykle zadłużeni u instytucji kościelnych i unikający świadczeń dziesięcinnych oraz innych opłat na rzecz kościoła, co prowadziło ich zwykle do sal sądowych, dokąd dostarczali różną dokumentację. Byli wśród nich bowiem również arendarze włości kolegiackich i klasztornych. Już na 58 karcie omawianego kodeksu spotykamy testament z 1658 r. ks. Jana Złomańskiego, scholastyka opatowskiego, rodzzonego brata Pawła, kanonika, doktora filozofii i notariusza konsystorza sandomierskiego, którego treść podajemy jako świadectwo kariery duchownej dwu synów prawdopodobnie drobnoszlacheckich spod Turska Małego

pod Połańcem. Dla dopełnienia dodamy jeszcze przykład kariery ks. Sebastiana Kokwińskiego archidiacona i oficjała sandomierskiego, który – jako członek kapituły i jej wieloletni kapłan dożył 93. roku życia i był wielkim dobrodziejem kolegiaty, w tym fundatorem chóru i kapeli kolegiackiej. W kodeksie zachowały się liczne dowody tej działalności w postaci dokumentów, umów z fachowcami budowlanymi, specjalistami od śpiewu i muzyki oraz finansistami na czele z reprezentantami izraelskiej gminy opatowskiej. Testament ks. Jana Szoczyńskiego, skromnego plebana z Przybyśławic k. Ożarowa w formie 4-stronicowego tekstu w j. pol. (1664) może dostarczyć wyobrażenia o kondycji materialnej kleru na beneficjach parafialnych. Zabytek nasz dostarcza wielu testamentów ludzi ze sfery możliwych właścicieli włości i średniej oraz drobniejszej szlachty. Przytoczymy tu jeszcze akt ostatniej woli Walentego Fredry krajczego bełzkiego z 1659 r. w postaci 5 zapisanych stron w j. pol., przedstawiający odległą genealogię rodu. Z grupy interesujących faktów warto zwrócić uwagę na konflikt w rodzinie Tarnowskich w 1671 r. między Stanisławem Amorem a Aleksandrem Gratusiem kasztelanem sandomierskim na tle prawa patronatu nad kolegiatą tarnowską, czy też na spór obyczajowy dotyczący przymuszania w 1671 r. Emerentyny Bryszowskiej do małżeństwa ze Stanisławem Mozgawą, co odbiło się szerokim echem w całej Koronie, czy wreszcie na skargi Żydów opatowskich z tego samego roku na rektora opatowskiej szkoły kolegiackiej.

## 1835–1838

## 243 II

### Akta sądu konsystorskiego diecezji sandomierskiej

Rps 20,5 × 36, 5 cm, stanowiący zszyty solidnie poszyt papierowy, bez okładek oraz tytułu. Na stronie pierwszej napis: *Ultima continuatio. Sessio eadem die 8 Januarii 1835 a[nno] celebrata*. Dopiero na stronie 111 czytamy, że są to zapiski sądu konsystorskiego, któremu przewodniczył ks. Klemens Bąkiewicz, administrator diecezji sandomierskiej<sup>3</sup>. Rps zawiera krótkie opinie prawne i wyroki rozstrzyganych spraw, wśród których zaznaczają się ostro problemy sporne z zakresu prawa małżeńskiego, uposażenia materialnego kleru (w tym zwłaszcza dziesięcin), a wreszcie dys-

<sup>3</sup> Zob. M. Zi m a ł e k, *Sądownictwo kościelne w diecezji sandomierskiej*, „Kronika Diecezji Sandomierskiej” 1969, nr 1–2, s. 145–147.

cypliny kapłańskiej proboszczów i wikariuszy, morale kleru oraz wiernych. Zawiera masę imion i nazwisk ludzi z różnych środowisk społecznych, w tym zwłaszcza duchowieństwa.

**1741–1760****244 II**

### Liber variarum causarum

Rps 35 × 22 cm, w oryginalnych okładkach twardych, powleczonych papierem marmurkowym, na grzbiecie i rogach skórzanych oraz na krawędziach nieco podniszczony. Zapisany różnymi rękami w j. łac., rzadziej w j. pol., obejmuje 127 kart paginacji oryginalnej. Wbrew tytułowi – zawiera wyroki i orzeczenia sądowe dotyczące tylko kwestii granicznych wsi Turbia, Zbigniew i Wola Kotowska, oddzielone od siebie numerowanymi kartami pustymi. Karty zapisane wypełnione są ogromną ilością szczegółów topograficznych, opisami kopców granicznych, a przede wszystkim imionami i nazwiskami ciągle zmieniających się uczestników procesów, co sprawia, że rps stanowi pierwszorzędny materiał do dziejów szlachty (Bogoriów-Skotnickich, Chrzastowskich, Czyżowskich, Dębickich, Morsztynów, Popielów, Romerów, Zaklików, Zborowskich i innych) oraz wielu miejscowości ziemi sandomierskiej, po części również kapituły kolegiaty sandomierskiej, a także aparatu urzędniczego w postaci komorników i geometrów oraz służb mierniczych.

**1828–1868****245 II**

### Akta seminarium duchownego diecezji sandomierskiej

Rps 22 × 37 cm, stanowiący poszyt obejmujący 28 kart większego formatu, zapisany różnymi rękami pismem starannym w j. łac., paginacji późnej (ołówkowej). Zbiera teksty przysięgi 22 alumnów duchownego seminarium diecezjalnego w Sandomierzu, zawierające informacje, że nie opuszczą oni diecezji i pozostaną po święceniach do dyspozycji biskupa sandomierskiego. Na końcu poszytu pouczenia moralne, wyciągnięte z historii kościelnej, teologii dogmatycznej, pastoralnej, moralnej i prawa kanonicznego (k. 23–28).

**Akta kościołów parafialnych i szpitalnych****XII–XVIII****246 II****Materiały do historii kościoła parafialnego św. Piotra i Pawła  
w Sandomierzu**

Rps obejmuje akta luźne, pisane rękami różnymi na papierze różnego formatu przeważnie w j. łac., rzadziej w j. pol. Kart 158, paginacji późnej (ołówkowej), ułożonych w 5 nierównych części. Najbardziej obszerną część stanowią kopie dokumentów niekiedy uwierzytelnionych, opisy wizytacji kościołów, trafiają się też rewizje, inwentarze, ordynacje, summariusze dokumentów i korespondencja. Część drugą tworzą cenne dokumenty, dotyczące się fundacji ołtarzy w kościele św. Piotra i Pawła, następnie fragmenty rachunków z lat 1568–1619 oraz 1700–1703. Wydzielone zostały dokumenty sporów z lat 1669–1763 o dziesięcinę w Skowierzynie między proboszczami św. Piotra i Pawła w Sandomierzu a plebanem w Zaleszanach. Zespół akt luźnych zamyka *synopsis scripturarum etc.* będący materiałem dowodowym ks. Stefana Żuchowskiego w jego procesie z jezuitami sandomierskimi o parafię w Sandomierzu przy kościele św. Piotra i Pawła. Do dziejów tej świątyni miejskiej – materiał bardzo ważny i bogaty. (Por. nr 23, 122, 247).

**1715–1716****247 II****Dochody i wydatki kościołów parafialnych w Sandomierzu,  
Samborcu i Górach Wysokich**

Rps 15 × 18 cm, w okładkach tekturowych, pokrytych mocno zniszczonym papierem marmurowym, na grzbiecie, krawędziach i rogach. Zawiera opis wydatków i dochodów ks. Stefana Żuchowskiego proboszcza wymienionych parafii, który zmarł 7 stycznia 1715 r. Księgę zaprowadził jego bliski współpracownik i przyjaciel, ks. Jan Kalisz, kanonik i prokurator kapituły sandomierskiej, podając – w dedykacji – najważniejsze wydarzenia z życia ks. Żuchowskiego. Stron 96 zapisanych w j. pol. i j. łac., paginacji późniejszej (ołówkowej). Rejestr wspomnianych przychodów i rozchodów stanowi nadto unikatowe źródło do dziejów przebudowy kolegiaty sandomierskiej.

Ujawnia wielu wykonawców – cieśli, kowali, kamieniarzy, kotlarzy, złotników, kontakty z Krakowem, Kunowem, Tarłowem, Połańcem, a także z ludźmi z bliskiego otoczenia ks. Żuchowskiego. (Por. nr 23, 127).

**1793–1814**

**248 II**

### Dziesięciny z Białaczowa i wsi okolicznych

Rps złożony z aktów luźnych, głównie kwitów dokumentujących oddanie dziesięcin ks. Gabrielowi Białobrzeskemu, kanonikowi sandomierskiemu. Były to dziesięciny *kanonii fundi Dziewkow* w cyrkule koneckim, a więc z miasta Białaczów i ze wsi Sęków, Skromna, Miedzna, Węglany, Parczów Wielki, Parczów Mały i Petrykozy pod kontrolą władz cyrkularnych koneckich. Są to interesujące, szczegółowe kwestie ściągania dziesięcin, materiał odnoszący się do właścicieli miejscowości dziesięcinnych, a przy tym różne zestawienia i wykazy. Kart 28, paginacji późnej (ołówkowej), zapisanych w j. pol. i j. niem.

**XIV–XVIII**

**249 II**

### Liber documentorum parochialium Mielec et Beszowa

Rps 20 × 31 cm, obejmujący 108 kart, paginacji oryginalnej (do k. 93) oraz późniejszej (ołówkowej, do k. 108), pisany przeważnie w j. łac., miejscami również w j. pol. Zatytułowany na wewnętrznej stronie okładki *Liber documentorum parochialium Mielec et Beszowa*. Stanowi go kodeks papierowy w okładkach pergaminowych, pozyskanych z dawnego pergaminowego kodeksu muzycznego, zapisany jedną ręką, pismem wyraźnym i czytelnym. Obejmuje materiał dokumentowy, ułożony w 8 nierównomiernych rozdziałach (*actus primus, actus secundus* etc.) odnoszących się w części do kościoła i parafii w Beszowej oraz w części do kościoła i parafii w Mielcu.

*Actus primus* obejmuje dokumenty sporu o dziesięcinę ze wsi Rzędzianowice i tamtejszego folwarku, ciągnącego się od trzeciej ćwierci XIV do połowy XVII w., między kościołem parafialnym w Beszowej i powstałym przy nim klasztorem Paulinów a kościołem parafialnym w Mielcu, ujawn-

niając sporo nowych informacji źródłowych o Beszowej i Mielcu oraz ich właścicielach, a także akty erekcji tych kościołów i parafii oraz budowy kościoła w Orzelcu, wreszcie prepozytury mieleckiej (1526). Podobnie *actus secundus* (k. 39–40).

*Actus tertius* przedstawia dalsze spory dziesięcinne z pól folwarcznych w Rzędzianowicach, liczne (związane z tym dokumenty) np. z 1446, 1465, 1646 i in. (k. 42–54). Podobnie *actus quartus* oraz *actus quintus* (k. 55–56 i 56–57).

*Actus sextus* przynosi dalszy, bardzo obfity materiał o dziesięcinach klasztornych mieleckich, opisuje kościół w Beszowej, przedstawiając jego obszar parafialny w dekanacie ruralnym w Księżnicach, charakteryzuje poszczególne wioski parafialne oraz dochody parafii i klasztoru. Charakteryzuje też Mielec w dekanacie wiejskim pilzneńskim (k. 57–60), miasto i mieleckie wsie parafialne. Podaje wiadomości o starym drewnianym kościele parafialnym w Beszowej, na którego placu ufundował w 1407 r. Wojciech Jastrzębiec kościół nowy, murowany z cegły (k. 60–65). Wzmiankuje też o kościele w Mielcu i jego uposażeniu oraz dziedzicach Mielca. W 1416 r. Jan Mielecki przeprowadził lokację wsi na obszarze przyległym do Wisłoki o nazwie Zanczanowice, czyli Rzędzianowice, zlecając jej przeprowadzenie na 25 łanach szl. Mikołajowi Kachnie w zamian za sołectwo. Zawiera też wiadomości o wywozie produktów żywnościowych do Krakowa oraz o splanie zboża i płodów leśnych do Gdańska, a wreszcie 17-punktowe rozporządzenie co do zarządu dóbr i wynagrodzenia sług, podyktowane w 1592 r. przez Mikołaja Mieleckiego. Zajmuje się także powiązaną z kościołem chorzelowskim mansjonarią mielecką, jej działalnością oświatową i duszpasterską w XVI w., podając też wiadomości o szkole w Chorzelowie, czynnej już w połowie XV stulecia (1460). Odnosi się także obszernie do dokumentów beszowskich na czele z aktem erekcji tutejszego klasztoru Paulinów z 1421 r. oraz fundacji kościoła parafialnego przez Wojciecha Jastrzębca arcybiskupa i prymasa w 1429 r. w Orzelcu (k. 75–81).

*Actus septimus* oraz *actus octavus* (k. 87–108) przynoszą wiadomości o kolejnych dokumentach klasztoru i parafii w Beszowej oraz parafii mieleckiej z tamtejszym kościołem prepozyturalnym, informacje z przełomu XVI i XVII w. o Mieleckich, wreszcie bardzo ważny inwentarz dóbr i dochodów sporządzony przez mansjonarzy z Mielca i Chorzelowa, a przynoszący podstawowe dane o życiu gospodarczym i częściowo społecznym w mieście nad dolną Wisłoką, a także w mieleckich wsiach parafialnych, jak Rzędzianowice, Trzciana, Dutów, Chrząstów.

**1590–1770****250 II****Akta zaślubionych parafii Modliborzyce Opatowskie**

Rps 31 × 20 cm, w okładkach tekturowych, na grzbiecie i rogach skórzanych, pokrytych ciemnym papierem marmurkowym i dosyć podniszczonych przez korniki oraz podartych. Zawiera 63 karty, zapisane w j. łac., paginacji oryginalnej. Obejmuje zapisy ślubów z lat 1590–1770 z przerwą w zapiskach 1658–1709. Zapiski bogate w materiał do dziejów miejscowej szlachty, rzemieślników wiejskich, mobilności ludności wiejskiej oraz duchowieństwa parafialnego i in.

Por. F. Kiryk, *Z dziejów Modliborzyc Opatowskich*, „Studia Sandomierskie” 2016, t. 23, s. 31–46.

**1596–1658****251 II****Akta ochrzczonych parafii Modliborzyce Opatowskie**

Rps 20 × 31 cm, w okładkach tekturowych, na grzbiecie i rogach skórzanych, pokrytych ciemnym papierem introligatorskim, dosyć podniszczony przez korniki. Kart 72 zapisanych w j. łac., paginacji oryginalnej, zawiera zapiski metrykalne o dużej wartości źródłowej. Dotyczą nie tylko imion i nazwisk nowo urodzonych oraz ich rodziców i rodziców chrzestnych, lecz także zjawisk społecznych jak epidemie, przynoszą też wiadomości o nauczycielach i kantorach miejscowej szkoły parafialnej, a także wywodzących się ze szlachty oficjalistów dworskich. Ważny i unikatowy materiał do dziejów Modliborzyc i tamtejszego kościoła.

**1812–1844****252 II****Akta parafii Modliborzyce Opatowskie**

Rps 24 × 39 cm bez okładek, zszyty z różnych aktów luźnych, pisany różnymi rękami w j. łac. i j. pol. Stron zapisanych 57 paginacji późnej



(ołówkowej) nieźle zachowany, chociaż na krawędziach nieco pomarszczony. Zawiera pisma urzędowe odnoszące się do kościoła i parafii, przesyłane zarówno przez zwierzchnie czynniki państwowe w postaci rozmaitych rozporządzeń i poleceń, np. o nadsyłanie okresowych sprawozdań. Obejmuje inwentarze z 1816 oraz 1818 r. Dotyczy także okoliczności objęcia beneficjum parafialnego w Modliborzycach przez ks. Antoniego Zagardowicza, a także zaległych podatków, o które upomniał się urząd skarbowy.

**1852–1983****253 II**

### Akta parafii Modliborzyce

Rps pap. 21 × 34 cm bez okładek, zszyty z luźnych i różnych aktów pisanych w j. łac. i pol., rzadziej w rosyjskim. Stron zapisanych 535, paginacji późnej (ołówkowej), dobrze zachowanych, chociaż na krawędziach nieco pomarszczonych i postrzępionych. Zawiera podstawowy i obszerny materiał źródłowy do dziejów kościoła i parafii, w tym protokół z inspekcji urzędników powiatowych z ramienia Komisji Oświecenia Publicznego z maja 1818 r., ogromnie treściwy i ważny, spisany na plebanii w Modliborzycach. Inny taki protokół (a właściwie obszerny inwentarz kościoła i parafii) sporządzony przez urzędników powiatu opatowskiego w 1865 r. załączono na s. 97–131, następnie protokół z wizytacji dekanalnej w 1872 r. (gdzie mowa o braku szkoły, s. 163). Obejmuje też ważne inwentarze dóbr parafialnych z 1887 r. (z mapką posiadłości plebańskich), następnie z 1924, 1932, 1971 i 1974 r. Nadto korespondencję biskupów sandomierskich, dziekanów, opatów i innych w różnych sprawach: prawa patronatu, odnowienia kościoła w 1870 r., budowy nowej organistówki w 1866 r., odbudowy tegoż kościoła po kompletnym zniszczeniu podczas działań wojennych w 1944 r. (z 5 zdjęciami zrujnowanej świątyni). Zawiera też listy w sprawach gospodarczych (kontrakty dzierżawne), prośby parafian do biskupów o zgodę na odłączenie ich domostw od parafii w Modliborzycach i przyłączenie do parafii w Iwaniskach (Stobiec, Wojnowice) i in.

1400–1799

254 II

## Dokumenty parafii w Obrazowie

Rps 19 × 30 cm, stanowi poszyt zebranych i przepisanych dokumentów, odnoszących się do wsi, parafii i kościoła oraz szpitala ubogich w Obrazowie z lat 1400–1678 (oraz kilku dopisanych inną ręką dokumentów późniejszych). Mieści się w zniszczonych okładkach papierowych i wymaga solidnej oprawy. Liczy 54 strony zapisane w j. łac., paginacji oryginalnej. Nosi tytuł *Fundatio, pia legata, et aliae inscriptiones pro ecclesia parochiali Obrazoviensi ex libris tam beneficiorum ecclesiasticorum, quam castrensibus alii suae depromptae et per parochum Obrazoviensem collectae et connotatae anno Domini millessimo sexcentesimo septuagesimo octavo*. Zawiera na początku opis Obrazowa z drewnianym kościołem parafialnym św. Piotra, należącego do konwentu św. Ducha w Sandomierzu, który posiadał tu 4 kmieci i karczmę oraz do kilku właścicieli szlacheckich, do których należały kolejne części wsi oraz druga karczma. Patronat nad kościołem i parafią (do której należało jeszcze 10 wsi okolicznych) sprawował każdorazowy biskup krakowski. Charakterystyka Obrazowa została przytoczona z *Liber Beneficiorum* J. Długosza, po czym zostały skopiowane dokumenty dotyczące kościoła i parafii obrazowskiej. Odnoszą się one do uposażenia w dziesięciny, następnie do zapisów czynszów, dokonywanych głównie przez właścicieli Obrazowa i wsi okolicznych. Zbiór obejmuje 23 dokumenty, lecz najstarszy z nich pochodzi z 1400 r. (zachował się jego oryginał pergaminowy, zob. nr 4 II), następnie z 1467 oraz z 1642 i 1648 r., które dotyczą przytułku ubogich i inne. Stanowią niezwykle ważny zespół informacji do dziejów wsi i tamtejszego kościoła i parafii, które ze względu na bliskość Sandomierza i bogate uposażenie pozostawało ciągle w polu zainteresowania wpływowego duchowieństwa sandomierskiego i krakowskiego. W świetle wspomnianego dokumentu z 1467 r. walczył np. o prawa dziesięcinne tutejszej parafii właśnie Jakub z Szadka, doktor dekretów i kanonik krakowski, ówczesny pleban obrazowski (s. 7).

**XV–XVIII****255 II****Akta różne kościoła i parafii w Obrazowie**

Rps obejmuje akta luźne, pisane różnymi rękami, na papierze różnego formatu w j. łac., miejscami w j. pol. Stron 211 paginacji późnej, ołówkowej. Niektóre z nich mocno podniszczone, wymagają konserwacji. Zawiera ogromny, różnorodny materiał informacyjny przedstawiający dzieje kościoła i parafii od kopii dokumentów dziesięcinnych z 1400 i 1467 poprzez *Liber Beneficiorum* Jana Długosza, dokumenty królewskie z 1542 i innych wystawców z 1596, 1623, 1631, 1634, 1642, 1646 r.; dokument z 1569 r. wymienia (s. 25) np. dom rektora szkoły w Obrazowie. Dalej występuje znaczny zespół materiałów do dziejów kościelnych Obrazowa z XVII i XVIII w. Jeden z aktów wzmiankuje pod 1650 r. o szpitalu dla ubogich w Zaklikowie (s. 61), spotykamy kilka zdań o dobrach Jurkowie oraz o mieście Janikowie, a wreszcie o tamtejszej reformacji (protestantyzmie) (s. 107–113). Nieco dalej czytamy obszerny i treściwy inwentarz kościoła obrazowskiego z 1727 r. (s. 121–143), który wymienia bogaty sprzęt i paramenty liturgiczne, opisy plebanii, organistówki oraz nadwyreżonego starością szpitala ubogich. Wynika z niego brak przy parafii szkoły. Równie obszerny opis murowanego kościoła obrazowskiego z 1791 r. (s. 167–175), podaje wiele szczegółów o zawartości skrzyń w zakrystii (szaty i naczynia), ale nie wspomina nadal o szkole, informując jedynie, że zainteresowanych nauką chłopców kształcił sezonowo organista (por. s. 180–191). Zbiór materiałów kończy się ważnymi wiadomościami o obrazowskim szpitalu ubogich (s. 180–181) oraz niezależnie od tych kart – charakterystyką przytułków dla ubogich w Obrazowie, Denkowie i Beszowej.

**1623–1635****256 II****Spór o prawo patronatu nad kościołem parafialnym w Obrazowie**

Rps 20–31 cm w postaci poszytu papierowego bez okładek, zapisany jedną ręką w j. łac. Kart 58 paginacji oryginalnej, karty przednie dość zniszczone na krawędziach, dalsze dobrze zachowane. Zawiera interesujące akta procesów o prawo patronatu nad drewnianym kościołem parafialnym w Obra-

zowie pomiędzy właścicielami dziedzicznymi wsi a konwentem szpitala św. Ducha w Sandomierzu, którego przełożeni (prepozyci) wykupywali już od pocz. XV w. rozdrobnione części wsi, m.in. w latach 1400–1407 od spokrewnionych Mikołaja, Marcina, Piotrasza, Jakusza, Wojciecha i Lutomira. Z pocz. XVI w. dziedziczką Obrazowa była Katarzyna z Sienna, córka Sebastiana Sieniawskiego i żona Hermolausa Ligęzy, kasztelana zawichojskiego i podskarbiego królestwa. Był żonaty (po raz drugi?) z Anną z Jakubowic, która po śmierci męża (1623) podjęła spór z klasztorem św. Ducha o prawo patronatu jako wdowa po H. Ligęzie. Zbiór grupuje liczne dokumenty procesowe, gdyż spór usiłowano uśmierzyć nie tylko przed sądami świeckimi Królestwa Polskiego, lecz także w kurii rzymskiej (za papieża Urbana VI) oraz na dworze bpa krakowskiego (np. Marcina Szyszkowskiego). Wymieniają one wielu plebanów obrazowskich, opiekunów prawnych, świadków sądowych oraz sporo hierarchów kościelnych. Interesujący materiał przede wszystkim do dziejów parafii obrazowskiej.

**1750–1814**

**257 II**

### Wypiski źródłowe ks. Jana Wiśniewskiego

Rps obejmuje wypiski źródłowe ks. Jana Wiśniewskiego z ksiąg metrykalnych parafii Skrzyńsko z lat 1750–1814 oraz dziesięć różnych odcisków pieczęci i krótki tekst o kaplicy zamkowej oraz szklanym kielichu w Ćmielowie. Kart 27, zapisanych w j. pol.

**1622–1863**

**258 II**

### Akta różne

Rps obejmuje akta luźne, pisane na różnym papierze, różnymi rękami o bardzo różnej treści w j. pol., łac. i rzadziej w j. ros. Kart 235, paginacji późnej (ołówkowej). Dotyczy miejscowości i parafii wiejskich: Bogucice w pow. czchowskim, Dzików, Goźlice, Olbierzowice, Samborzec, Staszów, Szczeglice, Studzianna (s. 1–13, 98, 117), następnie miast i parafii: Poznań, Radom, Sandomierz, Żarki. Zawiera też informacje drobne o kapucynach war-

szawskich (s. 114), szkole polskiej w Paryżu (s. 115), dobrach Małachowskich Morawnica w pow. kościańskim, wzmiankę o szpitalu w Jampolu czy też księgę podatkową archidiakonii sandomierskiej (s. 121–123) oraz rozważania religijne (s. 124–151). Zdarzają się interesujące pozwy do sądu pokoju (s. 154), np. majstra szewskiego z 1855 r. z Kielc. Potem spotykamy bardzo cenny wykaz handlu zbożem z Gdańskim z 1653 r. (s. 155), „Zbiór wiadomości o przeprawach” z 1854 r. (s. 157–164), dalej wykaz kosztów budowy kamienicy z 1863 r. (s. 165) czy też „Liczmany i znaki pieniężne osób, posiadłości ziemskich, firm handlowych i przemysłowych” z przełomu XVIII i XIX w. Mieści wreszcie nieco informacji o konfederacji barskiej, o zamku wawelskim z 1790 r., o wojnie 1794 r. i wydarzeniach na Pradze k. Warszawy oraz o powstaniu styczniowym. Zbiór zamyka „Genealogia rodu Męcińskich” pióra Wojciecha Wielondko (s. 204–205) oraz wypisy źródłowe o rodzie h. Wieniawa, a także o parafii Wieniawa w ziemi radomskiej (s. 206–235), oparte w dużym stopniu na miejscowych metrykach kościelnych.

## XVIII–XIX

## 259 II

### Akta różne

Rps zestawia akta różne, pisane różnymi rękami na papierze różnego formatu w j. pol. oraz w j. ros. Kart zapisanych 216, paginacji późnej (ołówkowej). Zawiera skromne akta miasta Sandomierza i parafii miejskiej św. Piotra i Pawła, dotyczące przeważnie obyczajowości, drobne akta klasztoru reformatów oraz protokół powizytacyjny z 1702 r. zgromadzenia benedyktynek sandomierskich, następnie konwentu franciszkanów zawichojskich, dalej ułożone są liczne pisma różne, odnoszące się do dekanatu sandomierskiego, wreszcie akta dotyczące parafii: Białobrzegi, Denków, Klimontów, Mydlów, Obrazów, Opatów, Osiek, Ożarów, Piotrkowice, Samborzec, Staszów, Strzyżowice, Szydłowiec, Szydłów, Waśniów i Wiśniowa. Mieści następnie fragmenty formuł prawa kościelnego oraz porządku wizytacji dekanatu tarnowskiego z 1744 r., dalej – obszernie orędzie ks. Piotra Szymańskiego biskupa podlaskiego, napisane w Janowie Podlaskim do wiernych z 1858 r., a także bogate „Varia” o treści bardzo zróżnicowanej. Zbiór kończy „Summariusz generalny” dotyczący dóbr hr. Krasińskich z 1760 r., następnie fragmenty protokołu powizytacyjnego kolegiaty z XVIII w.,

a także „Spis dzieł w bibliotece księży wikariuszów w katedrze sandomierskiej z 1863” i fragment rozważań religijnych oraz kwity arendarza maruszowskiego.

**1470–1940**

**260 II**

### Varia

Rps grupuje akta luźne dotyczące uposażenia dziekanii sandomierskiej, następnie parafii Sulisławice (1671), kościoła kolegiackiego (*fabrica ecclesiae* 1670–1679), wsi Opoczka oraz „Wykaz realności penitencjariuszy sandomierskich” i in. Kart 19, zapisanych w j. łac. oraz j. pol.

**1712**

**261 II**

### Biblioteca ecclesiae collegiatae Sandomiriensis

Poszyt papierowy 20 × 31 cm, bez okładek, ale dobrze zachowany, pisany starannie jedną ręką w j. łac. Obejmuje 54 strony zapisane na papierze formatu większego, paginacji późnej (ołówkowej), zatytułowany *Biblioteca ecclesiae collegiatae Sandomiriensis ad usum communem tam conventionem, quam cleri et aliorum instructa, curae canonici procustodis commissa, archidiacono erecta et ab aliis aucta ad MDG Natae Virginis Mariae honorem*. Zawiera spis 2 tysięcy z górą tytułów książek, ułożonych alfabetycznie wg autorów. Na karcie tytułowej (s. 1) streszczenie zawartości spisu, informacje, że charakteryzowany spis obejmuje pisma książkowe trzech działów: *in sacra, in profana* i *in Polona*. Na odwrocie natomiast (s. 2) umieszczono z kolei *Ornamenta bibliothecae*, a zatem wyposażenie sali bibliotecznej w rozmaite malowidła i drobne figury oraz sprzęty, a więc obrazy kwiatów i owoców, popiersia papieży (Innocentego XI, Innocentego XII oraz Klemensa XI aktualnego w 1712 r. papieża), 3 obrazy Zamoyskich, podobizny biskupów krakowskich (Małachowski, Trzebicki, Piasecki, Łubieński), następnie wizerunki miast włoskich (Mediolan, Stary i Nowy Rzym, Wenecja, Neapol); obok eksponowano na pergaminie „Wjazd Jana Sobieskiego”, nadto malowidła małe na blasze oprawione w ramki srebrne i in. W sali tej

stały (obok szaf) jeszcze krucyfiks w ramach słoniowych, 4 krzesła skórzane „z literami”, tarcza z pozłocistymi ramami i stolik składany z szufladami. Podamy przy tym, że ów rejestr sporządził osobiście i opatrzył własnym podpisem twórca biblioteki kapitulnej, ks. Stefan Żuchowski. Podkreślimy i to, że księgozbiór miał być nie tylko dobrze strzeżony, ale być uzupełniany, jako baza intelektualna przede wszystkim sandomierskich kanoników kapitulnych i kaznodziejów. Największą wartość przypisujemy jednak opisom zespołów książek, w których znakomicie ujawniają się nie tylko zapotrzebowania intelektualne twórców biblioteki oraz jej czytelników, lecz także ranga i poziom umysłowy całego sandomierskiego środowiska.

1712

262 II

### Katalog książek biblioteki kapituły sandomierskiej

Rps 19,5 × 30 cm, w twardych okładkach tekturowych powleczonych nieco popękana i nadgryzioną przez korniki skórą, ogółem jednak dobrze zachowany. Nosi tytuł *Catalogus librorum bibliothecae ecclesiae collegiatae Sandomiriensis conscriptus anno Domini 1712 juxta ordinem et subscriptionem auctorum etc.* Obejmuje 296 stron, z których zapisano i popaginowano tylko 174 strony. Pisany starannie jedną ręką w j. łac., stanowi ważny i czytelny zabytek źródłowy, przynoszący bogate informacje o książkach, zarejestrowanych w różnych działach, utworzonych na podstawie różniących owe książki treści, czy też na podstawie pochodzenia ich autorów (np. *Catalogus regnorum et regionum descriptiones*, czy też *Authores in pargameno*, *Authores in papyro*, *Authores Italici*, *Authores Germano*, *Catalogus librorum antiquae bibliothecae auctores in pargameno etc.*). Ten ostatni dział przyciąga wyjątkowo zainteresowanie, skupiając istniejący w zespole bibliotecznym w 1712 r. zbiór 48 ksiąg pergaminowych, pisanych w XIII–XVI w. i odnoszących się do historii kościoła powszechnego, prawa kanonicznego, żywotów świętych, a nade wszystko liturgii i szeregu biblii (s. 67). Szerszy znacznie zbiór zachował się w postaci pisanych na papierze 140 kodeksów, ujętych w grupie *Authores in papyro*. Obydwa stanowiły w bibliotece w 1712 r. dział rękopiśmienny najdawniejszy, będący chlubą księżnicy kapitulnej. Rps obejmuje również inne interesujące i liczniejsze

działy książek duchownych, rejestrując ponad 1700 ich tytułów, przy czym najbardziej frapujący czytelnika polskiego pozostaje dział zatytułowany *Catalogus bibliothecae patriae seu authorum Polonorum* (s. 71), liczący ponad 650 pozycji biblioteczných, po czym następują działy znacznie szczuplejsze, jak *Authores Germanici*, *Authores Gallici*, czy *Authores Judeais* (s. 127–153), grupujące w sumie 226 pozycji – 90 niemieckich, 115 francuskich i 21 żydowskich. Dodać tu należy również, że wszystkie tytuły były drukowane w manufakturach drukarskich polskich i europejskich XVI i XVII w.

Kończąc ogólną i zarazem pobieżną prezentację zawartości treściowej rpsu, który zachował się w stanie pełnym i oryginalnym, podamy, iż na s. 2 zamieszczono tzw. *Leges conservandae bibliothecae*, zaakceptowane przez biskupa krakowskiego, stanowiące swego rodzaju regulamin biblieczny ukierunkowany głównie na zabezpieczenie zbiorów przed przywłaszczeniem sobie książek, nieoddawaniem pożyczonych itp. oraz na utrzymanie czystości w pomieszczeniach i szafach bibliecznych. Rps zasługuje na szczegółowe studium specjalistyczne przez przygotowanego odpowiednio badacza dawnych bibliotek i księgozbiorów instytucji kościelnych oraz prywatnych.

1729

263 II

### Katalog książek biblioteki kapituły sandomierskiej

Rps 19,5 × 37 cm, w twardych i dobrze zachowanych okładkach skórzanych, lecz z podniszczonymi, niepaginowanymi kartami wstępnymi, co oznacza, że zabytek w celu zabezpieczenia został wcielony do nowych, specjalnie wykonanych okładek. Karty wstępne zostały zaopatrzone w interesujące napisy: *Recentior bibliotheca collegiatae Sandomiriensis foundationis per illustris reverendissimi Francisci Stephani Żuchowski, protonotharii apostolici utriusque iuris doctoris, archidiaconi et parochi Sandomiriensis Anno Domini 1712*. Napis drugi natomiast „Katalog ostatni książnicy kapitulnej sandomierskiej 1841 roku przejrzany”, informuje, że księgozbiór był co jakiś czas kontrolowany, zgodnie zresztą z tekstem na niepaginowanej stronie kolejnej *Leges conservandae bibliothecae*. Obejmuje on 6 paragrafów ułożonych w formie warunków, które winni przestrzegać pod groźbą ekskomuniki korzystający z księgozbioru, podpisanych i dostarczonych kano-



nikom kapitulnym 17 kwietnia 1717 r. w Sandomierzu przez biskupa krakowskiego.

Właściwy tytuł rpsu *Catalogus librorum iuxta decisionem totius generalis congressus per illustrium canonicorum conscriptus et in recentiore cum suis annotationibus ordinem anno salutis humanae Dei hominis 1729 per illustrem Joannem Franciscum Kalisz, canonicum procustodem concinnatum* – umieszczono na niepaginowanej stronie 5. Na jej odwrocie wypisano tzw. *Notae librorum* z wykazem skrótów tekstowych i kilku sentencji bibliotecznych, m.in. o wartości książek czy też o grzechu ich niewłaściwego przywłaszczania. Rps dobrze zachowany, pisany w j. łac., rzadko w j. pol., paginacji oryginalnej, czytelny, podzielony na kilkanaście rozdziałów, utworzonych według treści opisywanych książek (np. *Opera ss. patrum, Concionatores, Historici, Oratores, Libri duplicati* i in.). Zawiera znacznie ponad 2000 notek bibliograficznych, stanowiących nieczęste tak obszernie źródło do badań nad kulturą umysłową kanoników kolegiackich i sandomierskiego środowiska kościelnego. Informacje szczegółowe natomiast dotyczą głównie fundatora biblioteki ks. S. Żuchowskiego, współpracownika i przyjaciela ks. Jana Kalisza, a przede wszystkim bogatego księgozbioru.

## XVI–XIX

## 264 II

### Materiały biograficzne cz. 1 (politycy, wojskowi, urzędnicy)

Rps obejmuje akta luźne, pisane na papierze różnego formatu, różnymi rękami w j. łac., pol., niekiedy w j. franc. oraz j. niem. Zbiór materiałów dotyczy osób, przeważnie postaci publicznych, ich spraw urzędowych, osobistych, a nawet poleceń i rozkazów wojennych (w przypadku hetmana Gosiewskiego, gen. Jana Henryka Dąbrowskiego czy gen. Józefa Poniatowskiego). Rozpoczyna je papierowy dokument oryginalny królowej Anny Jagiellonki (z jej podpisem) z 1576 r., następnie pisma odnoszące się do: Aleksandra cara i króla polskiego, gen. Józefa Bema, papieża Benedykta XV, Andrzeja Boboli podkomorzego podkoronnego, Bonerów (Seweryna starszego oraz Seweryna i Fryderyka), Józefa Borkowskiego, J. Czapskiego starosty knyszyńskiego, Adama Czartoryskiego starszego oraz Adama młodszego, Augusta Czartoryskiego, Kazimierza Czartoryskiego, Tadeusza Czar-

toryskiego, Adama Chojnackiego, Tobiasza Czechowicza przeora, Augustyna Deboli, Jana Kazimierza Denhoffa kardynała, Stanisława Denhoffa, Stanisława Dudzińskiego, Andrzeja Firleja regimentarza koronnego, Jana Firleja z Dąbrowicy, Franciszka Garczyńskiego płk wojsk pol., gen. Jana Grabowskiego, Olbrachta Giżyckiego, Wincentego Gosiewskiego hetmana w. kor., Aleksandra Hohenloe księcia i biskupa, Józefa Krystiana Hohenloe biskupa wrocławskiego, Karola Hohenloe biskupa pomorskiego, Adriana Hołowni, Jacyny, Mieczysława Pawlikowskiego, Hipolita Popiela, Pawła Popiela, Władysława Prażmowskiego Beliny płk., Olbrachta Władysława Radziwiłła księcia, Mikołaja Radziwiłła biskupa wileńskiego, Walentego Tyburyszewa (Stankowskiego), gen. Kazimierza Tańskiego, Pawła Tetery hetmana kozackiego, Wolińskiego, Samuela Zborowskiego banity, Mikołaja Zebrzydowskiego.

## XVI–XX

265 II

### Materiały biograficzne cz. 2 (ludzie literatury, nauki i sztuki)

Rps obejmuje akta luźne pisane przeważnie w j. pol. na różnym papierze i różnymi rękami. Dotyczy twórców kultury, przeważnie jednak literatów, artystów i uczonych. Zbiór niepaginowany, ułożony alfabetycznie wg nazwisk: J. B. Albertrandy biskup, Władysław Anczyc literat, Michał Elwiro Andriolli malarz, Jan Feliks Bogucki malarz, Wojciech Bogusławski, Adam Boniecki, Józef Borkowski, Karol Forster, Aleksander Fredro ojciec, Aleksander Fredro młodszy, Konstanty Gaszyński, Wojciech Gerson malarz, Józef Gołuchowski filozof, Waław Hanka literat, Jan Karłowicz, Piotr Kochanowski, Roman Koseła, Aleksander Makarski, Aleksander Morawski, Henryk Pajęczkowski drukarz z Radomia, Teodor Pajęczkowski ksiądz, Aleksander Paczkowski, Franciszek Piekosiński historyk, A. Plater, Pruszcakowa, Antoni Przetocki, Józef Przyborowski, Walery Eliaz Radzikowski, Teofil Rewoliński numizmatyk i pisarz, Maria Rodziewiczówna, Zygmunt Sarnecki, Piotr Semenko ksiądz, Władysław Semkowicz historyk, Henryk Sienkiewicz, Franciszek Smolka, Stanisław Smolka historyk, Zofia Sokołowska, Maurycy Straszewski, Struve, Ignacy Suchodolski malarz, Julian Adolf Świącicki, Józef Szujski, Adolf Szyszko Bohusz, Stanisław Tarnowski, Teresa Taszycka z Gołuchowskich, Kazimierz Tetmaier, Józef

Tokarzewicz, Stanisław Tomkowicz, Piotr Wiaziemski, Jan Wiśniewski ksiądz, Jan Paweł Woronicz biskup poeta, Amelia Załuska, Józef Zieliński. Nadto list emigranta.

**XVIII–XX****266 II**

Materiały biograficzne  
cz. 3 (Sandomierskie duchowieństwo diecezjalne)

Rps grupuje akta luźne pisane na różnym papierze, różnymi rękami, przeważnie w j. pol. Dotyczy głównie księży na wyższych stanowiskach kościelnych, odznaczających się aktywnością społeczną, naukową i patriotyczną. Zbiór niepaginowany, ułożony alfabetycznie wg nazwisk: Klemens Bąkiewicz, R. Filochowski, Aleksander Hubal, Józef Juszyński biskup, Józef Kijanka, Marcin Krupiński, Karol Pomiński, Stanisław Celestyn Puławski, Józef Olechowski biskup, Wincenty Popiel arcybiskup, Antoni Rewera, Józef Rokoszy, Edward Ropp arcybiskup, Jason Smogorzewski arcybiskup, Ignacy Sołtyk biskup, Antoni Sotkiewicz biskup, A. Stablewski arcybiskup, Jerzy Szembek biskup, Wawrzyniec Szubartowicz, Piotr Tomicki biskup, Andrzej Trzebicki biskup, Antoni Tyszkiewicz biskup, Andrzej Wyrzykowski, Stefan Żuchowski. Listy i pisma niezidentyfikowane.

**XIX–XX****267 II**

Materiały biograficzne  
cz. 4 (odnoszące się do biskupa Józefa Juszyńskiego  
i ks. Wawrzyńca Szubartowicza)

Rps obejmuje akta luźne, pisane różnymi rękami (czasami na maszynie) na papierze różnego formatu w j. pol., miejscami także w j. ros. Kart zapisanych 201, paginacji późnej (ołówkowej). Zawiera w większości pisma odnoszące się do ks. prał. Józefa Michała Juszyńskiego (1850–1858) oraz do tegoż samego księdza Józefa Juszyńskiego jako biskupa sandomierskiego (1859–1881); nadto pisma dotyczące zaprzyjaźnionego z biskupem Juszyńskim ks. prał. Wawrzyńca Szubartowicza oraz kilka listów pani Popielowej, ks. Sa-

turnina Goltza oraz tekst artykułu arcybiskupa Felińskiego do „Gazety Warszawskiej”. W odniesieniu do większości wymienionych postaci materiał ważny i interesujący.

## Papiery po ks. Stefanie Żuchowskim

**1690–1714** cz. 1

**268 II**

Rps obejmuje akta różne, pisane różnymi rękami na papierze różnego formatu, przeważnie w j. pol., niekiedy w j. łac. Obejmuje 157 zapisanych kart, paginacji późnej (ołówkowej) o nie najgorszym stanie zachowania. Zawiera papiery osobiste, w tym akta nominacji, zaświadczenia, poparcia wyjazdu do Rzymu itp., następnie rozporządzenia testamentowe, modlitwy i rozważania religijne, brewiarz kapłański („albo żywoty świętych kapłanów na każdy dzień przez rok zebrane”), opisy lekarstw, ziół leczniczych i syropów na różne dolegliwości; następnie listy od Hozjusza, spisy ksiązek, a także parochialia i różne kontrakty, wreszcie akta dotyczące uprawnień Żuchowskiego jako archidiacona.

Por. F. Kiryk, *Ksiądz Stefan Żuchowski, archidiacon sandomierski*, w: *Stosunki chrześcijańsko-żydowskie w historii, sztuce i pamięci*, red. M. Teter i U. Stępień, Sandomierz 2013, s. 157–232.

**XVII–XVIII** cz. 2

**269 II**

Rps grupuje akta luźne zapisane przeważnie ręką ks. Stefana Żuchowskiego, archidiacona sandomierskiego, na papierze różnego formatu i różnego stanu zachowania w j. łac., rzadziej w j. pol. Stron 371, paginacji późnej (ołówkowej). Rps obejmuje trzy zbiory tekstów. Pierwszy dotyczy wypisów z prac wielu autorów, zawierających także opinie Żuchowskiego o różnych sprawach kościelnych jak kwestia unii, zagadnienia apostazji i herezji, a także organizacji kościoła, roli proboszczów i wikariuszy itd. W grupie drugiej zostały ułożone wypisy z kronik, licznych opracowań teologicznych, wypowiedzi na temat mieszkających w różnych krajach Żydów i ich wiarołomstwa oraz przebiegłości, a także niechęci i wrogości do chrześcijan, wykradania hostii i mordów rytualnych. Nieprzyjazne i jednostronne owe

opinie o Żydach zostały przezeń skompletowane w historycznym ujęciu, poczynając od autorów VI, a kończąc na XVII stuleciu. W grupie trzeciej archiwaliów zostały zamieszczone listy do ks. Żuchowskiego pisane przez możnowładców i szlachtę oraz duchowieństwo. Wśród tych materiałów znalazł się dokument króla Augusta II dotyczący parafii miejskiej św. Piotra i Pawła oraz kościoła filialnego w Samborcu, a wreszcie osiadłych przy wspomnianym kościele miejskim w Sandomierzu jezuitów.

Por. tamże, s. 161–169.

### 1693–1714 cz. 3

270 II

Rps obejmuje akta luźne, pisane różnymi rękami na papierze różnego formatu przeważnie w j. pol., niekiedy w j. łac. Zawiera ważne (choć niezbyt liczne) akta budowlane, odnoszące się do generalnego remontu oraz wyposażenia w meble, naczynia i szaty liturgiczne kolegiaty sandomierskiej (w tym kontrakty i zamówienia w zakresie *fabrica ecclesiae*), następnie obszerny zbiór akt gospodarczych dotyczących folwarków, dziesięcin, cegielni, a także rachunków krawieckich, rozmaitych kalkulacji w dziedzinie produkcji zbożowej, rachunków z karczem itp. W papierach po ks. Żuchowskim znalazły się dalej akta sporu o dziesięciny ze wsi Udorz w parafii Chlina k. Wolbromia oraz o dziesięciny z Rzeczniowa w ziemi radomskiej. Kart zapisanych 228, paginacji późnej (ołówkowej), ułożonych w miarę możliwości chronologicznie, ale ze względu na wiele kart zszytych; chronologia w wielu miejscach uległa zachwianiu. Rps zawiera jednak materiał źródłowy ważny, uzupełniający wydatnie informacje o ks. Żuchowskim wydobyte z różnych zasobów archiwalnych.

### XVII

271 II

#### Rozważania teologiczno-moralne

Rps 16 × 19 cm, stanowi dawny zbiór pism religijnych, umieszczony w nowych twardych okładkach późniejszych, chroniących go skutecznie przed dalszym zniszczeniem. Obejmuje 547 kart mniejszego formatu zapisanych w j. łac. drobnym pismem szeregu rąk, miejscami wyblakłym,

z którego kształtu można wnosić, że pochodzi z XVII–XVIII w., paginacji późnej (ołówkowej). Nie posiada też tytułu. Obejmuje problematykę rozległą, w większości religijno-moralną, katechetyczną, zagadnienia wiary, nadziei i miłości, ale też problemy życia, śmierci i wieczności. Zawiera również materiały homilijne i inne, charakteryzując je opisem detalicznym i szczegółowym. Rps pochodzący ze zbiorów klasztoru w Koprzywnicy.

## XVII–XVIII

272 II

### Rozważania filozoficzne

Rps 16 × 20 cm, o zniszczonych kartach początkowych, bez tytułu, pisany na papierze mniejszego formatu różnymi rękami. Zawiera różne pisma filozoficzne. Włożony później w twarde okładki, jest zabezpieczony przed dalszym zniszczeniem. Obejmuje 311 kart zapisanych w j. łac., paginacji późnej (ołówkowej), jest w większości czytelny i zawiera rozprawy filozoficzne z zakresu logiki, uniwersaliów, natury i wiedzy (*De scientia et opinione*), metafizyki (*Doctrina de meteoris*), trwania itd. Pochodzi także z biblioteki cystersów koprzywnickich.

1702

273 II

### Rozważania religijne

Rps 15 × 19 cm, oprawiony w nowe okładki twarde, pisany na papierze mniejszego formatu drobnym, chociaż w miarę wyraźnym pismem w j. łac., gdzieś na krawędziach wyblakłym. Na 143 zapisanych kartach paginacji późnej (ołówkowej) zawiera szereg tekstów, w tym traktat o nadziei, modlitwie i sposobie modlenia się, o słuchaniu mszy świętej, miłości, sakramentach świętych, dekalogu itp. Na okładce wewnętrznej informacja, że traktat pochodzi również z biblioteki klasztornej w Koprzywnicy.

**1750****274 II**

### Misje wielkiego jubileuszu

Rps 10 × 17 cm, w postaci podłużnego modlitewnika, oprawionego w twarde okładki z napisem na s. 1 w postaci motto: *Hic liber scriptus est ad ordinandas missiones tempore Jubilaei Magni AD 1750*. Zawiera zebrane z okazji owego jubileuszu modlitwy i pieśni pobożne ogólnie znane i tworzone na okoliczność obchodzonego uroczyscie święta.

**1770****275 II**

### Nauka powszechna na kształt katechizmu w trzech częściach

Rps, przetłumaczony z j. franc. w 1770 r., część I zawiera 121 kart, część II – 120, natomiast część III – 157 karty.

## Sandomierskie szpitale i przytulki ubogich

**1596–1617****276 II**

### Przywileje oraz rachunki konwentu i szpitala św. Ducha

Rps 16 × 20 cm w twardych okładkach tekturowych, powleczone starym (zużytym jako materiał pisarski) ciemnoszarym, na grzbiecie i krawędziach podartym pergaminem. Poszarpana jest również nieco pierwsza karta za- bytku, zapisana bezładnie na stronie pierwszej, na odwrocie natomiast umieszczono spis jego treści. Składa się z dwóch części – 76 kart paginacji oryginalnej części pierwszej oraz 57 stron części drugiej, razem 209 zapi- sanych stron, przeważnie starannym i czytelnym pismem w j. łac. Mimo wyciętych wielu kart (niezapisanych) stan rpsu jest nie najgorszy. Nosi tytuł *Promptuarium privilegiorum conventus sancti Spiritus Sandomiriensis per f[ratrem] Mathaeum Christopherum Jacobum de Żarnowiec praepositum conventus eiusdem comparatum anno Domini 1596 mense Januario*. Część druga natomiast *Secunda pars promptuarii. Sequntur proventus ad hospi-*

*tale nostrum s. Spiritus Sandomiriensem pertinentes cura f[ratris] Mathei Christophori de Żarnowiec praepositi ex actis scabinalibus Sandomiriensibus extracti. Anno 1596.*

W części pierwszej przytoczył on dyplom Zygmunta I z 1535 r., w którym znalazł się w formie transumptu ważny dla duchaków sandomierskich przywilej króla Jagiełły i królowej Jadwigi z 1395 r., podając następnie pięknie przepisane przywileje obu ostatnich Jagiellonów i akty nadań królów późniejszych, potwierdzające na uposażeniu klasztoru i szpitala – wieś Śmiłów oraz części wsi w Obrazowie i Wieprzkach, winnicę, a także dom klasztorny i szpitalny oraz kościół w Sandomierzu, spalone wraz z przywilejami w pożarze miasta. Przekazał dalej nadania i zakupy kolejnych dóbr klasztornych, jak akty nabycia czynszów, dokumenty sporów granicznych i in., przy czym największego zapisu 1400 zł na wsi Radoszki na rzecz klasztoru dokonało w 1590 r. miasto Sandomierz. Poważną część dalszych zapisek dotyczy czynszów od legowanych duchakom owych właśnie sum, ujawniając imiona i nazwiska wielu kupców i bogatych majstrów rzemieślniczych, a także reprezentantów szlachty i duchowieństwa.

Część drugą zabytku poświęcił jego twórca rachunkom, rejestrując imiennie wpłacających na rzecz klasztoru i szpitala w 1596 r. (i później) rajców i wójtów, kupców i rzemieślników, wpisując sumy ze Śmiłowa i płatników „czynszów z różnych miejsc pochodzących” (s. 1–57), wśród których przeważają nazwiska członków rodzin patrycjatu sandomierskiego.

**1642–1816**

**277 II**

### Materiały do dziejów szpitala Świętego Ducha w Sandomierzu

Rps obejmuje akta luźne z XVII i XVIII w., pisane różnymi rękami, na papierze różnego formatu, przeważnie w j. łac. Kart zapisanych 50 odnoszących się do różnych spraw, w tym stosunków z kolegiatą sandomierską i jej prałatami oraz kanonikami, zagadnień dotyczących uposażenia, kontaktów z urzędem miasta Sandomierza itp. Część zbioru zajmują listy w sprawach zdrowotnych i innych.



**1662–1736****278 II**

Materiały do dziejów kościoła i szpitala św. Hieronima  
w Sandomierzu

Rps obejmuje akta luźne oraz zszyte częściowo w jeden poszyt, pisane na różnym papierze, różnymi rękami w j. łac. i częściowo w j. pol. Obejmuje 72 zapisane karty różnego formatu, dotyczące legatów i darowizn na rzecz szpitala św. Hieronima pod zamkiem sandomierskim, zapisanych za czasów probostwa przy kościele św. Piotra i Pawła w Sandomierzu ks. Stanisława Umińskiego i ks. Stefana Żuchowskiego oraz ks. Dominika Lochmana, będących z racji wspomnianego probostwa prowizorami tego szpitala. Zbiór zawiera cenny zespół wiadomości o nim, a zwłaszcza „Rewizję szpitala św. Hieronima z 1736”.

**Acta officialia Tharnoviensia**

**1533–1535****279 II**

Fragment księgi oficjalatu tarnowskiego

Rps stanowią cztery karty oderwane od księgi oficjalatu tarnowskiego i zagubione, a następnie odnalezione w grupie archiwaliów zabranych niegdyś z AKKKS przez ks. dr. Stanisława Makarewicza i wywiezionych do Radomia. Wróciły po jego śmierci w końcu 2010 r. do AKKKS razem z innymi archiwaliami, stając się z konieczności (po uprzednim skatalogowaniu całego zasobu archiwalnego AKKKS i opublikowaniu „Inwentarza”) osobną jednostką archiwalną. W rzeczywistości stanowią one pierwsze karty rpsu AKKKS sygn. 834 I.

**1704–1712****280 II****Acta officialia Tharnoviensia**

Rps 30 × 10 cm (dutka), w okładkach twardych, znacznie zniszczonych na rogach i krawędziach, postrzępionych i podziurawionych przez korniki z napisem na karcie drugiej *Terminarum actorum seu prothocollum sub felicissimis auspiciis*. Zabytek zawiera akta (od 15 września 1704 r.), pisane różnymi rękami, pismem czytelnym i niedbałym w j. łac. Kart zapisanych 120, paginacji dawnej, oryginalnej, reszta kart pustych niezapisanych i niepaginowanych. Jest ważnym zabytkiem archiwalnym (jednym z niewielu zachowanych), gdyż między księgą oficjalatu tarnowskiego z XVI w. a nim właśnie jest przerwa blisko 150 lat. Pozwala na ocenę życia religijnego w Tarnowie i okolicy, stanu szkolnictwa parafialnego, duchowieństwa kolegiackiego i parafialnego, bractw religijnych, opieki społecznej (przytułki ubogich), nadto właścicieli Tarnowa i ich szlacheckich oficjalistów. Ważne źródło do dziejów miasta Tarnowa i jego samorządu oraz mieszczaństwa (np. rodu Zalasowskich).

**1721–1737****281 II****Acta officialia Tharnoviensia**

Rps 31 × 10 cm (dutka), bez okładek oraz stron początkowych i końcowych, dosyć zniszczony, lecz zszyty, potrzebuje jednak zabiegów konserwatorskich, pisany różnymi rękami w j. łac. Kart 340, w środku kilka niezapisanych. Stanowi ważne źródło do dziejów Tarnowa i jego kościoła oraz kościołów i parafii terenowych, duchowieństwa kolegiackiego i parafialnego. Zawiera też stosunkowo liczne wzmianki o sługach kościelnych (*ministri ecclesiae*), kolonii akademickiej oraz rektorach szkół, kantorach i organistach. Spotyka się wiadomości również o szlachcie okolicznej, sprawujących prawa patronatu nad kościołami, przytułkami ubogich i kaplicami, a także nieco o mieszczaństwie i ludności wieśniaczej.

**Archiwalia klasztoru franciszkanów konwentualnych  
św. Anny w Smardzowicach**  
*(Acta conventus sanctae Annae in campis Smardzovicensibus)*

**1621–1797****282 II**

Akta klasztoru franciszkanów w Smardzewicach

Rps papierowy złożony z aktów luźnych rozmaitego formatu, bez okładek, pisany różnymi rękami w j. łac. i częściowo w j. pol., paginacji późnej (ołówkowej), kart 47. Zawiera ważny materiał źródłowy do fundacji najpierw drewnianego kościoła św. Anny przez Pawła Wołuckiego, biskupa kujawskiego w latach 1621–1622, następnie sprowadzenia do niego franciszkanów z Piotrkowa (1639–1641) przez Macieja Łubieńskiego, biskupa kujawskiego i niebawem prymasa, wreszcie poszerzenia fundacji przez Jana Zbąskiego, biskupa warmińskiego w latach 1688–1699 oraz budowy murowanych obiektów klasztornych w pierwszej połowie XVIII w. sumptem Krzysztofa Szembeka, biskupa kujawskiego oraz erekcji parafii św. Anny w 1775 r.

**1635–1642****283 II**

Erectio ecclesiae sanctae Annae sub Smardzewice

Rps 20 × 30 cm, w okładce papierowej miękkiej, spisany na podstawie oryginalnych dokumentów jedną ręką w j. łac. Stron zapisanych 19, paginacji późnej (ołówkowej), pismem starannym, czytelnym. Podaje najważniejsze fakty, począwszy od ludowego kultu św. Anny w niezbyt odległym od Smardzowic nienaruszonym wtedy jeszcze przez człowieka środowisku naturalnym, którym zainteresowali się z czasem franciszkanie konwentualni z Piotrkowa Trybunalskiego, na czele z gwardianem Ignacym Opojowskim. Walory naturalne i kultowe tego środowiska nie uszły uwagi Pawła Wołuckiego biskupa włocławskiego (kujawskiego), który zbudował tu kaplicę św. Anny i wzmógł przez to zainteresowanie jej kultem ze strony coraz liczniejszych pielgrzymów. Niedługo potem Maciej Łubieński, kolejny biskup włocławski, podniósł kaplicę do rangi kościoła, wznosił przy nim dom dla duchownego i uposażył go nadto pobliskim ogrodem, sadzawką

rybną i obszerną łąką oraz zapewnił w lesie pełen dostęp do budulca i drewna opałowego; przekazał też kapelanowi na utrzymanie dodatkowo 120 złp czynszu od sumy 2 tys. złp zapisanych na wsi Bogusławice (co wciągnięto w akta grodzkie piotrkowskie), a także dziesięcinę wytyczną z ról tej wsi – dworskich i chłopskich. Wszystko to zostało zawarte w obszernym erekcyjnym dokumencie biskupim z dnia 8 stycznia 1635 r., którego rps stanowi swego rodzaju podstawę poznania wydarzeń odnoszących się do początków klasztoru pod Smardzewicami z okresu rządów w diecezji kujawskiej biskupa Wołuckiego, a przede wszystkim biskupa Macieja Łubieńskiego. Ten ostatni bowiem był właściwym fundatorem kościoła św. Anny (oraz uposażenia dla obsługującego świątynię duchownego), wielkim patronem tutejszego konwentu franciszkańskiego: twórcą jego podstaw materialnych oraz właściwym budowniczym siedziby klasztoru i towarzyszących jej innych, wzniesionych z materiałów ogniotrwałych murowanych budynków konwenckich, a wreszcie autorem przejęcia przez konwent obowiązków parafialnych, co nastąpiło w latach 1635–1642. W ten sposób osiedli przy kościele św. Anny franciszkanie z konwentu piotrkowskiego, którzy w 1641 r. stworzyli pod Smardzewicami opartą na wsiach Twarda oraz Tresta i sołectwie w Brzustowie (Brzostowie) swoją nową placówkę klasztorną, a także parafialną.

## 1566–1834

## 284 II

### Legaty pieniężne zapisane na dobrach magnackich i szlacheckich

Rps złożony z aktów luźnych różnego formatu, napisany różnymi rękami w j. łac. i niekiedy w j. pol. Stron zapisanych 153 paginacji późnej (ołówkowej) miejscami mocno podniszczony, wymaga konserwacji. Grupuje akta procesowe przeważnie sądu grodzkiego na zamku w Opocznie (czasami na zamku piotrkowskim) dotyczące czynszów od sum zapisanych niegdyś na rzecz konwentu franciszkańskiego św. Anny k. Smardzewic. Jest to liczny poczet dłużników szlacheckich oraz znaczny rejestr sum, spisany w celu ich odzyskania przez klasztor. Dla przykładu podamy imiona i nazwiska niektórych z nich, a także sumy pieniężne oraz daty procesów: Jan Radzietkowski w 1658 r. – 3 tys. złp; Andrzej Radomski w 1668 r. – 200 złp; Józef

Dunin Karwicki w 1716 r. – 2,6 tys. złp; Jan Małachowski, kanclerz koronny – 3,5 tys. złp; Karol i Tekla Zakrzowscy w 1816 r. – 2 tys. złp i in. Procesy o te sumy przedłużały się. Coraz trudniej było zmusić dłużników do uregulowania należności. Przechodziły one najczęściej z pokolenia na pokolenie, pozostawiając powiększające się o tym świadectwa źródłowe.

## 1622–1695

## 285 II

### Procesy o dobra i zapisane na nich sumy pieniężne

Rps zestawiony z kopii wyroków sądów grodzkich w Opocznie, Łęczycy i Piotrkowie w sprawach szlacheckich posiadłości we wsiach Ostrożna i Grodzina oraz Byki i Moszczenica. Są to akta luźne, w znacznym stopniu pocięte, wyblakłe i zniszczone przez korniki. Stron zapisanych różnymi rękami w j. łac., (rzadziej) pol. 265, paginacji późnej (ołówkowej). Obejmują ciągnące się spory pomiędzy Mikołajem Bykowskim, właścicielem wsi Byki oraz wsi Moszczenicy, a Janem Życkim (Życzyńskim) i ich krewnymi współdziedzicami. Spór miał przebieg przewlekły, ciągnący się przez wiele pokoleń. Ujawnia wiele nazwisk urzędników sądowych (m.in. Rafała Stanisława Małachowskiego, sędziego zamkowego i podstarościego piotrkowskiego), licznych świadków spośród miejscowej szlachty (Jaksice, Michałowscy, Jankowscy, Płoccy, Szczawińscy, Krasnowscy, Duninowie i in.). Na szczególną uwagę zasługuje zwłaszcza inwentarz wsi Baby (włości Mikołaja Aleksandra Bykowskiego), w którym znalazł się opis oparkanionego dworu (izba, 2 komory, sień, piekarnia, w podwórzu obok chałupy nowa niezadaszona obora, inwentarz żywy: 18 krów, 2 jałowice, 2 stadniki, 11 młodych wołów, 10 cieląt, a także 8 świń, 10 gęsi i gąsior, 20 kur oraz kogut), jak również sprzęty ruchome i meble. Następnie 5 ogrodów przy dworze i we wsi oraz stodołę o 2 boiskach. Poddani: 4 kmieci – Pugrabka, Kunczyk, Piotr Maczudka, Jan Maczudka, oraz Adam Płowik zagrodnik i krawiec. Płacili po 3 złp i 6 gr dziesięciny, po 16 gr czynszu oraz po 3 kapłony, 16 jajek, po 3,5 korca żyta i po tyleż owsa oraz po 6 łokci przędzy. Odrabiali również pańszczyznę.

**1654–1789****286 II**

### Legaty na rzecz klasztoru

Rps złożony z aktów luźnych, pisany na papierze większego formatu w j. łac. różnymi rękami, miejscami bardzo podartych, wymagających pilnej renowacji. Stron zapisanych 59 paginacji późnej (ołówkowej). Zawiera zeznania ur. Dominika Jankowskiego, syna Jana, że ur. Otto Dunin zapisał na rzecz konwentu św. Anny smardzewickiej zakonu św. Franciszka 340 złp, co potwierdził w 1659 r. ów Otto Dunin (syn śp. Grzegorza, kasztelana żarnowskiego). Mieści też drugie i trzecie zeznanie dłużne, a to Adama Dunina, który zapisał w 1651 r. konwentowi św. Franciszka przy kościele św. Anny k. Smardzewic 1000 złp na dobrach swoich Komarów w woj. łęczyckim oraz z 1674 r., kiedy zapisał temu konwentowi św. Anny przy Smardzewicach 500 złp na swoich dobrach Trzebiatów, podając przy tym, że zakonnikiem w tym klasztorze był jego brat Benedykt. Nadto w rpsie sporo informacji o kolejnych Jankowskich i innych przedstawicielach rodu Duninów.

**1659–1786****287 II**

### Dłużnicy klasztorni

Rps bez tytułu złożony z aktów luźnych stanowiących wyroki sądów grodzkich (i niekiedy ziemskich) opoczyńskich, łęczyckich, a także piotrkowskich w sprawach spornych między reprezentantami szlachty miejscowej (głównie opoczyńskiej) a konwentem braci mniejszych św. Anny pod Smardzewicami. Są to akta pisane na papierze zwykle większego formatu, z początku bardzo podniszczone i wymagające pilnej konserwacji, w dalszej części dobrze zachowane. Stron zapisanych 225 różnymi rękami w j. łac., paginacji późnej (ołówkowej). Zawierają opisy procesów sądowych klasztoru ze szlacheckimi dłużnikami, przeważnie przewlekłe i niekończące się długo, przechodzące na kolejne spokrewnione pokolenia. Przykład tego stanowi zapisana franciszkanom konwentualnym św. Anny przez ur. Remigiusza z Raduni Raduńskiego, wojskiego chęcińskiego, w 1659 r. suma 4000 złp na wsiach Radunia i Świeciechów, nieoddana klasztorowi przez

spadkobierców jeszcze w XVIII w. Podobnie potoczyły się procesy zakonników św. Anny z Grochowalskimi, winnymi klasztorowi czynsze (w 1726 r. i później) od sumy 3,4 tys. złp zabezpieczonych na wsi Kalleń, a także ur. Bonawentury Saganowskiego, który legował klasztorowi w 1752 r. 3 tys. flor. węgierskich i zabezpieczył je na wsiach Cisowe i Zaborusze? w powiecie piotrkowskim czy też Józefa Kitlińskiego, który swój znaczny dług oparł na dochodach ze wsi Kuniczki i Szatkowice oraz z należącej do Marianny Dunin – wsi Gawrony (1747). Czytamy tu jeszcze, że ur. Marcin Paciorkowski wydzierżawił w 1745 r. na 3 lata wójtostwo wólbromskie za 1300 złp, które był winien ur. Aleksandrowi Grochowalskiemu i jego żonie Teresie z Psarskich. Poza nimi znajdzie tu badacz jeszcze informacje o innych przedstawicielach rodów szlacheckich: Borzymów, Lipowskich, Ładnowskich, Łopuszańskich, Małachowskich, Modlińskich, Pętkowskich, Snarskich, Strzemboszach, Tarnowskich, Wolickich, Wąsowiczów i innych.

**1659–1843****288 II**

### Dłużnicy klasztorni cd.

Rps złożony z aktów luźnych, przeważnie sądowych grodu opoczyńskiego, rawskiego, chęcińskiego i piotrkowskiego, dotyczących procesów konwentu św. Anny o należne mu czynsze od zapisanych klasztorowi sum na dobrach szlacheckich. Są to liczne pozwy, akty komisji procesowych, wyroki sądowe, pełne imion i nazwisk dłużników szlacheckich, dostarczających sporo dokumentów własnościowych, niewolnych od opisów spadkowych, pokrewieństwa stron itd. Kart 193, pisanych w j. łac. na papierze różnego formatu i różnego stanu zachowania (niektóre podarte i wyblakłe), jednakże w sumie czytelne. Rozpoczyna je akt sporu między konwentem św. Anny na czele z Ignacym Opojowskim, przełożonym ogólnopolskim i zarazem gwardianem klasztoru św. Franciszka w Smardzewicach, a z dziedzicem włości Remigiuszem Radwańskim, o zapisane niegdyś konwentowi czynsze od sumy 4 tys. zł na dobrach Radunia i Świeciszów. O czynsze kolejne od zapisanych na dobrach szlacheckich sum zabiegał szczególnie gwardian Erazm Mierzwa (kiedy w grę wchodziły obarczone długami na rzecz konwentu wsie Libiszowa i Międzybórz oraz Gawrony i inne dobra w po-

wiecie opoczyńskim). Rps dostarcza wielu informacji nie tylko do dziejów klasztoru, lecz także okolicznej szlachty opoczyńskiej, a wkomponowane w zbiór listy – związki konwentu z administracją państwową i kościelną.

**1665–1864****289 II**

### Akta klasztoru franciszkanów w Smardzewicach

Rps ułożony z aktów luźnych, pisanych przeważnie na papierze większego formatu, w j. łac. i j. pol. Stron zapisanych 149, paginacji późnej (ołówkowej), niektóre bardzo zniszczone, wymagają konserwacji. Zawierają zapiski różnej treści. Znaczne miejsce zajmują interwencje sądowe oraz czynników rządowych w sprawie nieuregulowanych, często od XVII w., długów na rzecz klasztoru przede wszystkim przez wielu właścicieli dóbr szlacheckich Duninów, następnie Rzuchowskich i in. Współpracujące z Bankiem Polskim czynniki rządowe wymagały ciągle dostarczania przez klasztor dowodów na należące się mu sumy dłużnicze. Na przykład na wsi Komarów Adama Dunina w obwodzie rawskim i na wsi Wołuczy tamże, następnie na dobrach Chyczów, włości Wincentego Przerębskiego, na Kiełminach (zapisane w grodzie łęczyckim), dalej włości Aleksandra Malińskiego, czy wreszcie na Moszczanicy i Babach, o czym informował sąd grodzki opoczyński. Zajmowano się ustalaniem granic wójtostwa brzostowskiego oraz między wsią Twarda a Smardzewicami czy ogrodzeniem miejscowego cmentarza przy kościele św. Anny, które zgodził się wykonać Józef Werecki, dzierżawca smardzewickich dóbr rządowych. Kościół parafialny i zarazem klasztorny św. Anny posiadał kapitał zabezpieczony w Banku Polskim, ale Rząd Gubernialny Radomski stwierdzał, że nadmierne wydatki poniósł na budowę kościelne, które obciążały parafian i skarb królestwa, na skutek niedbalstwa czynników diecezjalnych, zakonnych oraz dozorców kościelnych. W 1839 r. poprosił Michał Łaskanowski (lat 56) o zwolnienie go z obowiązków wójtowskich oraz prowadzenia szkoły elementarnej, a to w celu wstąpienia do miejscowego klasztoru franciszkańskiego św. Anny dla spędzenia tam, jako zakonnik, pozostałych mu lat życia.



**1673–1841****290 II**

### Procesy o zaległe czynsze od sum zapisanych na dobrach szlacheckich

Rps 22 × 33,5 cm w okładkach papierowych bez tytułu, zszyty z dobrze zachowanych akt luźnych. Obejmuje 170 stron, zapisanych różnymi rękami w j. łac., rzadziej j. pol. Zawiera zapis testamentowy 1280 złp na wsiach Zawada i Ujazd, dokonany 18 października 1673 r. przez ur. Jana Łochowskiego (Lochowskiego) na rzecz konwentu franciszkańskiego w Smardzewicach w obwodzie opoczyńskim, a także (z powodu nieregularnej spłaty czynszu od owej sumy) opisy procesów, głównie w sądzie grodzkim w Piotrkowie. Rozprawy te ciągnęły się latami przez pokolenie Zygmunta, następnie Jana, a dalej Karola Denhoffów, ścierały też do sądu sporo szlachty miejscowej: m.in. przedstawiciele rodzin Ciechowskich, Kuczyńskich, Olszowskich, Ostrowskich, Pasikowskich, Słowińskich, Trzemeskich i in., wskazując, że rps stanowi również źródło do dziejów nie tylko klasztoru, lecz także rodzin szlacheckich z okolic Opoczna.

**1700–1848****291 II**

### Dłużnicy klasztoru franciszkańskiego w Smardzewicach

Rps 20,5 × 34 cm w okładkach papierowych bez tytułu, zszyty z akt luźnych w dobrze zachowany foliał papierowy. Obejmuje 141 stron zapisanych różnymi rękami w j. łac., rzadziej w j. pol., paginacji późnej (ołówkowej). Zawiera historię zapisu 1500 złp przez Grzegorza Zajączkowskiego w 1700 r. konwentowi św. Anny w Smardzewicach, na dobrach Trzebiatów i Tresta w powiecie opoczyńskim, od których czynsz roczny nie wpływał jednak regularnie do kasy klasztornej wskutek oporu fundatorów – spadkobierców. Klasztor dochodził swoich racji sądownie, pociągając do odpowiedzialności dziedziców obu wymienionych wsi. Procesy ścierały do sądu wielu świadków, m.in. Szaniawskich, Rogowskich, Ulatowskich, Łukowskich, Konarskich, Kochanowskich i in., stąd omawiany rps dostarcza informacji także z zakresu powiązań familijnych szlacheckich właścicieli ziemskich obwodu opoczyńskiego.

**1759–1844****292 II**

### Akta gospodarcze

Rps skompletowany z aktów luźnych, bez okładki i tytułu, pisany przez różne ręce w j. pol. i łac., miejscami również w j. niem. Stron 165 paginacji późnej (ołówkowej), różnego formatu. Odnosi się do dziesięcin, w tym (w XIX w.) do dziesięcin skarbowych (płaconych w naturze, w zbożu i zwierzętach rzeźnych), następnie do opłat leśnych za drewno budowlane i opałowe. Zbiór obejmuje liczne kwity, także za zboże, siano, słomę przeważnie w ramach dostaw wojskowych, wymuszonych przez sytuację wojenną (np. 1809 r.), wreszcie wykazy związane z remontem oraz budową dróg i mostów. Przynosi także sporo materiałów do dziejów administracji terenowej i powiatowej (obwodowej) i gminnej oraz gromadzkiej. Dotyka nadto zagadnień produkcji rolnej i hodowlanej.

**1778–1822****293 II**

### Spory graniczne dóbr klasztoru św. Anny

Rps zestawiony z luźnych aktów większego formatu pisanych różnymi rękami w j. łac. i w j. pol. Stron zapisanych 102, paginacji późnej (ołówkowej), stan fizyczny rpsu nie najgorszy, lecz wymagający niewielkiej konserwacji. Zbiór otwiera proces z 5 lipca 1778 r. o granice wsi klasztornej Twarda i Potok należące do Jana Krosnowskiego, starosty snochowskiego. Dokumenty przytaczają 27 przesłuchanych świadków, z których relacji wynika, że dziedzic Potoka uszczuplił grunty należące do Twardej, zabijał bydło na pastwiskach, wycinał nie swój las. Zeznania świadków przekazał pisarz w jęz. pol. Proces ciągnął się jeszcze 22 listopada 1781 r., kiedy o granice pytano nowych świadków, dostarczających interesujących faktów o terytorium smardzewskim, w tym o drogach między wsiami i drogach polnych. W 1795 r. rozpoczął się proces o lasy przy wsiach Twarda i Tresta, należących do konwentu, a ciągle eksploatowanych przez Józefa Wiśniowskiego i Macieja Cieślińskiego oraz innych szlacheckich sąsiadów, w tym zwłaszcza Macieja Rogawskiego, dziedzica dóbr i niewielkiej sąsiedniej wioski o nazwie Unewel. Materiał interesujący do szczegółowych studiów przynoszą też informacje z zakresu obyczajów.

**1798** Nowa prowincja klasztorna**294 II**

Acta conventus sanctae Annae in campis Smarzewicensibus  
siti ab anno Domini 1798, quo erecta est haec nostra  
Nova Provincia Galiciae Occidentalis Sancti patris Francisci  
conventualium res gestas continentia

Rps 35 × 21 cm w okładkach papierowych (miękkich), stanowi poszyt pisany różnymi rękami w j. łac. Kart 55, w tym kilka luźnych. Zawiera podstawowy materiał do dziejów klasztoru na przełomie XVIII i XIX stulecia, jego organizacji, zakonników i ich przełożonych. Karty 27–28 wypełnia inwentarz rzeczy ruchomych i nieruchomych, stan spichrzów, spiżarni i piwnicy klasztornej, a także stajni, obory i wozowni oraz szaf z odzieniem i książkami. Na kartach 28–31 zapiski kronikarskie i dalej – protokoły z posiedzeń kapituły.

**1803–1853****295 II**

Akta różne klasztoru i parafii św. Anny

Rps złożony z akt luźnych, pisanych na papierze różnego formatu, rękami różnych pisarzy, w j. łac., pol. i (bardzo rzadko) niem. Stron zapisanych 317, paginacji późnej (ołówkowej). Stan zachowania rpsu dobry, nieliczne tylko karty nieco pomarszczone i postrzępione, wszystkie natomiast zakurzone i brudne. Zawiera podstawowe informacje o parafii św. Anny i klasztorze braci mniejszych, związanych od początku, poprzez wiek XVII i później, z klasztorem macierzystym w Krakowie. Odnoszą się do legatów pieniężnych, zapisanych na rzecz konwentu na okolicznych wsiach przez ich właścicieli oraz ich potomków, co powodowało niemające końca procesy. Wyroki sądowe w tej mierze są pełne informacji o powiązaniach rodzinnych szlachty opoczyńskiej. Kolejny zasób informacji stanowi korespondencja z urzędnikami państwowymi powiatu opoczyńskiego województwa sandomierskiego, Bankiem Polskim, konsystorzem i biskupem sandomierskim, a przede wszystkim ze zwierzchnością zakonną (prowincja, prowincjałowie). Spotykamy liczne (poza bankami) pisma przysyłane przez administrację państwową nie tylko w sprawach gospodarczych, lecz także odnoszących

się do spokoju wewnętrznego, zabezpieczenia przeciwpożarowego, stróży nocnej, służby leśnej, utrzymania dróg, a wreszcie narzucanych przez sytuację polityczną obowiązków wojskowych, wyrażających się w opłatach pieniężnych i naturze. Zainteresowanie budzą informacje o wsi Twardej i stojącej na jej obszarze karczynie oraz będących na jej usługach młynie i gorzelnii, z których czynsze płynęły do skarbcza konwentu. Rps zawiera również informacje o domu zakonnym, zapewne remontowanym, skoro zwierzchność klasztoru zamawiała w Sulejowie wapno i u miejscowych majstrów nowe gonty. Nie brak tu wzmianek także o wójcie i samorządzie wiejskim, obciążeniach feudalnych mieszkańców oraz o funkcjonowaniu miejscowej parafii i zaopatrzeniu wsi w sól, po którą wysyłano wozy do Góry Kalwarii na Mazowszu. O produkcji rolnej i hodowli orientują „Obrachunki” z 1835 r. Trzyznaście lat później wsie Twarda i Tresta przeżywają zagrożenie epidemią cholery, przygotowując mieszkańców do jej przewyciężenia, m.in. przez wytypowanie dwóch domów z łózkami dla chorych, odizolowanych od reszty ludzi. Dodać należy jeszcze, że rps obejmuje bogactwo wiadomości o ludności parafii św. Anny, w tym o duchowieństwie świeckim i zakonnym.

**1807–1852****296 II**

### Legaty na rzecz klasztoru

Rps 22 × 35 cm, ułożony z aktów luźnych, pisanych na papierze różnego formatu różnymi rękami w j. łac., niekiedy w j. pol. Stron zapisanych 151, na krawędziach pomarszczonych, pobrudzonych i pogiętych, paginacji późnej (ołówkowej). Otwiera go zeznanie Anastazego Skarbka z Radoni Radońskiego, dziedzica Sławna, Ostróżny i Grudzina o zapisie 900 złp kościołowi św. Anny pod Smardzowicami i mającym płynąć stąd co roku czynszem. Ale czynsz ten i czynsze od innych lokat nie wpływały regularnie do kasy miejscowego konwentu franciszkańskiego. Klasztor szukał wsparcia w karach rządowych województwa sandomierskiego oraz w konsystorzur diecezjalnym w Sandomierzu, jak np. w sprawie procentu od 500 złp zapisanych w 1749 r. w aktach grodzkich opoczyńskich przez Teodora Szaniawskiego na dobrach Wrzeszczów. Klasztor miał stałe problemy z należnościami procentowymi od sumy 2 tys. złp na wsiach Baby i Moszczenica w powiecie piotrkowskim, ciągnące się zresztą co najmniej od zeznania

w 1677 r. przez braci Franciszka i Antoniego Życkich, czy też czynszu z dóbr Gawrony w powiecie opoczyńskim oraz z legatami od sum zabezpieczonych na innych miejscowościach. Poszyt zawiera ogromny materiał szczegółowy obejmujący także kontakt klasztoru z Bankiem Polskim i obopólną korespondencję. W 1841 r. gwardian klasztoru wykazał Rządowi Gubernialnemu należące się klasztorowi „zaległe procenta” w Komorowie, Moszczenicy, Babach, a także w Wołuczy, liczące kilka tysięcy złp.

**1809–1842**

**297 II**

### Obciążenia materialne i transportowe dominium klasztornego św. Anny w czasach wojennych i powojennych

Rps złożony z aktów luźnych, pisanych różnymi rękami na papierze przeważnie większego formatu, w j. pol., w charakterze pozwów, nakazów, poświadczeń i kwitów oraz wykazów tabelarycznych obciążeń z czasów wojny w 1809 r., a zwłaszcza z lat 1918–1942. Interesujące są tu przede wszystkim wydatki gminy na budowę dróg i mostów oraz związane z nią szarwarki. Stron 97 paginacji późnej (ołówkowej) o nie najgorszym stanie zachowania.

**1895**

**298 II**

### Rejestr budynków mieszkalnych, zabudowań kościelnych i folwarcznych w dobrach klasztoru św. Anny, we wsiach Twarda i Tresta w ziemi opoczyńskiej

Na polecenie Rządu Gubernialnego Radomskiego dokonano w obecności wójta gminy oraz sołtysów wsi Twarda i Tresta spisu budowlanego i 8 stycznia 1895 r. sporządzono z tego protokół. Jego rps obejmuje 27-kartkowy poszyt w j. pol., paginacji późnej (ołówkowej). Zawiera (k. 2–4) szczegółowy spis potrzebujących remontu lub budowy obiektów klasztornych św. Anny (restauracji organów, remontu mieszkania „na parterze”, reparacji budynków folwarcznych, budowy stodoły, kuźni, płotów); remontów domów w 39 (wymienionych imiennie) gospodarstwach włościańskich oraz

w 6 gospodarstwach zamieszkiwanych przez komorników, budowy mostków oraz budowli leśnych we wsi Twarda. We wsi Tresta natomiast – budowli folwarcznych, karczmy, mostków oraz w gospodarstwach 14 wymienionych imiennie włościan. Byli to ze wsi Twardej: Składowscy, Darochowie, Baranowie, Mierzwowie, Jan Jajek, Paweł Król, Kołodziejczycy, Mikołaj Janczyk, Walenty Nowak, Wiktorowiczowie, Bonawentura Mękowski, Maciej Mękowski, Ignacy Głowa, Stanisław Brdulski, Jan Ryś, Michał Kufar, Józef Kalinowski, Jan Sypulek, a także komornicy: Ludwikowa Migocka, Wojciech Mordaka, Antoni Tyrała, Dominik Mierzwa, Michał Marecki, Karol Składowski (razem 6), oraz budowle leśne (k. 5–19). Ze wsi Tresta natomiast – budowle folwarczne, karczma oraz 14 włościan (Mateusz Zmorupko, Józef Duroch, Marcin Ściubak, Wincenty Duroch, Aleksander Wiktorowicz, Wojciech Majewski, Maciej Tyrała, Jan Tyrała, trzech Bezutowie (Józef starszy, Józef młodszy, Wojciech), Antoni Zdanek, Jan Buzyjan) oraz tzw. mostki terytorialne (k. 20–21).

**1801–1850**

**299 II**

Akta klasztoru oo. Franciszkanów św. Anny  
pod Smardzowicami

Rps zestawiony z akt luźnych większego przeważnie formatu, zapisanych w j. łac., w mniejszym stopniu w j. pol. oraz j. niem. Stan zachowania poszczególnych stron nie najgorszy, chociaż na krawędziach są one pogięte, pomarszczone i pobrudzone. Stron zapisanych 251, paginacji późnej (ołówkowej). Zawiera materiał źródłowy odnoszący się przeważnie do spraw klasztornych, nie tyle konwentu smardzewickiego, ile prowincji franciszkanów w Galicji Zachodniej oraz w Królestwie Polskim. Są tu akta sygnowane przez Mikołaja Janowskiego doktora filozofii i teologii, prowincjała, podobnie Stefana Januszowskiego eksprowincjała w Królestwie Polskim (i innych dostojników prowincji). Konwentu w Smardzowicach dotyczą jednak rozporządzenia z zakresu życia wewnętrznego zakonników, dyscypliny i życia duchownego, następnie kontaktów z konwentem krakowskim, który był *matrix omnium conventuum et provinciarum*; wreszcie statutu (1803) prowincji Galicji Zachodniej. Z rzeczy bliższych konwentowi smardzewickiemu czytamy o należącej do niego karczmi we wsi Twarda, którą

pod wieloma warunkami arendowano w 1804 r. Maciejowi Rozpędowskiemu, karczmarzowi analfabecie, a również o będącym na usługach karczmy młynku, o wytrawianiu napojów alkoholowych itp. W 1804 r. klasztor zamawiał także do swych pomieszczeń, u (umiejącego się podpisać) stolarza Jana Buneńskiego okna i drzwi oraz zapewne inną stolarkę budowlaną. Reszta zapisanych foliałów odnosi się do spraw ogólnych, w tym z urzędami rządowymi, konsystorzem diecezji sandomierskiej, a przede wszystkim ze zwierzchnością zakonną.

**1801–1856****300 II**

### Korespondencja klasztoru i parafii św. Anny

Rps złożony z aktów luźnych różnego formatu, pisany różnymi rękami w j. łac. i pol. Stron zapisanych 122, paginacji późnej (ołówkowej). Zawiera listy klasztoru do władz świeckich i kościelnych, w tym zwłaszcza do konsystorza i biskupa sandomierskiego, dziekana dekanatu opoczyńskiego i innych adresatów. Treść korespondencji jest różnorodna, jednak dotyczy spraw w zasadzie religijnych, chociaż w 1801 r. zakonnicy piszą o biedzie materialnej konwentu i wymagających remontu budynkach klasztornych, w 1843 r. natomiast o prenumeracie „Pamiętnika religijno-moralnego”. Inne listy dotyczą spraw parafialnych, gdyż klasztor św. Anny prowadził parafię i zajmował się duszpasterstwem wśród ludności świeckiej. Jeszcze inne – skomplikowanych spraw małżeńskich i patologii na tym tle, m.in. problemów małżeństw mieszanych wyznaniowo. Zdecydowana większość listów poświęcona została kwestii dyscypliny zakonnej, nakazom odpowiadającego regule zachowania się zakonników w każdym miejscu i o każdej porze, o co zabiegał usilnie biskup sandomierski Józef Goldman, pisząc nieustannie listy zawierające nakazy i zakazy. Interesujące są także zarządzenia dziekana dekanatu opoczyńskiego, zalecające np. różne ogłoszenia z ambony, manifest z okazji narodzin wnuka cara Mikołaja, apel o wsparcie finansowe mieszkańców kompletnie spalonego w 1843 r. miasta Kazania, konfiskatę dóbr Teofila Obryckiego itp. Istotny wydaje się wreszcie załączony sumaryczny wykaz „urodzeń, zejść i zaślubin parafii św. Anny” z 1842 r. oraz inny rejestr „urodzeń, zaślubin i zmarłych” z lat 1854–1856.

**1814–1834****301 II**

### Korespondencja klasztorna i parafialna

Rps złożony z aktów różnego formatu, pisanych różnymi rękami w j. łac. i j. pol. Stron zapisanych 161, paginacji późnej (ołówkowej). Zawiera spory materiał źródłowy o treści religijno-kościelnej, w tym listy od prowincjałów zakonu franciszkańskiego na Polskę, biskupów sandomierskich (por. list Adama Prospera Burzyńskiego, drugiego biskupa diecezji sandomierskiej z 1821 r. oraz relacje konwentu św. Anny z dziekanem opoczyńskim). Interesująca jest korespondencja z konwentem, który prowadził parafię św. Anny, z władzami administracyjnymi województwa sandomierskiego i obwodu opoczyńskiego, wśród której spotykamy spory konwentu z okolicznym ziemiaństwem z powodu niepłacenia klasztorowi czynszów od zapisanych mu niegdyś sum pieniężnych. Osobną grupę akt stanowią pisma odnoszące się do życia religijnego parafii św. Anny, a zwłaszcza życia wewnętrznego w zgromadzeniu klasztornym, do czego zachowały się szczegółowe protokoły, opisujące nabór kandydatów do zakonu, w tym aspirujących do habitu ludzi starszych, nienadających się do normalnego nowicjatu. Ciekawość budzi też relacja konwentu z mieszkańcami parafii klasztornej św. Anny i jego współpraca z władzami dekanatu i diecezji.

**1817–1840****302 II**

### Nowicjat i problemy z dyscypliną zakonną

Rps złożony z aktów luźnych, pisanych zwykle na papierze większego formatu różnymi rękami, w j. pol. i łac. Stron zapisanych 140 paginacji późnej (ołówkowej), zakurzonych i pobrudzonych. Zawiera papiery towarzyszące przyjęciom kandydatów do zakonu reguły św. Franciszka konwentualnego, tzw. braci mniejszych (podania, pisemne wsparcia, poświadczenia moralności), listy gończe za zakonnikami zbiegłymi, skargi na przełożonych itp. Zdarzali się kandydaci do zakonu po ukończeniu terminu nauki rzemiosła z poświadczeniami nabytych kwalifikacji, a także różne oświadczenia w sprawie ich dyscypliny ze strony zwierzchności zakonnej.



**1810–1848****303 II**

### Listy chrztów, ślubów i zmarłych

Rps 21 × 35 cm, zszyty z luźnych foliałów różnego formatu, pisany wieloma rękami w j. pol. oraz j. łac., zawierający wykazy zmarłych od 1827 oraz zaślubionych i urodzonych od 1835 r. Są to jednak listy niepełne. Stron zapisanych 203 paginacji późnej (ołówkowej). Znaczną część rpsu wypełniają instrukcje dotyczące rejestracji aktów urodzin, ślubów i zgonów ludności poszczególnych wsi parafii św. Anny. Poprzedza je omówienie idei owych spisów jako następstwa wprowadzenia kodeksu praw w Księstwie Warszawskim, kiedy listy aktów urodzenia, małżeństw i zgonów stały się obowiązkiem administracji państwowej, konkretnie do tego powołanych urzędników, którymi mogli być również plebani i inni duchowni, ale odpowiednio w tej mierze przyuczeni.

**XIX****304 II**

### Spis książek z biblioteki oo. Franciszkanów konwentualnych św. Anny koło Smardzewic

Rps 21 × 34 cm, w okładkach papierowych, pomarszczony pocięty nieco na grzbiecie, bez tytułu, pomieszczony wśród archiwaliów klasztoru braci mniejszych konwentualnych św. Anny. Stron zapisanych 91 w j. pol., obejmujący spis 1441 pozycji książkowych, wydrukowanych w okresie XV–XVIII w. Są to książki niemal wyłącznie odnoszące się do życia religijnego, poczynając od Pisma Świętego poprzez dogmatykę, teologię moralną i pastoralną, prawo kanoniczne, liturgię i historię Kościoła. Wskazują na książnicę znaczną, wykorzystywaną do kształcenia zakonników oraz na wysoki poziom wykształcenia przełożonych konwentu i tworzących ów konwent zakonników. Spis książek powstał zapewne po 1840 r., a przed kasatą klasztoru. Został sporządzony fachowo przez bibliotekarza o dużej wiedzy specjalistycznej. Nadaje się do studiów szczegółowych.

**1840****305 II**

Spis książek biblioteki W W Ks Ks Franciszkanów klasztoru  
Świętej Anny Smardzewickiej w roku 1840 sporządzony

Rps 26 × 40 cm, bez okładek, w formie poszytu, pisany w j. pol., nieco podarty, lecz bardziej pomarszczony na krawędziach. Stron zapisanych 45 paginacji późnej (ołówkowej). Zawiera spis 872 pozycji książkowych, podzielonych na określone działy (np. „Pismo Święte”, „Teologia moralna i dogmatyka” itp.) z wyszczególnieniem autora, tytułu, liczby tomów oraz egzemplarzy. Tych ostatnich biblioteka posiadała po kilkanaście (i więcej), z czego wynika, że była nastawiona także na nauczanie zakonników. Obejmuje książki drukowane w okresie XV–XVIII w. – pierwszą z 1508, ostatnią z 1800 r. Katalog został sporządzony, jak na drugą ćwierć XIX w., fachowo, zaopatrzony nadto w uwagi. Nadaje się do studiów szczegółowych.

**1666–1778****306 II**

Twarda i Tresta oraz wójtostwo brzustowskie (brzostowskie)  
w posiadaniu klasztoru św. Anny

Rps złożony z luźnych aktów zapisanych na papierze większego formatu, pisany różnymi rękami w j. łac., rzadziej w j. pol. Stron zapisanych 153, paginacji późnej (ołówkowej), niektóre (z początku rpsu) zniszczone, z niewielkimi ubytkami, bez okładek. Zawiera ważne, podstawowe niemal informacje o wsiach Twardej i Treście, włości biskupstwa kujawskiego oddane w posiadanie klasztorowi św. Anny jako główny składnik jego uposażenia. Weszło do niego jeszcze wójtostwo brzustowskie oraz wiele sum pieniężnych, zapisanych franciszkanom św. Anny przez szlachtę w postaci corocznego czynszu. Uwagę przyciąga dokument z 1721 r., w którym zanotowano wiadomości o zupełnym zniszczeniu wsi Twarda i Tresta w ciągu ostatniego ćwierćwiecza, kiedy osady te, w starostwie (kluczu) smardzewickim, zostały wskutek działań wojennych oraz epidemii morowego powietrza niemal całkowicie wyludnione i były bliskie zaniku. Podjął się ich odbudowy jednak i zasiedlenia własnym nakładem ur. Józef Wyrocki z żoną, Teodorą Mączyńską, wydzierżawiając je w tym celu na 30 lat. W 1735 r.

wykazano w nich 26 gospodarstw półłanowych, lecz tylko w połowie zasiedlonych, oraz 4 zasiedlone zagrody. Pozostawały w posiadaniu rodzeństwa (3 braci i 3 siostry) Wiesiołowskich, potomków Jana i Zuzanny z Karlińskich; posiadamy także opis dworu w Twardej w 1736 r. z browarem, 2 oborami, 2 stodołami oraz spichlerzem, który wymagał remontu. Wykazano dalej 17 chałup chłopskich (w tym jedną pustą), nowo zbudowany młyn o jednym kole, oczekujący dalszej rozbudowy, przydrożną, także oczekującą remontu karczmę. We wsi Tresta wykazano z kolei 4 chałupy chłopskie. Rps zawiera jeszcze informacje o sołectwie trestowskim i staraniach Wiesiołowskich o dalszą dzierżawę Twardej i Tresty oraz sołectwa brzostowskiego i in.

**1412–1803****307 II**

### Spory i procesy graniczne dotyczące wsi Twarda

Rps skomponowany z luźnych akt sądowych, przeważnie sądu grodzkiego i ziemskiego w Opocznie, w sprawach sporów granicznych między dziedzicami wsi szlacheckich, jak Błogie, Trzebiatów, Zawada, Potok i Zajączków, a posesorami wsi biskupstwa kujawskiego, jak Zarzęcice, Swoliszowice, Smarzewice, Sługocice i Twarda, wywoływanych głównie przez eksploatację lasów o nieoznaczonych ściśle granicach własności. Rps liczy 295 stron paginacji późnej (ołówkowej), zapisanych różnymi rękami przeważnie w j. łac., rzadziej w j. pol., miejscami zniszczonych i wyblakłych. Zawiera ważną kopię dokumentu wystawionego w 1412 r. przez Bartosza z Charbinowic, podkomorzego sandomierskiego, aprobującego ustalenie granic przez szl. Jaśka Radwańskiego, komornika powiatu opoczyńskiego oraz woźnego (ministerialis) tamtejszego sądu ziemskiego – między wioską Zarzęcino, włością kapituły kujawskiej, a wsią Błogie, własnością rycerza Dobiesława, oraz granic nad rzeką Pilicą przy ujściu potoku Błogie, biegnących przez lasy, a także przy młynie nad rzeczką Trestką, naprzeciw wsi Twardej, w okolicy Zarzęcina i Trzebiatowa. Z 1789 r. pochodzi natomiast sumariusz komisji granicznej, z powołaniem się na dokumenty z lat 1560–1779, oraz na kilka innych dyplomów królewskich, podpisanych przez króla Stanisława Augusta. Występuje w nich wielu (podanych z nazwiska) urzędników ziemskich i grodzkich oraz powoływanych przez sąd świadków. Świetny materiał do dziejów osadnictwa i powiązań genealogicznych. Wzmianki o geometrach.

**1719–1742****308 II**

### Sumariusz przywilejów wsi Twarda i Tresta, włości biskupstwa kujawskiego

Rps 20 × 32 cm, w okładkach papierowych twardych, powleczonych skórą, dobrze zachowanych, chociaż pozbawionych tytułu, bo wydarto kartę przednią. Zawiera kopie 12 dokumentów, odnoszących się do wsi Twarda oraz wsi Tresta biskupstwa kujawskiego, oddanych w dożywotnią dzierżawę Józefa Wysockiego, krajczego sieradzkiego i jego małżonki Teodory z domu Męcińskiej, a po upływie ich dzierżawy – do rąk innych tenutariuszy. Teksty owych dokumentów, skopiowane jedną ręką w j. łac. na 27 stronach zabytku, ponumerowane późno (ołówkiem), posiadają ogromną wartość dokumentacyjną, zwłaszcza dla badań nad dziejami gospodarczymi klasztoru.

**1815–1841****309 II**

### Dyscyplina klasztorna i zakonnik z Kłwowa

Wśród archiwaliów klasztornych konwentu smardzewidzkiego zachowało się niewiele materiału odnoszącego się do życia wewnętrznego zakonników i ich formacji duchowej. Jeden z listów w tej mierze dotyczył zakonnika z niedalekiego Kłwowa, mianowicie Macieja Antoniego Stanczykowskiego, pochodzącego z tamtejszej rodziny mieszczańskiej. Przebywając w klasztorze, jako zakonnik braci mniejszych konwentualnych reguły franciszkańskiej i kapłan zakonny dopuścił się wielu ekscesów przeciw regule i w piśmie gwardiana oraz braci konwentu do magistratu miasta Kłwowa został nazwany wagabundą i zdemoralizowanym alkoholikiem oraz notorycznym bywalcem karczem, opuszczającym mury klasztoru bez zezwolenia. Nadto kłamcą nierokującym nadziei na poprawę obyczajów i dyscypliny, niezmiernie kłopotliwym dla gwardiana i zwierzchności konwenckiej, przenoszony bezowocnie do innych klasztorów, ostatnio (1841) do konwentu warszawskiego.

Pismo wójta Kłwowa z odbitką pieczęci miejskiej z 1815 r. oraz ks. Jana Cetnarowicza, dziekana skrzyneckiego i proboszcza w Kłwowie, także z 1815 r. zawiera jednak pozytywną opinię o Stanczykowskim i świadczy, że jego staczenie się moralne nastąpiło już po opuszczeniu rodzinnego miasta.

## PLANY I MAPY

**XVIII** Miasto Sandomierz

**310**

*Położenie w części miasta Sandomierza  
z starem zamkiem A i z pojezuickim kolegium B  
i z świętej Magdaleny klasztorem C*

Plan papierowy 63 × 44,5 cm, kolorowy o kształcie prostokąta. Zniszczony na krawędziach i rogach, podarty w znacznej części pionowo, niegdyś podklejany, wymagający konserwacji. Czytelny, obiekty oznaczone literami oraz cyframi, lecz nieobjaśnione. Objasnienia takie sporządzono widocznie na oddzielnej karcie, która się nie zachowała. Na odwrocie: *M. Sandomierz* (późniejszą ręką).

**XVIII** Miasto Sandomierz

**311**

*Plan sytuacyjny M. Sandomierza  
z projektem onego upiększenia*

Plan papierowy 75,5 × 51,5 cm, kolorowy, bliżej niedatowany z oznaczenia niektórych obiektów (gmach pojezuicki, klasztor św. Magdaleny, stary oraz nowy ratusz – tzn. odrestaurowany) można się domyślać, że został sporządzony w ostatniej ćwierci XVIII w. Dosyć zniszczony na krawędziach, naddarty z lewej górnej strony, wymaga pilnej konserwacji. Na odwrocie (u dołu z prawej strony inną ręką): *M. Sandomierz z projektem upiększenia* oraz (u góry z lewej): *Sytuac. miasta Sandomierza*.

**XIX** Miasto Sandomierz**312***Sytuacyjny plan miasta Sandomierza  
z projektem onego upiększania*

Plan papierowy 70 × 51 cm, kolorowy, podklejony. Zachowany w niezłym stanie, lecz też wymagający konserwacji. Datować go można na pierwszą połowę XIX stulecia, może nawet pierwszą jego ćwierć.

**1802** Stromiec**313**

## Plan starostwa Stromiec wykonany w 1802 r.

Plan papierowy 85 × 58 cm, kolorowy, w j. niem., obejmujący dominia Pokrzywno, Brzyście, Bobrek, Kadłubek, Jedlińsko, Birwce, Wola Magnuszowska, Grabów, Boski, Bobrowniki i Bobrowniki – Budy. Zniszczony na krawędziach i rogach, częściowo wydarty (na prawej stronie u dołu), miejscami dziurawy. Wymaga rychłej konserwacji.

**1855** Miasto Żarnów**314***Plan miasta Żarnowa z projektem do pobrukowania  
sporządzony w 1855 r.*

Plan papierowy 72 × 54 cm, kolorowy. Obejmuje zabudowę rynku, ulicy Opoczyńskiej, Kościelnej, Rynku, ulicy Przedborskiej, Radoszyckiej i Koneckiej. Sporządzony przez Barcikowskiego, inżyniera powiatu opoczyńskiego, nie najgorzej zachowany, na lewym rogu nieco naddarty, wymaga podklejenia.

**1929** Plany folwarków**315**

*Plany gruntów folwarków,  
we wsiach: Głazów, Kruków, Obrazów, Śmiechowice, Wieprzki  
oraz części gruntów w Gerlachowie,  
należących do szpitala Świętego Ducha w Sandomierzu,  
sporządzone w 1929 r. przez inżyniera Zdzisława Konopkę*

Plany papierowe dużego formatu, kolorowe, gruntownie opisane, w znaczącym stanie zachowania. Głazowa dotyczy jeszcze plan na kalce technicznej.

**XX** Sandomierz – kościół katedralny**316**

## Plan kościoła katedralnego w Sandomierzu

Plan papierowy 121 × 53 cm, podklejony na płótnie, kolorowy, jakby nieukończony (bez podpisu wykonawcy i daty powstania). Obejmuje rzut kościoła oraz rzut podziemi. Te ostatnie opisane według kolejności krypt, których wyszczególniono 20, podając imiona i nazwiska 12 biskupów i (niektórych) kanoników. Ponieważ w jednej z owych krypt złożono zwłoki ks. Mariana Ryxa, biskupa sandomierskiego – plan kościoła katedralnego został wykonany w okresie międzywojennym. Stan zabytku bardzo dobry.

**1753** Mapa graniczna**317**

*Mappa granitialis  
inter bona Turbia, Zbigniew et Kotowa Wola ex decreto  
commissioriali sanctae regiae Maiestatis lato  
Anno Domini 1745, delineata Anno Domini 1753*

Mapa obszerna 143 × 102 cm, kolorowa, podklejona na płótnie, sporządzona w j. łac. przez geometrę przysięgłego Trybunału koronnego Stanisława

z Łazów Dunczewskiego z pomocnikiem (*cum socio*) Sebastianem Adlelem, także geometrą przysięgłym. Dobrze zachowana i opatrzona licznymi objaśnieniami. Znakomite źródło do badań szczegółowych.

**1801** Mapa dóbr Błonie k. Koprzywnicy

**318**

*Mappa limitum et controversiarum bonorum villae Błonie  
J.M. comitis Andreae Lanckoroński haereditarium cum bonis  
Krzin, Koprzywnica, Zarzeczce, Sośniczany, Święcica, Ciszycy  
conventus Koprzywnicensis Ordinis Cisteriensis etc.*

Mapa papierowa 95 × 61 cm, kolorowa, podklejona, nieco wyblakła, lecz czytelna w j. łac., wykonana przez Wincentego Pieniążka, sądowego geometrę Galicji Zachodniej (Galiciae Occidentalis). Zawiera szczegółowy opis wymienionych dóbr, w tym obiektów gospodarczych (młyny, karczmy) i punktów topograficznych.

**1815**

**319**

*Mappa dóbr klucza szanieckiego,  
to jest wsiów Szańca z Zwierzyńcem, Gallowa, Unikowa,  
Młynów z Pomykowem, Mikołajowic z Elźbiecinem, Koziny  
i Podgaja dziedzicznych W<sup>go</sup> Jana Orłych Szanieckiego, tudzież  
wsiów Skoszowa i Słabkowic W<sup>mu</sup> Andrzejowi Kozban Bemowi  
odsprzedanych, niemniej wsiów Zbrodzic i Skarysławic W<sup>mu</sup>  
Janowi Kantemu Ignatowskiemu odstąpionych – okazująca  
pola dworskie, gromadzkie, łąki, pastwiska, lasy etc.,  
wymierzona, odrysowana i wyrachowana na włók 303,  
morgów mająca 500... przez mnie niżej podpisanego w roku 1815*

Mapa formatu 111 × 81 cm, kolorowa, nieco zniszczona, podklejona płótnem. Z licznymi zestawieniami i objaśnieniami z zaznaczonymi granicami wsi oraz lasów i drogami. Sporządzona przez I. Mierzejewskiego, geometrę przysięgłego. Świetne źródło do studiów szczegółowych.



**1876****320**

### Mapa Serbii części Bośni i Hercegowiny oraz Wołoszczyzny

Mapa papierowa 41 × 40 cm, w j. pol., drukowana za zgodą cenzury carskiej w Warszawie. Podklejona. Stan zachowania nie najgorszy.

**1883****321**

### Mapa współczesnej Europy w humorystycznym ujęciu (w formie plakatu)

Mapa papierowa 63 × 50 cm, drukowana 1 czerwca 1883 r. w Petersburgu, w j. ros. U dołu obszerny tekst charakteryzujący dowcipnie kraje i ich rządy. Mapa przedarta w połowie na poprzek, ale w stanie nie najgorszym. Wymaga podklejenia.

**1880****322**

### Mapa diecezji sandomierskiej

Mapa papierowa 67 × 61 cm, kolorowa, podklejona, wyróżniająca siedziby dekanatów i parafii oraz granice dekanalne, a także drogi dojazdowe. Stan zachowania dobry.

**1890****323**

### Mapa diecezji kieleckiej

Mapa papierowa 78 × 60 cm, kolorowa, w j. pol., naddarta nieco z prawej strony, poza tym w bardzo dobrym stanie. Obejmuje granice dekanatów i oddzielnie w kolorze granice parafii, drogi bite, pocztowe i żelazne, wyróżnia miasta, miasteczka i wsie. Mapa autorstwa ks. J. S. dedykowana przezeń ks. Tomaszowi Teofilowi Kuklińskiemu, biskupowi diecezji kieleckiej.

**1890****324**

Mapa diecezji sejneńskiej, czyli augustowskiej

Mapa papierowa 79 × 65 cm, kolorowa, dobrze zachowana, wymagająca jednak podklejenia. Obejmuje zaznaczone granice 11 dekanatów, sięgając na północy głęboko w granice dzisiejszej Litwy, dochodząc do diecezji żmudzkiej, a na wschodzie diecezji wileńskiej, na południowym zachodzie graniczy natomiast z diecezją płocką Wyznacza położenie 132 parafii, przebieg dróg lądowych i wodnych. Zachowana dobrze, lecz wymaga podklejenia. Dedykowana ks. Piotrowi Pawłowi Wierzbowskiemu, biskupowi diecezji sejneńskiej, czyli augustowskiej.

**1907****325**

Mapa gleboznawcza Królestwa Polskiego  
opr. S. Miklaszewski, Warszawa 1907

Mapa papierowa 64 × 48 cm, kolorowa, w j. pol., bardzo dobrze zachowana. W 3 egzemplarzach oraz z dodatkiem dotyczącym zjawisk klimatycznych.

**1933** Afisze**326**

*Afisze 1683–1933. W 250-lecie  
Odsieczy Wiedeńskiej  
Jubileuszowa Wystawa epoki króla Jana III Sobieskiego  
w Zamku Królewskim na Wawelu w Krakowie –  
lipiec 1933 wrzesień*

Dwa afisze z podobizną króla na koniu, do połowy (od góry) rozdarte, lecz w ogóle w stanie niezłym. Wymagają podklejenia.

**b.d.****327**

*V<sup>me</sup> Table chronologique, genealogique et historique  
contenant les empareuer, roys, personnes illustres et autres,  
choses remarquables  
od narodzenia Chrystusa po rok 1685*

Tablice papierowe 88 × 56 cm, biało-czarne, drukowane w j. franc., obejmujące kraje europejskie od narodzenia Chrystusa po rok 1685. Ogromnie zniszczone, lecz w znacznej części czytelne. Wymagają rychłej i znacznej konserwacji.



## WYKAZ SKRÓTÓW BIBLIOGRAFICZNYCH

- AKKKS – *Archiwum Kapituły Kolegiackiej i Katedralnej Sandomierskiej. Inwentarz rękopisów*, opr. F. Kiryk, Sandomierz 2010
- Bullarium Poloniae – Bullarium Poloniae*, t. I, ed. I. Sułkowska-Kuraś et S. Kuraś, Romae MCMLXXXII
- Dekanat ilżecki* – Ks. J. Wiśniewski, *Dekanat ilżecki*, Radom 1909–1911
- Dekanat konecki* – Tenże, *Dekanat konecki*, Radom 1913
- Dekanat opoczyński* – Tenże, *Dekanat opoczyński*, Radom 1913
- Dekanat sandomierski* – Tenże, *Dekanat sandomierski*, Radom 1915
- Stopnickie* – Tenże, *Historyczny opis kościołów, miast, zabytków i pamiątek w Stopnickiem*, Majrówka 1929
- Monografia* – M. Buliński, *Monografia miasta Sandomierza*, wyd. W. Kukiński, Warszawa 1879
- Mp – *Kodeks dyplomatyczny Małopolski*, t. I–IV, wyd. F. Piekosiński, Kraków 1876–1905
- MS – *Matricularum Regni Poloniae summaria*, t. III–IV, wyd. T. Wierzbowski, Warszawa 1905–1908
- Pergaminy* – *Pergaminy Archiwum Kapituły Katedralnej Sandomierskiej*, oprac. F. Kiryk, Sandomierz 2002
- Promptuarium* – *Promptuarium privilegiorum conventus sancti Spiritus Sandomiriensis* (zob. nr 276 II w tej publikacji)
- Wp – *Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski*, t. III, wyd. I. Zakrzewski, Poznań 1879
- ZD Kdk – *Zbiór dokumentów katedry i diecezji krakowskiej*, wyd. S. Kuraś, Lublin 1965–1973
- ZDM – *Zbiór dokumentów małopolskich*, cz. I–VIII, wyd. I. Sułkowska-Kurasiowa, S. Kuraś, Wrocław 1962–1975



## WYKAZ SKRÓTÓW RZECZOWYCH

b.d. – bez daty

b.m. – bez miejsca

bp – biskup

franc. – francuski

j. – język

ks. – ksiądz

łac. – łaciński

m. – miasto, mieszczanin

Mon. – Monumenta (w wydawnictwach ks. J. Wiśniewskiego)

niem. – niemiecki

or. – oryginał

pap. – papierowy

perg. – pergamin

pol. – polski

por. – porównaj

reg. – regest

rps – rękopis

szl. – szlachezny

ur. – urodzony

z. – ziemia

zob. – zobacz





## INDEKS OSOBOWY

Obejmuje imiona i nazwiska osób występujących w opisanych w poszczególnych działach *Inwentarza* kolejno jednostkach archiwalnych, oznaczonych oddzielną sygnaturą. Podane przy nich liczby oznaczają sygnatury konkretnych jednostek archiwalnych zinwentaryzowanych akt. Nie obejmuje zatem indeks imion i nazwisk występujących we wstępie. Unikając nadmiernej liczby skrótów, aby informacje o występujących w archiwaliach imionach i nazwiskach były zwięzłe i jasne, użyliśmy tylko niektórych abrewiacji, łatwych do odgadnięcia nawet bez objaśnienia, np. archid. = archidiakonat; bp = biskup; abp = arcybiskup; h = herb; hr. = hrabia; kan. = kanonik; ks. = ksiądz; s. = syn, star. = starosta.

- A l e k s a n d e r, król polski, 8 II, 54 II  
A l e k s a n d e r I, car Rosji, król polski, 225 II, 264 II  
A l e k s a n d e r VII, papież, 14 II, 16 II  
A l b e r t r a n d y J. B., bp, 265 II  
A n c z y c Władysław, literat, 265 II  
A n d r i o l l i Michał Elwiro, malarz, 265 II  
A n d r y c h Henryk, rajca sandom., 231 II  
A n d r z e j, dziedzic w. Wyszyny, 38 II  
A n d r z e j, pleban w Borkowicach, 5 II  
A n d r z e j, s. Ottona z Borkowic, 5 II  
A n d r z e j, zw. Gromkowicz, kmięć z Wydrzyna, 5 II  
A n d r z e j, mieszczanin z Wielkiego Opatowa, 40 II  
A n n a Jagiellonka, królowa polska, 264 II  
A n n a z Jakubowic, żona Hermolausa Ligezy, 256 II  
A n t o n i z Pabianic, franciszkanin z klasztoru w Smardzewicach, 15 II  
A r c e m b e r s k i Walenty, kantor sandom., kan. warszaw., 132 II–133 II  
A r n o l d, rektor kościoła w Gorzycach, 226 II  
A u g u s t II Mocny, król polski, 24 II, 124 II–126 II, 128 I–133 II, 135 II–137 II, 146 II, 170 II, 208 II, 269 II  
A u g u s t III, król polski, 178 II–180 II, 182 II, 184 II, 193 II  
B a j c z y ń s k i Józef, kan. sandom. i pleban w Pysznicy, 138 II–145 II, 147 II–151 II, 153 II–156 II, 162 II–165 II, 167 II, 169 II, 171 II–172 II  
B a l t a z a r Jan, ławnik sandom., 231 II  
B a l z a k Jan, chłop pysznicki, 157 II–159 II  
B a r a n o w i e, rodzina chłopska ze w. Twarda, 298 II  
B a r t o s z z Charbinowic, podkomorzy sandom., 307 II  
B a z a n (Barzan) Maciej, rajca opatow., 40 II, 48 II  
B ą k i e w i c z Klemens, sędzia konsystorski, administrator diecezji sandom., 243 II, 266 II  
B e c z k o w i c z Bonawentura, franciszkanin z klasztoru w Smardzewicach, 15 II

- B e m Józef, generał, inżynier wojskowy, 264 II  
 B e n e d i c t i Jan, kan. sandom., lekarz królewski, 74 II–83 II, 86 II, 207 II  
 B e n e d y k t XIV, papież, 26 II–27 II, 195 II  
 B e n e d y k t XV, papież, 264 II  
 B e t m a n Zofia, ż. Seweryna Bonera, 9 II  
 B e z u t a Józef (młodszy), chłop we w. Tresta, 298 II  
 B e z u t a Józef (starszy), chłop we w. Tresta, 298 II  
 B e z u t a Wojciech, chłop we w. Tresta, 298 II  
 B i a ł o b r z e s k i Gabriel, kan. sandom., 248 II  
 B i d o s i o n k a Agnieszka, ż. Piotra Sudoła, 185 II  
 B ł a z e j o w s k i Adam, chłop pysznicki, 141 II, 166 II  
 B ł a z e j o w s k i Stanisław, chłop pysznicki, 141 II  
 B o b o l a Andrzej, burgrabia zamku krak., podkomorzy wielki koronny, 264 II  
 B o d z a n t a, dziekan kolegiaty sandom., 32 II  
 B o d z e t a, prepozyt kolegiaty św. Floriana, 227 II  
 B o g o r i ó w - S k o t n i c k i c h, rodzina, 244 II  
 B o g u c k i Jan Feliks, malarz, 265 II  
 B o g u s ł a w s k i Bartłomiej, dzierżawca dóbr m. Żarnowa, 211 II  
 B o g u s ł a w s k i Wojciech, 265 II  
 B o h o w i t y n o w i c z Bogusz, podskarbi ziemski, marszałek i pisarz hospodarski, 57 II–58 II  
 B o l e c k i Łukasz, ławnik sandom., 112 II  
 B o l e s ł a w Wstydlivy, ks. krak. i sandom., 30 II  
 B o n a w e n t u r a, święty, 212 II  
 B o n e r Fryderyk, kupiec, 264 II  
 B o n e r Seweryn (starszy), klan. biecki, 9 II, 264 II  
 B o n e r o w i e, 264 II  
 B o n i e c k i Adam, historyk, genealog, 265 II  
 B o n i f a c y VIII, papież, 32 II  
 B o r k o w i c z Bonawentura, franciszkanin z klasztoru w Smardzewicach, 15 II  
 B o r k o w s k a Małgorzata, zakonnica OSB, historyk, 2 II  
 B o r k o w s k i Józef, 264 II–265 II  
 B o r u c k i Władysław, kan. gnieźnieński, 14 II  
 B o r z y m, rodzina szl., 287 II  
 B r a t k o w s c y, rodzina szl., 101 II  
 B r d u l s k i Stanisław, chłop we w. Twarda, 298 II  
 B r o l n i c k i Andrzej, kan. sandom., 21 II  
 B r o n o w s c y, rodzina szl., 101 II  
 B r u z d e c k i Jan, kan. warmiński i sandom., lekarz królewski, 232 II  
 B r y s z o w s k a Emerentya, szl., 242 II  
 B r z e s k i Andrzej, scholastyk sandom., sekr. król., 21 II  
 B r z e ż a ń s k a Katarzyna, ż. Michała, 162 II–163 II  
 B r z e ż a ń s k i Michał, administrator dóbr pysznickich, 151 II, 162 II–163 II  
 B u d e c i Bonawentura, franciszkanin z klasztoru w Smardzewicach, 15 II  
 B u l i ń s k i Melchior, ks., historyk, 30 II–32 II  
 B u n e ń s k i Jan, stolarz smardzewicki, 299 II  
 B u r z y ń s k i Adam Prosper, bp sandom., 301 II  
 B u z y j a n Jan, chłop we w. Tresta, 298 II  
 B y c z e k Jan, cechmistrz rzeźników sandom., 231 II  
 B y k o w s k i Mikołaj Aleksander, dziedzic Byków i Moszczenicy, 285 II  
 B y k ó w n a Agnieszka, ż. Tomasza Połcia, parafianie pysznicki, 217 II  
 C e t n a r o w i c z Jan, pleban w Klwowie, dziekan skrzynecki, 309 II

- Ciechanowska Anna, szl., 134 II  
Ciechowscy, rodzina szl., 290 II  
Cieśliński Maciej, szl., 293 II  
Charalmeck Jan, rajca sandom., 231 II  
Chilka (Chylka) Andrzej, rajca sandom., 106 II–107 II, 112 II  
Chilka (Chylka) Jakub, rajca i ławnik sandom., 106 II, 112 II  
Chłapowski Krzysztof, historyk, 122 II  
Chmielowski Andrzej, ksiądz w Pysznicy?, 138 II  
Chodkiewicz Aleksander, bojar lit., 62 II–63 II  
Chojęński Jan, bp krak., kancl. królestwa pol., 9 II  
Chojnacki Adam, 264 II  
Cholewa Jan, czapnik sandom., 106 II  
Chrapiek Maciej, rajca sandom., 112 II  
Chrzastowscy, rodzina szl., 244 II  
Chrzastowska Anna, c. Mikołaja z Zaleszan, 79 II, 82 II–83 II  
Chrzastowska Dorota, c. Mikołaja z Zaleszan, 83 II  
Chrzastowska Katarzyna, c. Mikołaja z Zaleszan, 79 II, 82 II  
Chrzastowski Mikołaj dziedzic Zaleszan, 66 II, 79 II, 82 II–83 II, 207 II, 232 II  
Cristini Wojciech, kan. krak., 227 II  
Cubala Jan, cechmistrz rzeźników sandom., 231 II  
Cubalec Piotr, rajca sandom., 231 II  
Cyglerowicz, de Franciszek, pełnomocnik prawny plebana pysznickiego, 199 II  
Czapski J., star. knyszyński, 264 II  
Czartoryski Adam młodszy, książę, 264 II  
Czartoryski Adam starszy, książę, 264 II  
Czartoryski August, książę, 264 II  
Czartoryski Józef, książę, stolnik lit., 209 II–210 II  
Czartoryski Kazimierz, książę, 264 II  
Czartoryski Kazimierz Florian, bp kujaw., 15 II  
Czartoryski Tadeusz, książę, 264 II  
Czesławski Stanisław, sukiennik sandom., 231 II  
Czechowicz Tobiasz, przeor, prof. filozofii i teologii, 264 II  
Czeraniakowski Michał, dygnitarz kapituły sandom., 242 II  
Czystko Jakub, rajca opatow., 40 II  
Czyżowscy, rodzina szl., 244 II  
Czyżowska Barbara, dziedziczka w. Śmiłów w pow. sandom., 68 II, 96 II  
Dambrowski Mikołaj, ławnik sandom., 231 II  
Darochowie, rodzina chłopska ze w. Twarda, 298 II  
Dąbrowski Konrad, franciszkanin z klasztoru w Smardzewicach, 15 II  
Dąbrowski Jan Henryk, gen., 264 II  
Dąbski Jan, sekretarz królewski, 102 II–103 II  
Daydak Jakub, pleban w Obrazowie, 4 II  
Debola Augustyn, 264 II  
Denhoff Franciszek Teodor, star. wiśl., 214 II  
Denhoff Jan, szl., 290 II  
Denhoff Jan Kazimierz, kardynał, 264 II  
Denhoff Jerzy Olbracht, bp krak., podkanclerzy król., 21 II  
Denhoff Karol, szl., 290 II  
Denhoff Stanisław, szl., 264 II  
Denhoff Zygmunt, szl., 290 II  
Derszniakowa Anna, szl., 119 II  
Dębicy, rodzina szl., 244 II  
Dębińska (Dembieńska, Dębowska) Aleksandra, chorążyna bractwa w Pysznicy, 138 II, 147 II, 149 II, 151 II, 154 II, 157 II–159 II, 161 II–163 II  
Długosz Jan, historyk, 29 II, 245 II–255 II

- D o b i e s ł a w, właściciel w. Błogie, 307 II  
 D o b r o g o s t, archid. gnieźnieński, 3 II  
 D o b r o g o s t, prepozyt krak., 227 II  
 D o l i n i a ń s k i Felicjan, towarzysz pancerny chorągwi wojewody wołyń., 124 II  
 D o r a z ó w n a Elżbieta, mieszcza sandom., 111 II  
 D r o g o s z, sędzia krak., 228 II  
 D u b i c k i Stanisław, chłop pysznicki, 141 II  
 D u d z i ń s k i Stanisław, 264 II  
 D u n i n, duchowny katedry i kapituły sandom., 239 II  
 D u n i n Adam, dziedzic w. Komarów, 286 II, 289 II  
 D u n i n Benedykt, zakonnik w klasztorze św. Anny w Smardzewicach, brat Adama, 286 II  
 D u n i n Marianna, szl., 287 II  
 D u n i n Otto, s. Grzegorza Dunina, klana żarnowskiego, 286 II  
 D u n i n o w i e, rodzina szl., 285 II–286 II, 289 II  
 D u r o c h Józef, chłop we w. Tresta, 298 II  
 D u r o c h Wincenty, chłop we w. Tresta, 298 II  
 D u s z a Antoni, franciszkanin krak., 56 II  
 D y m a n i e w s k i Walenty, kuśnierz sandom., 112 II  
 D y m i t r z Goraja, marszałek królestwa, 228 II  
 D z i e r s ł a w h. Bogoria, dziedzic Skotnik, 37 II  
 D z i e r s ł a w z Rytwian, woj. krak. i star. sandom., 40 II, 230 II  
 D z i e r ż e g a Szymon, kan. sandom., 21 II  
 E l i a s z, dziekan kapituły sandom., 36 II  
 E l i a s z Radzikowski Walenty, malarz, 265 II  
 E w a, ż. Macieja Marcinkowicza, wójta tarłowskiego, 13 II  
 F e d o r o w i c z Semen, dziedzic zamku cudnowskiego na Kijowszczyźnie, 73 II  
 F e l i k s, prep. konwentu św. Ducha w Sandomierzu, 68 II  
 F e l i ń s k i Zygmunt Szczęsny, abp warsz., 267 II  
 F i l i p z Kościelca, rektor kościoła w Kościelcu, 4 II  
 F i l i p, wikariusz paraf. w Skrzynnie, 5 II  
 F i l o c h o w s k i R., 266 II  
 F i r l e j Andrzej, klan lub., star. sandom., 114 II–115 II  
 F i r l e j Andrzej, regimentarz koronny, 264 II  
 F i r l e j Feliks, h. Lewart, 114 II  
 F i r l e j Jan, z Dąbrowicy, h. Lewart, 264 II  
 F l o r i a n Mokrski, bp krak., 37 II, 227 II  
 F l o s i c z o w i c z Józef, doradca prawny dziedziców Pysznicy, 199 II  
 F o r m a n Piotr, ławnik sandom., 231 II  
 F o r m a n o w i c z Mikołaj, m. sandom., 110 II  
 F o r s t e r Karol, 265 II  
 F r a n c i s z k a z Ogińskich, ż. Michała Massalskiego, 179 II  
 F r e d r o Aleksander młodszy, 265 II  
 F r e d r o Aleksander ojciec, 265 II  
 F r e d r o Walenty, krajczy bełzki, 242 II  
 F r y d e r y k, bp lubuski, 48 II–49 II  
 F r y d e r y k August, król saski, ksiązę warszawski, 224 II  
 G a j e k Stanisław, rajca sandom., 231 II  
 G a r c z y ń s k i Franciszek, generał, pułkownik woj. polskich, 264 II  
 G a s z t o ł t (Martynowicz) Olbrycht, wojewoda wilen. kanclerz WKL, 62 II–63 II  
 G a s z y ń s k i Konstanty, 265 II  
 G ą s e c k i Antoni, franciszkanin z klasztoru w Smardzewicach, 15 II  
 G ą s i o r o w s k i Antoni, historyk, 122 II

- G e m b i c k i Piotr, bp krak., 13 II, 21 II  
 G e r s o n Wojciech, malarz, 265 II  
 G e z l a r o w s k i [Trojan] Jakub, rajca i burmistrz sandom., 106 II–107 II  
 G i ż y c k i Olbracht, 264 II  
 G ł a d y s z o w s k i Kazimierz, pleban piekarzowski, 173 II  
 G ł o w a Ignacy, chłop we w. Twarda, 298 II  
 G n o i ń s k i Krzysztof, dzierżawca w. Zbigniew (Zbigniewice) 89 II  
 G o l d m a n Józef, bp sandom., 300 II  
 G o l t z Saturnin, duchowny, 267 II  
 G o ł a s z e w s k i Antoni, bp przemyski, 223 II  
 G o ł u c h o w s k i Józef, filozof, 265 II  
 G o m o l i ń s k i Stanisław, kan. sandom., bp chełm., 103 II, 105 II  
 G o s ł a w s k i Jacenty, posiadacz sołectwa we w. Pyzówka, 128 II  
 G o s i e w s k i [Wincenty Korwin], hetman wielki lit., 264 II  
 G o r l i c k i Wojciech, rajca sandom., 231 II  
 G o r z e ń s k i Tymoteusz, kan. sandom., 211 II  
 G o r z k i e w i c z Wojciech, posesor sołectwa w Pysznicy, 158 II–159 II  
 G o s c h a n i Jan, ławnik sandom., 231 II  
 G r a b k o w s k i Paweł z Minostowic, posedek ziemi sandom., 10 II, 101 II  
 G r a b o w s k i Jan, gen., 264 II  
 G r ę b o w i e c (Grambowicz), ks. wikariusz kolegiaty sandom., 69 II  
 G r i g o r o w i c Jan, rajca sandom., 107 II  
 G r o c h o w a l s c y, rodzina, szl., 287 II  
 G r o c h o w a l s k i Aleksander, szl., 287 II  
 G r o c h o w a l s k a Teresa z Psarskich, ż. Aleksandra, 287 II  
 G r o c k i Wincenty, rajca sandom., 231 II  
 G r o t k o w s k i Stanisław, kan. sandom., 95 II  
 G r z e g o r z Marcin, sołtys pysznicki, 140 II, 144 II, 150 II, 153 II, 155 II–156 II, 160 II, 164 II, 167 II?  
 G r z e g o r z Szymon, sołtys pysznicki, 140 II, 144 II, 150 II, 153 II, 155 II–156 II, 160 II, 164 II  
 G u z n o w s k i Jan, prowizor konwentu i szpitala św. Ducha w Sandomierzu, 120 II  
 H a n k a Waclaw, literat, 265 II  
 H a n k o z Chełmu, 228 II  
 H a n u s z k i e w i c z Marcin, rektor szkoły w Jankowicach, 242 II  
 H a r o w i c z Marian, franciszkanin z klasztoru w Smardzewicach, 15 II  
 H e r c z y ń s k i Wojciech, ławnik sandom., 112 II  
 H i ń c z a z Rogowa, podkomorzy lubelski, 229 II  
 H o f f m a n n Jan, płk, administrator ekonomii sandom., 186 II–187 II, 236 II  
 H o g n t o r n Elias, wicerotmistrz rajtarów, 121 II  
 H o h e n l o e Aleksander, książę i bp, 264 II  
 H o h e n l o e Józef Krystian, bp wrocławski, 264 II  
 H o h e n l o e Karol, bp pomorski, 264 II  
 H o ł o w n i a Adam, 264 II  
 H o z j u s z Stanisław, kardynał, 268 II  
 H u b a l Aleksander, 266 II  
 I n n o c e n t y XI, papież, 261 II  
 I n n o c e n t y XII, papież, 20 II, 261 II  
 I w a n, s. Wasyla Wołoszyna, bojar lit., 8 II  
 J a c h i m o w s k i Jan, kan. sandom., 80 II  
 J a c y n a, 264 II  
 J a d w i g a królowa polska, 1 II, 24 II, 65 II, 228 II, 276 II  
 J a d w i g a z Janikowa, ż. Jana Żonki, kowala sandom., 110 II  
 J a j e k Jan, chłop we w. Twarda, 298 II  
 J a k s i c e, rodzina szl., 285 II

- J a k u b, dziedzic Skotnik, 37 II  
 J a k u b, pleban z Zawichostu i kan. opatow., 42 II  
 J a k u b, scholastyk i kan. opatow., 40 II  
 J a k u b z Sienna, abp gnieźn. i prymas, 45 II  
 J a k u s z, dziedzic części wsi Obrazów, 256 II  
 J a n III Sobieski, król polski, 24 II, 123 II, 213 II, 261 II  
 J a n [Radlica], bp krak., 34 II  
 J a n [Lutowic], bp krak., 39 II, 51 II  
 J a n [Rzeszowski], bp krak., 41 II  
 J a n, archidiakon krak., 42 II  
 J a n, archidiakon sandom., 227 II  
 J a n, bp laodycejski, sufragan krak., 56 II  
 J a n, brat Pawła, dziedzic Skotnik, 37 II  
 J a n, brat Piotra, dziedzic Skotnik, 37 II  
 J a n, gwardian opatow., 44 II, 50 II  
 J a n, kantor i kan. opatow., 40 II, 42 II, 49 II  
 J a n, kantor i kan. krak., 227 II  
 J a n Kazimierz, król polski, 121 II–122 II, 125 II, 208 II  
 J a n, kustosz gnieźnieński, 227 II  
 J a n, s. Andrzeja z Wielkiego Opatowa, kleryk krak., 40 II  
 J a n, s. Henryka z Szebni, kleryk krak., notariusz, 45 II  
 J a n, scholastyk i kan. opatow., 40 II, 42 II  
 J a n z Brzezia, kan. krak., 227 II  
 J a n z Michowa, dziekan kapituły opatow., 40 II, 42 II  
 J a n ze Słaboszowic, podsęd. sandom., 36 II  
 J a n ze Smogorzowa, pleban, 5 II  
 J a n z Padwy kan. sand., 4 II  
 J a n z Tarnowa, woj. ruski i star. sandom., 69 II, 232 II  
 J a n z Wielkiczki, magister, prokurator i sędzia, 47 II  
 J a n z Wywoli, kan. krak. i sandom. sekretarz król., pleban w Gorzycach, 226 II  
 J a n c z y k Mikołaj, chłop we w. Twarda, 298 II  
 J a n k o w s c y, rodzina szl., 285 II  
 J a n k o w s k i Dominik, s. Jana, szl., 286 II  
 J a n o c k i Andrzej, pełnomocnik prawny kapituły sandom., 113 II  
 J a n o w s k i Mikołaj, dr filozofii i teologii, prowincjał franciszkanów, 299 II  
 J a n u s z o w s k i Stefan, exprowincjał w Królestwie Polskim, 299 II  
 J a r o s ł a w [Bogoria], abp gnieźn., 33 II, 37 II  
 J a r o s z Adam, z Radoszek, 120 II  
 J a r z e n i n a Anna, m. sandom., ż. Jana Króla, 100 II  
 J a s i ń s k i Mateusz, kan. sandom., 220 II  
 J a s t r z ę b i e c Wojciech, bp krak., 35 II, 249 II  
 J e ł o w i c k a Marianna, łowczyni wołyń., 139 II, 145 II, 148 II  
 J ę d r z e j o w s k i Kazimierz, pleban w Bielinach, 183 II  
 J o f f r i n Wilhelm, kan. sandom., 242 II  
 J o r d a n Achacy, klan zawich., 76 II  
 J u d a Andrzej, chłop pysznicki, 141 II  
 J u d a Krzysztof, chłop pysznicki, 141 II  
 J u d a Wojciech, chłop pysznicki, 141 II  
 J u s z y ń s k i Józef Michał, bp sandom., 266 II–267 II  
 K a c h n a Mikołaj, zasadzca wsi Zanczanowice, czyli Rzędzianowice, 249 II  
 K a l i n o w s k i Józef, chłop we w. Twarda, 298 II  
 K a l i s z Jan, kan. i prokurator kapituły sandom., 247 II, 263 II  
 K a ł u ż n y Jan, pleban ze Skrzywna, 118 II  
 K a m i ń s k i Baltazar, rajca sandom., 107 II, 112 II  
 K a p u s t a Wawrzyniec, burmistrz sandom., 106 II, 112 II  
 K a r l i ń s k a Zuzanna, ż. Jana zagrodnika ze w. Twarda, 306 II  
 K a r w i c k i Józef Dunin, szl., 284 II  
 K a r ł o w i c z Jan, 265 II

- Kaszeowski W.*, kapłan, historyk, 5 II  
Kazimierz III Wielki, król polski, 33 II  
Kazimierz Jagiellończyk, król polski, 116 II, 229 II  
Kietliński Odrowąż Andrzej, dziedzic  
cz. w. Komorowa, 118 II  
Kijanka Józef, 266 II  
Kinga, księżna krak. i sand., 30 II  
Kinongen Jan, Szkot, 234 II  
Kiryk Feliks, historyk, 23 II, 117 II, 250 II, 268 II  
Kitliński Józef, szl., 287 II  
Klemens X, papież, 17 II  
Klemens XI, papież, 22 II–23 II, 261 II  
Klemens XIII, papież, 199 II, 200 II  
Klemens XIV, papież, 28 II  
Klemens z Buska, kan. gnieźn., pleban  
w Gorzycach, 55 II  
Klocek Jakub, rajca sandom., 231 II  
Klocek Marcin, krawiec i rajca sandom., 231 II  
Kobyłański Jakub, szl., 229 II  
Kochanowscy, rodzina szl., 291 II  
Kochanowski Piotr, 265 II  
Koczernak Andrzej, ławnik sandom., 231 II  
Koczowski Aleksander, szl., 108 II  
Koczowski Maciej, prepozyt konwentu i szpitala św. Ducha, 101 II  
Kokwiński Sebastian, archidiakon i oficjał sandom., 242 II  
Kołaczowska Katarzyna, c. Mikołaja Chrzastowskiego, 83 II  
Kołaczowski Piotr, dziedzic Motycz i Zaleszan, 74 II, 78 II–79 II, 82 II, 84 II, 86 II  
Kołodziejczykowie, rodzina chłopska ze w. Twarda, 298 II  
Komorowski Adam Ignacy, abp gnieźnieński, prymas, 27 II  
Komorowski Bodzanta, zarządca dóbr klucza opatow., 48 II  
Konarscy, rodzina szl., 291 II  
Konarski Jan, sędzia graniczny sandom., 94 II  
Koniecpolski Jan, kanclerz wielki koronny, 229 II  
Konrad, s. Stanisława z Wroniek, rektor kościoła w Koniemłotach, 34 II  
Konrad, wędziłlarz sandom., 106 II  
Korecki Bogusz, star. żytomierski, 73 II  
Korniewicz Hiacynt, dr teologii, prowincjał zakonu franciszkanów, 12 II  
Korzeniowski Grzegorz, kuśnierż sandom., 106 II  
Kosnowski (Koschnowski) Tomasz, kan. i oficjał krak., 61 II  
*Koseła Roman*, historyk, pisarz, 265 II  
Kostecki Waław, kan. sandom., 242 II  
Kościelicki Franciszek, wikary pysznicki, 160 II–162 II  
Kownacki Stanisław, pleban w Mydłowie, 61 II  
Kozierowski Mateusz, pełnomocnik prawny ks. Tomasza Przyłuskiego, 192 II, 196 II  
Kozik Bartłomiej (Bartosz), szewc sandom., 106 II, 112 II  
Kraśnscy, rodzina szl., 259 II  
Krasnowscy, rodzina szl., 285 II  
Kromer Marcin, kustosz i kan. sandom., 95 II  
Krosnowski Jan, star. snochowski, 293 II  
Król Jan, m. sandom., 100 II  
Król Paweł, chłop we w. Twarda, 298 II  
Krupiński Marcin, 266 II  
Krzesaław, prepozyt kurzelowski i sekretarz król., 40 II  
Krzysztof [Mateusz, Jakub] z Żarnowca, brat konwentu św. Ducha sandom., 107 II, 110 II–112 II, 276 II  
Kubalec Paweł, kuśnierż sandom., 112 II  
Kucharczyk Andrzej, m. sandom., prowizor szpitala św. Ducha, 111 II  
Kuciński Augustyn, franciszkanin z klasztoru w Smardzewicach, 15 II

- K u c z y ń s c y, rodzina szl., 290 II  
 K u d ł a c z o w s k i Andrzej, bednarz i wędzildlarz sandom., 106 II  
 K u f a r Michał, chłop we w. Twarda, 298 II  
 K u n c z y k, kmięć we w. Baby, 285 II  
 K u n i c k i Michał, opat mogiński, oficjał generalny krak., 26 II, 185 II  
 K u n s o r Jakub, krawiec sandom., 106 II  
 K u t y ł a Jan, parafianin pysznicki, 190 II  
 L a n c k o r o ń s k i Mikołaj, star. nowokorczyński, 18 II  
 L e s i e w s k i Grzegorz Kazimierz, wojski rawski, 15 II  
 L e s z c z y ń s k i Andrzej, wojewoda brzeski, 102 II–105 II  
 L e s z c z y ń s k i Jan, rektor sandom. szkoły kolegiackiej, franciszkanin, 242 II  
 L e s z e k, ksiązę krak.-sandom., 31 II  
 L e s z k o Józef, tkacz sandom., 106 II  
 L i b i s z o w s k i Stefan, podcz. stężycki, znaku pancer. porucznik i komisarz Jana Małachowskiego, 197 II  
 L i g ę z a Hermolaus, klan zawichojski, podskarbi królestwa, 256 II  
 L i g ę z a Jan, kan. sandom., 241 II  
 L i g ę z a Jasięk, woj. łączycycki, 228 II  
 L i p n i c k a Anna, c. Feliksa burgrabiego krak., 81 II  
 L i p n i c k a Katarzyna, c. Feliksa burgrabiego krak., 81 II  
 L i p n i c k a Katarzyna, wdowa po Feliksie, 2-voto ż. Krzysztofa Gnoińskiego, 81 II, 89 II–90 II  
 L i p n i c k i Feliks, dworzanin Zygmunta I, burgrabia zamku krak., 67 II, 75 II–77 II, 79 II, 81 II–82 II, 89 II–90 II  
 L i p n i c k i Jakub, kan. sandom, 95 II  
 L i p n i c k i Stanisław, kan. sandom., 76 II, 81 II, 89 II–90 II  
 L i p o w s c y, rodzina szl., 287 II  
 L i p s k i Jan Aleksander, bp krak., 21 II, 177 II  
 L i s i k i e w i c z Józef, kan. sandom., 241 II  
 L o c h m a n Dominik, kan. sandom., 278 II  
 L u b o m i r s k i Jan Tadeusz, 1 II, 3 II  
 L u t o m i r, dziedzic części wsi Obrazów, 256 II  
 Ł a d n o w s c y, rodzina szl., 287 II  
 Ł a s k a n o w s k i Michał, wójt w Smardzewicach, 289 II  
 Ł a s k i Jan, kanclerz wielki koronny, 55 II  
 Ł a t a k Kazimierz, historyk, 18 II  
 Ł a z o w s c y, rodzina szl., 151 II, 154 II  
 Ł a z o w s k a Anna, krajczyni trembowelska, właścicielka sołectwa pysznickiego, małżonka Stanisława, 138 II, 147 II, 149 II, 157 II–159 II, 161 II–162 II  
 Ł a z o w s k i Stanisław, cześnik trembowelski, współwłaściciel sołectwa pysznickiego, 138 II, 147 II, 149 II, 157 II–159 II, 161 II–162 II  
 Ł o c h o w s k i (Lochowski) Jan, szl., 290 II  
 Ł o p u s z a ń s c y, rodzina szl., 287 II  
 Ł u b i e ń s k i Kazimierz z Łubna, bp krak., 139 II–143 II, 147 II–150 II, 153 II, 156 II–166 II, 261 II  
 Ł u b i e ń s k i Maciej, abp gnieźnieński, prymas, 12 II, 282 II–283 II  
 Ł u k o w s c y, rodzina szl., 291 II  
 Ł y s a k o w s k i Andrzej, administrator dóbr król. w Pysznicy, 166 II  
 M a c i e j, kan. opatow. i prokurator kolegiaty, 43 II, 46 II  
 M a c i e j, kantor sandom., 227 II  
 M a c i e j, s. Grzymały z Pokrzywnicy, notariusz, 9 II  
 M a c i e j o w s c y, rodzina szl., 101 II  
 M a c i e j o w s k i Bernard, bp krak., kardynał, 192 II, 198 II  
 [M a c i e j o w s k i] Samuel, bp płocki, 75 II  
 M a c i e j o w s k i Stanisław, klan żarnowski, 76 II, 94 II



- M a c z u d k a Jan, kmieć we w. Baby, 285 II
- M a c z u d k a Piotr, kmieć we w. Baby, 285 II
- M a j e w s k i Wojciech, chłop we w. Tresta, 298 II
- M a k a r e w i c z Stanisław, ks., historyk, 279 II
- M a k a r s k i Aleksander, 265 II
- M a l i c y, rodzina szl., 101 II
- M a l i c k a Elżbieta (z Suchodolskich), ż. Jana, 219 II
- M a l i c k i Jan, szl., 219 II
- M a l i Ń s k i Aleksander, szl, 289 II
- M a ł a c h o w s c y, rodzina szl., 258 II, 287 II
- M a ł a c h o w s k a Antonina z Rzewuskich, ż. Jacka, 205 II, 209 II–210 II
- M a ł a c h o w s k i Jacek (Hiacynt), kanclerz wielki koronny, 205 II, 209 II–210 II
- M a ł a c h o w s k i Jan, kancl. wielki koronny, bp krak., 197 II, 261 II, 284 II
- M a ł a c h o w s k i Jan Dukla, kawaler orderu Św. Stanisława, 222 II
- M a ł a c h o w s k i Rafał Stanisław, sędzia zamkowy, podstarości piotrkowski, 285 II
- M a ł k o w s k i Fawianusz, franciszkanin z klasztoru w Smardzewicach, 15 II
- M a r c i n, dziedzic Skotnik, 37 II
- M a r c i n, dziedzic części wsi Obrazów, 256 II
- M a r c i n k o w s k i Kazimierz, kolekcjoner źródeł hist., 9 II
- M a r c i n k o w i c z Maciej, wójt tarłowski, 13 II
- M a r e c k i Michał, komornik z w. Twarda, 298 II
- M a r e k Stefan, burmistrz sandom., 231 II
- M a r i a n n a z Czekarzowic, ż. Mikołaja Lanckorońskiego, 18 II
- M a r i a n n a z Dębińskich, 1-voto Łubieńska, 2-voto Ignacego Załuskiego, 193 II
- M a r z o n i Alojzy Maria, przełożony zakonu franciszkanów konwentalnych, 212 II
- M a s s a l s k i Michał, star. rudański klan trocki, hetman polny lit., 179 II, 182 II
- M a z u r e k Wawrzyniec, szewc sandom., 112 II
- M a z u r e k Wojciech, starszy cechu rzeźników sandom., 112 II
- M a c z y Ń s k a Teodora, ż. Józefa Wysokiego, 168 II, 306 II, 308 II
- M ę c i Ń s c y, rodzina szl., 258 II
- M ę c i Ń s k i Stanisław, star. wieluński, 218 II
- M ę k a r s k i Bonawentura, chłop we w. Twarda, 298 II
- M ę k a r s k i Maciej, chłop we w. Twarda, 298 II
- M i e c z y s ł a w z Gór, kan. krak., 277 II
- M i e r z w a Erazm, gwardian klasztoru św. Anny, 288 II
- M i g o c k a Ludwikowa, komornica ze w. Twarda, 298 II
- M i r e k Benedykt, cechmistrz, ławnik sandom., 231 II
- M i c h a l s k i Józef, kan. sandom., 241 II
- M i c h a ł z Bogumiłowic, chorąży sandom., 228 II
- M i c h a ł z Broniszowa, kan. krak., 227 II
- M i c h a ł z Kiusszmo, kan. krak., 227 II
- M i c h a ł o w i c z Piotr, książ horodniczy trocki, 7 II
- M i c h a ł o w s c y, rodzina szl., 285 II
- M i e l e c c y, rodzina szl., 249 II
- M i e l e c k i Jan, h. Gryf, 249 II
- M i e l e c k i Sebastian z Mielca, klan. wiślicki, 87 II, 91 II, 94 II, 97 II
- M i e r z w a Dominik, komornik ze w. Twarda, 298 II
- M i e r z w o w i e, rodzina chłopska ze w. Twarda, 298 II
- M i k o ł a j, abp mityleński, nuncjusz papieża Benedykta XIV, 195 II

- M i k o ł a j I, car Rosji, król polski, 300 II  
 M i k o ł a j, dr dekretów, oficjał krak., 4 II  
 M i k o ł a j, dziedzic Bogorii i Skotnik, 37 II  
 M i k o ł a j, dziedzic Borkowic, 5 II  
 M i k o ł a j, dziedzic części wsi Obrazów, 256 II  
 M i k o ł a j, dziedzic Wenecji, czyli Chomiąży, sędzia kaliski, 3 II  
 M i k o ł a j, opat sulejowski, 2 II  
 M i k o ł a j, pleban z Probolowic, 4 II  
 M i k o ł a j z Bogorii, prepozyt gnieźnieński, 227 II  
 M i k o ł a j [Róża] z Borzyszwowic, kuchmistrz król., 116 II, 229 II  
 M i k o ł a j z Gołębiowa, dziedzic Motycz, 36 II  
 M i k o ł a j z Kurowa, pisarz kancelarii król., 228 II  
 M i k o ł a j z Młynów, prepozyt skalbmierski, 227 II  
 M i k o ł a j, mieszczanin z Przedborza, 43 II  
 M i s k e Ludwik, asystent generalny zakonu franciszkanów konwent., 181 II  
*M i t k o w s k i Józef*, historyk, 2 II  
 M ł o d z i e j o w s k i Andrzej, Stanisław Kostka, bp poznański, 209 II  
 M o d l i ń s c y, rodzina szl., 287 II  
 M o r a w s k i Aleksander, 265 II  
 M o r d a k a Wojciech, komornik ze w. Twarda, 298 II  
 M o r s z t y n o w i e, rodzina szl., 244 II  
 M o s t o w s k i Aleksander, prep. katedry włocł., 25 II  
 M o t y l Stanisław, ławnik sandom., 231 II  
 M o z g a w a Stanisław, szl., 242 II  
 M ś c i s ł a w, dziedzic Borkowic, 5 II  
 M y s z o p a d Hieronim, wojski sandom., 94 II  
 N a r b u t o w i c z Wojciech, chorąży ziemski, 71 II  
*N a r u s z e w i c z A.*, historyk, 31 II, 228 II  
 N a w ó j, dziekan i kan. krak., 34 II  
 N i c a ł k i e w i c z Tomasz, pleban pysznicki, 223 II  
 N i e b y l e c Serwacy, rajca sandom., 107 II  
 N o a k o w s k i Jan, adwokat ks. Józefa Bajczyńskiego, 153 II–155 II, 165 II  
 N o w a k Walenty, chłop we w. Twarda, 298 II  
 O b o r s k i Mikołaj, bp pomocniczy krak., 18 II  
 O b r y c k i Teofil, szl., 300 II  
 O c i e s k i Adam, podkom. sandom., 94 II  
 O d r z y w o ł s k i Andrzej, dziedzic Odrzywołu, Wysokina i Żdźzar, 218 II  
 O d r z y w o ł s k i Dzierśław, dziedzic Odrzywołu, Wysokina i Żdźzar, 218 II  
 O d r z y w o ł s k i Jan Mikołaj, dziedzic Odrzywołu, Wysokina i Żdźzar, 218 II  
 O d r z y w o ł s k i Maciej, dziedzic Odrzywołu, Wysokina i Żdźzar, 218 II  
 O d r z y w o ł s k i Piotr, dziedzic Odrzywołu, Wysokina i Żdźzar, 218 II  
 O l e c h o w s k i Józef, bp sandom., 266 II  
 O l e k s a k Jędrzej, chłop i ławnik gromady pysznickiej, 167 II  
 O l e ś n i c k i Zbigniew, bp krak., 249 II  
 O l s z o w s c y, rodzina szl., 290 II  
 O p o j o w s k i Ignacy, gwardian i prowincjał (*definitor provinciae Poloniae*), 15 II, 283 II, 288 II  
 O r z e c h o w s k i Jakub, kan. i starszy bractwa psalterzystów sandom., 21 II  
 O s t r o g s k i Ilia, książę, s. Konstantego, 73 II  
 O s t r o g s k i Konstanty, książę, woj. trocki, 73 II  
 O s t r o w s c y, rodzina szl., 290 II  
 O s t r o w s k i Antoni Kazimierz, prymas, abp gnieźnieński, 212 II  
 O s t r o w s k i Stanisław, prał. kapituły sandom., 21 II  
 O s z o w s k i Paweł, pisarz ziemi sandom., 94 II

- O s z u s t Jan, ławnik sandom., 231 II  
O t t o, kantor sandom., dziedzic w. Cheł-  
sty, 38 II  
O t t o z Borkowic podkom. kujaw., 5 II  
O z o r e k Sebastian, kramarz sandom.,  
106 II  
P a c a n o w s k i Bartłomiej, ławnik san-  
dom., 106 II  
P a c i o r k o w s k i Marcin, szl., 287 II  
P a c z k o w s k i Aleksander, 265 II  
P a d n i e w s k i Filip, bp krak., 95 II  
P a j ą c z k o w s k i Henryk, drukarz  
z Radomia, 265 II  
P a j ą c z k o w s k i Teodor, ksiądz, 264 II  
P a k u l s k i Antoni, kan. opatow., 220 II  
P a l e ń Sebastian, młynarz z młyna kró-  
lewskiego w par. pysznickiej, 190 II  
P e ł k a Maciej, rajca sandom., 107 II,  
112 II  
P a p u s z y ń s k i Adrian, notariusz,  
15 II  
P a r k o s z, dziedzic w. Żurawica, 4 II  
P a s i k o w s c y, rodzina szl., 290 II  
P a w e ł, brat Jana, dziedzic Skotnik, 37 II  
P a w e ł, siodlarz, ławnik sandom., 231 II  
P a w e ł, stryjeczny brat Marcina, dziedzic  
Skotnik, 37 II  
P a w e ł, kanclerz diec. lubuskiej, 49 II  
P a w e ł, rektor kościoła w Biechowie,  
34 II  
P a w l i k o w s k i Mieczysław, 264 II  
P e ł k a Andrzej, zob. Kucharczyk  
Andrzej  
P e t k o w s c y, rodzina szl., 287 II  
P i a s e c k i Paweł, bp przemyski, 261 II  
P i e k o s i ń s k i *Franciszek*, historyk,  
heraldyk, 265 II  
P i e p r z y k Jan, rajca sandom., 107 II,  
112 II  
P i o t r, dziedzic Borkowic, stolnik kujaw.,  
5 II  
P i o t r, dziedzic Skotnik, 37 II  
P i o t r, kanonik krak., 4 II  
P i o t r, rektor kościoła w Wysokiej, 5 II  
P i o t r z Brzeska, kan. sandom., 61 II  
P i o t r z Wyszumuntowa, sędzia ziemi san-  
dom., 36 II  
P i o t r a s z, dziedzic części wsi Obrazów,  
256 II  
P i o t r k o w s k a Teofila (z Suchodol-  
skich), szl., 221 II  
P i o t r o w s k i Jan, prep. gener. zakonu  
św. Ducha, 106 II–107 II, 110 II–  
112 II  
P i u s VII, papież, 225 II  
P i s u l e w s k i Sebastian Jan, protono-  
tariusz papieski, pisarz kapituły san-  
dom., 26 II, 189 II  
P l a t e r A., 265 II  
P ł o c c y, rodzina szl., 285 II  
P ł o w i k Adam, zagrodnik i krawiec we  
w. Baby, 285 II  
P o ł e ć Tomasz, parafianin pysznicki,  
217 II  
P o ł u b i ń s k a zob. Wasylewna Hanna  
P o ł u b i ń s k i Wasyl, kniaź, marszałek  
hospodarski, 60 II, 72 II  
P o m i a n o w s k i Piotr, dzierżawca dóbr  
klasztora w Sulejowie, 234 II  
P o m i ń s k i Karol, 266 II  
P o n i a t o w s k i Józef, książe, 264 II  
P o p e k Grzegorz, chłop pysznicki,  
141 II  
P o p e k Jan, chłop pysznicki, ławnik gro-  
mady, 141 II, 151 II, 167 II  
P o p i e ł Hipolit, szl., 264 II  
P o p i e ł Paweł, szl., 264 II  
P o p i e ł Wincenty, abp metropolita war-  
szawski, 266 II  
P o p i e ł o w a, szl., 267 II  
P o p i e ł o w i e, rodzina szl., 244 II  
P o r c z e k Paweł, szewc sandom., 231 II  
P o r e m b n y Jan, rajca sandom., 106 II  
P o t o c k i Andrzej, kan. krak., archidia-  
kon i oficjał sandom., 188 II, 190 II  
P o z o w s c y, rodzina szl., 101 II  
P r a w i c a Grzegorz, chłop pysznicki,  
157 II–159 II  
P r a w i c a Stanisław, chłop pysznicki,  
157 II–159 II

- P r a ż m o w s k i Belina Władysław, płk,  
264 II  
 P r o k o p o w i c z Wojciech, starszy  
cechu rzeźników sandom., 112 II  
 P r o t a z y, s. Ottona z Borkowic, 5 II  
 P r u s z c z a k o w a, 265 II  
 P r z e c ł a w ze Stobczy, prokurator, 4 II  
 P r z e r ę b s k i Wincenty, dziedzic Chy-  
czowa, 289 II  
 P r z e t o c k i Antoni, 265 II  
 P r z y b o r o w s k i Józef, 265 II  
 P r z y ł u s k i Tomasz, ks. pysznicki, kan.  
wiślicki, 172 II–176 II, 183 II, 185 II,  
188 II, 191 II–192 II, 194 II–196 II,  
198 II, 200 II, 202 II–203 II  
 P u g r a b k a, kmieć we w. Baby, 285 II  
 P u ł a w s k i Stanisław Celestyn, 266 II  
 P y c h n i k Maciej, kowal sandom., 231 II  
 R a d o m s k i Andrzej, szl., 284 II  
 R a d o ņ s k i Anastazy Skarbek z Radoni,  
dziedzic Sławna, Ostróżny i Grudzina,  
296 II  
 R a d o s z o w s k i Boxa Walenty, kan.  
sandom., 241 II  
 R a d u ņ s k i Remigiusz z Raduni, wojski  
chęciński, 287 II  
 R a d w a ņ s k i Jasiak, szl., komornik  
pow. opocz., woźny sądu ziemskiego,  
307 II  
 R a d w a ņ s k i Remigiusz, dziedzic Smar-  
dzewic, 288 II  
 R a d z i e j o w s k i Michał, abp gnieź-  
nieński, kardynał, 19 II  
 R a d z i e t k o w s k i Jan, szl., 284 II  
 R a d z i k o w s k i - E l i a s z Walery,  
zob. Eliasz Radzikowski  
 R a d z i m s k i Wawrzyniec, kan. san-  
dom., 109 II  
 R a d z i w i ł Jęrzy, bp krak., kardynał,  
12 II  
 R a d z i w i ł Mikołaj, bp wileński, 264 II  
 R a d z i w i ł Olbracht Władysław, ksią-  
żę, 264 II  
 R a d z i w i ł o w i c z Mikołajowicz Jan,  
star. drohicki i słonimski, 57 II  
 R a f a ł, dziekan kapituły opatow., 48 II  
 R e g i o m o n t a n u s Mateusz, brat  
konwentu św. Ducha sandom., 107 II  
 R e w e r a Antoni, kan. sandom., 266 II  
 R e w o l i ņ s k i Teofil, numizmatyk  
i pisarz, 265 II  
 R o d z i e w i c z ó w n a Maria, pisarka,  
265 II  
 R o k o s z n y Józef, kan. sandom., 266 II  
 R o g a w s k i Maciej, dziedzic w. Twar-  
dej, Tresty i Unewel, 293 II  
 R o g o w s c y, rodzina szl., 291 II  
 R o m a n Jan, kuśnierz sandom., 231 II  
 R o m a n o w i c z Fedor, ziemianin  
pow. kijow., 73 II  
 R o m e r o w i e, rodzina szl., 244 II  
 R o p p Edward, abp metropolita mohy-  
lewski, 266 II  
 R o ś c i c k i Rafał, archidiakon sandom.,  
21 II  
 R o z p a r o w i c z Mateusz, pleban tar-  
łowski, 13 II  
 R a z p ę d o w s k i Maciej, karczmarz  
z Twardej, 299 II  
 R o ż e k Maciej, kołodziej sandom.,  
106 II  
 R u s i e c c y, rodzina szl., 101 II  
 R u s i e c k i Krzysztof, dziedzic Ruszczy,  
99 II  
 R u s s o c k a Anna z Kępińskich, dzier-  
żawczyni w. Pysznica, 194 II–196 II,  
198 II, 201 II–203 II  
 R u t t a Jakub, sukiennik sandom.,  
231 II  
 R y ś Jan, chłop we w. Twarda, 298 II  
 R z e c z k a Kazimierz, dziekan i kan.  
sandom., pleban tarłowski, 21 II,  
241 II  
 R z e p k a Maciej, kuśnierz sandom.,  
231 II  
 R z u c h o w s c y, rodzina szl., 101 II,  
289 II  
 S a g a n o w s k i Bonawentura, szl.,  
287 II  
 S a r n e c k i Zygmunt, 265 II

- S c h e n k i n g Otton, opat sulejowski, bp wendeński, 117 II, 234 II–235 II
- S c z u k a Jakub, starszy cechu rzeźników sandom., 112 II
- S c z u k a Mikołaj, szewc sandom., 231 II
- S c z u k a Walenty, rajca sandom., 107 II
- S e b a s t i a n o w a Potencja, mieszcza sandom., 98 II
- S e b a s t i a n o w i c z Piotr, rajca sandom., 112 II
- S e l b r u r d i Jan, kan. krak., 227 II
- S e m e n k o Piotr, ksiądz, 265 II
- S e m k o w i c z Władysław, historyk, 265 II
- S e r n a Anna, ż. Jana Sernego m. sandom., 97 II
- S i e n i a w s k a Katarzyna z Sienna, ż. Hermolausa Ligeży, 256 II
- S i e n i a w s k i Sebastian, h. Leliwa, 256 II
- S i e n k i e w i c z Henryk, pisarz, 265 II
- S i k o r a Mikołaj, rajca opatow., 48 II
- S i k o r s k i Antoni, sekretarz wielki koronny, 211 II
- S i l n i c k i Jan, właściciel w. Januszowice, 109 II
- S i r u t o w i c z Jurij, brat Niklasza i Szczęsnego, 72 II
- S i r u t o w i c z Niklasz, brat Jurija i Szczęsnego, 72 II
- S i r u t o w i c z Szczęsny, brat Jurija i Niklasza, 59 II, 72 II
- S i r u t o w i c z o w a Więclawowa Świętochna, bojarka W.Ks.Lit., 60 II
- S i w e r t Jan, ks., dr obojga praw, 142 II, 144 II, 157 II, 159 II, 163 II, 165 II
- S k ł a d o w s c y, rodzina chłopska ze w. Twarda, 298 II
- S k ł a d o w s k i Karol, komornik ze w. Twarda, 298 II
- S k r z y n k a Szymon, zob. Szymon ze w. Skrzyńki
- S ł o w i ń s c y, rodzina szl., 290 II
- S m o g o r z e w s k i Jason, abp połocki, 266 II
- S m o l k a Franciszek, polityk galicyjski, 265 II
- S m o l k a Stanisław, historyk, 265 II
- S n a r s c y, rodzina szl., 287 II
- S o k o l o w s k a Zofia, 265 II
- S o ł t y k Kajetan Ignacy, bp krak., 28 II, 217 II, 266 II
- S o t k i e w i c z Antoni, bp sandom., 266 II
- S p a d a Fabritius, kard. i prefekt *Sygnatury Iustitie*, 134 II
- S p y t e k, scholastyk wiśl., 227 II
- S p y t e k z Tarnowa, klan. wojnicki, żarnowski, podskarbi król., 66 II, 74 II, 76 II
- S t a b l e w s k i Florian., abp metropolita gnieźnieński i poznański, 266 II
- S t a d n i c k i Mikołaj, łożny królewski, 229 II
- S t a l m a c h Stanisław, ławnik sandom., 231 II
- S t a n c z y k o w s k i Maciej Antoni z Klwowa, zakonnik smardzewicki, 309 II
- S t a n i s ł a w, dziedzic Skotnik, 37 II
- S t a n i s ł a w, dziedzic *de Corzutow* (Kotuszów?), 227 II
- S t a n i s ł a w, kleryk, s. Mikołaja z Przedborza, notariusz, 43 II
- S t a n i s ł a w, kmieć z Borkowic, 5 II
- S t a n i s ł a w, pedagog i kan. opatow., 42 II
- S t a n i s ł a w z Chrobrza, szl., 228 II
- S t a n i s ł a w ze Świradzie, prepozyt kiel. i kan. krak., 47 II
- S t a n i s ł a w z Wronek, s. Konrada, pleban w Koniemłotach, 34 II
- S t a n i s ł a w August Poniatowski, król polski, 205 II–211 II, 213 II–216 II, 218 II–222 II, 307 II
- S t a r k o w i c z, franciszkanin z klasztoru w Smardzewicach, 15 II
- S t a s z e w s k i Adam, brat konwentu św. Ducha, 120 II

- S t a s z o w s k i Jakub, kan. krak. i sandom., 66 II–67 II, 207 II  
 S t e i n h e i s e r Jan Beniamin, kanclerz Kamery JKM, 187 II, 201 II  
 S t e f a n Batory, król polski, 98 II–100 II, 114 II–115 II  
 S t e f a n i n i Jan Ewangelista, abp miłyński, nuncjusz papieski, 198 II–199 II  
*S t ę p i e ń Urszula*, historyk sztuki, 268 II  
 S t r a s z e w s k i Maurycy, historyk filozofii, prof. UJ, 265 II  
 S t r u v e, 265 II  
 S t r z e l i c z Piotr, kan. krak., 4 II  
 S t r z e m b o s z, rodzina szl., 287 II  
 S t u d z i e ń s k i Grzegorz, wójt wsi Pyszniczy, 233 II  
 S u c h o d o l s k i Ignacy, malarz, 265 II  
 S u c h o d o l s k i Teodor, star. chmielnicki, 216 II, 219 II  
 S u d o ł Grzegorz, chłop pysznicki, 157 II–159 II  
 S u d o ł Piotr, chłop pysznicki, 185 II  
 S u k o r e k Krzesław, rajca opatow., 40 II  
 S u l i k o w s k i Jan Dymitr, metrop. lwowski, 12 II  
 S u l i m a Stanisław, ławnik sandom., 112 II  
 S u l i m i r s k a Konstancja, ż. Jacentego Gosławskiego, szl., 128 II  
 S u r o w a n i e c Adam, chłop i wójt gromady pysznicki, 141 II, 151 II, 167 II  
 S u r o w i ń s k i Wojciech, wikariusz kolegiaty sandom., 188 II  
 S y p u ł e k Jan, chłop we w. Twarda, 298 II  
 S z a f r a n i e c Stefan, ławnik sandom., 106 II  
 S z a n i a w s c y, rodzina szl., 291 II  
 S z a n i a w s k i Konstanty Felicjan, bp kujawski i krak., książę siewierski, 168 II, 171 II, 173 II  
 S z a n i a w s k i Teodor, dziedzic w. Wrzeszcze, 296 II  
 S z c z a w i ń s c y, rodzina szl., 285 II  
 S z c z e b r z e s z y ń s k i Wojciech Basari, magister artium, 96 II  
 S z c z e p a n o w s k a Anna, ż. Aleksandra Koczowskiego, 108 II  
 S z c z u c k i Jan, wojski przyszowski, 94 II  
 S z e m b e k Jerzy, bp połocki, abp metropolita mohylewski, 266 II  
 S z e m b e k Kajetan, bp kujawski, 25 II  
 S z e m b e k Krzysztof, bp kujawski, 282 II  
 S z e w c z y k Józef, chłop pysznicki, 157 II–159 II  
 S z l a c h t a Tomasz, chłop pysznicki, ławnik gromady, 141 II, 151 II  
 S z o c z y ń s k i Jan, pleban w Przybyśławicach k. Ożarowa, 242 II  
 S z m e l i n g Henryk Władysław, koniuszy koronny, 122 II  
 S z t e m b e r g Jan, star. dobrowodzki, 173 II  
 S z u b a r t o w i c z Wawrzyniec, kan. sandom., 266 II–267 II  
*S z u j s k i Józef*, historyk, 265 II  
 S z u r k o w s k i Grzegorz, komendantz raławicki, 145 II  
 S z w a r c e n b e r g (Czerny) Franciszek, kan. sandom., 241 II  
 S z y d ł o w s k i Wojciech, szl., 119 II  
 S z y m a ń s k i Piotr, bp podlaski, 259 II  
 S z y m o n, mistrz cechu kołodziejów i ławnik sandom., 231 II  
 S z y m o n, zakrystian i brat konwentu św. Ducha sandom., 107 II  
 S z y m o n ze w. Skrzyńki, kaznodzieja, 110 II–112 II  
 S z y s z k o Adolf Bohusz, architekt, 265 II  
 S z y s z k o w s k i Marcin, bp krak., 256 II  
 Ś c i b o r z Maciejowic, sekretarz królewski, 230 II  
 Ś c i u b a k Marcin, chłop we w. Tresta, 298 II  
 Ś w i d z i ń s k i Ignacy, star. litiniński, 218 II

- Święcicy, rodzina szl., 101 II  
 Święcicki Julian Adolf, 265 II  
 Tański Kazimierz, gen., 264 II  
 Tarchalinus Stanisław, wójt sandom., 106 II  
 Tarło Karol, dziedzic Czekarzowic, 21 II  
 Tarnowscy, rodzina szl., 242 II, 287 II  
 Tarnowski Jan, hr., klan wojnic., star. sandom., 64 II  
 Tarnowski Jan Amor, hetman wielki koronny, star. sandom., 76 II, 78 II, 83 II, 88 II, 91 II  
 Tarnowski Aleksander Gratus, klan sandom., 242 II  
 Tarnowski Jan Krzysztof, klan wojnicki, star. sandom., 93 II  
 Tarnowski Stanisław, szl., 265 II  
 Tarnowski Stanisław Amor, szl., 242 II  
 Tarnowski Stanisław z Tarnowa, woj. sandom., 94 II  
 Tarnowski Stanisław Spytek, klan zawijchojski, 97 II  
 Taszycka Teresa z Gołuchowskich, 265 II  
*Teter Magda*, 268 II  
 Tetera Paweł, hetman kozacki, 264 II  
 Tetmayer Kazimierz, literat, 265 II  
 Tęczyński Jan, scholastyk sandom., 227 II  
 [Tęczyński] Stanisław z Tęczyna, podkom. sandom., 76 II, 86 II–87 II  
 Tkacz Andrzej, chłop z Rudy Jastkowskiej, 190 II  
 Tokarzewicz Józef, szl., 265 II  
 Tomek z Węgleszyna, podczaszy król., star. wielkopolski generalny, 3 II  
 Tomicki Piotr, bp krak., podkanclerzy królestwa, 70 II, 266 II  
*Tomkowicz Stanisław*, historyk, 265 II  
*Topolski Jerzy*, historyk, 33 II  
 Torba Grzegorz, chłop pysznicki, 157 II–159 II  
 Tribeka Jan, szl., 134 II  
 Tryć Wojciech, chłop pysznicki, 141 II  
 Trzebicki Andrzej, bp krak., 21 II, 261 II, 266 II  
 Trzemescy, rodzina szl., 290 II  
 Tyburyszew (Stankowski) Walenty, 264 II  
 Tyłman Jan, altarysta w kościele NMP w Krakowie, 70 II, 231 II  
 Tyrła Antoni, komornik ze w. Twarda, 298 II  
 Tyrła Jan, chłop we w. Tresta, 298 II  
 Tyrła Maciej, chłop we w. Tresta, 298 II  
 Tyzkiewicz Antoni, bp żmudzki, 266 II  
 Uberovius Bartłomiej, rajca sandom., 106 II  
 Uchąński Arnolf, opat sulejowski, 234 II  
 Uchąński Jakub, bp chełmski, 88 II, 91 II, 97 II  
 Ulatowscy, rodzina szl., 291 II  
 Umiasowski Sebastian, złotnik sandom., 106 II  
 Umiański Stanisław, kan. sandom., 21 II, 122 II, 278 II  
 Urban VI, papież, 256 II  
 Wacławski Franciszek, kan. opatow., pleban w Sobótce, protonotariusz apost., 192 II, 194 II  
 Walczyk Marcin z Radoszek, 120 II  
 Walerian z Mielca, podkom. sandom., 88 II  
 Warchoł Wojciech, kowal sandom., 106 II  
 Wasylewna (Połubińska) Hanna, ż. Mikołaja Zawiszy, 59 II, 72 II  
 Wawrzyniec, doktor dekretów, 227 II  
 Wawrzyniec z Rozprzy, pisarz kapi tuły krak., 4 II  
 Wążycheb Andrzej, rajca sandom., 231 II  
 Wąsowicz, rodzina szl., 287 II  
 Werek Józef, dzierżawca dóbr rządowych w Smardzewicach, 289 II

- W i a z i e m s k i Piotr, 265 II  
 W i e l o n d k o Wojciech, genealog rodziny Męcińskich, 258 II  
 W i e l i c k i Jan, dziekan sandom., 99 II  
 W i e l i c k i Wojciech z Włostowa, sędzia ziemi sandom., 10 II, 101 II  
 W i e r z b i c k i Jan, rajca sandom., 231 II  
 W i e s i o ł o w s c y, rodzina szl., 306 II  
 W i k t o r o w i c z Aleksander, chłop we w. Tresta, 298 II  
 W i k t o r o w i c z o w i e, rodzina chłopska ze w. Twarda, 298 II  
 W i l e r s k i Aleksander, kan. tarn., ekonom i administrator dóbr kl. św. Ducha w Krakowie i Sandomierzu, 108 II  
 W i n s k i Stanisław, szpitalnik konwentu św. Ducha w Sandom., 110 II–112 II  
*W i ś n i e w s k i Jan*, kan. sandom., historyk, 4 II–5 II, 9 II, 13 II, 19 II, 53 II, 242 II, 257 II, 265 II  
 W i ś n i o w i e c k i Michał Korybut, król polski, 192 II, 198 II  
 W i ś n i o w s k i Józef, szl., 293 II  
 W ł a d y s ł a w IV, król polski, 117 II–119 II  
 W ł a d y s ł a w Jagiełło, król polski, 1 II, 3 II, 24 II, 35 II, 55 II, 65 II, 226 II, 228 II, 276 II  
 W ł a d y s ł a w Łokietek, król polski, 55 II  
 W o d a Piotr, h. Odrowąż, podkanclerzy wielki koronny, 229 II  
 W o d e c k i Antoni, subdelegat zamkowy stężycki, 184 II  
 W o d z i c k i Michał z Granowa, kan. oficjał generalny krak. i kustosz wiślicki, 174 II–176 II  
 W o j c i e c h, dziedzic części wsi Obrazów, 256 II  
 W o j c i e c h, dziedzic *de Corzutow* (Kotuszów?), 227 II  
 W o j c i e c h, kustosz i kan. opatow., 40 II, 42 II  
 W o j c i e c h, pleban w Skotnikach, 37 II  
 W o j c i e c h, towarzysz Bodzanty, dziekana kol. sandom., 32 II  
 W o j s z y k z Wojsz, szl., 229 II  
 W o ł f a r t Andrzej, strażnik lasów klucza nizańskiego, 140 II, 144 II, 150 II, 153 II, 155 II–156 II, 160 II, 164 II–165 II  
 W o ł f a r t Elżbieta, ż. Andrzeja, 165 II  
 W o ł f a r t Helena, 169 II  
 W o l i c y, rodzina szl., 287 II  
 W o l i ń s k i, 264 II  
 W o l n y Jan, ks., bakałarz z Krakowa, 52 II  
 W o ł o s z y n Wasyl, bojar lit., 8 II  
 W o ł u c k i Paweł, bp kujawski, 282 II–283 II  
 W o r o n i c z Jan Paweł, bp krak., poeta, 265 II  
 W r ó b l e w s k i z Niska, administrator dóbr król. w Pysznicy, 166 II  
*W y r z y k o w s k i Andrzej*, kan. sandom. i historyk, 266 II  
 W y s o c k i Józef, podczaszy sieradzki, dzierżawca Twardej i Tresty, 168 II, 306 II, 308 II  
 V e r d e s c a Hiacynt, bp korynolski, 181 II  
 Z a d z i k Jakub, bp krak., 21 II  
 Z a g a r d o w i c z Antonii, pleban w Modliborzycach, 252 II  
 Z a j ą c z k o w s k i Grzegorz, dziedzic Trzebiatowa i Tresty, 291 II  
 Z a k l i k a, dziedzic w. Chelsty, 38 II  
 Z a k l i k a, kanclerz królestwa, 228 II  
 Z a k l i k o w i e, rodzina szl., 244 II  
 Z a k r z o w s k a Tekla, 284 II  
 Z a k r z o w s k i Karol, 284 II  
 Z a l a s o w s c y, rodzina mieszczańska z Tarnowa, 280 II  
 Z a ł u s k a Amelia, 265 II  
 Z a ł u s k i Andrzej Stanisław Kostka, bp krak., 183 II, 191 II–192 II, 196 II  
 Z a ł u s k i Ignacy, star. zawichojski, 193 II  
 Z a m o y s c y, rodzina szl., 261 II  
 Z a r a n k o w i c z Piotr, bojar wołkowycki, 71 II



- Z a r u s k i Justyn Bernard, opat sulejowski, pleban dąbrowski, sekretarz król., 19 II
- Z a w i s z a, archidiakon krak., 227 II
- Z a w i s z a (Zawiszyc) Mikołaj, dziedzic dóbr Głębokie, 59 II, 72 II
- Z a y d a Jakub, chłop pysznicki, 166 II
- Z b ą s k i Jan, bp warmiński, 282 II
- Z b o r o w s c y, rodzina szl., 244 II
- Z b o r o w s k i Samuel, banita, 264 II
- Z d a n e k Antoni, chłop we w. Tresta, 298 II
- Z e b r z y d o w s k i Mikołaj, woj. krak., 264 II
- Z i a r n o Kazimierz, chłop pysznicki, 141 II
- Z i a r n o Maciej, chłop pysznicki, 141 II
- Z i a r n o Maciej drugi, chłop pysznicki, 141 II
- Z i a r n o Marcin, chłop i ławnik gromady pysznickiej, 167 II
- Z i a r n o Szymon, chłop pysznicki, 141 II
- Z i a r n o Wojciech, chłop pysznicki, 141 II
- Z i e l e ń s k i (Z i e l o n k a) Janusz/Jan, wójt sandom., 106 II–107 II, 112 II
- Z i e l i ń s k i Józef, historyk, 265 II
- Z ł o m a ń s k i Jan, scholastyk opatow., brat Pawła, 242 II
- Z ł o m a ń s k i Paweł, kan. sandom., 21 II, 242 II
- Z ł o t e k Maciej, chłop pysznicki, 141 II
- Z m o r u p k o Mateusz, chłop we w. Tresta, 298 II
- Z o m m e r Jan Jonary, 127 II
- Z w o l e ń s k i Maciej, kowal sandom., 231 II
- Z y g m u n t I Stary, król polski, 8 II–9 II, 55 II, 57 II–60 II, 62 II–65 II, 67 II–69 II, 71 II–83 II, 170 II, 229 II, 232 II, 276 II
- Z y g m u n t II August, król polski, 24 II, 84 II–94 II, 96 II–97 II, 192 II, 198 II, 233 II
- Z y g m u n t III Waza, król polski, 11 II, 102 II–105 II, 109 II, 113 II–116 II, 137 II, 177 II, 198 II, 229 II
- Ż o c h o c h o w s k i Franciszek, pisarz aktowy i konserwator hipoteki pow. kiel., 224 II
- Ż o n k a Adam, s. Jana, kowala sandom., 110 II
- Ż u c h o w s k i Stefan, archid. sandom., 23 II, 130 II, 246 II–247 II, 261 II, 263 II, 266 II, 268 II–270 II, 278 II
- Ż y c k i Antoni, dziedzic w. Baby i Moszczenicy, 296 II
- Ż y c k i Franciszek, dziedzic w. Baby i Moszczenicy, 296 II
- Ż y c k i (Życzynski) Jan, szl., 285 II



## INDEKS NAZW GEOGRAFICZNYCH

Obejmuje nazwy miejscowości, rzadziej nazwy ziem, księstw czy królestw oraz rzek, rozlewisk, jezior czy też wzniesień i gór. Liczby przy miejscowościach oznaczają sygnatury umieszczonych w *Inwentarzu*, konkretnych jednostek archiwalnych. W przypadku wsi i osad mniejszych (np. folwarków) starano się objaśnić bliższe położenie, podając ich przynależność powiatową, a nawet parafialną. Ponieważ z objętego w *Inwentarzu* zasobu archiwalnego zdecydowana większość akt odnosi się do epoki staropolskiej, ustalono położenie wymienionych w nim miejscowości według przedrozbiorowych struktur administracyjnych (parafie, powiaty, województwa). Tu również unikano wielkiej liczby skrótów, stosując nieliczne, jak: m. = miasto; par. = parafia; pow. = powiat; star. = starostwo; w. = wieś; woj. = województwo; chęc. = chęciński; lubel. = lubelski; opocz. = opoczyński; radom. = radomski; sandom. = sandomierski; stęż. = stężycki; szczyrzycki = szczyrz.; urząd. = urzędowski; wiśl. = wiślicki.

- Andruszkowice, w. k. Sandomierza, 35 II  
B a b y, w. pow. piotrkowski, 285 II, 289 II, 296 II  
B e s z o w a, w. par., pow. wiśl., 249 II, 255 II  
B i a ł a c z ó w, m., pow. opocz., 248 II  
B i a ł o b r z e g i, w. par., pow. opocz., 259 II  
B i e c h ó w, w. par., pow. sandom., 34 II  
B i e l i n y, w. par. pow. sandom., 183 II, 186 II, 236 II  
B ł o g i e, w. par., pow. opocz., 307 II  
B ł o g i e, potok w dorzeczu Pilicy, 307 II  
B o d z e n t y n, m. par., 45 II  
B o g o r i a, w. w par. Skotniki, pow. sandom., 37 II, 227 II  
B o g u c i c e, w., pow. wiśl., 258 II  
B o g u m i ł o w i c e, w., pow. pilzn., 228 II  
B o g u s ł a w i c e, w., pow. piotrk., 283 II  
B o r k o w i c e, w. par., pow. radom., 5 II  
B o r z y s z o w i c e (Borszowice), w. pow. ksiąski, 116 II, 229 II  
B r a c i e j ó w k a, w. pow. krak., 53 II  
B r o d y, w. w par. Oleśnica, pow. wiśl., 224 II  
B r o n i s z ó w, w. pow. wiśl., 227 II  
B r z e s k o, m. pow. szczyrz., 61 II  
B r z e ś ć Litewski, m. w W.Ks.Lit., 78 II  
B r z e z i e, w. par., pow. szczyrz., 227 II  
B r z o s t ó w (Brzustów), w., pow. opocz., 283 II  
B r z o z a, rz., we w. Zbigniew, 229 II  
B u g, rzeka, 58 II  
B u s k o (*Bussino*), w. pow. wiśl., 55 II  
B y k i, w., pow. piotrkowski, 285 II  
C h a r b i n o w i c e, w., pow. wiśl., 307 II  
C h a r z e w i c e, w., pow. sandom., 85 II  
C h e ł s t y, w. w par. Żarnów, pow. opocz., 38 II  
C h e ł m, w. par., pow. szczyrz., 228 II

- Chlina, w. par. k. Wolbromia, 270 II  
 Chodków, w. w par. Łoniów, pow. sandom., 213 II  
 Chomiąża, w. par., pow. kcyński w Wielkopolsce, 3 II  
 Chorzelów, w. par., pow. sandom., 249 II  
 Chotcza, w. par. pow. radom., 35 II  
 Chotelk. Wiślicy, 35 II  
 Chroberz, w. par., pow. wiśl., 228 II  
 Chrzastów, w. w par. Chorzelów k. Mielca, pow. sandom., 249 II  
 Chrzczonowice, w. w par. Koniemłoty, pow. wiśl., 34 II  
 Chyby, w., pow. chęc., 210 II  
 Chyczów, w. w obwodzie łęczyckim, 289 II  
 Cieszęcin, las w par. Borkowice, 5 II  
 Cisowe, w. pow. piotrkowski, 287 II  
 Ciszycza, w. w par. Koprzywnica, 35 II  
 Corzutow, zob. Kotuszów  
 Czekarzowice, w. par. w pow. sandom., 18 II, 21 II  
 Czermin, w. par. pow. sanadom, 213 II  
 Czerna, w. k. Krzeszowic, pow. krak., 240 II  
 Czersko, w., pow. Brześć w W.Ks. Lit., 8 II  
 Ćmielów, m., pow. sandom., 257 II  
 Daromin, w., pow. sandom., 213 II  
 Dąbrowa [Sulejowska], w. par. pow. opocz., 19 II  
 Dąbrowica, w. pod Lublinem, 114 II–115 II  
 Dąbrówka, dobra w. w par. Pysznicza, 139 II, 145 II, 148 II, 171 II  
 Denków, m., pow. sandom., 242 II, 255 II, 259 II  
 Dębiany, w. w par. Obrazów, pow. sandom., 10 II, 101 II, 213 II  
 Dreżno, m. w Saksonii, 131 II  
 Dutów, w. k. m. Mielec (dziś nieistniejąca), 249 II  
 Dwikozy, w. k. Sandomierza, 35 II  
 Dziewków, w. w par. Goźlice, 35 II  
 Dziaków, w. w par. Miechocin, pow. sandom., 258 II  
 Folwark Wójtowski, osada pod Sandomierzem, 135 II  
 Gandolho (Gandolo), m. we Włoszech, 16 II  
 Gawrony, w. pow. opocz., 287 II–288 II, 296 II  
 Gdańsk, m., 249 II, 258 II  
 Giełda, karczma we w. Pysznicza, 233 II  
 Głazów, w. klaszt., pow. sandom., 10 II, 65 II, 101 II, 228 II  
 Głębokie, m. k. Wilna, 59 II, 72 II  
 Gniezno, m. w Wielkopolsce, 3 II  
 Goraj, m., pow. lubel., 228 II, 242 II  
 Gorzyce, w. par., pow. sandom., 54 II–55 II, 93 II–94 II, 226 II, 230 II  
 Goźlice, w. par. w pow. sandom., 188 II, 190 II, 258 II  
 Góry, zapewne Góry Wysokie, pow. sandom., 227 II  
 Góra Kalwaria, m. na Mazowszu, 295 II  
 Góry Wysokie, w. par., pow. sandom., 247 II  
 Granowo, w. w Wielkopolsce, 174 II–176 II  
 Grodno, m. w W.Ks.Lit., 182 II  
 Grudzyny (Grodzina), w. pow. ksiąski, 285 II  
 Gródek, m. w z. lwowskiej, 197 II  
 Grudzin, w. pow. opocz., 296 II  
 Humianowice, zob. Włostowice, 214 II  
 Iwaniska, m. pow. sandom., 242 II, 253 II  
 Jakubowice, w. w par. Przybyślawice, pow. sandom., 256 II  
 Jampol, m. na Ukrainie, 258 II  
 Janików, m. pow. sandom., 110 II, 255 II  
 Janów, w. w par. Pysznicza, 171 II  
 Janów Podlaski, m., 259 II  
 Jankowice, w. par., pow. sandom., 242 II

- Januszowice, w. w star. opoczyńskim, 109 II
- Jarocin, w. w star. sandom., 114 II
- Jaszyce, w. klarysek krak., pow. sandom., 101 II
- Jastkowice, Kuźnica Jastkowska, w. w par. Jeżowa Wola, 185 II
- Jeziernica (Oziernica), m., pow. słonim., 57 II
- Jurkowice, w. k. Opatowa, pow. sandom., 255 II
- Kaleń, w. par. Markuszów, pow. lubel., 287 II
- Kamienna Wola, w., pow. częc., 205 II
- Kacice, w. w par. Prandocin, pow. krak., 61 II
- Kazań, m. w Rosji, 300 II
- Kąty (Las, czyli Łaz), pole we w. Pyszni-  
ca, 233 II, 236 II
- Kielce, m., 145 II, 147 II–148 II, 162 II,  
164 II, 166 II, 171 II, 173 II, 183 II,  
191 II–192 II, 196 II, 217 II, 224 II?,  
258 II
- Kiełmiany, w. w Łęczyckiem, 289 II
- Kiuszmo, niezidentyfikowane (może  
Kotuszów w pow. sandom. lub Kożu-  
chów k. Strzyżowa), 227 II
- Klewań, m. na Wołyniu, 15 II
- Klimontów, m., pow. sandom., 259 II
- Klwów, m. pow. radom., 309 II
- Kobylany, w. pow. sandom., 101 II
- Kolbark, w. pow. krak., 53 II
- Komorna, w. pow. sandom., 101 II
- Komarów, w. pow. rawski, 286 II, 289 II
- Komorów, w. w star. sandom., 114 II,  
118 II
- Koniemłoty, w. par., pow. wiśl., 34 II
- Koprzywnica, m. w pow. sandom.,  
133 II, 271 II, 273 II
- Kościelec, w. par., pow. prosz., 4 II
- Kotuszów (Korzutow?), w. par. k. Sta-  
szowa?, pow. wiśl., 227 II
- Kraków, m., 4 II, 8 II–9 II, 13 II, 18 II,  
21 II, 26 II, 30 II–31 II, 53 II, 55 II–  
56 II, 58 II, 61 II, 65 II–68 II, 70 II,  
73 II, 79 II–87 II, 90 II–91 II, 95 II,  
100 II, 108 II, 110 II, 112 II–115 II,  
124 II, 133 II, 138 II–144 II, 149 II–  
150 II, 156 II–161 II, 163 II, 174 II–177 II,  
185 II, 213 II–214 II, 226 II–227 II,  
231 II, 241 II, 247 II, 249 II, 295 II
- Królewiec, huta żelaza w star. rado-  
szyckim, 121 II
- Krzastowice, w. pow. krak., 53 II
- Księżnice, w. par., pow. pilsn., 249 II
- Kuczwa (sive Nadworow et Węgrzy-  
now), w. pow. częc., 209 II
- Kumorów, w. pow. piotrkowski, 296 II
- Kunice, w. w par. Wojciechowie, pow.  
sandom., 24 II, 35 II
- Kunicki, Kunice Minor, w., pow. san-  
dom., 287 II
- Kunów, m. pow. sandom., 39 II, 247 II
- Kurozwięki, m. pow. wiśl., 18 II
- Kurów, m. pow. lubel., 228 II
- Kurzyńska, w. w par. Raclawice, pow.  
sandom., 114 II, 139 II, 145 II, 148 II,  
171 II, 183 II
- Lasocin, m. pow. sandom., 242 II
- Łąd, w., m. pow. słupecki w Wielkopolsce,  
1 II, 3 II
- Lenarcice, w. w par. Obrazów, pow.  
sandom., 101 II
- Libiszowa, w. w par. Gnojno, pow.  
opocz., 288 II
- Lida, m. powiatowe w W.Ks.Lit., 179 II
- Lublin, m., 54 II, 96 II, 233 II
- Łęczycza, m., 285 II
- Łomża, m. na Mazowszu, 93 II–94 II
- Łowicz, m., woj. łódzkie, 212 II
- Łubna–Jarosłaj (Jarostaj), w. w par.  
Wagłczew w woj. sieradzkim, 139 II–  
143 II, 147 II–150 II, 157 II–162 II,  
164 II, 166 II
- Łuck, m. na Wołyniu, 229 II
- Łysa Góra, szczyt w Górach Święto-  
krzyskich oraz klasztor benedyktyński,  
69 II, 239 II
- Maciejowice, m. pow. stęż., 230 II
- Makownica, w., pow. gnieźn., 3 II

- M a k ó w, las pod w. Makownica, 3 II  
 M a r u s z ó w, w. k. Ożarów, w par. La-  
 socin, 35 II, 259 II  
 M e d i o l a n, m. we Włoszech, 261 II  
 M n i c h ó w (Michów), w. w par. Morsko,  
 pow. chęc., 40 II, 42 II  
 M i e d ź n e, w. w par. Białaczów, pow.  
 opocz., 248 II  
 M i e l e c, m., pow. sandom., 88 II, 91 II,  
 94 II, 249 II  
 M i n k o w i c e, dobra k. Piasków, pow.  
 lubel., 216 II  
 M i ę d z y b ó r z, w. w par. Gnojno, pow.  
 opocz., 288 II  
 M i l e j ó w, w. w pobliżu Sulejowa nad  
 Pilicą, 2 II  
 M i n o s t o w i c e, w. w par. Piotrkowice,  
 pow. chęc., 10 II, 101 II  
 M i s t r z o w i c e, w. w par. Zawichost,  
 35 II  
 M ł y n y, w. w par. Szaniec, pow. wiśl.,  
 227 II  
 M o d l i b o r z y c e (Opatowskie), w. par.,  
 pow. sandom., 250 II–253 II  
 M o r a w n i c a, dobra w pow. kościań-  
 skim, 258 II  
 M o s z c z e n i c a, w. pow. piotrkowski,  
 285 II, 289 II, 296 II  
 M o t y c z e, w. pow. sandom., 36 II, 74 II,  
 93 II–94 II  
 M y d ł o w i e c, w. w par. Mydlów, pow.  
 sandom., 101 II  
 M y d ł ó w, w. pow. sandom., 61 II, 259 II  
 N a d b r z e r z e, cz. Sandomierza, 129 II  
 N e a p o l, m. we Włoszech, 261 II  
 N i e c i e c z a, jezioro we w. Zbigniew,  
 229 II  
 N i e d z i ę g i e l, jezioro k. Powidza  
 w Wielkopolsce, 1 II  
 N i e d z w i e d ź, las we w. Turbia i Woli-  
 ca, 170 II  
 N i e p o ł o m i c e, m., pow. szczyrz., 64 II  
 N i n k ó w, k. Borkowic, pow. radom., 6 II  
 N i s k o, w. par. Raclawice, pow. sandom.,  
 166 II  
 O b r a z ó w, w. klaszt. pow. sandom.,  
 4 II, 10 II, 28 II, 68 II, 108 II, 188 II,  
 190 II, 254 II–255 II–256 II, 259 II,  
 276 II  
 O c i n, w., pow. sandom., 135 II  
 O d r z y w ó ł, m. pow. opocz., zob. Wy-  
 sokin, 218 II  
 O g r o d z i e n i e c, m., pow. lelewski,  
 9 II  
 O l b i e r z o w i c e, w., par., pow. sandom.,  
 35 II, 258 II  
 O l s z a n i c a, rz. na Podlasiu, 63 II  
 O p a t o w s k a, ul. w Sandomierzu, 110 II  
 O p a t ó w, m. pow. sandom., 40 II, 42 II–  
 51 II, 102 II–103 II, 242 II, 259 II  
 O p a t ó w S t a r y, m. pow. sandom., 42 II  
 O p a t ó w W i e l k i, m. pow. sandom.,  
 40 II–41 II, 45 II, 47 II–48 II, 51 II  
 O p o c z k a, w. w par. Rybitwy, pow.,  
 urzęd., 260 II  
 O p o c z n o, m. i pow., 38 II, 218 II,  
 284 II–285 II, 290 II, 307 II  
 O p o k a, w. k. Annapola, 35 II  
 O r z e l e c, w. k. Beszowej, pow. wiśl.,  
 249 II  
 O s i e k, m., pow. sandom., 31 II, 114 II,  
 242 II, 259 II  
 O s t r o w i e c, m., pow. sandom., 242 II  
 O s t r o ż n a / O s t r ó ż n a (Ostrężna),  
 w. pow. opocz., 285 II, 296 II  
 O s t r ó w k. Opoczna lub w. w par. Pawło-  
 wice, 35 II  
 O s t r ó w, dobra rodziny Ostrowskich,  
 212 II  
 O ż a r ó w, m. pow. sandom., 259 II  
 P a d w a, m. we Włoszech, 4 II  
 P a b i a n i c e, m. abp. i prymasa, k. Ło-  
 dzi, 15 II  
 P a r c z ó w Mały, w. w par. Petrykozy,  
 pow. opocz., 248 II  
 P a r c z ó w W i e l k i, w. w par. Petryko-  
 zy, pow. opocz., 248 II  
 P a r y ż, m. stołeczne we Francji, 258 II  
 P e t r y k o z y, w. par., pow. opocz.,  
 248 II

- P i a s k i, m. pow. lubel., 216 II  
 P i e k a r y, w. w par. Obrazów, pow. sandom., 24 II, 35 II  
 P i l i c a, rzeka, 307 II  
 P i o t r k o w i c e, w. par., pow. ksiąski (lub wiele miejscowości o tej nazwie), 259 II  
 P i o t r k ó w (Trybunalski), m., 75 II–77 II, 282 II–283 II, 285 II, 290 II  
 P i s z c z e l n i k i, Piszczele – wawóz w Sandomierzu, 111 II  
 P ł a w o, w. w par. Jeżowa Wola (obecnie Jeżowa), pow. sandom., 233 II  
 P o d p ł a w i e, pole we w. Pysznica, 236 II  
 P o k r z y w n i c a, w. w par. Piotrkowice, pow. księski, 9 II  
 P o ł a n i e c, m. pow. sandom., 242 II, 247 II  
 P o p o w i c e, w. w par. Zawichost, pow. sandom., 24 II, 35 II  
 P o r z u c z, młyn we w. Gorzyce, 230 II  
 P o t o k, w. w par. Sławno, pow. opocz., 293 II, 307 II  
 P o w i d z, m. w Wielkopolsce, 1 II  
 P o z n a ń, m. w Wielkopolsce, 258 II  
 P r a g a, w. k. Warszawy, 258 II  
 P r o b o l o w i c e, w. par., pow. wiśl., 4 II  
 P r z e d b o r z, m., pow. chęc., 43 II  
 P r z e m y ś l, m., woj. ruskie, 223 II  
 P r z e p i o r ó w, w. w par. Mydlów, pow. sandom., 101 II  
 P r z y b y s ł a w i c e, w. par. k. Ożarowa, pow. sandom., 242 II  
 P y s z n i c a, w. w star. sandomierskim, 114 II, 138 II–143 II, 145 II, 147 II–159 II, 161 II–164 II, 166 II, 169 II, 172 II, 174 II–175 II, 183 II, 186 II, 188 II, 191 II–192 II, 194 II–196 II, 198 II–202 II, 217 II, 223 II, 233 II, 236 II  
 P y s z n i c a, rz. we w. Pysznica, 233 II  
 P y z ó w k a (Śreniawa), w. w star. nowotarskim, 128 II  
 R a b s z t y n, zamek k. Olkusza, pow. krak., 53 II  
 R a c ł a w i c e, w. par., pow. sandom., 138 II–141 II, 145 II, 147 II–150 II, 153 II–156 II, 162 II, 164 II  
 R a d o m, m. i pow., 118 II, 258 II, 265 II, 279 II  
 R a d o m y ś l n a d S a n e m, m., pow. urzęd., 242 II  
 R a d o s z k i, w. miejska pod Sandomierzem, 106 II–107 II, 112 II, 120 II, 135 II, 276 II  
 R a d o s z y c e, m. pow. chęc., 224 II?  
 R a d o n i a (Radunia), w. w par. Sławno, pow. opocz., 287 II–288 II, 296 II  
 R o g ó w, w. par., pow. wiśl., 229 II  
 R o z p r z a, m., pow. piotrkowski, 4 II  
 R o ż a n k i, m. w W.Ks.Lit., 7 II  
 R u d a J a ś k o w a (Jastkowa), kopalnia rudy żel. w par. Pysznicy, 188 II, 190 II  
 R u d n i a, zob. Radonia  
 R u s z c z a, w. w par. Połaniec, 35 II, 99 II  
 R y t w i a n y, w. w par. Staszów, pow. sandom., 37 II, 42 II, 227 II, 230 II  
 R z e c z n i ó w, w. k. Sienna w pow. radom., 270 II  
 R z e c z y c a, w. miejska k. Sandomierza, 135 II  
 R z ę d z i a n o w i c e, w. k. Mielca, pow. sandom., 249 II  
 R z o c h ó w (Żochów), m. pow. pilzn., 224 II  
 R z y m, Italia, 14 II, 17 II, 20 II, 22 II–23 II, 26 II–27 II, 32 II, 134 II, 212 II, 225 II, 261 II, 268 II  
 S a d ł o w i c e, w. w par. Malice, pow. sandom., 213 II  
 S a l e t a, huta szkła w star. radoszyckim, 121 II  
 S a m b o r z e c, w. par., pow. sandom., 177 II, 247 II, 258 II–259 II, 269 II  
 S a n, rz., 229 II, 232 II  
 S a n d o m i e r z, m. woj., dek., ziemia, 5 II, 10 II, 21 II, 23 II–24 II, 29 II, 31 II, 35 II–36 II, 38 II–39 II, 65 II, 68 II, 70 II, 96 II, 98 II–99 II, 101 II, 106 II–108 II, 110 II–112 II, 120 II,

- 123 II, 129 II–130 II, 146 II, 177 II, 184 II, 188 II–190 II, 202 II–204 II, 228 II, 230 II–231 II, 239 II, 242 II, 245 II–246 II, 254 II, 256 II, 258 II–259 II, 263 II, 269 II, 276 II–278 II, 296 II, 310 II–312 II, 315 II, 316 II
- S a w ł o w i c e, w. par. Malice, pow. sandom., 101 II
- S e n d ó w, w. w par. Bialaczów, pow. opocz., 248 II
- S i e l e c, w. w par. Żarnów, 35 II
- S i e n n o, m. w pow. radom., 45 II, 256 II
- S i e r a d z, m. i woj., 31 II
- S k o r z ę c i n, w., pow. gnieźnieńskim, 1 II
- S k o t n i k i, w. par., pow. sandom., 37 II, 227 II
- S k o w i e r z y n, w. w par. Zaleszany, pow. sandom., 246 II
- S k r o m n a, obecnie Skronin, w. w par. Petrykozy, pow. opocz., 248 II
- S k r z y n k i (Krynki), w. par., pow. sandom., 110 II–111 II
- S k r z y n n o (*Skrzyn*), m. pow. radom., 5 II, 117 II–118 II, 206 II, 235 II, 257 II
- S ł a b o s z o w i c e, w. w par. Malice, pow. sandom., 36 II
- S ł a w a t y c z e, m. nad. Bugiem w W.Ks. Lit., 58 II
- S ł a w n o, w. par. pow. opocz., 296 II
- S ł u g o c i c e, w. pow. opocz., 307 II
- S ł u p i a, m. klasztorne pow. sandom., 69 II
- S m a r d z e w i c e, w., pow. opocz., 12 II, 14 II, 20 II, 25 II, 27 II–28 II, 282 II–284 II, 286 II–291 II, 296 II, 299 II, 304 II, 307 II
- S m o g o r z ó w (Smągorzów), w., pow. wiśl., 5 II
- S o b ó t k a, w. par. pow. sandom., 192 II, 194 II
- S o k o l n i k i, w. w par. Trzeźnia, pow. sandom., 35 II, 84 II–87 II, 93 II–94 II
- S t a r z y s k a, w. w pow. jaworowski?, 197 II
- S t a s z ó w, m., pow. sandom., 227 II, 258 II–259 II
- S t o b i e c, w. w par. Modliborzyce, pow. sandom., 4 II, 35 II, 253 II
- S t r a d o m, przedm. Krakowa, 56 II
- S t r o m i e c, w. k. Białobrzegów, 313 II
- S t r z y ż o w i c e, w. par., pow. sandom., 259 II
- S t u d z i a n n e, w. w par. Brudzowice, pow. opocz., 258 II
- S u d ó ł, cz. w. Radoszki, 120 II
- S u l e j ó w, m. klasz. cyst., z. sieradzko-łęczycka, 2 II, 19 II, 234 II–235 II, 295 II
- S u l i s ł a w i c e, w. par., pow. wiśl., 260 II
- S w o l i s z o w i c e, 307 II
- S z a d u r s k a, rola na Sudole we w. Radoszki, 120 II
- S z a d k o w i c e, w. w par. Kunice, pow. sandom., 287 II
- S z a n i e c, w. k. Buska, pow. wiśl., 319 II
- S z c z e g l i c e, w. par. pow. sandom., 258 II
- S z c z e k o c i n y, m., pow. lelewski, 229 II
- S z c z e p a n ó w (ob. nie istnieje), w. niegdyś w pow. sandom., 68 II
- S z e b n i e, w. par., pow. bieckim, 45 II
- S z y d ł o w i e c, m. pow. radomski, 242 II, 259 II
- S z y d ł ó w, m. pow. wiśl., 259 II
- Ś m i ł ó w, w. w par. Przybysławice, pow. sandom., 68 II, 96 II, 276 II
- Ś r e n i a w a (Pyzówka), w. w star. nowotarskim, 128 II
- Ś w i a t n i k i, w. w par. Obrazów, pow. sandom., 24 II
- Ś w i e c i e c h ó w, w. w par. Błogie, pow. opocz., 287 II–288 II
- Ś w i ę t a A n n a, w., kościół w lasach pod Smardzewicami, pow. opocz., 15 II
- Ś w i r a d z i c e (Sieradzice? w. w par. Kościelec pow. proszowski), 47 II



- T a n e w (Wólka Tanewska), k. Ulanova, pow. sandom., 139 II, 145 II, 148 II
- T a r ł ó w, m., pow. sandom., 13 II, 242 II, 247 II
- T a r n o g r ó d, m. par. w star. krzeszowski, (SG, t. 12, s. 186), 242 II
- T a r n ó w, m., pow. pilzn., 66 II, 69 II, 74 II, 76 II, 88 II, 91 II, 93 II–94 II, 232 II, 280 II–281 II
- T ę c z y n, zamek, ob. Rudno w par. Tęczynek, pow. krak., 76 II, 86 II–87 II
- T o r u ń, m. nad Wisłą, 114 II–115 II
- T r e s t a, w. w par. Święta Anna, pow. opocz., 25 II, 168 II, 283 II, 291 II, 293 II, 295 II, 297 II, 306 II, 308 II
- T r e s t k a, rz. w pobliżu w. Twarda, 307 II
- T r o k s, w. pow. krak., 53 II
- T r z c i a n a, w. k. Mielca, pow. sandom., 249 II
- T r z e b i a t ó w, w. w par. Błogie, pow. opocz., 286 II, 291 II, 307 II
- T r z e ś ń, rz. i w. par., pow. sandom., 55 II, 226 II
- T u l k o w i c e, w. w par. Jankowice, pow. sandom., 101 II
- T u r b i a, w. w par. Charzewice, pow. sandom., 35 II, 66 II–67 II, 74 II–84 II, 86 II, 88 II–91 II, 103 II, 136 II, 170 II, 180 II, 207 II, 232 II, 244 II
- T u r s k o M a ł e, w. w par. Połaniec, pow. sandom., 242 II
- T w a r d a, w. w par. Święta Anna, pow. opocz., 25 II, 168 II, 283 II, 289 II, 293 II, 295 II, 297 II, 299 II, 306 II–308 II
- T y k o c i n, m. na Podlasiu, 62 II–63 II
- U d o r z, w. w par., Chlina k. Wolbromia, pow. krak., 270 II
- U j a z d, w. k. Tomaszowa Maz., 290 II
- U n e w e l (Uniewel), w. w par. Biało-brzegi, pow. opocz., 293 II
- W a r s z a w a, m., 11 II–12 II, 19 II, 24 II, 92 II, 98 II, 104 II–105 II, 109 II, 116 II–117 II, 119 II, 121 II–122 II, 125 II–126 II, 128 II–130 II, 135 II–137 II, 146 II, 168 II, 170 II, 178 II, 184 II, 187 II, 193 II, 195 II, 198 II–199 II, 201 II, 205 II–211 II, 213 II–216 II, 219 II–222 II, 236 II, 258 II
- W a s n i ó w, m. pow. sandom., 259 II
- W e n e c j a, m. we Włoszech, 261 II
- W e n e c j a, zob. Chomiąza
- W ę g l a n y, w. w par. Białaczów, pow. opocz., 248 II
- W ę g l e s z y n, w. k. Jędrzejowa?, 3 II
- W ą g r z c e (Węgierka, Węgrzce), w. w par. Obrazów, pow. sandom., 10 II, 101 II
- W i ą z o w n i c a, w. par., pow. sandom., 137 II
- W i e l i c z k a, m., pow. krak., 47 II
- W i e l k o p o l s k a, 1 II
- W i e l o w i e ś (ob. część Tarnobrzega), w., pow. sandom., 74 II
- W i e n i a w a, w. par., pow. radom., 258 II
- W i e p r z k i, w. w par. Obrazów, pow. sandom., 68 II, 108 II, 276 II
- W i n i a r y, w. k. Zawichostu, 35 II
- W i l n o, m., W.Ks.Lit., 59 II–60 II, 71 II–72 II, 88 II–89 II
- W i s ł a, rz., 32 II, 122 II, 241 II
- W i s ł o k a, rz., 249 II
- W i ś l i c a, m. i pow., 65 II, 228 II
- W i ś n i o w a, w. k. Staszowa, pow. sandom., 259 II
- W ł o s t o w i c e, dobra w par. Świniary, pow. wiśl., 214 II
- W ł o s t ó w, w. par. k. Opatowa, pow. sandom., 10 II, 101 II
- W o j c i e c h o w s k a, puszcza, zob. Głębokie, 59 II
- W o j n o w i c e, w. w par. Modliborzyce, pow. sandom., 253 II
- W ó j c z a (Wojsza, Woycza), w. k. Pacanowa, pow. wiśl., 229 II
- W o ł a J a n o w s k a, w. w par. Bieliny, pow. sandom., 183 II

- W o ł a K o t o w a, w. w par. Zaleszany, pow. sandom., 78 II–82 II, 84 II–87 II, 244 II  
 W o ł a K r ó l e w s k a, w. w par. Pyszni-  
ca, pow. sandom., 152 II  
 W o ł a S u c h a, w. w star. sandom.,  
114 II  
 W o ł b r o m, m., pow. krak., 270 II  
 W o ł i c a (Wólka Turebska), zob. Turbia,  
pow. sandom., 66 II, 170 II, 207 II,  
232 II  
 W o ł u c z a, w. pow. rawski, 289 II,  
296 II  
 W ó ł k a, w. kapituły sandom. w par. Zale-  
szany, 113 II  
 W r o n k i, m. w Wielkopolsce, 34 II  
 W r z e s z c z ó w, w. k. Radomia, 296 II  
 W y d r z y n, w. w par. Borkowice, pow.  
radom., 5 II  
 W y s i a d ł ó w, w. w par. Łukowa, pow.  
sandom., 135 II  
 W y s o k a, w. par., pow. radom., 5 II  
 W y s o k i n (Odrzywoł), m. pow. opocz.,  
218 II  
 W y s z m u n t ó w, w. w par. Bidziny, pow.  
sandom., 36 II  
 W y w o ł a (Wywła), w. w par. Szczekoci-  
ny, pow. lelowski, 226 II  
 W y s z y n a, w. w par. Lipa, pow. opocz.,  
38 II  
 Z a b ł u d ó w, dobra ziemskie, pow. bielski  
i surażski, 62 II  
 Z a b ł u d z i a n k a, rz., zob. Zabłudów,  
63 II  
 Z a b o r u s z e, w. pow. piotrkowski,  
287 II  
 Z a d u s z n i k i, w. w par. Gawłuszowice,  
pow. sandom., 35 II–36 II  
 Z a g ó r z e, w. k. m. Skrzynna, pow. ra-  
domski, 234 II  
 Z a j ą c z k ó w, w. w par. Sławno, pow.  
opocz., 307 II  
 Z a k l i k ó w, m. pow. urzęd., 255 II  
 Z a l e s z a n y, w. par., pow. sandom.,  
66 II, 74 II, 78 II–82 II, 232 II, 246 II–  
247 II  
 Z a n c z a n o w i c e zob. Rzędzianowi-  
ce, w., 249 II  
 Z a r z e c z e, w. w par. Koprzywnica,  
145 II, 148 II, 171 II  
 Z a r z e k o w i c e, w. pod Sandomierzem,  
35 II  
 Z a r z ę c i n (Zarzęcino), w. w par. Błogie,  
pow. opocz., 307 II  
 Z a w a d a, w. k. Tomaszowa Maz., 290 II,  
307 II  
 Z a w i c h o s t, m., pow. sadom., 42 II,  
242 II  
 Z b i g n i e w (Zbigniewice/Zbigniewo),  
w. w par. Zaleszany, pow. sandom.,  
11 II, 67 II, 75 II–77 II, 79 II, 81 II–  
82 II, 88 II–90 II, 102 II–105 II,  
113 II–116 II, 180 II, 229 II, 244 II  
 Z ł o c z ó w, m. w woj. ruskim, 123 II  
 Ż a b n o, w. w par. Wrzawy, pow. urzęd.,  
11 II, 35 II, 102 II–105 II  
 Ż a r k i, m., pow. lelowski, 258 II  
 Ż a r n o w i e c, m. pow. ksiąski, 107 II,  
110 II–112 II, 276 II  
 Ż a r n ó w, m. pow. opocz., 35 II, 211 II,  
314 II  
 Ż d ż a r y, w. w par. Odrzywoł, pow.  
opocz., 218 II  
 Ż o c h ó w, zob. Rzochów  
 Ż u r a w i c a, w. w par. Łoniów, pow.  
sandom., 4 II

## INDEKS RZECZOWY

Obejmuje nazwy różnych przedmiotów, w tym faktów i zjawisk historycznych, a także przyrodniczych. Liczby przy hasłach oznaczają sygnatury odpowiednich, opisanych w *Inwentarzu* archiwaliów.

- a f i s z e, 326 II  
a r e n d a r z e w ł o ś c i, 242 II, 308 II  
a r c h i d i a k o n a t, 242 II  
b a k a ł a r z e, 237 II; zob. szkoły  
b e n e d y k t y n k i s a n d o m i e r s k i e, 259 II  
b i b l i o t e k a, 259 II–264 II, 304 II–305 II  
b l a c h a m i e d z i a n a, 237 II  
b r a c t w a r e l i g i j n e, 280 II  
c e g i e l n i a, 270 II  
c h ó r i k a p e l a k o l e g i a c k a, 242 II  
c i e ś l a, 247 II  
c m e n t a r z e, 137 II  
c y r k u ł k o n e c k i, 248 II  
c y s t e r s i, 1 II–3 II  
d e k a n a t s a n d o m i e r s k i, 259 II–260 II  
d ł u ż n i c y k l a s z t o r n i i k o ś c i e l n i o r a z s p o r y d ł u ż n i c z e, 276 II, 284 II–291 II, 293 II, 295 II–296 II, 301 II, 306 II  
d o s t a w y i o b c i ą Ź e n i a w o j e n n e (zboża, siana, słomy), 292 II, 297 II  
d r o g i i m o s t y, 34 II, 55 II, 97 II, 111 II, 123 II, 226 II, 292 II–293 II, 297 II–298 II  
d w o r y s z l a c h e c k i e i d o m y k l a s z t o r n e, 110 II, 285 II, 306 II  
d z i a ł a l n o ś ć d u s z p a s t e r s k a, 239 II  
d z i a ł a n i a i s p r a w y w o j e n n e, z n i s z c z e n i a i n a p a d y r a b u n k o w e, 4 II, 62 II, 126 II, 135 II, 166 II, 168 II, 229 II, 235 II, 264 II  
d z i e s i ę c i n y, 34 II, 37 II, 61 II, 139 II, 141 II–145 II, 147 II–150 II, 154 II–156 II, 159 II, 165 II, 169 II, 171 II–172 II, 185 II–186 II, 188 II, 191 II–192 II, 194 II–196 II, 198 II–199 II, 201 II–203 II, 237 II–238 II, 242 II–243 II, 246 II, 248 II–249 II, 254 II–255 II, 270 II, 292 II  
d z w o n n i c a, 240 II–241 II  
e p i d e m i e i z d r o w o t n o ś ć, 251 II, 268 II, 295 II, 297 II  
e r e k c j e (i fundacje) p a r a f i i, 246 II, 282 II–283 II  
f o l w a r k i, 6 II, 111 II, 127 II, 192 II, 196 II, 199 II, 233 II, 239 II, 249 II, 270 II, 298 II  
g e n e a l o g i e r o d ó w, 258 II, 307 II  
g e o m e t r y i s ł u ż b a m i e r n i c z a, 10 II–11 II, 84 II–87 II, 90 II–94 II, 101 II–105 II, 108 II, 113 II, 180 II, 207 II, 216 II, 232 II, 236 II, 244 II, 276 II, 289 II, 307 II; zob. mapy, plany  
g m i n a i z r a e l i c k a, 242 II  
h a m e r n i c y, 237 II  
h a n d e l, s p ł a w t o w a r ó w (ziarna, drewna i in.), s p ł a w w i ś l a n y, 239 II, 240 II, 249 II, 258 II, 260 II  
h u t a s z k ł a i ż e l a z a, 121 II, 188 II  
i n w e n t a r z e d ó b r, 249 II, 252 II–253 II, 255 II, 285 II, 294 II

- jubilaeusz, 274 II  
jezuici, 237 II, 246 II  
kamieniarze, 241 II, 247 II  
kaplica zamkowa w Ćmielowie, 257 II  
kapucyni warszawscy, 258 II  
karczmy, 55 II, 106 II, 166 II, 229 II,  
233 II, 254 II, 270 II, 298 II–300 II,  
307 II, 318 II  
kielich szklany w Ćmielowie, 257 II  
klasztorne życie duchowe, 299 II–  
302 II, 304 II–305 II, 309 II  
kmięcie, 254 II, 285 II  
kolegiata, 237 II–238 II, 240 II–  
241 II, 247 II, 277 II  
kompleksy dóbr, 242 II  
konfederacja barska, 258 II  
konsystorz generalny, 239 II, 242 II–  
243 II  
kontrakty (umowy, zlecenia), 237 II,  
241 II–242 II, 253 II  
korespondencja, 246 II, 253 II,  
295 II–296 II, 301 II  
kościół sandomierski, 242 II, 259 II  
kotlarze, 241 II, 247 II  
kowale, 247 II  
krawcy, 242 II, 285 II  
księgi metrykalne, 250 II–251 II,  
257 II–258 II, 300 II, 303 II  
kultura umysłowa, 242 II, 245 II,  
249 II, 262 II–263 II, 271 II–275 II,  
299 II–300 II, 304 II–305 II  
kupcy, 276 II  
kwity, 240 II, 248 II  
las, 3 II, 66 II, 140 II, 144 II, 150 II,  
153 II, 155 II, 169 II–170 II, 283 II,  
292 II–293 II, 295 II, 298 II, 307 II, 319 II  
lokacje osad, 7 II, 58 II, 249 II  
lekarstwa i zioła lecznicze, 268 II  
liczman i znaki pieniężne, 258 II  
mansjonarze, 242 II  
majątek kapitulny, 239 II  
malarze, 241 II  
mansjonaria, 249 II  
mapy, plany, 253 II, 310 II–325 II  
marmury, 240 II–241 II  
materiały biograficzne, 264 II–  
270 II  
materiały i prace budowlane, 240 II–  
243 II, 247 II, 253 II, 258 II, 270 II,  
282 II–283 II, 289 II, 295 II, 297 II–  
298 II  
miara sandomierska, 108 II, 120 II,  
127 II  
młyny, 38 II, 55 II, 122 II, 187 II,  
190 II, 192 II, 229 II–230 II, 247 II,  
299 II, 306 II–307 II, 318 II  
naczynia i szaty liturgiczne, 237 II,  
255 II, 270 II  
obyczaj, zepsucie i skandale, 185 II,  
190 II, 217 II, 239 II, 242 II–243 II,  
245 II, 302 II, 309 II  
oficjalat tarnowski, 279 II–281 II  
ołtarze uprzywilejowane (*altaria pri-  
vilegiata*), 16 II, 20 II  
organisci, organy, 240 II, 253 II,  
281 II, 298 II  
pańszczyzna, 285 II  
papiery muzyczne (nuty), 239 II, 249 II  
papiery po ks. Stefanie Żuchowskim,  
268 II–270 II  
patrycjat sandomierski, 276 II  
pergaminy i przywileje, 33 II, 238 II,  
249 II, 276 II  
pieczęcie, 257 II  
piwo, słody, 235 II  
powstanie styczniowe, 258 II  
potop siedmiogrodzki, 242 II  
potop szwedzki, 242 II  
pożary, 68 II, 276 II  
prawo kościelne, 239 II, 243 II, 245 II,  
259 II  
prawo patronatu, 254 II, 256 II  
przeprawy wiślane, 258 II, 260 II  
reformacja, 255 II  
remonty domów włościańskich,  
298 II  
roboty ślusarskie, 241 II  
rzemiosło, cechy, 70 II, 106 II, 112 II,  
178 II, 231 II, 276 II, 302 II  
rzeźnicy, 242 II

- s a m o r z ą d g r o d z k i i m i e j s k i, 167 II,  
231 II, 236 II, 295 II
- s a n d o m i e r s k i e k o n w e n t y z a k o n n e,  
242 II
- s a n d o m i e r s k i e k o ś c i o ł y p a r a f i a l n e  
i z a k o n n e, 246 II, 259 II
- s e m i n a r i u m d u c h o w n e, 245 II
- s ł u g i k o ś c i e l n e, 281 II
- s o ł e c t w a, 2 II, 114 II, 116 II, 128 II,  
137 II–138 II, 140 II, 144 II, 147 II,  
149 II–151 II, 153 II–154 II, 156 II–  
158 II, 164 II–165 II, 167 II, 209 II–210 II,  
229 II, 249 II, 283 II, 289 II, 306 II
- s p r a w y i s p o r y g r a n i c z n e, 74 II–75 II,  
78 II–94 II, 102 II–105 II, 113 II,  
239 II, 242 II, 244 II, 276 II, 286 II,  
289 II, 293 II, 307 II
- s p r a w y m a t r y m o n i a l n e, 217 II, 239 II,  
242 II–243 II, 300 II
- s t a w y r y b n e, 5 II, 283 II
- s t o l a r z e, 241 II
- s t o s u n k i a g r a r n e, 66 II, 68 II, 108 II,  
120 II, 127 II, 233 II, 276 II, 285 II,  
292 II–295 II
- s t o w a r z y s z e n i a k o l e g i a c k i e, 242 II
- s u m a r i u s z e p r z y w i l e j ó w, 237 II–  
238 II, 246 II, 249 II, 254 II–255 II,  
259 II, 276 II, 307 II–308 II
- S z k o c i, 234 II
- s z k o ł y, s z k o l n i c t w o, 237 II, 242 II,  
249 II, 251 II, 253 II, 255 II, 258 II,  
280 II–281 II, 289 II, 305 II
- s z l a c h t a s a n d o m i e r s k a, o p o c z y Ń s k a,  
242 II, 244 II, 251 II, 254 II, 276 II,  
285 II–291 II, 293 II, 295 II–296 II,  
298 II, 307 II
- s z p i t a l e, 21 II, 68 II, 70 II, 96 II,  
101 II, 110 II–112 II, 120 II, 128 II,  
237 II, 241 II–242 II, 254 II–256 II,  
258 II, 276 II–278 II, 280 II–281 II
- t a b l i c e c h r o n o l o g i c z n e, g e n e a l o g i c z n e  
i h i s t o r y c z n e, 327 II
- t e s t a m e n t y, 242 II, 292 II
- w i e l k i j u b i l e u s z 1750 r., 274 II
- w i ę z i e n i a k a r n e, 239 II
- w i z y t a c j e k o ś c i o ł ó w, 246 II, 253 II,  
259 II
- w ł o ś c i a n i e w s i T w a r d e j i T r e s t y  
w 1859 r., 298 II
- z a g r o d y, z a g r o d n i c y, 285 II
- z a m k i, 9 II, 58 II, 73 II, 75 II, 152 II,  
184 II, 284 II–285 II
- z ł o t n i c y, 237 II, 240 II, 241 II,  
247 II
- z n i s z c z e n i a w s i k l a s z t o r n y c h  
ś w. A n n y, 306 II



## SPIS TREŚCI

Wstęp .....	V
Introduction .....	XVII
Dokumenty pergaminowe .....	1
Dokumenty papierowe .....	13
Źródła rękopiśmienne .....	82
Plany i mapy .....	129
Wykaz skrótów bibliograficznych .....	137
Wykaz skrótów rzeczowych .....	139
Indeks osobowy .....	141
Indeks nazw geograficznych .....	159
Indeks rzeczowy .....	167

## TABLE OF CONTENTS

Wstep .....	V
Introduction .....	XVII
Parchment documents .....	1
Paper documents .....	13
Manuscripts .....	82
Plans and maps .....	129
List of bibliographic abbreviations .....	137
List of material abbreviations .....	139
Name index .....	141
Index of geographical names .....	159
Subject index .....	167